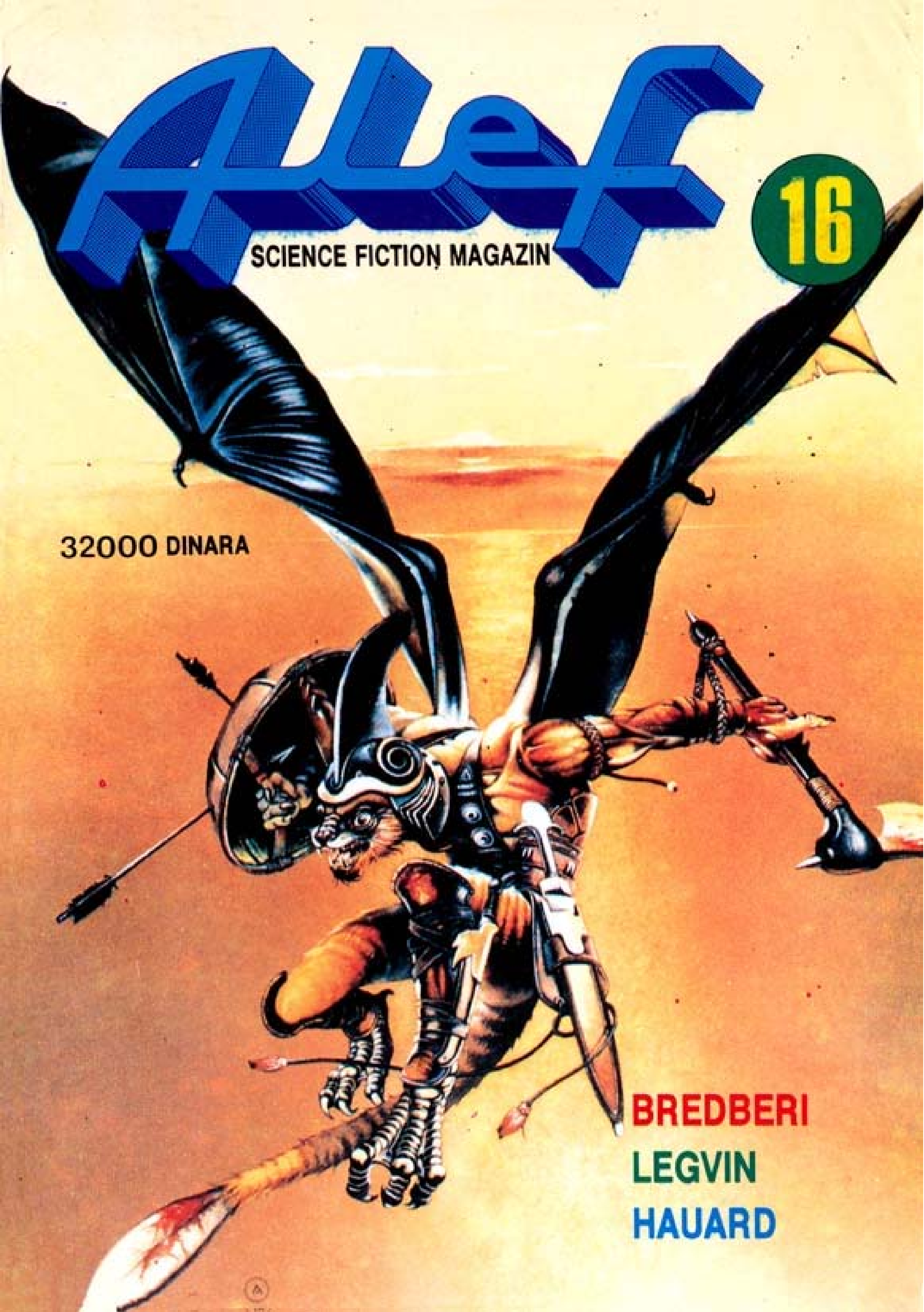

Alef
SCIENCE FICTION MAGAZIN
16
32000 DINARA
BREDBERI
LEGVIN
HAUARD

Alef
SCIENCE FICTION MAGAZIN
Broj 16 32.000 din.

Prečnik Alefa iznosi oko dva-tri santimetra, ali kosmički prostor bio je tamo u nesmanjenoj veličini.

H. L. BORHES

S A D R Ž A J

ДНЕВНИК

Izdaje: NIŠRO »DNEVNIK«, OOUR IZDAVAČKA DELATNOST 21.000 NOVI SAD, Vojvođanskih brigada 7/VI

REČ UREDNIKA

Kako koji broj »Alefa« odmiče, period između pisanja uvodnika i izlaska istog u časopisu postaje sve veći i veći, tako da je već sad praktično nemoguće odrediti u kom mesecu ove godine ćete imati priliku da čitate ove redove, što, samo po sebi, dovoljno govori o krizi »Alefa«. Drugi pokazatelj je drastično povećanje cene »Alefa« koje daleko premaša postojeću inflaciju i ukazuje da je tiraž sve manji i manji. To je, zapravo vrzino kolo iz koga nema izlaza. Časopis se kupuje sve manje i izdavač je prinuđen da podiže cenu, što ima za posledicu još slabiju prodaju i tako... svi znamo šta se nalazi na kraju tog puta i ma koliko nastojali da izbegnemo ono najgore, neumoljivi zakoni tržišne ekonomije imaju svoja pravila igre i ne daju mnogo nade za opstanak »Alefa«. Ovo nije nekrolog našem SF magazinu, ali bi mogao biti, ukoliko se u najskorijoj budućnosti ne desi čudo. Odgovor ćemo znati u narednih nekoliko meseci.

Ovaj »Alef« je različit od svih dosadašnjih i po tome što je naslovna novela iz pera jednog domaćeg autora, i to autora prisutnog na spisateljskoj sceni tek nekih godinu-dve. Goran Skrobonja je jedan od onih pisaca čije ime svakako treba zapamtiti jer pripada vrlo uspešnoj generaciji jugoslovenskih autora koji su započeli preporod domaćeg SF-a u poslednjih par godina. Najuspešnijeg člana tog nezvaničnog pokreta takode smo promovisali na stranicama »Alefa« — Dragana R. Filipovića.

I dok je Filipović već formiran u svom izrazu i svoje stvaralaštvo komponuje u ciklusima, Skrobonja, slično kao Lazović, oprobava se u raznim podžanrovima i pristupima tragajući za sopstvenim izrazom i formom u kojoj će do maksimuma iskoristiti svoj talenat. U noveli »Točak« Skrobonja se oprobao u fantastici.

Celokupan ovaj »Alef« pomalo naginje fantastici. Bredberi i Legvinova sami po sebi nikada nisu bili daleko od fantastike. Karterova piše pretežno fantastiku, a Hauard je svima poznat po Konanu Simerijancu i srodnim pripovestima. No, taj trend fantastike već se odomaćio u »Alefu« i nadamo se da ćete biti zadovoljni ovim raznovrsnim izborom.

Boban KNEŽEVIĆ

Goran Skrobonja

TOČAK

PROLOG: Pitanje sreće

Marša Čester bila je više nego zgodna. Ovako opružena i iskrivljena, međutim, izgledala je kao bačena lutka.

Alfred je mirno posmatrao kako se lokva krvi širi na jeftinom sintetičkom tepihu koji su zajedno kupili pre koju godinu. Tražio je u sebi makar trunku uzbuđenja, napetosti; nije bilo ničeg, čak ni zadovoljstva. Samo mir.

Užurbana zvonjava. Nervozna pauza. Opet. Lupanje na vratima. »Marša!«

»Otključano je«, reče on promuklo.

Vrata se otvoriše i unutra upade žena tridesetih godina. Alfred se osmehnu na zabezeknut pogled svoje svastike i odloži sad već hladan pištolj na krevet.

»Vini«, reče, »zovi policiju.«

Vini poče da vrišti.

U ćeliji, opružen na tvrdom plastičnom ležaju sa rukama pod glavom, Alfred Čester je pokušao da se seti tog krika, ali njegov mu se zvuk u sećanju neprestano mešao sa zvukom policijskih sirena. Kao kroz maglu, mogao je ponovo da vidi gomilu radoznalaca, hitre i efikasne uniformisane ljude koji su mu natakli na ruke lisice sa elektronskom bravom i upoznali ga sa njegovim građanskim pravima u slučaju hapšenja za ciglih petnaest sekundi. Policijski kopter bio je šestosed, pomalo neudoban ali brz. Dok su ga uz zavijanje sirena sprovodili u pritvor pri Javnom tužilaštvu, kriminalistička ekipa je sigurno hologramski snimila leš, zaledila oružje u sterilnom gasu i uzela izjave od pristunih.

Sve je imalo svoj red.

Sutra će me osuditi, pomisli on.

Na smrt, rekao je Entoni.

Upravo tako: sve je imalo svoj red.

Iz hodnika se začu signal i stražar pritisnu plavu pločicu na terminalu. Polovina zida bešumno kliznu u stranu i u hodnik uđe, u besprekomom trodelnom odelu, sa besprekomom aktovkom i cipelama od aligatorove kože i besprekornim osmehom na licu, Entoni Poner, Alfredov advokat i prijatelj iz koledža.

Stražar klimnu glavom kada mu Poner pokaza bedž — propusnicu i otvori vrata Alfredove ćelije. Poner uđe i vrata se zatvoriše za njim.

»Lepo te paze ovde«, reče on umesto pozdrava. »O, zidovi su danas plavi! Pa cveće... Nemaš ni na šta da se požališ?«

»Nemoj da se izmotavaš sa mnom«, progunđa Alfred ustajući i prilazeći stolu. »Gojenje pred klanje.«

»M-da...« promrmlja Poner otvarajući tašnu i vadeći spise. »Ali nije sve baš tako crno...«

»Kako da ne«, reče Alfred paleći cigaretu. »Svi pričaju da je egzekucija bezbolna.«

Poner podiže pogled, osmotri ga ispitivački i nasmeši se. »Ako sve bude u redu, dečko, egzekucije neće ni biti.«

Alfredu ispade cigareta. Zabuljio se u advokata otvorenih usta. »Šta?«

»Danas sam bio kod javnog tužioca«, poče Poner pomalo se praveći važan. »Mislim da mogu da ti, umesto smrtne kazne, izdejstvujem 'Točak'!«

Alfred ga je posmatrao još trenutak ne trepcući, a onda upita nesigurno: »Ozbiljno! Ne zezaš?«

»Tako mi Ane«, nasmeja se Poner, a onda se uozbilji. »Evo kako stoje stvari: znaš dobro da je 'Točak' zamenio sve vremenske kazne, ali da do sada nije mogao da bude primenjen za zločine prvog stepena. U novoj vladi postoji povoljna klima za prelazak na

liberalniju kaznenu politiku. Kao što sam ti malopre rekao, bio sam danas kod javnog tužioca koji takođe zavisi od nove administracije. Složili smo se da kod tvog slučaja, s obzirom na olakšavajuće okolnosti, postoje uslovi da napravimo preokret: on će zahtevati 'Točak', odbrana će se složiti, a sudija neće imati petlju da ide na smrtnu kaznu jer i u Vrhovnom sudu počinje da se oseća promena... Tako ćemo stvoriti precedent koji će dalje doprineti unapređivanju i humanizaciji kaznene politike itd, itd. Razumeš?«

»'Točak'«, promrmlja Alfred.

Poner spremi spise u tašnu i ustade. »Boljem se ni u snu nismo mogli nadati. Alfe... želim ti puno, puno sreće. Znam da je bila kučka i da nisi mogao drugačije, ali zakon je zakon. Vidimo se sutra u sudnici.«

Alfred steže prijatelju ruku i isprati ga pogledom dok je napuštao ćeliju. Pre nego što su se vrata zatvorila, uspeo je da vidi još Ponerov ohrabrujući osmeh i ozbiljno, kameno lice stražara.

TOČAK!

Alfred je o njegovom istorijatu znao otprilike koliko i svaki prosečno informisani građanin. Stvar je, kako bi se reklo, počela da se kotrlja kada su Rein i Voponski otkrili »toh«, novu česticu koju emituje matazit, relativno redak mineral, kada se uključi u proces što se odvija u atomskim reaktorima; istražujući dalje, zaključili su da »toh« u određenim koncentracijama izaziva neobična vrtloženja, na izgled elektro-magnetskog porekla.

Pošto su Rein i Voponski radili za vladinu agenciju, rezultati su držani »na ledu« dok su se pripremali dalji eksperimenti. Najpre se počelo sa zamorcima i kunićima, pa se prešlo na pse i majmune i, konačno, na osuđenike — dobrovoljce. Rezultati kod životinja bili su nezadovoljavajući, ali sa ljudima je bilo drugačije: prvih nekoliko zatvorenika izloženih toh-struji jednostavno je klonulo i izgubilo svest. Lekari su ustanovili stanje slično komi i sudbina daljih eksperimenata bila bi sigurno okončana da porodica jednog od zatvorenika nije zatražila njegovo telo i zamrzla ga očekujući neko novo otkriće.

Posle sedam godina, iz gotovo zaboravljenog spremišta u kome je telo čuvano, doprli su signali koji su ukazivali na to da se nešto dešava sa moždanom aktivnošću. Telo je brzo odmrznuto i aparati su počeli da registruju njeno dalje pojačavanje. Zatvorenik se osvestio i za nekoliko sedmica dovoljno oporavio da ispriča porodici i zainteresovanoj javnosti da je vreme dok je bio u komi proveo živeći u ribarskom naselju na nekakvoj planeti koja je imala četiri meseca, po njegovom subjektivnom računu, to je trajalo ravno četrdeset godina. Bio je lud od sreće što ponovo »ima« mlado i zdravo telo.

Ovaj događaj izazvao je besplodne diskusije među naučnicima, a zvaničnicima dao određene ideje. U međuvremenu je propao pokušaj da se toh iskoristi kao strategijsko oružje jer je druga strana ubrzo došla do istog otkrića. S druge strane, država je doživljavala ozbiljnu finansijsku krizu, a jedna od značajnih stavki budžeta bila su i sredstva koja se izdvajaju za održavanje kaznionica, upravu, stražare i standard zatvorenika kojih je bilo sve više. Najzad je nekom palo na pamet da predloži kaznenu reformu i da se vremenske kazne zamene toh-tretmanom.

Predlog je jedva prošao u skupštini, i tzv, »Sistem točka« počeo je polako da zauzima svoje mesto u pravosuđu. »Točkom« je ovaj sistem nazvan zbog sličnosti sa prastarom vašarskom igrom u kojoj bi vlasnik zavrteo točak podeljen na različita polja, a igrač bi iz odgovarajućeg oružja ispalio strelicu; u zavisnosti od polja u koje bi se strelica zabila, igrač bi dobijao ili gubio. Analogno tome, osuđenika bi postavili ispred generatora toh-struje i dozvolili mu da nasumice pritiskom na dugme odabere trenutak, tj. snagu toh-struje, tj. vreme i mesto na kome će boraviti njegova svest.

Održavanje zamrznutih tela bilo je mnogo jednostavnije i kudikamo jevtinije od brige za zatvorenike u kaznionicama. Doduše, postojala je i ona druga, tamnija strana — povećanje nezaposlenosti, time posredno i kriminala, a osim toga oko devedeset procenata osuđenika nije se »vratilo« u roku od pedeset godina posle kojih su se tela uništavala. Ali bio je to rizik koji je morao da preuzme svako ko se odluči na zločin. Pitanje kazne tako se, u suštini, svelo na pitanje sreće. Oni retki što su se »vratili« najčešće su odbijali da pričaju o doživljajima »s one strane«.

Naravno, bilo je mnogo protivnika, od filozofa do religioznih fanatika, ali oni su efikasno ućutkivani, bilo novcem, bilo prinudom. Državni budžet je stao na noge, a administracija je mogla da se posveti rešavanju drugih problema...

»TOČAK«, pomisli Alfred ponovo. Duboko u sebi počeo je da naslućuje klicu nade. Sve je bolje od smrti.

»Sutra ćemo oprobati sreću!«, reče glasno zidovima koji su iz plave lagano prelazili u golubijesivu boju.

Sudnica je bila puna.

Alfred je ušao u pratnji dva namrgođena stražara i seo na optuženičku klupu, tačnije stolicu, poluokrenut ka publici i mestima za porotu. Počeo je da posmatra lica: napeta, zainteresovana, indiferentna, mračna, nasmejana... I to mu je ubrzo dosadilo, pa se okrenuo Poneru koji je već zauzeo svoje mesto. Ovaj mu prstima pokaza znak da je sve u redu.

Mesta za porotu počeše polako da se pune; pojavio se i javni tužilac sa svojim pomoćnikom. Zapisničar, novinari, stražari... Alfred je bio sasvim prazan. Ništa od svega toga nije ga zanimalo.

Na zidu prekrivenom skupocenim duborezom otvoriše se vrata i pojavi se sudija. Žamor u sudnici se utiša; sudija se smesti u svojoj visokoj stolici, udari simbolično čekićem i suđenje započe.

Sve je išlo po ustaljenom redu — čitanje optužnice, iznošenje materijalnih dokaza, ispitivanje svedoka... Poner se uzdržao od unakrsnog ispitivanja svedoka optužbe, samo je nekoliko puta uložio osnovani prigovor. Proces je tekao brzo. Najzad se okonča dokazni postupak i dođe red na završnu reč. Javni tužilac se ograničio na konstatovanje krivice optuženog i zatražio, imajući u vidu olakšavajući okolnosti, umesto kazne smrti, kaznu »Točka«. Ovo izazva iznenađeni žagor u publici. Sudija se samo malo namrštio; ako je i bio iznenađen, nije to ničim pokazao.

Poner tada odloži naočari, popravi kravatu i ustade da iznese završnu reč odbrane.

»Poštovani sude, poroto, gospodine javni tužioče... Pre nego što svi mi po osećanju pravednosti, a sud po zakonu i savesti, donesemo presudu optuženom, hteo bih da najširoj javnosti omogućim da malo bolje upozna ličnost Alfreda Cestera i shvati motive koji su ga nagnali da učini ono što je učinio.«

»Sudbina optuženog izuzetno je interesantna. Neću govoriti o nesrećnom detinjstvu, razorenoj porodici ili lošem vaspitanju, jer verujem da svako od vas zna da Cestera na ovaj nagli antidruštveni čin nije moglo naterati tako nešto iz jednostavnog razloga: optuženi potiče iz relativno imućne porodice industrijalaca, a roditelji su mu mogli predstavljati pravi uzor harmoničnog, savršenog braka i međuljudskih odnosa. Ne, uzrok moramo tražiti drugde.«

»Školovanje: gimnazija u Bedfordu, koledž — Harvard. Izuzetna nadarenost optuženog za društvene nauke omogućila mu je da koledž završi vrlo brzo; ali od karijere profesora ili pravnika odvratila ga je upravo njegova svestranost. Cester, koji je bio izvanredan igrač bejzbola, potpisao je dvogodišnji ugovor za tim »Crvenih Lavova« iz Čikaga, i tu počeo da stiče svoju sportsku slavu. Iz tih dana, dame i gospodo, poznajete ga jako dobro. Dakle, još nismo našli ono što tražimo... «

Poner je nastavio da priča o sportskim uspesima, rastućem bogatstvu i najboljim

godinama njegovog života, i Alfred se tu jednostavno isključi. Tada krajičkom oka vide kako se otvaraju vrata sudnice i unutra ulazi vitka, otmena žena. Poznao ju je smesta: imala je nepogrešiv stil oblačenja — birala je uvek stvari na izgled prevelike, nehajno, ali kombinovane tako da odaju probirljiv ukus za fine stvari. Sela je na najbliže slobodno mesto, prešla pogledom po sudnici i najzad ga pronašla.

Ana, pomislio je očajan, šta ćeš ovde. Zašto je potrebno da i ti ovome prisustvuješ.

Bili su obojica zaljubljeni u nju, Entoni i on. Nikad nije uspeo da odgonetne zbog čega je izabrala Ponera; možda je već tada u Česteru nazirala gubitnika. Gledala ga je sada uporno, u oči, dok je njen muž nadahnuto govorio i gestikulirao pred utihnulim auditorijumom. Da li znaš, obrati joj se Alfred u mislima, da me je ona jedina noć sa tobom, pred odlazak, progonila čitavih petnaest godina... i da je ta noć, kada si mi posle svega saopštila svoju odluku, jedini pravi razlog što sam sada ovde? Gledala ga je ćutke, mirno, a onda iznenada spusti pogled. Alfredova opčinje-nost se rasplinu.

»... ali pogrešne investicije i neumeren način života počele su polako da guraju kola Alfreda Čestera nizbrdo!« Poner je bio u svom elementu.

»I tu možemo da vidimo, dame i gospodo, pravu prirodu Marše Čester, supruge optuženog i žrtve ubistva za koje mu se sudi.

Umesto pomoći i razumevanja, počela su prebacivanja i rastuće nezadovoljstvo koje je kulminiralo u — preljubi!«

Ne, Entoni! Stisnuo je oči. Ostavi mrtve na miru... Nije sve tako jednostavno...

»I eto nam motiva, dame i gospodo! Preljuba! Ne jednom ili dvaput, već toliko puta da to zaista ni najtolerantniji među nama ne bi mogli da izdrže!«

Ana ga odmeri otpužujuće i nekako tužno, zatim ošinu pogledom Entonija gotovo sa mržnjom, pa se ponovo zagleda u svoje ruke stisnute u krilu.

»Optuženi je pokušao da sve vrati u nekakav normalan tok. Sa suprugom se preselio u mali, jevtin stan u predgrađu i zahvaljujući svojoj sportskoj svestranosti, otvorio školu borilačkih veština kako bi sebe i suprugu mogao da izdržava. Ali sve to nije bilo dovoljno Marši Čester...«

Škola borilačkih veština, ha. Sa rezignacijom se setio kako je morao da od ušteđevine plati odštetu učeniku kome je na treningu, posle jedne od svađa sa Marašom, udarcem slomio ruku... Entoni, završi već jednom s tim, tako ti svega.

Predstava se nastavljala:

»... i ta preljuba sa novim susedom bila je kap koja je prelila čašu. Ljubomora, nezadovoljstvo i emotivna teskoba koja je rasla sve dok nije dovela do eksplozije, naterali su optuženog da uzme oružje u ruke i ukloni uzročnika svoje anksioznosti. Smatram, stoga, ovo delo ubistvom u afektu, koje zakon tretira blaže nego umišljajno lišenje života: Osim toga, optuženi je delo priznao i nije se opirao hapšenju: sve su to olakšavajuće okolnosti koje će, siguran sam, uveriti sud u potrebu da načini presedan i prihvati i izrekne kaznu predloženu u optužnici.«

Poner se okrenu, neprimetno klimnu glavom u pravcu javnog tužioca i vrati se na svoje mesto. Posle jednog trenutka tišine, začu se sudijin glas: »Odbrana je dala svoju završnu reč. Molim porotu da se povuče i donese izreku o krivici«.

Jedan od porotnika, posle dva minuta došaptavanja, ustade i nakašlja se. Bio je nizak, debeljuškast i proćelav i žmirkao je nervozno iza podebelih naočara.

»Porota je našla da nije potrebno da se povlači«, reče. Odluka je donesena i ona glasi: optuženi je kriv!«

Sudnicom se razleže žamor a porotnik brže—bolje sede uplašeno pogledavajući okolo po sali. Začu se zvuk sudijinog čekića i sve se ponovo utiša.

»Imajući u vidu sve okolnosti počinjenog krivičnog dela, olakšavajuće okolnosti i vladanje optuženog, sada okrivljenog Alfreda R. Čestera iz Ilinoisa, ovaj sud donosi sledeću presudu: Okrivljeni Alfred R. Čester osuđuje se na kaznu izlaganja kovitlacu Toh

— struje sve dok njegova svest ne napusti telo. Brigu o njegovom telu preuzeće država sve do eventualnog povratka svesti okrivljenog, a u roku od pedeset godina od dana izvršenja kazne, posle kog roka će telo biti uništeno kao nepotrebno. Osuđeni ima na ovu presudu pravo žalbe u roku od petnaest dana. Kazna se ima izvršiti posle isteka roka za žalbu, dana 15. maja 2098. godine u 07.00 časova ujutro, ukoliko se ne pokrene drugostepeni postupak pred Vrhovnim sudom. Ovim je suđenja završeno.«

Graja. Blicevi. Gužva oko njega. Entoni i javni tužilac se rukuju. Stražari ga hvataju pod ruke, podižu i odvlače ka izlazu za osuđenike. Uspeva da se osvrne i potraži Anu. Prazno mesto.

Možda je i bolje, pomisli, dok su vrata za njim potiskivala buku. Verovatno ne bi imao snage da se opet suoči sa tim njenim plamtećim pogledom.

»Molim, ovde potpišite da ste saglasni sa tim da vaše lične stvari, s obzirom na to da nemate živih rođaka, budu pohranjene u državnom sefu, a vaše nekretnine, koje se sastoje od dvosobnog stana u Sedamnaestoj ulici br. 12/6 i gimnastičke sale na uglu Četrnaeste i Dvadeset treće avenije, budu izložene javnoj prodaji kako bi se dobijena suma uplatila u Fond za unapređenje borbe protiv kriminala.«

Alfred ćutke stavi svoj krupan, kitnjast potpis, jedino što nikakav životni neuspeh nije uspeo kod njega da izmeni.

Službenik vlade, prosed, suvonjav, u neuglednom odelu, zadovoljno zatvori fasciklu, pokupi svoje druge papire i izađe napolje. Digitalni časovnik ugrađen u zid ćelije pokazivao je 15.05.98. Cifre se zatim promeniše u 06:54.

Pokušao je da analizira svoja osećanja, ali vreme koje je isticalo pretočeno u crvene brojke to mu je otežavalo. Bio je zbunjen. Bio je sam. Da, našao je i izdvojio kao najopipljivije stanje duha samoću. Osetio je kako počinje da ga obuzima očaj koji je uspešno potiskivao svih ovih petnaest dana. Nije došla da ga vidi...

Pojavi se stražar i odagna mu sve misli.

»Hajdemo«, reče suvo; Alfredu se učini da mu u očima nazire saosećanje. Stražar stade iza njega i Alfred pođe.

Aseptično beli hodnik. Stražar na svakih pet metara. Svi zure negde u prazno, ne odgovaraju na pogled. Ulazak u lift. Još jedan stražar. Iz zvučnika dopire tiha muzika — neki stari šlager. Oseća padanje dok lift bešumno klizi nadole, ka prostorijama gde će biti priključen na toh—generator i bačen kroz prostor i vreme. Sve je bolje od smrti, ponavljao je u sebi. Zaustavljanje. Vrata. Novi hodnik, novi stražari.

Velika prostorija i nekoliko ljudi u njoj. Prepoznao je tužioca, zapovednika straže i čoveka u crnoj mantiji — sveštenika koji ga je već jednom posetio u ćeliji. Onaj u belom mora da je lekar.

Među njima ugleda i Entonija. Lice mu je bilo mračno i ozbiljno. Prišao mu je i stegao ruku:

»Alfe... Nadam se da će te...« tu proguta knedlu, »... sreća poslužiti«.

»Da«, osmehnu se Alfred.« bar jednom u životu«.

Gledao je kako se Ponerovo lice krivi u iznenadnoj grimasi bola. Advokat ga iznenada čvrsto zagrli.

»Vreme je«, reče zapovednik straže. Alfred se oslobodi Ponerovog zagrljaja i uputi ka vratima koja su vodila u sobu za izvršenje kazne. Tužilac poče naglas da čita presudu, iako ga niko nije slušao, dok je sveštenik nešto tiho mrmljao. Poner se okrenuo ka suprotnom zidu.

Jedan stražar doprati Alfreda do sredine prostorije gde je stajala prostrana stolica nalik na zubarsku. Alfred sede i stražar mu rutinskim pokretima prikopča merne instrumente na mišice, slepoočnice i dlanove: zatim ga veza kožnim remenima oko ruku i pasa i pričvrsti ga za stolicu. Alfred je sedeo bez mogućnosti da se pokrene, gledajući pravo u hladnu metalnu kuglu na kraju masivnog blistavog valjka koji je pod oštrim

uglom izlazio iz tavanice. Stražar pritisnu nekoliko tastera na zadnjoj strani stolice i začu se tiho šištanje. Iz bočnih zidova ispuzaše još dva istovetna valjka sa kuglama na krajevima i zaustaviše se na desetak centimetara od Alfredove glave.

Dok je proveravao veze, stražar zausti da nešto kaže, ali se predomisli i slegnu ramenima. Trenutak kasnije, debela hermetička vrata se zatvoriše i Alfred ostade sam.

»SAM«, bubnjalo mu je u glavi dok je posmatrao sat na zidu: 06:59. Vreme se izduži u večnost posle koje devetka bezbolno skliznu i broj se izmeni.

Nešto blesnu: Alfred oseti da ga nešto usisava u ogroman, nesagledivi vrtlog, i tada, dok je zagrčenim prstima desne ruke pritiskivao ledeno hladno purpurno dugme koje će mu odrediti sudbinu, iz njega provali sav strah i očaj, izliven u jednu jedinu reč:

»ANAAAAAAAAA...«

MEĐUIGRA: U točku

Vrtoglavica je iznenada prestala. Koliko je sve trajalo, nije mogao da odredi jer je ostao bez ikakvih uporišnih tačaka na osnovu kojih bi mogao da ustanovi koliki je put prevalio ili koliko je vremena prošlo. Vreme i mesto naprosto nisu postojali, i to je bilo ono najjezivije — nalazio se u limbu gde su svaka percepcija i pokušaj orijentacije bili beskorisni. Ali i taj je užas posvemašnje izgubljenosti konačno prošao: stvari su se nekako vratile na svoje — osećao je gravitaciju koja mu je davala težinu. Ležao je na nečem mekom.

Prikupio je svu snagu volje jer je znao da će ovaj prvi trenutak biti najteži. Kao Alisa, pokušao je da se ohrabri, prošao si kroz ogledalo; ali ona je uspela da se vrati, kljucao mu je sopstveni glas u svesti. Jesi li spreman da se suočiš sa OVOM Zemljom čuda?

Otvorio je oči.

Svod od nekog tamnog, masivnog drveta u razlivenoj slaboj svetlosti sveće. Gledao je, opčinjen, ne pomerajući se, čudne izdubljene ornamente iznad sebe. Bar nisam slep, pomisli u trenu i zadrhta kada shvati da je mogao istisnuti svest iz tela nekoga ko ne vidi i zauzeti njeno mesto. Osećao je svoje novo telo. Polako pokrenu glavu i pogledom pređe po prostoriji u kojoj se nalazio: glomazan drveni ormar, povelika škrinja okovana gvožđem kraj njega, mali prozor sa ukrašenim oknima kroz koje se probija bledunjavo svetio... Sviće?

Ležao je u udobnoj i prostranoj postelji. Sa strane se, na podu, nalazila velika kožna vreća očigledno ispunjena stvarima, a preko nje bila je nemarno nabačena nekakva sjajna tkanina nalik na ogrtač. Gotovo dogorela sveća stajala je u čudno oblikovanom postolju na stoliću kraj zida na kome je visilo veliko uramljeno ogledalo. Pravo napred bila su teška, okovana vrata.

U glavu mu navali bujica najrazličitijih istovremenih misli i on se s naporom sabra. Polako, čoveče, polako, govorio je sebi još uvek nepokretan. Sada si na mestu sa koga ti, po svemu sudeći, nema povratka; histerija je najgori način da počneš da ga upoznaješ.

Lagano, ispunjen napetošću i strahom, Čester podiže desnu ruku i nadnese je pred oči: mala, skoro dečje nežna šaka sa dugim prstima — na srednjaku blesnu krupan prsten sa neobičnim vijugavo ugraviranim znakom. Prineo je hitro ruku licu i opipao finu, glatku kožu na obrazima.

Dete! Gospode, dospeo sam u neko DETE!

On brzo odgurnu sa sebe meki pokrivač i sede, spustivši noge. Na sebi je imao nekakvu spavaćicu od belog materijala sličnog platnu. Osećao je ispod vrata stegnutu uzicu i nabranu tkaninu. Na podu je bilo prostrto krzno kao ugalj crne boje i on ustade,

kritički posmatrajući svoja mala, nežna stopala. Sledećeg trenutka, obuzet istim grozničavim raspoloženjem, Čester priđe ogledalu, krajičkom uma konstatujući da mu novo telo normalno funkcioniše, i zablenu se u svoj novi lik.

Nekoliko beskrajnih sekundi buljio je u krupne tamnozelene oči, prav i pomalo arogantan nos, pune usne boje trešnje i bogatu, od spavanja raščupanu crnu grivu: zatim bez reči razveza uzicu i pusti da mu spavaćica klizne niz telo na prostirač.

Uskovitlan bes, očaj, osećanje besmisla i nagon za histeričnim smehom stopiše se u Česterovom umu u jednu misao: O ne, gospode, SAMO TO NE!

Iz ogledala ga je zapanjeno posmatrala prekrasna devojka, na izgled jako mlada, ali sa već formiranim jedrim grudima i gustim kovrdžama koje jasno povlače granicu između netom prošlog detinjstva i nastupajućeg devojaštva. Čester u neverici zavrte glavom i ostade da bespomoćno zuri u svoje novo telo.

Na vratima se začu tiho, žurno kucanje.

Alfred je zapanjeno shvatio da je uspeo da podigne spavaćicu, veže uzicu, pa čak i prebaci ogrtač preko ramena za nekoliko trenutaka pošto ga je kucanje trglo iz obamrlosti spoznaje da je osuđen da živi u ženskom telu.

Ovo moje telo reaguje... refleksno.

Kucanje se ponovi i iza vrata dopre prigušen ženski glas.

»Gospodarice! Vaša Visosti... Jeste li dobro?«

Alfred je ćutao grozničavo razmišljajući; ništa spasonosno nije mu padalo na pamet.

Žena pred vratima posle nekoliko trenutaka oklevanja pritisnu kvaku.

»Leone...« reče dok je ulazila tiho i mnogo prisnije od malopređašnjeg zvaničnog oslovljavanja. Tada ugleda Alfreda kako stoji kraj kreveta i ote joj se uzdah olakšanja. »... Uf, dobro je! Aten me je probudio sav uzbuđen, brbljajući kako je na tvome prozoru ugledao natprirodno jaku belu svetlost. Svi su na nogama — već smo pomislili da su nas sustigle Sardonove ubice. Ali... Tebi ipak nije dobro? Tako si bleda...«

Žena priđe bliže i zabrinuto mu pogleda u oči, i tada Alfred sa olakšanjem shvati da nije poludeo, bar ne još. Jer, u onom prvom hipu, kada je žena ušla unutra, pomislio je da je nekakva okrutna igra sudbine poslala za njim Anu i u ovaj svet: u pomešanom svetlu tinjajuće svece i rađanja dana ugledao ju je u istoj pozi u kojoj je zastala za trenutak pre nego što je izašla iz sobe motela i ostavila ga da je pamti i, u takvom sećanju na nju, pod noge baci sopstveni život. Sada, kada je mogao bolje da je vidi, uočio je na ženinom licu sitne razlike — više čelo, malo uži nos, nešto tanje usne i sive, tajanstvene oči — koje razbiše prvobitni utisak; ipak, međutim, taj stas, taj hod...

Prenu se. Trebalo je nešto da kaže.

»Dobro sam«, reče jednostavno, ne razmišljajući o jeziku kojim govori jer su reči došle same, savršeno prirodno; a onda, ni sam ne znajući zbog čega, dodade: »Stinga, Četvorostruki Uništitelj me je sačuvao«.

Žena se nasmeši i konačno Alfredu odagna i poslednju pomisao na Anu: bio je to osmeh koji Univerzumu zaustavlja dah. Privikavanje na ovakvu situaciju neće biti nimalo jednostavno, nasmeši se on kiselo.

Spolja se začu prodoran zvižduk i žena pritrča prozoru. Gledala je nekoliko trenutaka negde dole, a zatim se okrenula sa izrazom napetosti na licu.

»Naš izvidnik se još nije vratio. Brzo, opasnost je na pomolu!«

Tada kleknu pored njega i otvori vreću; brzo i metodično izvlačila je odeću i slagala je na krevet. Potom ćutke, kao oličenje efikasnosti, skide Alfredu, koji je neodlučno stajao, ogrtač i spavaćicu.

Dok su njene ruke obletale oko njega, oblačeći mu najpre meku belu tuniku pa onda grimiznu svilenu bluzu, Alfred oseti neobično prijatan miris njenog parfema. Podigao je prvo jednu, pa drugu nogu kako bi joj pomogao da mu navuče meke kožne

pantalone; zausti da je upita za donje rublje, ali se uzdrža. Na red dođoše kratke čarape od zlatastog konca i visoke, ravne jahaće čizme.

Nadam se da ovde žene ne nose visoke potpetice, pomisli, mada je pretpostavljao da bi se njegovo telo snašlo i sa time. Prvobitna zbunjenost i izgubljenost polako je ustupala mesto privikavanju i uživljavanju u novu ulogu. Pasivnost je trenutno predstavljala najbolje rešenje. Posmatraj i uči.

Vrata se ponovo otvoriše i unutra proviri bradata muška glava pokrivena blistavom metalnom kacigom. Žena, koja je Alfredu upravo nameštala širok i bogato ukrašen kožni opasač, razrogači oči i posle trenutka zbunjenosti prosikta:

»Kako se usuđuješ, pseto vojničko, da ulaziš nepozvan u odaje prestolonaslednice. Sklanjaj se dok nisam naredila da ti iskopaju te tvoje pogane oči.«

Bradonja napravi grimasu i povuče se, ali ostade iza otvorenih vrata. Glas mu je bio dubok i umoran:

»Bojim se da za to neće biti dovoljno vremena, gospo Ana.«

Alfred je jedva uspeo da oćuti. Gospa Ana? Kopanje očiju? PRESTOLONASLEDNICA. U šta sam ovo upao, za ime sveta?

Gospa Ana se uspravi, uputi Alfredu nesiguran pogled, pa se obrati mirno i staloženo čoveku iza vrata:

»Reci ono što imaš, ali požuri. Sigurno je hitno, čim si se usudio na ovako nešto.«

»Gostionica je opkoljena. Put i polje zaposeli su konjanici, ima ih tridesetak. Nad glavama im je ratni steg Hortora.«

Licem žene prođe nevoljni grč i ona promrmlja: »Zar tako brzo... Sam Fet, Onaj Koji Mrzi, vodi nas u propast!«

Gospa Ana se okrenu Alfredu.

»Gospodarice, moramo sići, nema nam druge. Bogovi su nam izgleda rešili sudbinu!«

Alfredu nije trebalo mnogo da shvati da se obreo usred nekakve borbe za vlast. Ali poslednje što bi sada, posle svega, dozvolio bilo bi da ga tek tako ubiju. Hteo je više informacija, a to nije mogao dobiti stojeći u sobi kao lutka.

»Hajdemo!« reče glasno ženi za koju je pretpostavljao da mu je neka vrsta starateljke. Za trenutak ga zbuni pun i zvonak zvuk sopstvenog glasa. Toliko novog...

Brzim koracima on izađe u uzani hodnik. Bradati vojnik u pancirnom oklopu, opasan kožom, sa dugim kopljem u ruci, bučno kleknu na drveni pod. Alfred ugleda stepenište koje je vodilo nadole. Uputi se tamo, praćen mekim Aninim koracima i gunđanjem vojnika.

Stepenište se spuštalo u široku prostoriju koja je očigledno služila kao gostionica — pored zida ispod stepenica protezao se kratak drveni šank iza kog je stajao zguren podebeli čovek u grubom suknenom odelu. Alfred ugleda, između dve velike položene bačve sa slavinama na poklopcima, čupave dečje glave; zastao je na nekoliko poslednjih stepenika i osmotrio ostatak prostorije. Za jednim od teških stolova sedeo je postariji muškarac izboranog lica i pametnih, zabrinutih očiju: ispred prozora neka žena je gledala napolje i sada se okrenula na zvuke Alfredovog silaska. Na svim licima on ugleda jasno ispisano jedno isto osećanje: strah. Kada ga ugledaše, prisutni se ćutke pokloniše. Vrata gostionice se otvoriše uz tresak.

Krupan, naoružan vojnik u bleštavom metalnom oklopu sa istaknutim znakom, koji je stilizovano predstavljao neku životinju, na prsima i rukom na balčaku glomaznog mača što mu je visio o pasu, priđe mu krupnim, teškim koracima i odsečno se nakloni. Zatim progovori:

»Gospodarice, glasine su ipak bile tačne! Sardon se pojavio kao pretendent na presto: ujahao je u Khaim na čelu Hortorovih trupa — sa glavninom snaga približava se Hilsenu, a čitav zapad vrvi od odreda koje je poslao da mu donesu Vašu presvetlu glavu,

kako bi neometano pobednički ušao u prestonicu!«

Alfredu ništa od svega što mu je čovek brzo i uzbuđeno saopštio nije bilo jasno, ali je rešio da pitanja ostavi za kasnije.

»Obavestili su me da smo opkoljeni«, obrati se oklopniku koji je nesumnjivo bio neki oficir, razmišljajući uzgred brzo o potencijalnim prednostima koje bi čovek tehnološke civilizacije kakva je bila njegova imao u ovako zaostalom svetu što se, po svemu sudeći, nije pomakao od stupnja srednjeg veka; trenutno nije mogao da se seti ničeg korisnog.

Oklopnik isto onako žustro priđe otvorenim vratima i pokaza mu rukom napolje. »Vaše Visočanstvo, pogledajte sami!«

Alfred koraknu u prohladno jutro i strese se od svežine. Ispred gostionice nalazila se široka zaravan koja je dopirala do uskog puta od utabane zemlje. Sleva, put se gubio u gustoj šumi borova, a zdesna uspinjao pravo uz strmo brdo. Na zaravni se nalazilo još desetak vojnika u ratnoj opremi sa različitim oružjem zlokobnog izgleda. Nekoliko osedlanih konja uznemireno je frktalo, a neki nenaoružani mladić nervozno je pokušavao da pokrene zapregu i ukloni povelika putna kola od uglačanog crnog drveta, načičkana kutijama i paketima.

Sa obe strane puta, kroz izmaglicu koja je jutru davala avetinjski izgled, nazirale su se crne siluete konjanika.

Alfred siđe sa trema i uputi se iza zgrade. Tamo ugleda malo neuredno dvorište i štale, a iza toga široko polje koje se daleko protezalo sve do podnožja tamnih planina; bilo je prošarano crnim tačkicama koje su sve više rasle.

Gospa Ana koja ga je pratila u stopu reče: »Zaista ih je samo tridesetak! Možda nije sve izgubljeno — Zoir je dobar zapovednik i njegovi vojnici su među najboljima u Khaimu... Šta to tamo Aten viče?«

Starac, koji je malopre sedeo za stolom, sada je stajao kraj ugla glavne zgrade i dozivao ih. Alfred je na brzinu pravio mentalne zabeleške. Zoir — zapovednik; Aten — njegovu funkciju tek treba da ustanovim... ako bude bilo vremena.

Vojnici ispred gostionice gledali su u istom pravcu — ka brdu. Alfred stiže na vreme da vidi kako se jedna silueta izdvaja od ostalih i lagano spušta niz put. Negde na polovini rastojanja koje je delilo konjanike i Zoirove vojnike on stade, podiže visoko nešto okruglo u ruci i zavitla ga ka gostionici. Predmet u širokom luku pade na put, odskoči nekoliko puta praveći tupi zvuk i dokotrlja se do podnožja. Vojnik koji je bio najbliži pritrča mu i podiže ga. Alfred oseti kako ga preplavljuje neodoljiva mučnina. Vojnik je prilazio držeći za kosu odrubljenu ljudsku glavu umrljanu usirenom krvlju.

»Legen«, procedi Zoir. »Poslao sam ga sinoć u izvidnicu!«

Alfred uspe da se sabere samo uz krajnji napor volje: dođavola, toliko je puta na holo-vestima video mnogo gore stvari. Obuze ga osećaj da je zarobljen u nekakvoj ratnoj igri iz koje mora da nađe pravi izlaz; igri u kojoj je ulog — život. Ispitivački je procenio reakciju Zoirovih vojnika, svi do jednog stisli su usne u mračnom besu i odlučno dograbili svoja oružja. Iza brda se pojavi sunce i zablista na kopljima, vrhovima strela, ratnim dvorukim sekirama i isukanim mačevima.

Istog trenutka, sa tri različite strane odjeknu divlji poklič i zemlja se zatrese od topota konjskih kopita.

Ispred gostionice, sve se stavi u pokret: Zoir režeći izdade kratke naredbe i uzjaha svog konja. Sedmorica vojnika otrčaše da zapreče prilaz sa puta, a trojica zauzeše busiju okrenuti ka polju, pozabadavši duge strele u zemlju pored sebe i pripremivši lukove.

Ana raskrili svoj ogrtač i pruži Alfredu vitak, draguljma ukrašen bodež.

»Leone«, reče gotovo šapatom, »ne smeš im dozvoliti da... razumeš šta mislim?«

Alfred uze hladnu dršku oružja u ruku, odmeri mu težinu i klimnu glavom. Ana tada priđe kolima, otvori jednu od drvenih kutija i izvuče kratak samostrel sa svežnjem

tankih zašiljenih projektila.

Zazujaše strune i iz dugih lukova na tri strane poleteše duge strele tražeći svoje mete. Nekoliko konjanika sruči se u prašinu uz tresak — Alfred ugleda jednog kome je noga ostala u uzengiji; konj ga odvuče pod kopita životinja koje su galopirale ka braniocima i on nestade u oblaku prašine.

Strelci izbaciše svoje strele po drugi put. Alfred se osvrnu i na polju ugleda opružena četiri nepomična jahača čiji su konji sada sami jurili ka gostionici, prateći ostale. Napadači su bili već dosta blizu. Strelci odapeše lukove još jednom, pa ih pobacaše i zgrabiše štitove i ručno oružje; ovaj put, zbog manje udaljenosti, lakše su pronašli svoj cilj — još sedam konja ostade bez jahača.

Ali prvi konjanici su već uz tutnjavu i njisak životinja ponesenih bitkom uletali na zaravan i među pomoćne zgrade gostionice. Alfred se pripi leđima uz zid omamljeno posmatrajući metež oko sebe.

Zoir je na svom sivom ždrepcu predvodio vojnike koji su takođe uzjahali i poleteli u susret crnoj plimi. Prvom napadaču on silovitim zamahom mača probi kacigu i raskoli mu lobanju koja prsnu poput jajeta. Svuda unaokolo razleže se zveket. Branioci su bacili i koplja i sada su jurili da se dohvate sa napadačima prsa u prsa. Alfred ugleda Anu kako puni samostrel, podiže ga, cilja i odapinje: za trenutak, jedan krik nadjača opštu buku, i ratni steg Hortora pade pod kopita podivljalih konja.

Otpozadi dotrčaše dva vojnika: prvi zastade da štitom dočeka udarac sekire i snažnim zamahom podseče noge konja čiji se jahač naglavce sruči na zemlju i ostade nepomično da leži; tada ga stiže sečivo novog napadača i on pade bez glasa. Drugi, koji je već šepao od gadne rane na nozi, primi snažan ubod kopljem u leđa, koji ni njegov pancir nije mogao da zaustavi.

Hrabrost i veština branilaca izgleda da nisu bili dovoljni da nadvladaju brojčanu premoć napadača: posle nekoliko minuta bliske borbe samo su Zoir, koji je krvario iz brojnih rana i delio udarce uz besne poklike, i još trojica njegovih vojnika bili u životu. Dok su se oni očajnički borili na zaravni, sa zadnje strane ujahala su četvorica napadača i zaustavila se u polukrugu ispred Alfreda i Ane. Ana hladnokrvno ponovo odape iz samostrela i probi vrat jednom od njih; jahač koji im je bio najbliži pritera konja koji je odgurnu i obori u stranu. Tada se zaustavi i hitro sjaha, zagleda se u Alfreda i pobednički se nasmeja.

»Ona je!« viknuo je ostaloj dvojici koji smesta takođe sjahaše i počeše da prilaze. »Zar ne mislite, drugovi, da je šteta da ovako lepu glavu razdvojimo od ovako lepog tela... bar dok nas malo ne zabavi?« Odgovori mu divlje cerekanje.

Alfred je sve to registrovao automatski; sve misli bile su mu upravljene ka ženi koja je ležala nedaleko na tlu. Oseti kako ga ispunjava erupcija vrelog besa.

»Leone! Bodež...«

Anin glas ga istrgnu iz obamrlosti. Da, gospo, upotrebiću ga, pomisli sa mračnim zadovoljstvom, ali ne onako kako ti misliš.

Prvi napadač bio mu je već dovoljno blizu da ga dohvati. U desnoj je ruci držao mač orošen blistavim crvenim kapima, a levom je posegnuo za njegovom kosom.

Alfredov izvežbani um pokrenu njegovo novo telo: on se munjevito sagnu istovremeno levom rukom hvatajući napadača za desni zglob i povlačeći ga nadole, pravo na sečivo koje prođe ispod donje ivice pancir košulje i zari mu se u mošnice. Napadačev smeh pretvori se u zaprepašćeni jauk. Alfred istrgnu bodež iz rane, hitro se okrenu oko ose i rukom načini širok luk prerezavši protivnikov vrat. Ovaj zagrokta i sruči se na zemlju.

U tom trenu, sve se utišalo. Zoir i preživeli branioci odstupali su stopu po stopu ka mestu gde se Alfred nalazio, boreći se sa sedam konjanika: i jedni i drugi, kao opčinjeni, prekidoše borbu. Od nesnosne buke za trenutak ostade samo uznemireni topot i

frktanje konja. I da je Alfred imao vremena, mogao je da vidi kako su sva lica okrenuta ka njemu i kako sve usne bezglasno šapuću, što u neverici i nadi, što u zaprepašćenju i strahu, jednu istu reč.

Ali Alfred je u tim trenucima imao doslovce pune ruke posla. Od dvojice napadača koji su mu prilazili, poput njega ne primećujuči čudno zatišje, odabra krupnijeg jer je delovao opasnije. Sa sigurnošću je hitnuo bodež pomislivši istovremeno koliko je puta ponavljao taj isti pokret na treninzima sa raznolikim vrstama istočnjačkog oružja. Ciljao je u ruku koja je držala teški topuz, jer su torzo i veći deo glave napadača bili dobro zaštićeni; sečivo se zari grmalju u šaku i ovaj dreknu i ispusti oružje. Alfred se nije zadržavao da vidi rezultat svoga hica, već je smesta u skoku izbio krivu sablju iz ruke onom drugom i uz divlji uzvik uputio mu udarac pesnicom pravo u koren nosa. Težak ispupčeni prsten nadoknadio je nedostatak snage — pogodio je splet nerava sa smrtonosnim rezultatom. Napadač je bio mrtav pre nego što je dotakao zemlju.

Grmalj se uz urlik baci ka njemu, ali Alfred se izvi i uputi mu oštar udarac petom medu noge; ovaj zastenja i presavi se od bola. Kaciga mu spade i Alfred ga, koristeći priliku, obema pesnicama udari, ulažući u udarac svu raspoloživu snagu, po desnoj slepoočnici. Napadač je jedan sekund stajao nepokretno, a onda se lagano svali na tle.

Tada se bezglasno pomicanje usana na licima posmatraća pretvori u šapat, a zatim u sve glasnije izgovaranu reč: Korot... korot... KOROT!

Alfred oseti da ga prožima drhtavica kao nepogrešivi simptom stresa. Stajao je zadihan i posmatrao, ništa ne shvatajući. Tada Aten, koji se sklonio u toku bitke pod kola, izjuri i baci mu se pod noge.

»KOROT!« kriknuo je. Proročanstvo Korota! Ona-Koja-Pobeđuje je tu. Ostvarilo se. Hiljadugodišnje proročanstvo se obistinilo. O, tresite se u svome strahu vi, protivnici Nje-Koja-Vodi-Smrt-Na-Lancu, Gospodarice Mora Kandži i Očnjaka. Drhtite, jer kraj vam je blizu!«

Histerično kričanje starca imalo je čudan efekat: sedmorica konjanika ustuknuše lica pobelelih u sujevernom strahu. Za razliku od njih, branioci ispustiše poklič u kome se mogla razaznati mešavina nade, strahopoštovanja i zanosa. Njihovo oružje polete da dovrši započetu pesmu smrti. Nespremni da dočekaju i pariraju udarcima koje su branioci uputili sa udvostručenom snagom, četvorica se sručiše na tle kao vreće, bojeći prašinu u crveno.

Ostala trojica se pogledaše i ćutke sporazumeše. Okovane pete zariše se u stomake konja koji se propeše i otisnuše u beg. Jedan vojnik pritrča odbačenom luku, podiže ga, namesti strelu i odape. Gore, na usponu, jedan od jahača u bekstvu u samrtnom hropcu obori konja pod sobom. Ostali su bili sve bliže vrhu mahnito podbadajući usplahirene životinje.

»Neka ih«, prozbori Zoir i ispljunu krv. »Neka prošire glas.«

Ana je zurila u Alfreda širom otvorenih očiju. Ustala je u međuvremenu, nepovređena, i klekla pred njima šapćući: »Korot! Proročanstvo! Gospodarice...«

Alfred oseti nalet slabosti. Smetalo mu je što ta lepa i otmena žena kleči u prašini pred njim i posmatra ga sa nekom vrstom obožavanja. Moram prvom prilikom da je odučim od te glupe etikecije, pomisli, i izgubi svest.

Blago truckanje i nepoznat, oštar miris bili su prvi oseti koje je registrovala njegova svest dok je isplivavala iz tame. Svet se oko njega konačno ustali, i on zaključi da leži na nečem mekom, pokriven i ušuškan, i da se sve što ga okružuje zajedno sa njim kreće uz povremeno poskakivanje i trzaje.

Iznenada, on se seti svega i naglo sede. Brižno lice Gospe Ane uveri ga da sve nije bilo samo san. Njeno namršteno čelo se razvedri čim je primetila da se Alfred probudio. Na sedištu do nje, prekoputa Alfreda zgurio se Aten lica utonulog u meki jastuk; mrmljajući i povremeno nešto u snu. Bili su u unutrašnjosti kola.

Alfred razmače zlatom opervažene zavesice sa svoje leve strane i kroz prozor bez stakla ugleda predeo kroz koji su prolazili. Strma kamenita padina obrasla četinarima, od kojih je poticao, pretpostavljao je, taj neobičan miris, ponirala je vrtoglavo u dubinu. Veoma blizu videli su se vrhovi planina pokriveni snegom. Vazduh je bio svež i oštar.

»Šta se desilo?« upita Anu žmirkajući.

»Morali smo hitno da pođemo, jer su nam i druge jedinice proklete Hortove vojske na tragu. Nismo se usudili da budimo Plešuću Smrt iz njenog dubokog sna...«

U njenim očima Alfred za trenutak uoči iskru straha i shvati da se to odnosilo na njega. Plešuća Smrt?

»Koliko sam dugo spavala? upita on i tek sa zakašnjenjem primeti da je upotrebio ženski rod.

»Puna tri dana i noći; ovo je četvrti dan — do večeri ima još nekoliko azeta.«

Jedinica za vreme? Ne... ne vredi više ovako. Kako da steknem potpunu sliku o situaciji u kojoj sam na osnovu stvari koje otkrivam slučajno! Moraću hitno da što više saznam o ovome svetu... i da to izvedem pažljivo i oprezno.

Tada Alfred oseti nepodnošljivu glad koja ga je gnjavila već nekoliko minuta, ali je naprosto nije primećivao. »Gladna sam«, reče jednostavno.

Gospa Ana izvuče ispod sedišta zatvorenu četvrtastu torbu, otvori je i nakon nekoliko hitrih pokreta pruži mu poslužavnik od sjajnog, teškog metala. Pošto nije bilo nikakvog pribora, Alfred zaključi da nije ni potreban, pa poče prstima da otkida komade ukusnog mesa koje je ličilo na piletinu i trpa ga u usta.

Ana nastavi da priča: »Zoir i ja smo se složili da je najbolje da izbegnemo glavni put i pokušamo da do Hilsena stignemo sa severa — put preko Mrgodnih Planina i Velikih Jezera takođe je opasan, ali uz malo sreće nećemo naleteti na Sardonove plaćenike ili bande varvara.«

Poćuta za trenutak, pa oklevajući dodade: »Naravno, sada kad znamo da je naša Gospodarica Plešuća Smrt, biće sve mnogo lakše. Ipak, oprez nije naodmet.«

Otkrila me je, iznenada se uspaniči Alfred u sebi. Nekako je shvatila da ja nisam Leone! Ako je tako, a način na koji je ovo poslednje rekla prokleto jasno upućuje na to, pitanje je da li će, i kako, pokušati to da iskoristi... No, dobro, nisam ni mogao da očekujem da maskarada potraje večito. Videćemo kako ćemo dalje.

On prikri svoju trenutnu uznemirenost otpijajući iz malog pehara gutljaj nekog osvežavajućeg voćnog pića i reče:

»Gospo... Vi i ja moraćemo da obavimo jedan iscrpan« — tu pogleda starca koji se meškoljio — »i poverljiv razgovor. Moguće je da vam se neće dopasti ono što ću vam reći, ali to isto važi i za ono što ću ja saznati od vas«.

Ana ga iznenađeno pogleda, a onda joj oči blesnuše razumevanjem. »Maločas je Zoir dojahao do kočije i porazgovarao sa mnom. Ulogorićemo se pre sumraka. Oh, to nisam rekla — još uvek se nije sasvim oporavio od rana zadobijenih u bici, ali se dobro drži. Prošli smo kroz nekoliko sela u kojima je naš valjani zapovednik uzeo desetak snažnih momaka. Njegovi preživeli veterani koristili su svaki raspoloživi trenutak da ih obuče jahanju, gađanju i ostalim ratnim veštinama. Za sada smo još na dosta sigurnoj teritoriji... Večeras, kada podignemo šator, biće najpogodnije da mi moja Gospodarica saopšti ono što želi.«

Alfred klimnu glavom, privuče krzneni pokrivač i uvi se u njega. Ostatak puta prođe u nelagodnoj tišini koju su remetili samo povremeno pucanje biča i prigušeni nesuvisli uzvici nemirnog spavača.

Logor je postavljen u zavetrini ispod velike šiljate stene koja je poput kažiprsta bila upravljena u nebo. Šatori su dobro kamuflirani granjem okolnog drveća i prva smena straže rasporedila se nadgledajući prilaze pogodne za odbranu.

Ana je negde nestala i ubrzo se vratila sa ibrikom ledene izvorske vode. Iako je

bivalo sve hladnije, Zoir je, sigurnosti radi, naredio da se noću vatra ne pali, grubi krzneni pokrivači, koje je Ana nabavila u selima kroz koja su prošli, nadoknađivali su odsustvo topline ognjišta. Zajedno sa mrakom, na logor se spustila i tišina prekidana samo po kojim usamljenim zovom kakve divlje zveri, daleko u planini.

Pa, pomisli Alfred pomalo rezignirano, vreme je za otvaranje karata.

Ana je pospremila šator i upalila nekoliko mirisnih štapića i dve sveće, prethodno dobro zastrvši sve otvore šatora teškom, tamnom tkaninom. Atena je poslala na počinak zajedno sa vojnicima, i sada je sedela ruku skrštenih u krilu mirnog, bezizražajnog lica, očekujući.

»Pretpostavljam, Gospo, da znate«, poče Alfred nesigurno, »da vaša Gospodarica više nije ona ista osoba koja je bila pre bitke kod gostionice«.

Žena klimnu glavom i tiho progovori:

»Proročanstvo...«

»O proročanstvu ćemo kasnije«, prekide je Alfred nervozno. »Nesumnjivo mi je stalo do toga da saznam sve i o 'Korotu', ali to može da sačeka; sada je mnogo važnije da pokušate da shvatite pravu prirodu ove... promene«.

Ana je ćutala i posmatrala svoje ruke.

Kako da joj objasni? Lupao je time glavu čitavo popodne, i nije uspeo da nađe pravo rešenje. Bilo je isključeno da joj ispriča istinu o svom poreklu, proteklom životu i načinu na koji je ovde dospeo, jer izvesno ništa od svega ne bi shvatila. Na kraju, je odlučio da pokuša da joj se predstavi kao duh, demon ili tako nešto, koji je zaposeo telo njene Gospodarice, iako je isto tako bilo moguće da ovaj svet ne poznaje ni te pojmove.

Ana uzdahnu i odluči se da progovori, rešavajući njegovu dilemu:

»Neka mi Njeno Veličanstvo oprosti ukoliko nisam u pravu, ali ja mislim... čini mi se... da sada kroz njena usta govori jedan od Onih-Koji-Dolaze-Iznutra!«

Eto! Uspela je nekako to da izgovori, i sada ga je posmatrala odlučno stisnutih usana, spremna na svaku presudu koja bi joj zbog onog što misli mogla biti izrečena.

Oni-Koji-Dolaze-Iznutra! Alfredu se naziv, ma koliko besmisleno živopisan, učini prikladnim. Rešio je da pokuša da ga iskoristi.

»Kako ste došli do tog saznanja, Gospo?«

Pošto je umesto očekivanog besa i osude čula tu blago izgovorenu rečenicu, njeno napregnuto telo se opusti i ona odgovori:

»Probdela sam noći uz Plešuću Smrt. Povremeno, ona se bližila povratku ovome svetu sa svog puta po dolini u kojoj ne prolazi vreme: tada su neobične i nerazumljive reči napuštale njene usne. Pominjale su čudne i nepostojeće stvari i mesta, kao i imena...«

»Imena?«

Ana se zbuni i pocrvene: »Najčešće sam, tako mi Stinge, sa usana Plešuće Smrti čula svoje ime — ali na način na koji se... muškarac obraća svojoj dragoj.«

Alfredu je saznanje da je govorio u snu bilo izuzetno nelagodno — pogotovo što je dozivao Anu. Naravno, Gospa Ana nije mogla znati da se to ne odnosi na nju već... Tada je pogleda iznenađeno, prekinuvši misao, i oseti da mu se obrazi žare.

»To me je navelo da pomislim da je telo Gospodarice Leone zaposeo Onaj-Ko-ji-Dolazi-Iznutra«, završi Ana svoje priznanje i zagleda se u njega s očekivanjem.

»Reci mi«, kaza Alfred pošto je onaj trenutak nelagodnosti prošao, »koliko znaš o Onima-Koji-Dolaze-Iznutra.« Sada joj se obraćao poverljivim, zavereničkim tonom, i učtivo persiranje činilo mu se izlišnim.

»Znam koliko i svi ljudi Arkama: to su bestelesna bića koja nam nastanjuju tela, igraju se neprimetno našim mislima i tako u nama stvaraju svoj svet. Najčešće ljudi umiru a da ne upoznaju svog žitelja, ali ponekad oni odluče da izađu na površinu i preuzmu komandu nad telom svog domaćina. To čine jako retko, i iz samo njima

razumljivih pobuda. Ima ih mirnih, ima ih i zlih, i u zavisnosti od toga oni čine dobre ili loše stvari. Ovo je prvi put da sam upoznala Onog-Koji-Dolazi-Iznutra, i to baš u telu moje Gospodarice!«

»I kakvi ti se, dakle, čine moj karakter i pubude, Gospo?«

Ćutala je zamišljeno nekoliko trenutaka, pa odgovori:

»Mislim da si došao, Plešuća Smrti, da ispuniš hiljadugodišnje proročanstvo.«

Opet se vraćamo na to:

»Način na koji je Onaj-Koji-Dolazi-Iznutra učinio da moja Gospodarica u smrtonosnom plesu pošalje Hetu duše Sardonovih ubica obznanio je svima koji su bili prisutni da je reč 'Korota' oživela: jer upravo taj dan i takav događaj proročanstvo pominje na svom početku.«

»Ukoliko je to tačno, na koji će se način, Gospo, postaviti prema meni i onome što sledi?«

Ana slegnu ramenima. »Naravno, učiniću sve što je u mojoj moći da pomognem Plešućoj Smrti. Naš je položaj donedavno bio beznadežan. Sardon je preduzeo sve da onemogući da Gospodarica preuzme presto i krunu na koje ima pravo.«

»Dakle, mogu da računam na tvoju potpunu diskreciju u pogledu... mog postojanja?«

»Ja sam uvek bila odana dinastiji i kući Renza; pomoći Plešućoj Smrti u ovoj situaciji znači isto što i pomoći mojoj Gospodarici. Osim toga« — tu se njen staloženi ton izmeni u iznenadnoj provali mržnje — »zbog onog što je Sardon učinio mojoj porodici, doprinos njegovoj propasti bio bi dovoljan razlog da pomognem Onom-Koji-Dolazi-Iznutra!«

»Moje je ime Alfred«, reče on blago. »Alfred Čester.« Gledao je kako Ana miče usnama bezglasno ponavljajući njegovo ime očaran njenim licem koje je odsjaj svece činio nestvarnim i anđeoski čistim. To ga nagna da doda: »I moj um je um muškarca. Mislim, Gospo, da to treba da znaš.«

Ana ga pogleda otvorenim, nesuzdržanim pogledom i za trenutak mu se učini kao devojčica, prokleto, prokleto lepa devojčica. Nije ništa odgovorila, već je nastavila da ga ćutke posmatra. Alfred uspe da odagna očaranost, nakašlja se da prikrije trenutnu zbunjenost, i reče:

»Ana, ako zaista želiš da mi pomogneš, moraćeš da počneš da me podučavaš.«

»Ali ja sam samo družbenica i pratilja moje Gospodarice. Aten je njen duhovnik i učitelj!«

Alfred odmahnu glavom. »Ne želim za sada više nikog da upućujem u ovu našu tajnu. Zamenićeš ga ti: učićeš me svemu što i sama znaš. Pomisli na to da sam kao dete, i da još ne poznajem puteve i načine ovog sveta. Potrebno je zato da o njemu za što kraće vreme saznam što više — to je jedini način da postignem ono što oboje želimo.«

I preživim, dodade u sebi.

I tako, tu noć i sledeće dane Leone, Plešuća Smrt, i Gospa Ana od Vervejna provele su u tihim razgovorima prekidanim samo najnužnijim telesnim potrebama.

Alfredu je privikavanje na žensko telo bilo zanimljivo, pa čak i zabavno u određenim situacijama — kao, na primer, kada je prvi put, u nameri da olakša svoju punu bešiku, bez razmišljanja čučnuo nad zlatnu noćnu posudu i skoro se preturio od nezadrživog kikota koji ga je trenutak kasnije spopao. Takvih je momenata bilo dosta, a jedan od njih mu je dolazio uporno u sećanje i mnogo kasnije:

Pošto je pred vojnicima i pratnjom trebalo održati privid da je Princeza Leone od Renza ta koja će kao Plešuća Smrt pretočiti reč Korota u stvarnost, a ne neki duh ili demon, Alfred i Ana su i dalje igrali svoje uloge. Tako je došlo vreme da Leone spere sa sebe tragove napora izazvanih dugim putovanjem, odnosno da je njena Gospa Ana okupa. Taj ritual obavljen je uz pomoć dva drvena korita ispunjena hladnom i vrelom

vodom (Zoir je izuzetno pristao da se voda za tu priliku prokuva u kotlu nad dobro zaklonjenom vatrom) i čitave gomile mekih, čupavih peškira. Ana se pojavila uvijena u čisto belo platno, razgolićenih ramena i dugih pravih nogu, i svoju tešku, bujnu kosu podigla i obavila ubrusom. Alfred je u sebi mumlao psovke dok je sramežljivo stajao nag u ledenoj vodi, pokrivajući rukama grudi i nakovrčani nežni trougao među nogama.

Ana je prasnula u smeh kad ga je ugledala, i pohitala da ga dobro isprska a potom i istrlja grubim sapunom. Alfred tada dozive, što zbog hladne vode, što zbog Anine blizine, svoju prvu žensku erekciju: spopala ga je prijatna jeza duž glatke i fine kože kojoj snažni i pomalo grubi pokreti Aninih ruku nisu ni najmanje bili neugodni; osetio je kako mu se stomakom širi topla napetost i sa zaprepašćenjem primetio da su mu na okruglim grudima bradavice postale čvrste, tamnocrvene i gotovo bolne na dodir. U tom trenutku on se zastide kao nikad u životu — bio je ubeđen da sa tako nelagodnim osećajem stida nije mogao da se meri čak ni onaj dan kada je, nekad i negde davno, od susetkine kćerke dobio svoj prvi poljubac. Ana je marljivo poslovala oko njega povremeno ga zadirkujući, a on je kuvao u sebi od srama i gomile raznolikih osećanja uskovitlanih njenim naginjanjem nad njim i golicanjem mokrom i rasutom kosom sa koje je ubrus u međuvremenu spao.

Ali to kupanje bi naglo prekinuto: jedan od vojnika dozvao je Anu iz šatora i saopštio joj Zoirovu poruku. Trebalo je što hitnije poći, jer su straže primetile nekoliko tankih stubova dima iznad šume, što su bili jasan pokazatelj da su progonioci blizu. Čarolija je bila razbijena, i Alfred požuri da se obriše i odene, ne znajući tačno da li mu je zbog toga laknulo ili bilo žao.

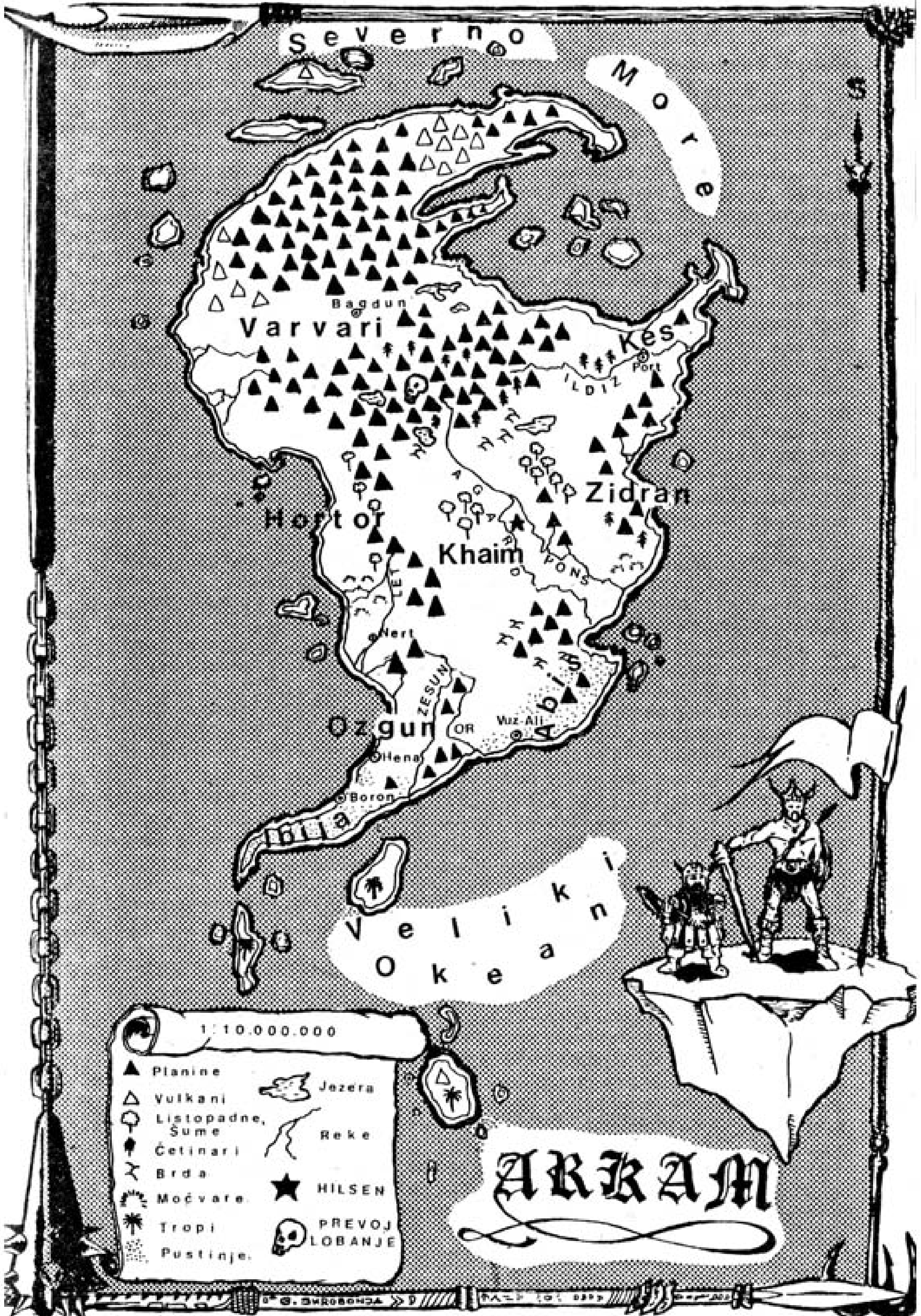
Vreme je postajalo sve hladnije, i nekoliko uzastopnih dana imali su sneg. Jedina značajna novina koju je Alfred uneo u dnevni Leonin raspored bile su jutarnje i večernje telesne vežbe. Telo prestolonaslednice bilo je mlado i jedro, ali Alfred je želeo da ga ojača i očvrsne za slučaj da neka nova demonstracija tipa »Plešuća Smrt« bude neophodna. Sada je od Ane već dosta saznao o ovome svetu koji su njegovi stanovnici zvali »Arkam« i osećao se daleko sposobnijim da se u njemu snađe.

U najkraćim crtama, Ana mu je ispričala sledeće:

Ime Arkam označavalo je jedan jedini kontinent i ostatak sveta bio je prekriven beskrajnim morem (mada je Alfred pretpostavljao da planeta koja je ovoliko, sudeći po gravitaciji, suncu, klimi i biljnom i životinjskom svetu, slična Zemlji mora da ima još koji kontinent, zasad neotkriven). Centralni deo kontinenta zauzimalo je Leonino carstvo zvano Khaim, čija je prestonica, Hilsen, ležala između reka Pons i Agard. Khaim je sa istoka i zapada bio okružen manjim kraljevstvima i sa njima je dosta dugo, zahvaljujući prevashodno svojoj snazi, živeo u miru. Ali Hortor, zemlja koja se sa Khaimom graničila na severozapadu, bila je neprestano neprijateljski raspoložena: svi pripadnici dinastije Hortora želeli su da ostvare jedan isti san — da potuku Khaim na bojnom polju i priključe ga svojoj kruni. Zbog toga je i Ezt, sadašnji vladar Hortora, pružio utočište i pomoć Leoninom stricu Sardonu.

Sardon je pre nekih dvadeset godina (Alfred još nije uspeo da ustanovi koliko se jedinice za merenje vremena poklapaju ili su bliske zemaljskim, ali to je moglo da čeka) pokušao državni udar da bi zbacio s prestola svoga brata Kanisa, Leoninog oca. Zavera je propala i verovalo se da je Sardon zajedno sa svojim pristalicama našao smrt od mačeva carske garde, ali špijuni su sa dvora u Nertu, prestonici Hortora, ubrzo javili da se Sardon tamo pojavio živ i zdrav. Jedan od ciljeva zavere bio je da se uklone sve Kanisove pristalice i, među žrtvama prvog udara zaverenika, bila je i mnogobrojna porodica Vojvode od Vervejna. Ana je izbegla smrt pukim slučajem, sakrivena u jednom porculanskom ćupu u predvorju palate, slušajući kako joj masakriraju roditelje i braću. Imala je tada šest godina.

Car Kaniš je prethodnog meseca naprasno umro ne doživevši duboku starost svojih

Severno More
Baddun
Varvari
Kes
Port
ILDIZ
Zidran
Hortor
Khaim
VONS
Nert
ZESUN
Ozgun
OR
Vuz-Ali
Abiss
Henal
Boron
Velliki Okean
1:10.000.000
Planine
Vulkani
Listopadne, Šume
Četinari
Brda
Močvare
Tropi
Pustinje
Jezera
Reke
HILSEN
PREVOJ LOBANJE
ARKAM

predaka vladara. Govorkanja navode na pomisao da je tu Sardon umešao prste uz pomoć magije ili nečeg sličnog. Običaj je bio da se krunisanje naslednika krune obavi po navršetku trećeg meseca od smrti vladara i Sardon je nameravao da iskoristi taj interregnum. Leone je već duže vreme boravila u hramu-školi posvećenom Žili, boginji mudrosti i nauke, gde ju je Aten podučavao istoriji Khaima i umetnosti vladanja; vest o očevoj iznenadnoj smrti zatekla ju je nespremnu za preuzimanje vlasti. Posle kratkog savetovanja, Ana i Zoir, komandant malobrojne lične Princezine garde, složili su se da bi najbolje bilo što hitnije krenuti ka prestonici.

Međutim, Sardonova zavera ovog puta bila je organizovanija. Izvežbane grupe ubica veoma brzo su potajno uklonile predstavnike najstarijih i najodanijih kuća sa dvora; Selt, vrhovni sveštenik Stinge Četverostrukog Uništitelja, koji je formalno vladao carstvom u periodu bezvlašća, bio je slabić podložan zastrašivanju. Osim toga, izdaja je delimično zahvatila i komandni kadar Khaimske armije, što je omogućilo Hortorovim trupama da bez teškoća savladaju pogranične posade i prodru u zemlju. Većina plemićkih kuća zatvorila se na svojim feudima zajedno sa vojnicima koje je trebalo da stave na raspolaganje Kruni, u očekivanju ishoda dinastičke borbe. Tako, sada praktično nije imao ko da se suprotstavi spremnim četama osvajača.

Vesti, koje su Prestolonaslednici stizale preko jahača-kurira i za to istreniranih sokolova, nagoveštavale su mogućnost da se deo stalne vojske Khaima, nekih dve do tri hiljade ljudi, raštrkao po Jezerskoj oblasti i našao utočište u planinama, očekujući njen dolazak. Zoir je svoju malu grupu sada vodio ka njima, u očajničkoj nadi da će te vojnike moći da prikupi, organizuje i povede na osvajača pre zime. Na severu su se protezala neispitana prostranstva kojima su krstarile varvarske horde povremeno upadajući u carstvo u potrazi za pljačkom, zato je bilo opasno otići ovako duboko na tu stranu. Ali to im je bila jedina prilika da izbegnu nadmoćne snage Hortora.

Jedne noći, pošto su se smestili u napuštenoj maloj pećini neke zveri, Ana i Alfred su se zgurili oko vatre čiji je dim oticao kroz prirodni dimnjak u olujno nebo. Dok su vojnici i pratnja prenoćili napolju. Ana mu, uz avetinjsko poigravanje plamena, ispriča o proročanstvu:

»Korot je, grad od kog je ostao jedan hram. Stajao je tu od pamtiveka, krijući u sebi kamenu ploču sa uklesanim tekstom proročanstva. Tekst dešifrovaii pre hiljadu godina glasi otprilike ovako.

Čuvajte se, o oholi i zli, dana kad će olovno nebo prekriti sjajne gradove i najveći i najslavniji presto Sveta! Arkam će zaigrati na rubu sečiva zavitlanog rukom uzurpatora; čuvajte se, vi uz njega, jer njegov varljivi uspon biće vaš sunovrat.

Jer pojaviće se, niknuvši u bici, Plešuća Smrt i slabom ženskom rukom pobediti tri snažna ratnika. Velika je moć koja u njoj spava. Mnoga imena nadenuće joj ljudi, a prvo biće: Ona-Koja-Pobeđuje. Savladaće gore i vrleti, pokrenuti bogove i dovesti crnu plimu severa da zbriše i Hetu pošalje prljavštinu vaših duša. Ona-Koja-Vodi-Smrt-Na-Lancu, Gospodarica Mora Kandži i Očnjaka, razvejaće vaš prah na sve strane, da vam ne ostane ni traga...

Tu Ana zastade i zatim oklevajući reče: »Proročanstvo Plešućoj Smrti daje još jedno ime«. Blago je pocrvenela. »To ime je: Ona-Koju-Neće-Taći-Smrtna-Muška-Ruka«.

Posle nekoliko trenutaka razmišljanja o onome što je čuo, Alfred upita: »Ima li još?«

»Da, postoji još jedan deo, ali rukopis je tu dosta oštećen. Pominje dolazak Gospodara Svetla i Tame i osnivanje nove loze koja će slavu Arkama preneti do zvezda. Tekst je sve do danas bio stalan predmet proučavanja i tumačenja i za njega zna čitav Arkam. Iz kazivanja onih retkih koji su preživeli susret sa varvarima može se zaključiti da čak i oni imaju svoju verziju proročanstva... Glas o pojavi Plešuće Srmti dosad se sigurno proširio Khaimom i to bi moglo ozbiljno da ugrozi Sardonove planove. Onaj-Koji-Dolazi-

Iznutra znaće za pravi, najbolji način... «

Njen blagi glas se utiša i ona se zagleda pomalo ovlaženih, snenih očiju, negde daleko. Alfred iznenada oseti neodoljivu potrebu da se približi i privije uz telo te čarobne žene. On se pomeri tako da zagnjuri glavu u njeno krilo; Ana ga zagrli i poslednje što je osetio padajući u san bilo je kako ga njena ruka umirujuće miluje po kosi.

Sledeći dani doneli su teže uspone i više snega. Alfred je radoznalo posmatrao svet oko sebe. Često bi zapazio krupnije i sitnije šumske zverke kako zamiču iza širokih stabala, a brzo je naučio i da raspoznaje ptice koje su presecale nebo iznad planine i povremeno ih naglim uzletanjem upozoravale na blizinu progonitelja. Jednom se Alfredu učini da je ugledao čovečuljka visokog pola metra kako ga sumnjičavo posmatra sa jedne grane svojim sitnim, jasnim očima; dok se osvrnuo da bolje pogleda, na grani više nije bilo ničeg. Kada je to ispričao Ani, ona mu reče da je s njegovim vidom sve u najboljem redu, i da je imao retku priliku da vidi jednog Gnauma, pripadnika majušnog soja što nastanjuje unutrašnjost planina, gleda svoja posla i izbegava ljude. Predanja kažu, objasnila mu je, da Gnaumi umeju da budu jako opasni ukoliko zaključe da im je dom ugrožen, i da ponekad jašu na ukroćenim krvoločnim vucima. Sudnjeg dana, kad se gnev Zvezda sruči na Arkam, oni će izaći da zajedno sa ljudima i životinjama budu poslednja odbrana sveta, onakvog kakav je.

I celo to putovanje ostalo bi Alfredu u pamćenju kao neka vrsta divnog izleta da nije bilo stalnog prisustva nevidljive opasnosti i incidenta koji se zbio jedne večeri; odjednom, bez ikakvog upozorenja, Alfred je osetio kako mu se telo postepeno napinje, a zatim ga spopaše nezadrživi grčevi i jeziv bol koji se širio kroz sve organe i čula. Uspeo je samo da vikne Anino ime pre nego što je počeo da se trese tako silovito da mu je telo poskakivalo na prostrtoj koži. Bol i strah bili su tako snažni da nije mogao da sastavi suvislu misao.

Ana je već bila tu, očiju širom otvorenih u zaprepašćenju; već sledećeg trena u njenom pogledu zaiskri razumevanje i ona nestade da bi se odmah vratila sa nekom bogato ukrašenom kutijicom od filigrana.

»Oprosti mi, Plešuća Smrti!« zavapila je vadeći iz kutijice mali žućkasti grumen, »Potpuno sam smetnula sa uma! Ciklus Hazde... Kako sam samo mogla tako da se preračunam... Evo, evo... «

Prstima druge ruke s naporom je otvorila Alfredu usta, smrvila grumenčić i izvežbanim pokretima utrljala mu prah u desni.

Droga, uspe da pomisli Alfred. Nekakva prokleta droga... Misli mu se razleteše u crvenom blesku i on poče da propada osećajući kako bol postepeno jenjava. Telo mu se smirivalo u poslednjim, blagim grčevima. Ana ga je čvrsto obgrlila i počela da se sa njim u naručju lagano klati napred-nazad. Blago ljuljuškanje donese Alfredu san koga je uspeo sutradan da se seti; stajao je podignute glave i raširenih ruku dok su oko njega u molitvi zapevale hiljade glasova, pogleda uperenog u ogroman, božanski točak koji se okretao, najpre gotovo neprimetno, a potom sve brže i brže; gospodario je tim kovitlacem sve dok iz njega ne izroni nasmejano lice Gospe Ane od Vervejna obasjano nezemaljskim svetlom; tada sa svih strana jurnu tama i proguta i nju, i njega i čitav svet. I u crnilu pojućeg ništavila, molitva se nastavljala.

Probudio se i shvatio da neko pored njega nešto nerazgovetno peva. Okrenuo je glavu i osetio u potiljku oštar bol koji ga smesta podseti na sve što se protekle noći dešavalo. Ugledao je Atena u crnoj mantiji izvezenoj srebrom kako kleči kraj njegovog uzglavlja šakama natkrilivši malu izrezbarenu kuglu od slonovače i moli se zatvorenih očiju.

»Gde je Gospa Ana?« upitao muklo; usta su mu bila suva.

Starac se trže i prekide molitvu. Odjeknu kratak tup zvuk i Alfred shvati šta mu je izgledalo čudno pri prvom pogledu na Atenov trans: kugla od slonovače zapravo je lebdela nekoliko centimetara iznad tla, i sada je naglo pala. Način na koji je ostala

zabodena u rastresito tle zemunice ukazivao je na to da je dosta teška; podsetila ga je na kugle za bilijar.

»Plešuća Smrt!« Aten je bio uzbuđen, lice mu se ozarilo. »Molitve su uslišene, neka je hvaljen Veliki Stinga! Plešuća Smrt se vratila!«

Alfred se pridiže s naporom. Tad se po zemunici razli svetlost dana: Gospa Ana je odozgo podigla poklopac i sad se spuštala niz grubo tesane lestve. Kad primeti da se Alfred pridigao i radoznalo je posmatra, licem joj prođe uočljiv izraz olakšanja.

»Gospodarice! Kakva sreća!« uzviknula je. »Bili ste na samoj granici Večitog Lutanja!«

Alfred zausti da je upita za objašnjenje, ali Ana ga preduhitri. »Slavni Atene, zapovednik vas traži da ga posavetujete o nastavku putovanja«. Starac hitro pokupi nekoliko rasutih drvenih štapića, kuglu strpa u unutrašnji džep mantije i ustade. Uputi Alfredu jedan ozaren osmeh, duboko se nakloni i izađe napolje zaboravivši da kao obično progunda nešto na račun vremena i svoje kostobolje.

Kad ostadoše sami, Ana priđe Alfredu i položi mu šaku na čelo.

»Čelo Plešuće Smrti još uvek je vrelo. Ali glavna opasnost je prošla. Evo, neka Onaj-Koji-Dolazi-Iznutra sažvaće ovaj koren. To će odagnati i poslednje aveti Hazde«.

Alfred poslušno poče da žvaće slatkast koren i upita punih usta. »Šta se, Heta mu, dogodilo?«

»Prestolonaslednica je, kao uostalom i sva plemićka deca Arkama«, stade Ana da objašnjava, »počela od svoje sedme godine da uzima Hazdu kako bi što bolje razvila svoje telo i duh. Hazda ima blagotvoran uticaj na organizme u razvoju — povećava snagu i pospesuje oštroumnost, ali izaziva zavisnost. Zavisnost se ispoljava u ciklusima. Hazda se mora uzeti po navršetku svake treće godine od poslednjeg uzimanja. Na meni je krivica što sam dopustila da usled neobičnih zbivanja ne poklonim dovoljno pažnje ciklusu koji se kod moje Gospodarice bližio kraju«. Ugrizla se za usnu i pogledala ga kao krivac. »Žao mi je«.

Alfred ispljunu ostatke korena i ustade. Osetio je samo laku vrtoglavicu koja je smesta prošla. Vraćala mu se snaga.

»Šta bi se dogodilo da te... Hazde nije bilo pri ruci?«

»Gospodarica bi umrla u stravičnoj agoniji. Ali to se nije moglo desiti. Posedujemo dosta veliku zalihu«.

Svejedno, pomisli on u sebi. Da se Ani u međuvremenu nešto dogodilo i da za ovo nisam saznao, bespomoćno i jadno bih skončao. Neka joj je to i sto puta dužnost, ali spasla me je; dugujem joj život.

»Šta se dešava napolju?« upita oblačeći krznom postavljene čizme i uvlačeći nogavice vunenih pantalona u njihove visoke sare.

»Oluja, koja nas je primorala da kopamo podzemne zaklone, prošla je. Gore je sunčano, hladno i čisto poput kristala.«

Alfred pojede nešto na brzinu i odenu prostranu toplu kožnu jaknu stegnuvši je opasačem o kojem je visio bodež. »Pretpostavljam da treba da pođemo?«

Ana mu, već obučena za put, potvrdno klimnu glavom. Alfred se uspe uz lestve, odiže poklopac i preturi ga na drugu stranu. Blesak snega zaslepi ga za trenutak i on sačeka da mu se oči naviknu na promenu svetla. Izašao je i osvrnuo se oko sebe.

Gospa je imala pravo: vazduh je bio rezak, ali opojno svež, a nebo, koje se mestimično razaznavalo kroz krošnje visokog drveća, imalo je plavu boju kakvu nebo njegovog sveta nije poznavalo već pokolenjima. Ana je izašla za njim, i sad je mahnula ka grupi ljudi u pokretu raštrkanih oko konja kraj glomaznih stabala. Iz grupe se izdvoji krupna Zoirova figura i uputi se ka njima stazom utabanom u snegu.

»Pozdravi Plešućoj Smrti!« izgovorio je svojim dubokim basom. »Vreme se ustalilo i pogodno je za nastavak puta. Bilo bi dobro da iskoristimo ovo zatišje i krenemo što pre

— ne bi valjalo da nas vetrovi dohvate dok budemo prolazili Prevojem Lobanje.«

Alfred se složi i uputi svome konju. Morali su da se otarase kola pre nego što dublje zadu u planinu, ali njemu to nije naročito smetalo: Leone je učila jahanje od malih nogu, pa se njegovo telo dobro snalazilo na leđima mladog vranog ždrepca. Elegantno se vinuo u sedlo. Za njim uzjahaše i ostali; Ana je priterala svoju kobilu i kao i obično zauzela mesto iza njega.

Vojnici i pratnja, čiji je broj u međuvremenu, kako su prolazili kroz sela i širili glas o ispunjenju proročanstva, narastao na tridesetak, krenuše u tišini. Šuma oko njih kao da je zanemela posmatrajući odlučna lica, sjajne oklope koji su se nazirali ispod toplih kabanica i krznenih šubara i raznovrsno oružje. Dok se glavnina kretala lagano, dva jahača požuriše napred praveći prtinu kroz devičanski nedirnut sneg ka rubu šume. Tamo zastadoše zaklonjeni iza stabala i osmotriše stenoviti prolaz koji je Zoir nazvao Prevojem Lobanje. Posle nekoliko trenutaka, okrenuše konje i vratiše se ostalima.

»Sve je čisto, zapovedniče«, raportirao je jedan od njih Zoiru. Ovaj podiže ruku i kolona jahača krenu brže kroz razredeno drveće.

Kad izbiše na čistinu, Alfredu bi jasno čime je to mesto zaslužilo svoj živopisni naziv: prolaz širok nekih dvadesetak metara bio je oivičen visokim nazubljenim stenama među kojima je dominiralo veliko kameno uzvišenje nepravilnog oblika sa tri prostrana otvora zbog čijeg je rasporeda podsećao na ljudsku lobanju. Dalje napred prolaz se širio u zdelastu zaravan. Sa leve strane pružao se pogled na snežne planine teritorije varvara. Daleko na horizontu nazirali su se visoki plavi vrhovi.

Kolona poče da se spušta ka prolazu. Zoir je sumnjičavo ispitivao okolinu pogledom. Proteklih dana nisu primećivali znake prisustva neprijatelja u blizini i zapovednik se nadao da su uspeli da zametnu trag. Ipak... »Ova tišina mi se nimalo ne sviđa«, progundao je. Tada se okrenu poručniku izbrazdanog lica koji je jahao za njim i reče mu da upozori ljude da oružje drže spremno. Naredba se prosu duž kolone od usta do usta, i trenutak kasnije jahači ćutke isukaše mačeve i pripremiše lukove i samostrele.

I tek što to bi obavljeno, dva vojnika, koji su jahali na čelu kolone, iznenađeno pritegoše dizgine svojih konja i životinje se propeše uz njisak.

Mesto gde se prolaz otvarao u zaravan više nije bilo prazno. Lagano i gotovo bezbrižno, otmena prilika jahača ogrnutog teškim skerletnim plaštom, sa zlatnom kacigom na glavi, izbila je iz zaklona i zaustavila se na sredini izlaza.

Kolona stade u mrtvoj tišini, stotinjak metara daleko od nepoznatog jahača. Nekoliko trenutaka vladao je muk, a onda se u tišini prolomi snažan, mlad i podrugljiv glas.

»Zbog čega ste dozvolili da toliko čekamo, slavni Zapovedniče? Moji kapetani očekivali su da se pojavite još juče. Ali, pa naravno, kako glupo od mene. Oluja vas je zadržala, zar ne?«

Zaravan iza govornikovih leđa počeše bez žurbe da pune oklopljeni konjanici. Zoir opsova i procedi »Preduhitrili su nas. To štene Gezd opasnije je nego što sam mislio!« Alfred dojaha do Zoira praćen Atenom i Anom. »Šta se zbiva, zapovedniče?«

»Neprijatelj nas je navukao u klopku. Onaj tamo je Gezd lično, nećak Ezta, kralja Hortora. Plešuća Smrt nije, na svoju sreću, imala kada da ga upozna. Ja sam ga sreo u nekoliko navrata na dvoru kad je dolazio u diplomatske posete.« Zoirov glas bio je mračan, ali oči su mu živo i pronicljivo ispitivale stenje koje je nadvisivalo Prevoj; bilo je suviše strmo da se na njega popnu strelci. »Slavoljubiv je i beskrupulozan... Koliko vidim, ima sa sobom najmanje stotinu boraca«.

Mladić ih je posmatrao sa podsmešljivim osmehom, na izgled nezainteresovano. Prostor iza njega su u međuvremenu potpuno ispunili oklopnici sa spremnim kopljima.

»Ah, vidim da je i prelepa Leone od Renza tu«, progovori Gezd ponovo. »Moji komplimenti vašoj lepoti, divna gospo!« Odjednom, njegov blag i podrugljiv ton

promeni se u ledene, metalno izgovorene reči: »Nudim vam mogućnost, Princezo, da poživite još ovih mesec dana do krunisanja našeg dobrog Sardona u Hilsenu... pod uslovom da vaši smešni vojnici polože oružje — smesta!«

Zoir na to grmnu: »Neće jedno hortorsko štene naređivati i postavljati uslove carskoj prestolonaslednici. Njeno novo ime je Plešuća Smrt. Svi vi dobro znate šta to znači!«

»Aman, Zapovedniče«, napući Gezd usta, »nećete nas valjda zamarati tim besmislicama čitavo jutro. Ja još čekam odgovor na svoju više nego velikodušnu ponudu«.

Zoir neprimetno pokaza rukom Alfredu udubljenje u stenovitom zidu s desne strane i šapnu: »Tamo se sklonite sa Gospom i starcem«. Zatim riknu ka Gezdu koji je čekao nemarno oslonjen na sedlo:

»Evo našeg odgovora!«

Pokret mu je bio brži od oka: projektil suknu iz velikog samostrela i zapišta parajući vazduh. Gezda je sama sreća spasla — njegov paradni konj, koji i onako nije bio naviknut na napore krstarenja po planini, nervozno se prope na divlji Zoirov uzvik. Projektil namenjen Gezdovom vratu zari se u bok životinje koja padajući zbaci jahača na zemlju. Sa obe strane odjeknu ratni urlik, viziri se spustiše sa zveketom i stenje odjeknu topotom kopita.

Dok se s Atenom i Anom sklanjao u udubljenje koje mu je Zoir pokazao, Alfred se u mislima pomirio sa očigledno neizbežnim krajem — njegova malobrojna četa nije imala šanse protiv Gezdovih oklopnika. Ali Zoir nije ni mogao drugačije da postupi. Predaja nije dolazila u obzir. Sjahali su i zaklonili se iza konja koji su uznemireno poigravali držeći ih čvrsto za uzde, i Alfred pomisli da će proročanstvo, po svemu sudeći, morati da sačeka nekog drugog. Pred njima se zapodenu bitka.

Dva talasa konjanika sudariše se uz fijuk sečiva, njisku konja i odzvanjanje štitova. Akustični prostor poprišta mnogostruko pojača besne povike i samrtničke krike stvarajući nesnosnu buku. U potpunom metežu mnogi jahači bili su izbačeni iz sedla, i oni koji su pad preživeli bacali su se u gvozdeni zagrljaj protivnicima zamahujući svojim dugim, širokim, kratkim ili šiljatim sečivima, udarajući, sekući, parirajući, ubadajući. Sneg poče da se natapa krvlju.

Iznad uzavrele gomile, mogao se videti Zoir kako vitla bojnom sekirom i čisti oko sebe prostor od Gezdovih oklopnika. Sam Gezd je u međuvremenu uzjahao rezervnog konja i pomamno ga mamuzajući jurnuo u kovitlac ljudi uhvaćenih u kolu smrti. Njegov blistavi mač od ibijskog čelika zablista iznad bronzanih kaciga.

Alfredovi zaštitnicj očajnički su se trudili da zaustave napadače što bliže izlazu na zaravan odakle su navaljivali poput sive pošasti. To im je u prvim trenucima polazilo za rukom i mnogi je vojnik Hortora ispustio dušu na toj kamenitoj grbini pod ravnodušnim, praznim pogledom Lobanje. Ali, umesto da jenjava, navala je postajala sve jača, te sve malobrojniji branioci počeše postepeno da odstupaju.

Sudbina je htela da se u izravnom sukobu sretnu dva zapovednika: Gezd se probio kroz metež do Zoira i hrabro na njega nasrnuo izvikujući psovke i gadosti na račun Khaima i njegovih podanika. Zadihan i isprskan krvlju, Zoir se okrenuo na vreme da dočeka razoran udarac Gezdovog mača svojim ulubljenim štitom. Silina udara gotovo ga natera da izgubi ravnotežu i padne s konja. Zarežavši on podiže desnicu i u blistavom luku spusti ka Gezdovom zlatnom šlemu tešku sekiru; mladić podiže štit i uspe da izbegne strašno oružje čije sečivo bezopasno skliznu u stranu. Nekoliko boraca, pomahnitalih od zanosa bitke i mirisa krvi, nađe se odjednom između njihovih konja i razdvoji ih. Zoirov novi udarac zbog toga promaši i, umesto Gezda, dohvati preko lica jednog od Hortorovih vojnika.

»Ovo je drugi put, štene, da te sreća spašava od moje ruke! Treći put ni Het ti neće

pomoći!« Glas mu je zagrmeo nad glavama.

»Pljujem na tvoje bogove!« odgovori mladić vičući da nadglasa buku, i potera konja. »Valjda će te primiti kada te njima pošaljem.«

Ibijski čelik probi Zoirov štit i zaseče ga po goloj mišici, poslavši zapovedniku kroz telo ljute iskre bola. Za trenutak je prekaljeni veteran bio blizu toga da dopusti da ga bes ponese u bezglavi juriš na ovo derište, koje se usuđivalo da ga napadne, ali je iskustvo nakupljeno u dugim godinama službe preovladalo. Hladno je sačekao da Gezd uputi novi udarac uz glasno likovanje, zglobom ranjene ruke trznuo je uzde i konja u stranu, izbegao mač i istovremeno iz sve snage zavitlao sekirom: Gezd kriknu i njegova desna ruka presečena iznad lakta, još uvek držeći mač, polete kroz vazduh da bi pala nekoliko metara dalje na tle. Oholost i prezrivost na njegovom licu zameniše neverica i užas, i on podiže patrijak, iz kojeg je prskala vrela crvena krv, zureći zaprepašćeno. I tada, kao da je to bio neki tajni signal, Prevoj Lobanje zasu šuma strela i prosu se na borce i jedne i druge strane, a planinom se zaori krvoločni uzvik horde koja kao da je iznikla iz stenja.

Gezda pogodiše tri strele u vrat i glavu skrativši mu muke. Nećak kralja Ezta svali se beživotno s konja, a Zoir oseti da je i sam pogođen u butinu. Nekoliko strela odbilo se od njegovog metalnog oklopa koji ga spase Gezdove sudbine. Stegnuvši zube, ona iščupa strelu iz noge i baci je, pa obode konja i zaokruži pogledom po stenju shvativši u hipu šta se dogodilo.

»Varvari« dreknuo je. »Vojnici Khaima, štitite Plešuću Smrt!« Sam je već hitao, razgrćući konjem borce koji još nisu shvatali šta se zbiva ka mestu odakle je Plešuća Smrt posmatrala borbu. Nekolicina njegovih preživelih boraca čula je naredbu i iskoristila zaprepašćenje svojih protivnika da im zada još koji brzi ubod i pošalje ih Hetu; potom hitro počeše da se povlače ka udubljenju u stenama. Novi talasi hortorskih konjanika bili su zahvaćeni iznenadnim napadom sa bokova i leđa i lomili su se i rasipali u potpunoj zbrci. Ali Zoiru su oni sada bili poslednja briga. Divlje je podbadao konja jašući ka Plešućoj Smrti i izbegavajući nekako strele i zakasnele udarce zbunjenih Gezdovih vojnika. Najzad je izronio iz gomile, i tu let njegovog konja prekide jedna od zalutalih strela. Zoir spretno iskoči iz sedla ne ispuštajući sekiru i dočeka se na noge zaboravivši na ranu na butini. Snažan bol ga preseče i on se sruči u sneg samo desetak metara dalje od prestolonaslednice. Ošamućeno je podigao pogled i skamenio se. »Gotovo je«, pomisli užasnut. »Svršeno je sa Khaimom!« Ono malo preostale snage Zoir je mogao da upotrebi samo da se pridigne i bespomoćno posmatra kraj Plešuće Smrti.

Pošto je bio izdvojen iz bitke, Alfred je mogao da sagleda iznenadnu pojavu treće strane mnogo jasnije od Zoira. Stene su se u trenutku na volšeban način ispunile dugokosim figurama odevenim u bronzane oklope čudnih oblika i životinjske kože; sa sobom su imali duge, snažne lukove, i nisu oklevali da ih upotrebe. Njihove strele prosule su se kao dažd na poprište bitke ne birajući kome nose smrt. Napad je bio potpuno neočekivan i izvanredno sinhronizovan, jer su se komešanje i pometnja mogli primetiti i pozadi, na zaravni sa koje su nastupali brojni napadači. Ali nisu tu bili samo strelci. Pošto su i poslednje strele pale, iz skrivenih zaklona nikle su brze i smrtonosne prilike i zagnjurile se u pomešane Gezdove i Zoirove borce. Alfred sa zaprepašćenjem shvati da su to ljudi što jašu velike zveri nalik na medvede i sa njihovih leđa vitlaju zastrašujuće velikim topuzima, maljevima i sekirama. Uz gromoglasnu riku, zveri su kidisale na konje i njihove jahače koristeći čeljusti i kandže.

»Suri Šad-medvedi!« uzviknu Ana. »Varvari ih treniraju i koriste za lov na ljude!«

No, ni to nije bio poslednji užas. U međuvremenu su dvojica jahača sa sivim hortorskim ogrtačima uspeli da se iskobeljaju iz meteža i sad su grabili ka maloj grupi sklonjenoj u udubini; iznenada, kad je Alfred već pomislio da će prići dovoljno blizu da

njihovi isukani mačevi budu efikasni, ogromna senka u skoku za trenutak zakloni sunce i sruši se pravo na napadače.

Njih troje paralizovani užasom ugledaše ogromnu zver crnog krzna sa jahačem na plećima kako šapama obara oklopnike zajedno sa konjima kao da su igračke. Za nekoliko sekundi, od njih ostadoše samo rastrgane i smrvljene lešine, a zver se lagano okrenu ka skamenjenim posmatračima.

»Hag-gos!« prošapta Aten u hladnoj stravi. »Šta je ovo, za ime sveta?« Alfred je opčinjeno zurio dok su mu žmarci prolazili kičmom.

Jer, ono što je sada stajalo ispred njih podsećalo je na grozu košmara. Visina stvorenja dostizala je sigurno do šest metara, a raspon prednjih udova i svih osam. Sva četiri ekstremiteta završavala su se ogromnim šapama sa kandžama dužine sablji. Telo zveri bilo je potpuno prekriveno debelim krznom boje abonosa i ličilo je nanekakvu paklenu mešavinu džinovskog pećinskog medveda i gorile; na širokoj glavi najuočljivije su bile jezive čeljusti, sa kojih se cedila žućkasta pena, i čudna svetlucava masa na potiljku. Alfred shvati da je ta masa, u stvari, zasebno biće pričvršćeno za glavu zveri: sa svih strana bilo je, poput kornjače, oklopljeno rožnatim pločama i samo je na sredini, u malom otvoru, žmirkalo crveno, buljavo oko: ispod oklopa je izvirivao veliki broj ljigavih pipaka koji su prianjali uz glavu Hag-gosa.

»Znači, ipak postoje!« Anin glas bio je jedva čujan. »Pričalo se da ima još nekoliko preživelih pripadnika te izumrlevrste... Varvari ih koriste tako što im usađuju berge, one odvratne parazite, i oni dovode Hag-gose do ovog mahnitog stanja... Preko njih jahač može da ih kontroliše!«

Dok je Ana ovo govorila, zver se lagano uzdigla na zadnje noge i otegnuto urliknula, više tužno nego krvoločno. U trenutku, sitne, sjajne crne oči čudovišta zasjaše bezgraničnim bolom. Tada jahač, koji je vešto balansirao, povuče masivan lanac provučen kroz alku zabodenu u veliku vlažnu njušku i kratko lupnu po oklopu berga. Hag-gosov izraz promeni se smesta u divlji bes i monstrum krenu ka tri sitna ljudska bića stisnuta uz kameni planinski zid.

To je bio trenutak kada je Zoir sa tla ugledao Plešuću Smrt u bezizlaznoj situaciji. Aten se sručio na kolena vadeći iz mantije pribor u želji da se poslednji put pomoli i Alfred pogledom uhvati starčevu kuglu od slonovače — reagovao je više nagonski nego racionalno: zabezeknutom Atenu istrgao je kuglu, utrošio trenutak da joj oceni težinu u ruci, zamahne i pomisli: da vidimo, dakle, zbog čega si četiri sezone bio najbolji bacač lige.

Sledećeg trena, kugla je već bila u vazduhu, izbačena svom snagom koju je posedovalo telo prestolonaslednice: odvratno sluzavo oko bića na glavi zveri stiže samo da iznenađeno žmirne pre nego što se tvrda slonovača zarila u meko, nezasićeno tkivo, prodrla u krhku lobanju i razorila čudovišni mozak.

Iz grla Hag-gosa odjeknu beskrajno dug, pun zvuk, oličavajući svu patnju, bes, tugu i olakšanje sveta. Pipci zariveni u njegovu glavu zakoprcaše se i istrgoše, ostavljajući krvave rupice i mrtav berg pade na zemlju uz lomljavu oklopa, isticanje smrdljive tamne tečnosti i refleksno trzanje izraštaja. Jahač na plećima ogromne zveri ispusti iznenađen uzvik i pokuša da se iskobelja iz veza kojima je bio pričvršćen, ali prekasno. Hag-gos mu »pomože« desnom šapom zgrabivši ga oko struka, i jednostavno ga iščupa iz ostatka tela.

Alfred je drhtao imajući neodoljiv utisak već viđenog: Ana je nemo posmatrala dok je Aten uzaludno pokušavao da suspregne mucanje izazvano strahom i izgovori nešto suvislo. Iza leđa zveri polako se pridizao Zoir ne obazirući se na ono nekoliko njegovih ljudi koji su izneli živu glavu iz borbe i sada pritrčavali zaklonu Plešuće Smrti. Na poprištu su se uzvici i jauci proredili i pobednici su se na leđima Šad-medveda približavali prostoru na kome se odigravala čudna scena.

Ogromni monstrum propeo se iznad princeze koja je stajala podignute glave, bez pokreta. Nekoliko sekundi ostao je tako neodlučno mumlajući, a onda se divlji sjaj u njegovim očima primiri i on polako, gotovo nežno, spusti telesinu i opruži glavu na šape pogleda uprtog u devojku. Zveket lanca koji pade pred njegove noge prenu Alfreda iz obamrlosti, i on, ne verujući sasvim u ono što se zbiva i svestan mnogobrojnih pogleda uprtih u njega, saže se i podiže grubo obrađenu zlatnu grivinu pričvršćenu za poslednji beočug.

Aten konačno dođe do glasa i poče da krešti:

»Ona-Koja-Vodi-Smrt-Na-Lancu! Ona-Koja-Vodi-Smrt-Na-Lancu!«

Njegove reči opčinjeno primiše i ostali preživeli borci Khaima i nastaviše da ih ponavljaju, ne obazirući se na zapanjene poglede varvara, koji su za trenutak spustili svoje okrvavljeno oružje.

Alfredu se učini da čitava planina odjekom ponavlja njegovo novo ime.

Bardun je bio mlad, jak i častoljubiv. Već dugo on je zavideo svome bratu Ozeru koji je u bitke išao na leđima Hodajućeg Užasa. Sad je od Ozera ostao samo unakažen, rastrgnut leš, a žena koja je doprinela njegovoj groznoj smrti stajala je okružena svojim izranavljenim pratiocima i mirno slušala kako joj, slaveći je, izvikuju ime.

Za Barduna bilo je to više nego dovoljno: on zabode kratke šiljke pričvršćene za dlan debele rukavice u bedro Šad-medveda pod sobom i životinja jurnu urliknuvši ka maloj grupi. Bardun se odupre o uzengije i dignu u sedlu zamahnuvši teškom nazubljenom sekirom... i odlete ka steni da se sruči na tle smrskan, slomljene kičme.

S obzirom na veličinu, pokret Hag-gosa bio je neverovatno brz. Ovaj dugokosi patuljak, koji se usudio da se ustremi na stvorenje što ga je oslobodilo nezamislivog užasa, neće više moći da ugrozi nikoga. Za svaki slučaj, on se okrenu ka ostalim, sličnim bićima očigledno takođe neprijateljski raspoloženim prema Spasitelju, i zareža. Prepoznao je strah u njihovim očima.

Slike neposredno prošlih događaja još uvek su bile jasne u njegovom primitivnom umu, ali uskoro će se zamagliti i izgubiti u zaboravu ostavljajući za sobom samo duboku odanost prema stvorenju koje je sada držalo njegov lanac. Međutim, trenutno je bio sposoban da shvati da je Spasitelj ugrožen i da samo on tu opasnost može da odagna. Zadovoljstvo koje ga je zbog toga ispunilo bilo je veoma blizu ponosa.

Ljudi Khaima prestali su da izvikuju ime One-Koja-Vodi-Smrt-Na-Lancu i sad su očekivali reakciju varvara koji su ispunili Prevoj — bilo ih je skoro dve stotine, što pešaka, što jahača Šad-medveda. Plavooki, visoki ljudi divljeg izgleda ćuteći su zurili u Hag-gosa i njegovog novog gospodara, a onda jedan, čiji je Šad-medved dominirao kako veličinom tako i količinom krvi kojom je bilo posuto i ulepljeno njegovo sjajno krzno, krenu napred. Iznenada, sa strane mu priđe drugi jahač i uzviknu nešto na grubom, grlenom jeziku. Onaj prvi kratko ga pogleda i još kraće odgovori nekom jednosložnom reci; kada jahač zausti da opet nešto kaže, on spusti ruku na topuz koji je u kožnoj navlaci visio sa leđa životinje i namrgodi se. Drugi varvarin umuknu i povuče se nezadovoljno.

»Razumeš li šta pričaju?« upita Alfred Atena. Starac odmahnu glavom.

»Niko nije imao dovoljno prilike da prouči jezik varvara. Ali neki od njih se služe opštim dijalektom čije su pojedine reci naučili na svojim 'poslovnim' putovanjima... otimajući i pljačkajući.«

I zaista, kao potvrda učiteljevih reci, odjeknu glas namrgođenog ratnika koji je očigledno bio vođa.

»Poslednjih dana pojaviše se čudna znamenja«, poče on u mukloj tišini. »Kosti i drob žrtvovanih zverova i ljudi najavljuju isto: Dan Velikog Točka!« Poterao je svoju životinju bliže i na izgled prečuvši upozoravajuće režanje Hag-gosa. »Ptice u letu poretkom svojih jata predskazuju rešenje Zagonetke... Da li je ova žena ta koja će Hargu

Gromovnika osloboditi okova?

»O čemu to, za ime sveta, priča?« obrati se Alfred ponovo starcu. Ovaj samo slegnu ramenima.

Zoir i ostali posmatrali su ga u nedoumici. Alfred kratko razmisli, pa glasno reče vođi:

»Mi ne tražimo kavgu s vama. Sve što želimo jeste a pređemo ovu planinu i-«

»Ha-ahh!« prekide ga voda grohotom. »NIKO ne traži kavgu sa Harginim Narodom! Mi smo ti koji vladamo ovim planinama; mi smo izaslanici Gromovnika koji će jednog dana, kako je zapisano, u strašnoj borbi zauzeti najveći i najbogatiji grad sveta!« Dok je to izvikivao, ostali varvari počeše glasno da ponavljaju »Harga! Harga!« Vođa se osmehnu zadovoljno i okrenu podigavši ruku. Varvari zaćutaše.

»Žena koja je zadobila Hodajući Užas poći će sa nama da pokuša da reši Zagonetku Točka. Ako uspe u tome, Hargin narod pružiće joj sve počasti, kako je zapisano; ako ne uspe, možda će imati sreće da je u kolibu primi neki od ratnika... Njena pratnja takođe će poći: žena je očito visokog roda, i ako Harga reši da je uzme sebi, ne možemo mu je poslati bez njenih slugu.«

Alfred uhvati bespomoćan Zairov pogled i, svestan da nema drugog izbora, reče:

»Plešuća Smrt i njeni verni pratioci poći će u dobroj veri sa Harginim narodom.« Na ono »u dobroj veri« on se kiselo nasmeši u sebi. Česteru, dečko stari, pomisli u sebi, trebalo je da ideš u diplomate, a ne u sportiste.

Vođa je na njegove reči kratko mahnuo ka Hag-gosu i dva varvara smesta sjahaše i pritrčaše čudovištu. Ono ostade mirno jer mu je Gospodar još uvek stajao pored njuške, na sigurnom. Ratnici brzo rasekoše kožne trake i izbaciše iz sedla Ozerove ostatke. Tad se okrenuše Alfredu i on shvati da treba da uzjaše golemu zver.

Pa dobro, uzdahnnuo je rezignirano, čudima nikad kraja. On koraknu, podiže desnu nogu uhvati se za jabučicu čudno oblikovanog sedla i vinu se na leđa Hag-gosa, trudeći se da ne primećuje tragove raskidane utrobe na crnom krznu. Ana priđe svojoj kobili, koja je frktala uznemirena Hag-gosovom blizinom, i uzjaha. Na to Zoir i ostali prihvatiše iz ruku varvara uzde pohvatanih preživelih konja i podigoše se u sedla.

Vođa varvara bez reči okrenu svog Šad-medveda i za njim se postepeno oduži čudna kolona ljudi i životinja, u čijoj se sredini nalazio Alfred sa svojom malom svitom. Pre nego što su zamakli za visoko stenje, Zoir stiže da se osvrne ka poprištu bitke punom leševa, nad kojim je lagano kružilo nekoliko lešinara. Uzalud je pogledom pretraživao mrtvace: skerletni plašt, zlatna kaciga i sečivo od ibijskog čelika sigurno su bili u nekoj od velikih vreća na leđima tovarnih medveda, zajedno sa ostalim plenom.

Put kroz teritoriju varvara bio je naporan, jer je uglavnom prolazio kroz strme i krševite predele; ali životinje koje su varvari jahali bile su neverovatno spretne i snalažljive na takvom terenu, a zbog konja zarobljenika birane su donekle blaže i šire staze.

Kako su se udaljavali od Prevoja Lobanje, putnici su zalazili u sve šumovitiju oblast. Podnožje planine nije bilo tako strmo i sa te strane masiv je bio obrastao gustom četinarskom šumom. S vremena na vreme, koloni bi se, posle kratkog razgovora sa vođom, pridružio poneki zakasneli ratnik koji nije stigao da se hordi priključi pre pohoda. Pridošlice su radoznalo brbljale sa ostalima, a tema je najverovatnije bila uvek ista: Zagonetka Velikog Točka. Uskoro je kolona postala mnogo duža, ali šuma se proređivala i ustupala mesto pašnjacima kroz koje je bio utaban primitivan zemljani put. Tu je povorka mogla da se raširi i šepureći se uputi ka naseobinama koje su ležale pred njom.

Plešuća Smrt i njeni ljudi potisnuli su privremeno sve bojazni i bolove od rana, jer im se ukazala retka prilika da saznaju iz prve ruke nešto više o varvarima kojih se bojala čitava krajina carstva, kao i ostalih okolnih država. Koloni počeše da se pridružuju i žene i deca, zbog kasne jeseni odeveni u kože i topla životinjska krzna. Alfred oseti kako je

zavladalo neko praznično, karnevalsko raspoloženje. Pretpostavio je da je primarni razlog bogat plen u robi i oružju iznesen iz bitke na Prevoju, ali slutio je da i njegovo prisustvo sa tim ima neke veze.

Varvari nijednom nisu zastali da se odmore, već su u hodu dremali ili jeli i pili. Dan se odužio i izranavljeni khaimski vojnici, previjeni samo najnužnijim zavojima počeše da stenju i klonulo jašu. Alfred na leđima Hodajućeg Užasa nije osećao neki naročiti napor, ali njegovi ljudi bili su blizu krajnje iscrpljenosti. Srećom, kad je sumrak počeo neprimetno da boji okolinu u sivo, pred kolonom se ukaza velika skupina drvenih kuća i koliba.

Divlji ratnici stadoše da uzvikuju i ponavljaju jednu istu reč — »Bagdun« — po kojoj putnici iz Khaima razabraše da se tako zove naselje u koje ulaze. Vođa zaustavi kolonu podigavši ruku u središtu naseobine, pa potom sjaha da bi ga svi ostali u tome sledili. Varvari se raštrkaše po improvizovanim ulicama razgovarajući živo sa onima koji su izlazili iz brvnara. Gomila dece pritrča i bez imalo straha počeše da odvode Šad-medvede ka velikom prostoru ispunjenom razbacanim senom i kojekakvim ostacima životinjske hrane, ograđenom drvenim trupcima. Jahači su se pre toga uverili da nijedan iole vredan komad opreme nije ostao na životinjama. Konje Alfredovih saputnika izdvojiše i odvedoše na drugu stranu. Alfred je oklevajući sjahao sa Hag-gosa, pitajući se šta će biti sa njegovim novim mezimcem. Hodajućem Užasu na izgled, niko nije posvećivao pažnju, i zver jednostavno leže ispred velike, dominantne brvnare u koju uvedoše Plešuću Smrt i ostale. Zoiru i vojnicima niko nije oduzeo oružje jer u srcu varvarske teritorije oni očito nisu predstavljali nikakvu opasnost; ako budu imalo pametni, sami će se potruditi da im oružje ostane spremljeno i nekorišćeno. Mala grupa, praćena ćutljivim stražarima, priđe masivnim vratima čija se dva krila uz škripu drveta otvoriše da ih propuste. Alfred kroči unutra.

Duž zidova, sa obe strane ogromne prostorije, pružali su se dugi grubo obrađeni stolovi i jednostavno istesane stolice bez naslona. Poneka glinena činija i ostaci hrane ukazivali su da prostorija, između ostalog, služi i za obedovanje velikog broja ljudi. I pored raspaljene vatre u velikom ognjištu, koje je, izgleda, jedino bilo izgrađeno od kamena, unutra je bilo dosta hladno. U dnu, na suprotnoj strani, nalazila se velika drvena stolica sa naslonom, ukrašena nečim belim; tek kada je pažljivije pogledao, Alfred shvati da su ukrasi bili načinjeni od ljudskih kostiju. Stolicu je zauzimao krupan varvarin ogrnut bogatim plastom od kože nekakve pegave zveri. Imao je veliku glavu zaraslu u skoro sasvim sedu kosu i bradu, a pogled mu je ispod debelih veđa bio prodoran i ljubopitljiv. Kraj njega je stajao varvarin upadljivo drugačijeg izgleda: i pored hladnoće, bio je nag do pojasa i po celom torzu išaran najrazličitijim simbolima. Za razliku od onog u stolici, lice mu je bilo potpuno ćosavo, a glava pokrivena kapom od krzna u koju su bili umetnuti veliki ovnujski rogovi. Posmatrao je pridošlice hladno i pronicljivo.

Pred njima je već stajao vođa pohoda i bez nekog naročitog ceremonijala počeo da govori. Alfred nije razumeo ni reč, ali iz načina na koji je vođa gestikuliranjem pratio svoju priču nije bilo teško zaključiti da opisuje bitku i događaje što su ga primorali da preživele nerijatelje dovede kao zarobljenike. Ona dvojica su ga zainteresovano slušali, a kada se govornik okrenuo i pokazao na Plešuću Smrt upadljivo naglašavajući svoje poslednje reči, bradati ispusti, iznenađen uzvik. Varvarin sa kapom hitro priđe Alfredu i unese mu se u lice. Alfred se suoči sa sumnjičavim po-gledom i neprijatnim zadahom koji ga podseti na period kada je svoje nevolje sa Maršom rešavao u jevtinim smrdljivim birtijama. Iznenada, varvarin progovori relativno razumljivim opštim dijalektom:

»Znači, to kao Veliki Oslobodilac? Mmmm... Videće, videće Hargin Narod sutra!«

Zatim se okrenuo i vratio se na svoje pređašnje mesto. Prostorija u međuvremenu poče da se puni ratnicima koji su oklope zamenili prikladnijim kožnim košuljama i

gunjevima i odložili ono najteže oružje. Zauzimali su mesta kraj stolova, pozdravljajući veselim uzvicima pojavu žena sa velikim vrčevima punim neke penušave tečnosti i poslužavnicima na kojima se pušilo tek ispečeno meso životinja čije su glave ličile na ovčije. Stražari odvedoše Alfreda i ostale da posedaju, i uskoro nastade neobuzdana gozba. Unutra je postepeno postajalo sve toplije, bučnije i pijanije. Alfred i Ana jedva da su okusili prinetu hranu; Zoir je samo slegnuo ramenima i bacio se na jelo pokazujući da je gladan kao vuk, dajući primer svojim vojnicima. Aten je ushićeno zverao okoloj razmišljajući o jedinstvenoj studiji pod nazivom »Život i običaji Varvara« koju će napisati, naravno, ukoliko ikad bude uspeo da se živ vrati u Khaim. Ali, zašto bi uostalom sumnjao: zar kraj njega ne sedi Ona-Koja-Vodi-Smrt-Na-Lancu?

Ona-Koja-Vodi-Smrt-Na-Lancu osećala je u tim trenucima kako joj se na leđa svaljuje sav umor nakupljen u toku dana. Sedi poglavar Harginog Naroda, kome se u međuvremenu pridružila upadljivo nadmena postarija žena, to je primetio i naredio nešto stražarima. Oni pokazaše Alfredu i pratnji da ustanu i izvedoše ih napolje. Nekoliko minuta kasnije, uveli su ih u tihu, nisku i široku kolibu sa prostrtim kožama i slamom, i izašli. Alfred nije sumnjao da su se naoružani ratnici rasporedili oko kolibe budno motreći na svaki pokušaj bega. Ali za beg ionako niko od zarobljenika nije imao dovoljno volje i snage. Bez mnogo reči, raštrkali su se po prostoriji i polegali po suvoj slami. Ana se, i dalje utonula u ćutanje, prvo pobrinula da dobro utopli Plešuću Smrt, a onda se i sama smestila nedaleko od nje. Osećajući kako ga obuzima sanjivost, Alfred je iz daljine čuo sve divljije zvuke gozbe, muziku nekakvih zurli i bubnjeva, i tada mu se, kao kroz maglu, vrati slika koju je ranije već video pod uticajem Hazde: ogroman točak koji se okreće polako, pa sve brže, brže, brže... Uskoro, i ta se slika rasplinu i zameni je neprozirna tama.

Napolju, glave upravljene ka vratima iza kojih je nestao Gospodar, čije ponašanje nije ukazivalo da mu preti opasnost, Hodajući Užas mirno je ležao. Usnuo je, ali su mu čula bila spremna i naoštrena za nagle i opasne pokrete u blizini. Za svaki slučaj.

Buđenje je spolja donelo užurbane zvuke raznolikih aktivnosti. Alfredu je trebalo nekoliko trenutaka da se priseti gde se nalazi i koje su ga okolnosti tu dovele. U kolibu uđoše tri žene noseći hranu i razbuđeni zarobljenici prezalogajiše na brzinu. Tada se pojavi jučerašnji vođa pohoda.

»Ako je žena spremna, Vulfven će joj objasniti Zagonetku Velikog Točka. Onda ćemo putovati.«

Alfred izađe za njim u tmurno i hladno jutro, slušajući.

»Veliki Gromovnik Harga«, pričao je Vulfven, »bio je na prevaru pre hiljadu gpdina uhvaćen od manjih, zavidnih bogova. Oni su ga zatvorili u Veliki Točak i okovali njegovu snagu. Zapisano je da će znamenja objaviti dolazak Oslobodioca koji će pokrenuti Točak i sa Harge zbaciti okove. Mnogi su pokušali, ali Točak je ostao nepokretan... Njihove glave sada krase kolibe Poglavara i Šamana... Ako žena uspe da oslobodi Gromovnika, Hargin Narod će ponovo biti velik i snažan! Ako ne...«

Alfredu nije bilo potrebno da ratnik dovrši rečenicu. Stresao se od iznenadne jeze.

Kad stigoše do središta Bagduna praćeni tihim Hag-gosom, Alfred ugleda šarenu gomilu muškarca i žena svih uzrasta. Šad-medvedi i konji bili su već osedlani i spremni za put.

»Čitav Hargin Narod posmatraće, kao i uvek, pokušaj Oslobađanja.«

Alfred iznenađeno pogleda Zoira.

»Ako je OVO čitav Hargin Narod, nije ni čudo što varvari nisu, i pored svoje velike borbene moći, dosad osvojili Khaim«, odgovori zapovednik na nepostavljeno pitanje. Pošto su varvari bili raštrkani između koliba i brvnara, bilo je teško utvrditi njihov tačan broj, ali on nije mogao biti veći od dve do tri hiljade duša.

Na Alfredovu pojavu, žagor se utiša. On primeti Poglavara i Šamana, koji je i dalje

bio razgolićen, ali sada okružen četvoricom slično uparadenih varvara sa kalpacima bez ovnujskih rogova.

»Vreme je da se krene«, reče Vulfven.

Ubrzo su svi stanovnici Bagduna i ostalih naseobina zaposeli leđa Šad-medveda i drvena prosta kola koja je vukla neka vrsta volova. Alfred se uzdizao na plećima Hag-gosa, napred kraj Vulfvena, Šamana i Poglavara. Uz čudno, otegnuto zapevanje, Hargin Narod se krenu. Kuda, Alfred nije imao ni najmanju predstavu.

Ovog puta, putovanje je trajalo nešto kraće. Ponovo su prolazili kroz šume i blago se uspinjali, sve dok negde popodne ne stigoše do uzanog i visokog prolaza u planinskom zidu, kroz koji su uporedo mogla da prođu samo dva jahača.

»Ovo je Sveto Grlo«, objasni Vulfven Alfredu. »Uskoro ćemo stići.« Teskobni usek bio je duži od kilometra i Alfred je prolazak iskoristio da pokuša da predvidi ono što će ga čekati na izlasku. Zamišljao je koješta, ali ono što je ugledao kada se prolaz naglo završio nije ni sa čim moglo da se uporedi.

Nevoljni uzdah zaprepašćenja ote mu se kad mu pogled pada na prostor omeđen strmim, golim liticama. Šupljina u srcu planine imala je nepravilan kružni oblik čiji je promer dosezao blizu deset kilometara, ali nije toliki prostor bio ono što je zaprepastilo Alfreda i njegovu pratnju, već građevina nezamislivih dimenzija koja se nalazila blizu sredine.

Pri prvom pogledu na nju, Alfredu bi jasno da o Arkamu i njegovim tajnama nije saznao ni delić vredan pomena: od izlaza iz Svetog Grla, tačnije, od završetka kratkog proširenja, ka sredini ogromne šupljine pružala se kamena staza koja je, zapravo, predstavljala zaravnjen vrh stenovitog zida što je ponirao u vrtoglavu dubinu. Sa obe strane otvarala se nesaglediva provalija, a širina staze, koja ničim nije bila ograđena, bila je jedva dva metra. Niže, u daljini, na završetku staze, iz okolnog praznog prostora uzdizalo se zaravnjeno kameno ostrvo čijom je površinom dominirala neverovatno velika kupola; ovalne strane tog neočekivanog artefakta nekada su sigurno ponosno blistale na suncu — sada su, međutim, pod patinom vremena, tmurno i ugaslo dočekivale svoje retke posetioce. Sve je izgledalo kao da je tektonska kataklizma progutala ono što se nalazilo u blizini građevine i ispljunula na površinu litice da je sakriju od ljudskog pogleda.

Ovo varvari nisu mogli da sagrade, pomisli Alfred. Ovo je delo neke ranije, razvijene civilizacije. Taj zaključak smesta u njemu izazva bezbroj pitanja i pretpostavki. Ali vremena za spekulisanje nije bilo.

»Tamo«, pokaza Vulfven. »Tamo je zatočen naš Bog. Siđi sa svoje životinje, ženo, i pođi da ga oslobodiš. Šaman će te voditi.«

I zaista, Šaman sjaha i pođe bez reči stazom praćen svojim pomoćnicima. Alfred za trenutak ponovo oseti onespokojavajuću nemoć pred sudbinom koja ga je izabrala za svoju igračku. Nemajući izbora, on se spusti sa Hag-gosa, pomilova ga po njušci i pogledom se oprosti s Anom. Zatim krenu teška koraka za malom grupom, koja je već dosta bila odmakla, a mali prirodni amfiteatar iza njegovih leđa poče da se puni. Alfred oseti kako ga guši zloslutna tišina.

Dok je hodao, pokušavao je da ne misli na ambis i da se usredsredi na stazu i cilj do kojeg treba da stigne. Samo izuzetnim naporom volje, i zahvaljujući smirenosti koju je njegov um svojevremeno uspevao da postigne i pri kraju najnapetijih utakmica, kad su pobeda ili poraz zavisili isključivo od njega, uspeo je da potisne paniku. Za to vreme, ionako mračna planinska šupljina stala je da tamni zbog približavanja večeri. Stegao je zube i nastavio da korača, odstranivši iz svesti sve osim staze. Najzad, posle onog što je njemu izgledalo kao večnost, stupio je na proširenje nedaleko od kupole. Grupa varvara mrko ga je posmatrala dok je stajao ne verujući da je odoleo moćnom zovu provalije da se otisne s njenog ruba i poleti. Najzad, Šaman nestrpljivo mahnu rukom u pravcu

velike pukotine u zidu kupole kroz koju se moglo ući. Jedan od pomoćnika mu u ruku stavi upaljenu lojanicu. Sada već prazan i otupeo, Alfred se uputi ka ulazu a varvari otpočeše neobičan, grčevit ples praćen nerazgovetnim pojanjem. Pukotina ga proguta.

Čim se našao u unutrašnjosti. Alfredu sinu na šta ga je od prvog trena kupola podsećala: na sajamsku halu čudovišnih proporcija. Ogroman vašarski točak, koji se unutra nalazio, samo je potvrdio taj utisak. Tu već više nije mogao da se uzdrži već je prasnuo u neobuzdan, histeričan smeh. OVO je predstavljalo okove Harge Gromovnika? Jer točak je, ma kako impozantno velik, bio upravo ono na šta je i ličio: uspravna vrteška sa okačenim kabinama, hirom sudbine od propasti sačuvan deo nekakvog luna—parka.

Alfred se zagrcnu i nekako prestade da se smeje. Napolju je ples prestao, čuo se tihi začuđeni glas Šamana, a zatim se ritual, sudeći po zvucima, nastavio. On se prisili da se uozbilji i pođe dublje u halu čija je unutrašnjost bila u polumraku.

Pod je bio prekriven plastičnom materijom izlizanom koracima mnogobrojnih pokolenja hodočasnika. Izgleda da je točak bio glavna atrakcija, jer se pod kupolom nisu nalazile nikakve druge sprave za zabavu. Koliko je mogao da proceni, prečnik ove grdosije prelazio je stotinu metara. Alfred nije imao pojma od kakvog su materijala sačinjene glavna i pomoćna konstrukcija kada su uspele da se održe čitav milenijum i ne sruše se pod sopstvenom težinom. Metal je svetlucao potmulim sjajem, a otvorene kabine, u kojima su se davno vrteli njihovi tvorci, visile su nemo sa tek ponegde oljuštenom bojom. Ovde, očigledno, nije sve imalo istu trajnost. Visoko gore, točak i kupola su se gubili u tami; nekad sigurno potpuno prozirni, zidovi od debele plastike sada su jedva propuštali sve slabiju svetlost dana.

»Pokrenuti točak«, mrmljao je Alfred tumarajući okolo. »Pih, sitnica...« Kako, do đavola, kada ne znam ni kakvom se energijom stavljao u pogon.

Energija! To je bilo ključno pitanje. Naći eventualno očuvan izvor energije koji bi pokrenuo masivnu konstrukciju i onda se nadati da će metal izdržati promenu iz nepokretnog u stanje kretanja... Ne, sve je to bilo besmisleno i beznadežno; čak ni savremeni građevinski postupci dvadeset prvog veka, u kome je (koliko davno?) Alfred Čester živeo, nisu mogli sa sigurnošću da omoguće tako nešto. Tvorci točka morali su biti konstruktori—čarobnjaci da bi bilo izvodljivo.

Ipak, tek da bi nešto radio, Alfred poče da istražuje, dok mu je u glavi tinjalo pitanje koliko je potrebno Harginom Narodu da shvati da ni ovaj pokušaj nije uspeo, i dođe po njegovu glavu.

Iz dela konstrukcije koji je verovatno bio motor, čudno dizajniran ali prepoznatljive namene, izlazila su četiri para debelih kablova i završavala se u podu. Motor je sigurno bio napajan energijom iz zajedničke mreže koja sada, naravno, više nije ni postojala; ali, ukoliko je ta energija bila slična električnoj, možda je u blizini bio smešten rezervni generator... Ma koliko mu se činilo neverovatnim da posle tolikog vremena neki stroj uopšte može da funkcioniše, Alfred se uputi ka omanjoj prostoriji ograđenoj plastičnim zidovima pred čijim se nezaprečenim ulazom nalazio mnogo deblji talog prašine nego drugde. Možda je to mesto bilo proglašeno za tabu ili tako nešto... Ma šta bilo, on se resi da ga istraži. Ušao je unutra sa lojanicom u ruci i zatekao potpuno praznu prostoriju sa jednim kapkom na podu označenim tamnijom bojom. Alfred ulazeći kinu od prašine koju je podigao i zamalo ugasi svetiljku.

Uhvatio je kapak za ručku i pokušao da ga digne, ali bez uspeha. Onda je izvukao bodež od kog se nije razdvajao i očistio skoreli sloj taloga oko ivica. Posle nekoliko minuta posla, on ponovo pokuša, i ovaj put kapak uz jedva čujan šum kliznu uvis. Kad bih se sa sredstvom koje su ovi davno nestali ljudi koristili za podmazivanje, vratio u svoj svet, zgrnuo bih silne pare, pomisli on naginjući se nad otvorom Metalne lestvice spuštale su se u mrak.

Trenutak kasnije, već je bio dole, potiskujući rastući osećaj klaustrofobije. Plamen lojanice obasjao je glomaznu valjkastu mašinu, splet mnogobrojnih kablova i neobične oznake na metalnoj razvodnoj tabli. Alfred se približi i osmotri stroj pažljivo. Sa leve strane table bio je četvrtasti poklopac i on sa njega skide deo nataložene prašine. Ispostavilo se da je poklopac proziran i da se pod njim nalaze dva manja valjka čiji su vrhovi zračili mutnim žutim svetlom. On oseti besomučan nalet nade: baterije? Polako i oprezno podigao je poklopac i na valjcima ugledao crveno označenu dugmad. Oklevao je samo trenutak a onda zatvorivši iznenada oči, pritisnuo oba dugmeta.

Istog trena, materija pod njegovim prstima poče da vibrira i on otvori oči da bi ugledao kako valjci svetle jasnim žutim sjajem. Uzbuđen, prišao je tabli na kojoj je uočljivo izdvojen bio veliki preklopnik i zgrabio ručicu. Zastao je samo toliko koliko mu je trebalo da u mislima uputi brzu molitvu Stingi, Četvorostrukom Uništitelju, i onda s naporom povukao ručicu nadole.

Gotovo da je fizički osetio udar belog svetla koje ga je obasjalo sa svih strana. Žmirkajući, osvrnuo se i sagledao prostoriju u jasnom, blagoslovenom veštačkom osvetljenju. Lojanica mu ispade iz ruke, i on glasno viknu, stapajući u tom uzviku i zahvalnost, i ushićenje i olakšanje. Tek tada primeti da svetlost ne dopire samo sa zidova već i odozgo, kroz otvor, iz unutrašnjosti kupole.

U euforičnom raspoloženju, on polete ka lestvicama i uzvera se, ne obazirući se na najpre nesigurno, pa potom sve dublje zujanje generatora, ka točku. Dočekao ga je veličanstven prizor:

Jedna za drugom, počinjale su da svetle ploče raspoređene duž potporne konstrukcije kupole i obasjavaju ogroman, nezamislivo, čudovišno velik točak koji je izgledao spreman da okrene koji krug. Zaboravivši na sav oprez, zaboravivši uopšte da razmisli, Alfred pritrča motoru te skalamerije i baci se svom težinom na dugu polugu koja je pod oštrim uglom izlazila iz njega. Za trenutak, nije se desilo ništa, a onda metal stade da stenje i škripi.

»Pokrenuo se! Pokrenuo se!« povika on sa oduševljenjem i pojuri ka pukotini. Šaman i pomoćnici zurili su razjapljenih usta u sjaj koji je sve jače dopirao iz kupole. »Pokrenuo se! Točak se pokrenuo!« viknu ka njima.

I zaista, sa sablasnom elegancijom točak je, uz neku neobičnu, veselu muziku, koja je došla niotkuda, počeo da opisuje spore krugove neprimetno povećavajući brzinu. Alfred izjuri napolje, priđe stazi, podiže ruke i pobednički zaurla: »POKRENUO SE!«

Posle toga, sve se dešavalo kao u snu. Počeo je da hoda stazom ka publici koja ga je čekala daleko na drugoj strani. Nije primetio kako Šaman i ostali sa strahopoštovanjem puze prema kupoli; nije primetio da se muzika sve više ubrzava i da je prati čudan, visok, škripav zvuk. Da je slučajno ostao unutra, mogao je da vidi kako se točak okreće sve brže, sve dok u sumanutom kovitlacu oko više nije moglo da razazna pojedinosti. I naravno, da je ostao u kupoli, podelio bi sudbinu sa Šamanom i njegovim pomoćnicima. Ovako, tek ga je zvuk strahovite lomljave naterao da stane negde na pola puta i okrene se.

Uz jezivu buku, točak čija potporna konstrukcija ipak nije izdržala, zavitlan neverovatnom brzinom, probi krov kupole i njeni delovi poleteše unaokolo; vinuo se visoko ka mračnom nebu praćen spektakularnim osvetljenjem, zastao jedan trenutak u vazduhu kao da pokušava da dosegne zvezde, a onda beskrajno polako počeo da pada. Ogromna kupola se obruši uništavajući sve pod sobom i silovite vibracije baciše Alfreda na tle. Priljubivši se uz usku površinu staze, uspeo je da vidi kako točak, još uvek se vrteći, nestaje u dubini poput neke umirene, upokojene aveti.

Kad je napokon stigao na drugu stranu, Hargin Narod bio je na kolenima. Poglavar je nešto izgovorio sa dubokim zanosom, i Vulfven prevede njegove reči:

»Ti si Hargu oslobodila okova. Traži šta hoćeš, Hargin Narod će dati!«

U svetlu baklji, duboko dišući, sa gotovo sumanutim izrazom na licu, Plešuća Smrt zabaci glavu i progovori glasno:

»Hargin Narode, na oružje: posao je pred nama. Najveće carstvo Arkarria čeka da bude osvojeno!«

Vulfven prevede sa ushićenjem i složni krvožedni urlik zagluši poslednje zvuke rušenja građevine u kojoj je Gromovni bog bio zatočen, i gde je sada, poput svečane žrtve, ležalo zdrobljeno pet istetoviranih ljudskih tela.

Lord Sardon bio je žustar čovek, impozantne pojave i odlučnih zamisli. Sada je, međutim, nervozno hodao tamo-amo po uglačanom mermernom podu palate u Hilsenu, neodlučan i ogorčen na sudbinu. Toliko godina je čekao sutrašnji dan, toliko je o tome sanjao, a sada, kad je nadohvat uspeha, sve je dovedeno u pitanje.

»Prokleta mala kučka!« prasnuo je naglo i izazvao podozriv pogled generala Hozda koji je tiho ušao u prostoriju. Budući vladar Khaima, naravno, samo produžena ruka Kralja Ezta, okrenuo se i spazio posetioca.

»Ah, generale! Ima li vesti?«

»Mnogo, moj Lorde«, odgovori Hozd smirenog lica. »Ali ne možemo još da ustanovimo koje su tačne, a koje nisu. Samo je jedno sigurno: zastave kuće Renza pobodene su u ravnici na desetak liga od zidova Hilsena.«

»ŠTAAA« Sardonove izbuljene oči odavale su potpunu nevericu. »Kada su primećene?«

»Rano jutros. Smesta sam poslao nekoliko uhoda da izvide stvar. Dosad je već trebalo da se vrate.«

Sardon udari besno pesnicom o dlan. »Kako to malo kopile uspeva da mi kvari planove. Najpre sam morao ući u prestonicu bez dokaza da je mrtva i tako, praktično, sebe proglasio uzurpatorom. Misteriozni pokolj na Prevoju Lobanje, Gezdova smrt i njen nestanak...«

»Imamo indicija, Lorde, da su se u igru umešali i varvari.«

Sardon pogleda generala iznenađeno i zastade da razmisli. Potom odmahnu rukom.

»To je besmislica. Varvari su se vekovima držali po strani od političkih razmirica i borbi medu državama Arkama. Zadovoljavali su se time da terorišu pogranične oblasti. Zbog čega bi sada...«

»Ne znamo«, prekide ga general suvo. »Ali činjenica da su u toku poslednjih petnaest dana naše jedinice, poslate kao pojačanje iz Hortora, jednostavno nestale na putu, kao i organizovanje odmetnutih vojnika i podizanje na oružje, pod steg Renza, privatnih armija kuća koje su ostale verne prestolonaslednici, ukazuju na pojavu neke treće, moćne strane kao pokretača... I što je najgore, nemamo nijednog vojnika koji je uspeo da sazna šta se zbiva i vrati se živ.«

»I sada su pred zidinama Hilsena...« prošaputa Sardon.

»Da, a mi nemamo pojma protiv koga ili čega sve treba da se borimo.«

Sardon je hodao kao zarobljena zver. »Ako zatvorimo prilaze i spremimo se za opsadu?«

»Isključeno. Stanovnici prestonice, ma koliko zastrašeni, neprijateljski su nastrojeni i učiniće sve da nam onemoguće uspešnu odbranu. Našli bismo se između dva neprijatelja. Ne; moramo izaći i sukobiti se sa napadačima u ravnici. To je jedina nada da nekako zadobijemo krunu i uspemo da je sačuvamo.«

»Taj pacov Selt! Zatvorio se u hram i izmislio komplikovane rituale i slične koještarije samo da bi izbegao da me kruniše pre predviđenog dana. Mogao bih da srušim taj Stingin Dom da od njega ne ostane kamen na kamenu!«

»To ne bi bilo naročito politički mudro.«

Sardon pijunu. »Dvadeset godina! Dvadeset beskrajnih godina...«

Odjeknuše koraci i uđe oklopnik ogrnut sivim plastom, zveckajući oružjem. Obratio se Hozdu uzbuđenim glasom:

»Generale, krenuli su! Sa ove daljine još ne možemo da razaznamo tačan broj i raspored snaga, ali vide se visoke zastave u pokretu i čuje udaljena buka ratnih bubnjeva.«

»Jesu li naše čete raspoređene ispred grada onako kako sam naredio?«

»Napravno, generale!«

»U redu, kapetane. Pridružiću vam se za koji trenutak«. Kapetan se okrenu i izađe napolje.

»Pa, moj Lorde? Šta još čekate«? upita Hozd Sardona.

»Kako? Ne razumem...«

»Vreme je. Gde vam je oklop, oružje? Ne mislite valjda da ćete sedeti skriveni u palati dok mi bijemo vašu bitku?«

»Ezt mi ne bi pomogao da mu to ne ide u račun!« povika Sardon.

»Svakako, svakako. Ali i sami shvatate da je vaše prisustvo u bici neophodno za postizanje... obostranog cilja. Čekaću vas sa spremnim konjem pred kapijom palate. Požurite.«

I tako je bitka za Hilsen otpočela u neobično vreme — u predvečerje. Snage Hortora, predvođene generalom Hozdom i uzurpatorom Sardonom, izjahale su u susret protivnicima, a stanovnici prestonice su malobrojnu posadu, ostavljenu na zidinama, odmah onesposobili i zatvorili masivna gradska vrata, pokazujući jasno na čijoj su strani.

Ravnica pred prestonicom Khaima bila je tek tu i tamo prošarana pokojim uzvišenjem. Kako su se trupe približavale, Sardon je sve jasnije mogao da vidi ogroman broj neprijateljskih konjanika, a na krilima njihovih redova i nepoznate jahače na čudnim životinjama. Zapištaše trube i zalupaše silovito bubnjevi. Iznad ravnice se razleže ratni urlik praćen grmljavinom dve konjice koje su iz kasa prešle u galop, pa zatim u bezglavi let. Sa obe strane sunuše oblaci strela, uzimajući prve žrtve.

Sudar je bio strašan: prvi redovi su upotrebili svoja koplja i odmah isukali mačeve i ostalo oružje za blisku borbu. Hozd je od svojih snaga formirao strahoviti klin i njegov vrh se useče u prvi talas protivnika koji se povi i malo razredi. U sjajnom oklopu i u punoj snazi Zoir je izvikivao naredbe i sekao oko sebe. Sa levog i desnog krila, u luku nagrnu Hargin Narod na Šad-medvedima zabadajući se u bokove hortorske formacije. Nad poljem zamirisa smrt.

Sardon se ćutke probijao napred, izbegavajući napade i povremeno s konja zadajući udarac, prema mestu gde se nalazio najveći crveni steg Renza izvezen zlatom. Posle košmarnog plivanja kroz talase boraca zaokupljenih bitkom, on konačno stiže do male čistine i zauzda konja. Princeza Leone sedela je na leđima čudovišne zveri koja je, iako načičkana kopljima i strelama, neštedimice oko sebe sejala smrt. Krvareći iz mnogobrojnih dubokih rana, Hag-gos se iznenada zateturao i kleknuo uz tužan urlik. Leone se pridrža za njegovu dugu dlaku, skliznu na tle i brižno se zagleda u oči čudovišta koje su se polako gasile, milujući ga po njušci.

Njen stric pobedonosno zareža, podiže veliki mač i obode konja urlajući. Životinja se ustremi ka čistini, ali njen iznenadan pad izbaci Sardona iz sedla. On se spretno dočeka na noge i vide da iz glave mrtvog ždrepca izviruje duboko zaboden uzani projektil. Nije bilo važno: ionako ga je samo nekoliko koraka delilo od princeze, i od krune. On koraknu napred, ali tada se iz haosa zvukova izdvoji jasan, zvonak glas prepun mržnje: »Lorde Sardone!«

On skrenu pogled ka mestu odakle je glas došao i ugleda vitku lepoticu ogrnutu tkaninom sa znacima koji mu se učiniše maglovito poznatim. Njene sledeće reči podsetiše ga čiji su to simboli bili:

»Pozdravi od kuće Vervejna!«

Projektil iz Aninog samostrela zari se Sardonu u desno oko, probi mu lobanju i izlete na drugu stranu praćen krvavim mlazom. Uzurpator i ubica, Veliki Lord Sardon, sruči se na zemlju i ostade nepokretan. Ana baci oružje u travu, priđe lešu i pljunu.

Do večeri borba je bila završena. Zoir je, kad se sve stišalo, dojahao do prestolonaslednice sa Hozdovom glavom nataknutom na koplje i uverio se da je Plešuća Smrt netaknuta prošla kroz borbu, ukoliko se ne računa bol za Hodajućim Užasom koji je uginuo prethodno poslavši u smrt na desetine neprijatelja. Pri kraju bitke, hortorski vojnici su ponudili predaju ali, na njihovu žalost, varvari nisu mnogo marili za zarobljenike.

U daljini su se mogle nazreti vatre baklji na zidinama Hilsena. Prestonica je ponovo raskrilila kapije, ovog puta da dočeka pobednike.

Ceremonija krunisanja bila je zamorna i dosadna i Alfred je sa olakšanjem dočekao njen kraj. Potom je usledio prijem u palati, gde je morao da sasluša zakletve koje su mu redom izgovarali predstavnici svih vazalskih kuća, i da primi ambasadore Ibie, Ozguna, Abisa, Zidrana i Kesa — država koje su ostale neutralne za vreme khaimskog dinastičkog sukoba. Potom je usledilo poverljivo savetovanje sa Zoirom, Atenom i vrhovnim sveštenikom Seltom o merama koje treba preduzeti prema Hortoru i o načinu na koji varvari treba da budu nagrađeni za savezništvo. Tu su pokrenuta mnoga pitanja i Alfred je morao da ih ostavi otvorenim što zbog umora, što zbog drugih stvari kojima je bio zaokupljen.

Sada je napokon bio u svojim raskošno i udobno uređenim odajama i mogao je da se opusti. Međutim, i dalje je bio napet. Razmišljao je o Ani.

Još od bitke na Prevoju Lobanje, Ana se povukla u sebe, a ta uzdržanost se još više pojačavala posle događaja sa Harginim točkom. Hitnije stvari su tada čekale da budu rešene — povezivanje sa khaimskim gerilcima, uključivanje lojalnih kuća u borbu, onemogućavanje komunikacija između Nerta, hortorske prestonice i Hilsena... Anino držanje prihvatio je zdravo za gotovo. Ali sada je hteo to sa njom da raščisti, u toku mahnitog meseca, koji je prošao od njegovog dolaska u Arkam, Alfred je stekao nekoliko pravih prijatelja, odane religiozne sledbenike i čitavo carstvo. Ali ono što mu je sada, posle svega, postalo sasvim jasno bilo je da je beznadežno zaljubljen. A ironijom sudbine nalazio se u telu žene. O svemu tome bilo je teško raz-mišljati racionalno i zato je sad nestrpljivo očekivao Anin dolazak. Tihe i hitre robinje su ga prethodno okupale, namirisale i odenule u skupocenu svilu, upalile mirišljave štapiće i ostavile ga da sedi sam i zamišljen. Trgao ga je šum. Vrata su se lagano otvorila.

Stajala je ćuteći, pogleda uprtog u pod, nestvarno lepa. Alfred oseti da mu se grlo steže.

»Gospo, priđi«, izgovori on nekako.

Ana zatvori vrata i dođe do sredine prostorije ne dižući pogled, pa graciozno kleknu.

»Moja Gospodarica, Vladarka Svetog Carstva i Ona—Koja—Ujedinjuje, zvala me je. Došla sam«.

Alfreda odjednom ražestiše njene reči i položaj. Ustao je sa kožnog divana, prišao joj, sagnuo se i zgrabio je za ramena.

»Heta mu, Ana, diži se. Šta to izvodiš!«

»Kako god Plešuća Smrt naredi«, reče ona mirno i ustade.

»Alfred! Alfred Čester!« povika on besno. »Tako se zovem. Zar si zaboravila?«

Ćutanje. Alfred se okrenu nervozno lomeći prste, pa joj se tako obrati nesigurnim glasom.

»Slušaj, Ana: ja drugačije objašnjenje za promenu tvog stava prema meni ne vidim osim u nekakvom 'božanskom' oreolu koji me prati od kada je reč Korota počela da se ispunjava. Zato hoću da znaš sledeće: ja nisam Onaj—Koji—Dolazi—Iznutra. Ja uopšte

nisam iz ovog sveta!«

Podigla je pogled; oči su joj bile vlažne. Alfred se okrenuo i primetio u njima neizgovoreno pitanje.

»Tako je. Nisam mogao to ranije da ti kažem, a tako mi svega, ni sada ne znam kako ću... Tamo, u mome svetu, bio sam muškarac, čovek kome je uspevalo da sve što iole vredi upropasti i na kraju zbog svoje promašenosti postane zločinac. Jeste — ubio sam sopstvenu ženu, zaslužila je to, doduše, hiljadu puta, ali takve stvari se ne smeju... Kaznili su me tako što su me nasumlce poslali na put, ne znajući ni sami da li ću se, i kada, vratiti. Prognan sam, razumeš?«

Ana je nemo zurila u njega.

»I zaista su me pošteno kaznili. Osvanuti u ženskom telu i potom upoznati tebe, nesposoban da... To je gore od svake kazne!«

Anini obrazi pocrveneše. Izgledala je zbunjeno. Ni sam ne znajući šta radi, Alfred joj priđe i unese joj se u lice.

»Shvataš, Ana! Od prvog trenutka... čim sam te ugledao u onoj sobi, zaljubio sam se. A zarobljen sam ovako i... i... ma, nek' ide sve dođavola!«

Ponesen njihovom blizinom i sopstvenim uskomešanim osećanjima, Alfred poljubi te usne koje su ga progonile u snu. Ana se malo zanese, i posle nekoliko trenutaka oklevanja, njene se usne otvoriše i prihvatiše ga.

Odjednom sve stade da se menja: soba poče da pliva oko njih, zidovi da se lelujaju, i Alfred oseti u sebi kovitlanje pripisujući ga najpre poljupcu koji je toliko priželjkivao. Ali, vir u njemu bivao je sve jači i on u magnovenju shvati šta se dešava. Htede nešto da vikne, ali usne su mu čvrsto bile pripijene uz Anine i ponestajalo mu je daha. Najzad, poljubac se prekide i on se zatetura unazad pogleda fiksiranog za sve udaljenije Anine oči. Pružio je ruku u pokušaju da joj nešto kaže, ali brzina kojom se svet pred njim udaljavao i smanjivao postajala je sve veća. »Ana!« pokuša da vikne, ali oseti da mu otkazuju sva čula i da je zavitlan u duboki bezdan, tako prazan bez njenih očiju. »Ne! Nije fer!« stiže da pomisli pre nego što ga je bezdan progutao.

U carskim odajama blesnu natprirodno jaka bela svetlost.

»Go...Gospo od Vervejna?« Devojčin glas bio je jedva čujan. »Budna sam...

Onaj—Koji—Dolazi—Iznutra... Nestao je... Ja ne...«

Leone se tromo podiže sa poda i sruči u široku naslonjaču. Izgledala je kao neko ko se budi iz dubokog, opojnog sna. Okružila je pogledom prostoriju.

»Palata! Znači, to nije bio san? Proročanstvo... Bitke, varvari, krunisanje?«

Ana nemo odmahnu glavom.

»Hoće li se vratiti?« upita Leone. »Hoće li Onaj—Koji—Dolazi—Iznutra ponovo doći?«

Ana slegnu ramenima i tiho reče:

»Alfred. Alfred Čester. To mu je ime, Gospodarice«.

Tek tada Leone u njenim očima primeti suze.

EPILOG: Rekvijem za jednu ljubav

Mladi namešenik nadzorne službe Državnog kažnjeničkog skladišta ispustio je od iznenađenja limenku s pivom. Na velikoj kontrolnoj tabli žmirkalo je crveno signalno svetio praćeno reskim elektronskim piskom.

»Majku mu, i ovo jednom da doživim!« uzviknuo je ustajući. Pritrčao je vratima, širom ih otvorio i odjurio niz hodnik do sledećih. Zapetljao se nešto oko džepa tražeći izbušenu plastičnu karticu; najzad ju je pronašao i gurnuo u prorez. Brava škljocnu i vrata centralnog spremišta, koje su službenici u šali zvali »Hladnjača«, kliznuše u stranu.

Mladić prođe između nekoliko redova komora ispunjenih nepokretnim telima i zaustavi se ispred jedne.

»Broj 93! Da vidimo...«

Unutra je bilo opruženo krupno, mišićavo nago muško telo četrdesetih godina. Diode na spoljnoj strani komore svetlucale su pokazujući pojačanje moždane aktivnosti. Mladić podiže tablicu koja je visila sa strane o pročita utisnute podatke:

»Alfred R. Čester.,. Osuđen tridesetog aprila devedesetosme... Kazna izvršena petnaestog maja iste godine«. Kucnuo je prstom o staklo ka nepomičnom telu. »Ovo je prvi put otkad radim ovde da se neko vratio. Čoveče, ti stvarno imaš sreće!«

Na zidnom časovniku mogao se videti datum: 12. 09. 2105.

Alfred je sa zanimanjem posmatrao Entonijevo lice.

».... i ne možeš da shvatiš koliko sam se nadao ovome. Ne, pogrešno sam se izrazio — bio sam ubeđen da ćeš se vratiti. Ti si tip koji opstaje!«

Izgledao je i dalje besprekorno, sveže obrijan, sa ponekom šarmantnom sedom vlasi u kosi. Ali pogled mu je bio suviše nervozan, nekako nestalan, skakao je sa predmeta na predmet u Alfredovoj bolničkoj sobi i retko se susretao s njegovim. »Šta te to grize, Entoni?« pomislio je.

»Čim sam saznao da si prešao u fazu osvešćivanja i da si počeo postepeno da primaš hranu, uredio sam sve za naplatu onog što ti je država dužna. Hah, po tvom iznenađenom licu vidim da nisi znao da povratnici iz Točka imaju pravo na godišnju penziju. Sredio sam da tvoja bude relativno pristojna. Za godinu dana bi trebalo da nađeš neko solidno zaposlenje...«

Advokat ustade sa stolice i priđe prozoru. Zagledao se u bolnički vrt.

»Osim toga, zadužio si i mene. Tvoj slučaj mi je doneo mnogo publiciteta. Posao je za ovih sedam godina išao više nego sjajno. Nisam ti rekao da sam rešio da se bacim na politiku! Zbog svega toga...«

Okrenuo se i izvukao presavijeni plastificirani papir.

»... ćeš primiti ovaj ček na 50.000 dolara, naravno, kao pozajmicu. Ne bih želeo da te uvredim terajući te da to primiš na poklon; vratićeš mi kad ti bude krenulo.«

»Šta te to grize, Entoni?« upita Alfred glasno. Poner spusti ček na stolić, strpa ruke u džepove, uzdahnu i pogleda ga otvoreno.

»Ana. Napustila me je. Razveli smo se nekoliko godina posle tvog... odlaska.«

Alfred je ćutao. Čudio se zbog čega nije iznenađen.

»Verovatno će te potražiti... Ne znam. Ne održavamo neke naročite kontakte, mada je ponekad pozovem... Eto. Šta se može, stvari se menjaju...«

Iz džepa njegovog sakoa začu se tihi pisak i on izvadi sićušnu spravicu. »Izvolite, Stefani?« Iz kristala, koji mu je stajao medu prstima, pojavi se holo mlade plavuše za uredskim stolom.

»Gospodine Poner«, reče slika, »tražili ste da vas pozovem kad se javi gradonačelnik. Evo, upravo je zvao i kazao da vas čeka u jedanaest i dvadeset.«

»U redu, hvala«, odgovori Entoni i slika nestade. »Alfe, moram da idem, posao je u pitanju. Slušaj, javićeš mi se kad se smestiš, sigurno? Nemoj da te tražim po čitavom gradu!«

Alfred siđe s kreveta i otprati prijatelja do vrata. Advokat zastade, okrenu se i zagleda mu se u oči.

»Nekako si se promenio«, rekao je tiho. »Kako je bilo... tamo?«

Alfredove usne se stisnuše i on spusti glavu.

»Dobro, druže, pričaćeš mi jednom kad budeš raspoložen, dobro?« Stegao mu je ruku.

»Entoni«, reče Alfred podigavši glavu. »Hvala ti.« Potom pažljivo, kao da se boji da nešto ne razbije, zatvori vrata i okrenu se da se suoči sa praznimom sobe.

Bilo mu je dosta tumaranja. Grad je bio isti kao i pre sedam godina. Možda su se za to vreme promenili milioni nepoznatih lica na ulicama, ali on to nije mogao da primeti. Sve mu je izgledalo isto: gužva, loš vazduh, još gora hrana, svuda stranci. Čak ga ni bejzbol više nije privlačio. Onih nekoliko utakmica je napustio sa otužnim ukusom u ustima. Nije mogao dugo da izdrži napolju. Uzeo je taksi i rekao adresu hotela.

Hotel je bio osrednji. Mogao je sebi da priušti i nešto bolje, ali nije imao volje za to. Ušao je u čistu malu sobu i bacio jaknu na krevet. Stakleni zid terase bio je otvoren i buka sa ulice bila je nepodnošljiva. Zatvorio ga je i navukao zavese. Izuo se nasred sobe i tu ostavio cipele, pa je iz malog hladnjaka izvukao pakovanje limenki. Potom je dugo sedeo u polumraku i pio pivo; iako rashlađeno, bilo mu je bljutavo. Ustao je da potraži cigarete i tek tada primetio da lampica na tele-prijemniku svetli. Hotel nije imao holo-projektore, pa su gosti morali da primaju poruke gledajući dvodimenzionalnu sliku sa ekrana. Poruka? Ko to zna da je ovde? Pritisnuo je dugme.

Ekran se osvetli i pojavi se lice hotelskog portira. »Gospodine Čester, dve su poruke danas stigle za vas. Snimljene su, pa možete da ih pogledate kad se vratite.« Portir iščeznu, za trenutak je ekran bio mračan, a onda se začu signal i Alfred ugleda dobro poznate oči.

»Alfrede, zdravo«, rekla je Ana Poner nesigurno. Kamera joj je hvatala gornji deo tela. Sedala je u nekakvoj fotelji, s visokom čašom u ruci. »Dugo mi je trebalo da te nađem, a sada, eto, nisi tu.« Usne su joj se čudno trzale dok je pričala. Kosa joj je bila visoko podignuta, ali ne onako brižljivo očešljana kao ranije. Oko očiju je imala fine borice, kao da nije imala vremena i volje za kozmetičke tretmane. Pogled joj je bio umoran i nekako mutan.

»Saznala sam da si uspeo da se vratiš pre nekoliko dana. To je divno, zar ne!« S naporom je pokazivala ushićenje. »Znala sam da će se to desiti, bila sam sigurna!«

»I ti!« pomisli Alfred i odjednom oseti luđačku želju da se smeje. Slika na ekranu otpi gutljaj i opet progovori:

»Alfrede, sigurno znaš da sam raskrstila s Entonijem. Htela sam da sačekam da se malo središ i ponovo navikneš na ovu gungulu, pa tek onda da te pozovem...«

»Šta hoćeš od mene, zaboga!« povika on ka ekranu. Kao da ga je čuo, snimak odgovori:

»Želela bih da se vidimo i porazgovaramo... Ne mogu ti ovako, preko ove... sprave, reći sve što imam. Ostaviću ti svoju novu adresu i broj, pa me pozovi kad stigneš, okej? Zdravo.«

Uspela je da napući usne i nasmeši se. Izgledala je kao sopstvena karikatura. Sliku zameni adresa, pa zatim natpis »Kraj poruke«.

Alfred je ostao nepomičan čitavu večnost zureći u dve svetlucave reči, a onda je najzad pružio ruku i pritisnuo dugme kako bi video i drugu poruku.

Ovog puta, pojavilo se nepoznato lice. Muškarac srednjih godina, visokih zalizaka, s brkovima. Progovorio je mirnim, samouverenim glasom:

»Gospodine Čester, moje ime je Džerard Brokoli. Vi me ne poznajete, ali ja vas poznajem veoma dobro. Vidite, ja radim za jednu državnu agenciju koja se bavi istraživanjem fenomena koji ste vi lično upoznali. Da skratim, radi se o nekim modulacijama toh-struje i istraživanju njenog uticaja ne samo na svest već i na materiju.«

Alfred je ćutao i posmatrao kako čovek na ekranu žvaće žvaku dok govori.

»Neki eksperimenti su nam potvrdili da smo na pravom putu. Neću vas zamarati tehničkim pojedinostima, uostalom, one se za sad čuvaju kao tajna, ali vi svakako shvatate koliki bi značaj imalo otkriće načina da pomoću ton -struje svest i telo putuju zajedno. Pomislite samo: to bi značilo pravu revoluciju saobraćaja i otvorilo nam neslućene mogućnosti. Zato smo hteli da pozovemo vas, kao trenutno jedinog Čoveka u

zemlji koji sa tim ima iskustva, da sarađujete. Naravno, opasnost postoji, ali za progres nijedna cena nije previsoka. Osim toga, kako me naši operativci sa terena izveštavaju, ne izgledate naročito zadovoljni zbog povratka, zar ne?«

Gledao ga je smešeći se sa ekrana.

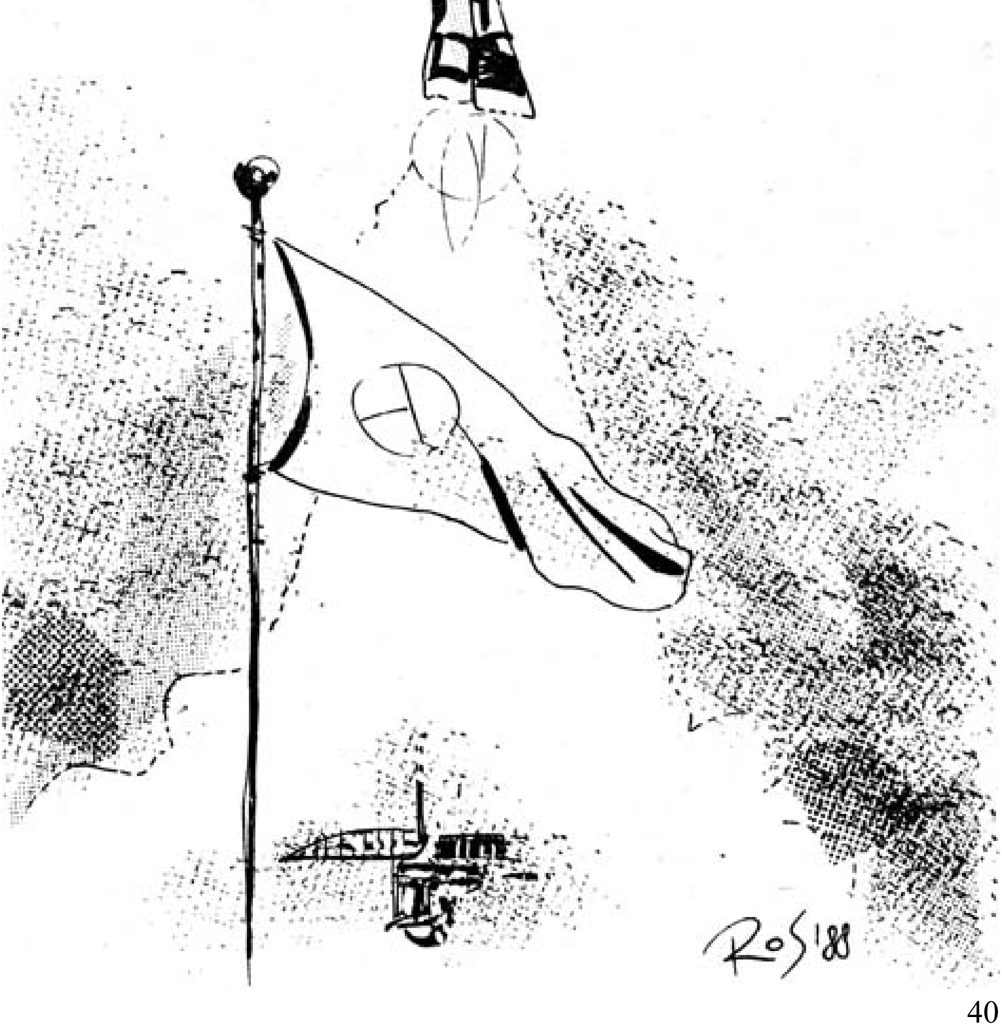
»Razmislite dobro. Ako ste zainteresovani, javite se na broj 270 — 79 — 97 — 1163. Do viđenja.«

Soba je utonula u mrak i muk. Čak ni avetinjsko zračenje praznog ekrana nije moglo da osvetli Alfredovo lice i misli.

Sedeo je tako spuštene glave, osluškujući tišinu uporno, sve dok u njoj nije počeo da naslućuje glasove stopljene u pesmi i molitvi. Bilo ih je bezbroj, i bili su sve jači, dok najzad nisu stali da odjekuju Univerzumom slaveći Plešuću Smrt i dolazak gospodara svetla i Tame.

Izabrao je.

»... jer okrenute nadi čak i zvezde
blistaju jače.«
— iz Velike Pesme o Arkamu

Rej Bredberi

MALI UBICA

Ray Bradbury: The Small Assassin

S engleskog preveo Aleksandar Marković

Nije mogla da se seti kada je prvi put shvatila da je ubijaju. Bili su to mali fini znaci, sitne sumnje u toku prethodnog meseca; stvari duboke kao morske struje u njoj, kao pogled na savršeno miran pojas tropskih voda, želja da se u njima okupamo i spoznaja, baš kada nas struja ponese, da pod samom površinom obitavaju čudovišta, stvari skrivene, izobličene, mnogoruke, oštrih peraja, zlokobne i neizbežne

Soba je plovila oko nje u delirijumskoj izmaglici. Oštri instrumenti su lebdeli i bilo je glasova i ljudi sa sterilnim belim maskama.

Moje ime, pomislila je, kako ono beše?

Alisa Lejber. Vratilo joj se. Žena Dejvida Lejbera. Ali to je nije umirilo. Bila je sama sa tim tihim belim ljudima što šapuću i bio je jak bol i mučnina i smrtni strah u njoj.

Ubijaju me pred njihovim očima. Ti lekari, te bolničarke ne shvataju kakva mi se skrivena stvar dogodila. Dejvid ne zna. Ne zna niko osim mene i — počinitelja, sićušnog dželata, malog ubice.

Umirem, i više ne mogu da im kažem. Nasmejali bi se i nazvali me histeričnom. Videće ubicu i nosiće ga u naručju i nikada ga neće kriviti za moju smrt. A ja sam ipak tu, pred Bogom i ljudima, i umirem, i nikoga nema da poveruje u moju priču, svi će sumnjati, tešiti me lažima, sahraniti me ne saznavši, oplakati me i poštedeti mog uništitelja.

Gde je Dejvid?, pitala se. U čekaonici, puši cigaretu za cigaretom, sluša duge otkucaje užasno sporog sata?

Znoj joj je odjednom izbio po celom telu, i sa njim jedan očajnički krik. Sada. Sada. Probaj da me ubiješ, vrisnula je. Probaj, probaj, ali ja neću da umrem! Neću!

Zatim nastade praznina. Vakuum. Iznenada bola više nije bilo. Iscrpljenost dođe, i sumrak. Bilo je svršeno. O, Bože! Strmoglavila se dole i našla crno ništavilo koje ustupi mesto novom ništavilu i opet ništavilu i još jednom i još jednom...

Koraci. Tihi koraci, koji prilaze.

U daljini, glas je rekao: »Spava. Nemojte je uznemiravati.«

Miris tvida, lula, izvestan losion posle brijanja. Dejvid je stajao iznad nje. A iza njega bezgrešni miris dr Džefersa.

Nije otvorila oči. »Budna sam«, rekla je, tiho. Bilo je to iznenađenje, olakšanje moći govoriti, ne biti mrtav.

»Alisa«, neko reče, i Dejvid je bio tu iza njenih sklopljenih očiju, držeći je za umorne ruke.

Da li bi voleo da upoznaš ubicu, Dejvide, pomislila je. Već čujem tvoj glas kako traži da ga vidiš, tako da nemam izbora, moram da ti ga pokažem.

Dejvid je stajao iznad nje. Ona otvori oči. Soba dođe u fokus. Jednim pokretom slabe ruke, ona pomeri pokrivač.

Ubica je gledao gore u Dejvida svojim sićušnim, rumenim, plavookim spokojstvom. Oči su mu bile duboke i iskrile su se.

»Hej!« uzviknu Dejvid Lajber, smešeći se. »Pa to je sjajna beba!«

Dr Džefers je čekao Dejvida Lejbera onog dana kada je ovaj došao da povede svoju ženu i novorođeno dete kući. Pokaza mu stolicu u svom uredu, ponudi mu cigaretu, sam pripali jednu, sede na ivicu stola, svečano odbijajući dimove jedan dug trenutak. Zatim je pročistio grlo, pogledao pravo u Dejvida i rekao, »Tvoja žena ne voli svoje dete, Dejv.«

»Šta!«

»Ovo je bilo teško iskustvo za nju. Biće joj potrebno mnogo ljubavi sledećih godinu

dana. Tada ti to nisam rekao, ali bila je histerična u porodilištu. Govorila je čudne stvari — neću ih ponavljati. Reći ću samo da se oseća kao stranac prema detetu. I sada, to može jednostavno biti stvar koju ćemo moći razjasniti sa jednim ili dva pitanja.« Pozabavio se cigaretom još trenutak, a onda rekao; »Je li ovo dete željeno dete, Dejv?«

»Zašto pitate?«

»Pitanje je vitalno.«

»Da. Da, dete je željeno. Zajedno smo ga planirali. Alisa je bila tako srećna, pre godinu dana, kada...

»Mmmm — to već otežava stvari. Jer, da je dete došlo neplanirano, bio bi to prost slučaj žene koja nije htela da bude majka. Sa Alisom nije tako.« Dr Džef ers izvadi cigaretu iz usta i protrlja bradu rukom. »Mora da je nešto drugo, znači. Možda nešto potisnuto još u detinjstvu što se sada probudilo. Ili je to možda obična prolazna sumnja i uzdržanost majke koja je osetila neuobičajen bol i bila tako blizu smrti kao Alisa. Ako je tako, biće potrebno malo vremena da se to zaleči. Mislio sam da je ipak bolje da ti to kažem, Dejv. Pomoći će ti da budeš miran i tolerantan prema njoj ako pomene nešto o — mislim — o tome da je bolje da se dete rodilo mrtvo. A ako ne bude kako treba, svratite sve troje do mene. Uvek je lepo videti stare prijatelje, a? Evo, ponesi još jednu cigaretu za — ovaj — za bebu.«

Bilo je to blistavo prolećno popodne. Njihov automobil je brujao niz široke, drvećem oivičene bulevare. Plavo nebo, cveće, topao vetar. Dejvid je puno pričao, palio cigaretu, opet pričao. Alisa je vedro odgovarala, blago, opuštajući se sve više što je putovanje odmicalo. Pa ipak, držala je bebu ni čvrsto ni toplo ni dovoljno materinski da ublaži čudnu čežnju u Dejvidovom umu. Izgledalo je kao da nosi porculansku figuru.

»Pa«, reče on, konačno, smešeći se. »Kako ćemo ga zvati?«

Alisa Lejber je posmatrala kako promiče ozelenelo drveće.

»Hajde da ne odlučujemo odmah. Radije bih sačekala da pronađemo neko izuzetno ime za njega. Ne duvaj mu dim u lice.« Rečenice su joj se stapale u jednu, bez promene u tonu. Poslednja izjava bila je bez traga majčinskog ukora, zainteresovanosti, ili razdraženosti. Samo je izgovarala reči.

Njen muž, uznemiren, izbaci cigaretu kroz prozor. »Izvini«, reče.

Beba je počivala u prevoju majčine ruke; senke sunca kroz drveće menjale su joj lik. Njene plave oči otvoriše se kao svezi plavi prolećni cvetovi. Vlažni zvuci izađoše iz majušnih, ružičastih, elastičnih usta.

Alisa uputi svojoj bebi jedan brz pogled. Njen muž oseti kako drhti uz njega.

»Hladno ti?« upita.

»Jeza. Bolje da zatvoriš prozor, Dejvide.«

Bilo je to nešto više od jeze. On polako podiže prozor.

Večera.

Dejv je doneo dete iz kolevke i smestio ga tako da bude tek jedan sićušni, zbunjeni smotuljak, ušuškan mnogim jastucima, u novoj novcatoj dečjoj stolici.

Alisa je posmatrala svoj nož i viljušku kako se pokreću. »Još je mali za dečju stolicu«, rekla je.

»Ako, zabavno je kad je ovde sa nama«, reče Dejv, osećajući se odlično. »Sve je zabavno. Čak i na poslu. Zatrpan sam porudžbinama. Ako ne budem pazio, zaradiću još petnaest hiljada ove godine. Hej, pazi malo na Juniora, hoćeš li? Sav se izbalavio!« Nagnu se da obriše bebina usta svojom salvetom. Krajičkom oka opazi da Alisa i ne gleda u tom pravcu. On dovrši započeto.

»Pretpostavljani da nije bogzna kako zanimljivo«, reče, vrativši se jelu. »Ali čovek valjda može da očekuje od majke da je bar malo zanima njeno dete!«

Alisa naglo podiže glavu. »Ne govori tako. Ne pred njim. Kasnije, ako baš moraš.«

»Kasnije?« uzviknu on. »Pred njim, iza njega, kakva je razlika?« Odjednom ućuta, zagrcnu se, bi mu žao. »U redu. Važi. Shvatam«.

Posle večere pustila ga je da odnese bebu gore u sobu. Nije mu rekla da to učini, *pustila* ga je.

Sišavši, zatekao je kako stoji uz radio, slušajući i ne čujući muziku. Oči su joj bile sklopljene, ceo njen stav bio je odsutan, samoispitujući. Trgla se kada se pojavio.

Iznenada, bila je na njemu, uz njega, meka, hitra; ona stara. Njene usne ga nađoše, zadržaše. Bio je ošamućen. Sada, kada beba nije bila tu, već gore, van ove sobe, ona je ponovo disala, bila živa. Bila je slobodna. Šaputala je brzo, neprekidno.

»Hvala ti, hvala ti, dragi. Zato što si ono što jesi, uvek. Pouzdan, o tako pouzdan«

Morao je da se nasmeje. »Otac mi je rekao: 'Sine, brini o svojoj porodici!'«

Umorno je počivala njena tamna, sjajna kosa uz njegov vrat. »Preteruješ u tome. Ponekad poželim da nam bude kao u ono vreme kada smo se tek venčali. Bez obaveza, samo nas dvoje. Bez — bez bebe.«

Stezala je njegovu ruku u svojima, neprirodno bleda.

»O Dejv, nekad smo bili samo ti i ja. Čuvali smo jedno drugo, a sada čuvamo bebu, a od nje nemamo zaštitu. Razumeš? Ležeći u bolnici imala sam vremena da mislim o mnogim stvarima. Svet je zao...«

»Je li?«

»Jeste. Zao je. Ali nas zakoni štite od njega. A kada nema zakona, ljubav je ta koja štiti. Moja ljubav prema tebi štiti te da te ne povredim. Mogla bih te povrediti više no iko drugi, da nije ljubavi. Ne osećam strah od tebe, jer ljubav ublažava svaku tvoju razdržljivost, neprirodne nagone, mržnju i nezrelost. Ali šta je sa bebom? Premlada je da poznaje ljubav, ili zakon ljubavi, ili šta drugo, dok je mi ne naučimo. A u međuvremenu smo nezaštićeni od nje.«

»Nezaštićeni od bebe?« Odmakao se i blago se nasmejao.

»Da li beba zna razliku između dobra i zla?« upitala je.

»Ne zna. Al' će naučiti.«

»Ali beba je tako nova, tako amoralna, tako lišena savesti.« Zaćuta. Njene ruke ga pustiše i ona se hitro okrenu. »Taj šum?« Šta je to bilo?«

Lejber se osvrnu po sobi. »Nisam čuo...«

Buljila je u vrata biblioteke. »Tamo unutra«, reče, polako.

Lejber prođe kroz sobu, otvori vrata i upali pa ugasi svetlost u biblioteci. »Nikoga.« Vrati se njoj. »Premorena si. Ideš u krevet — Odma'.«

Gaseći sva svetla usput, tiho su išli uz stepenice u predvorju. Kada su bili na vrhu, ona se izvini. »Ne znam šta govorim, dragi. Oprosti mi. Iscrpljena sam.«

Razumeo je, i rekao joj to.

Zastala je, neodlučno, pred vratima dečje sobe. Zatim je, oštro okrenuvši mesinganu dršku, ušla unutra. Posmatrao ju je kako prilazi kolevci, suviše oprezno, gleda dole i odjednom se ukoči kao da ju je neko udario po lici. »Dejvide!«

Lejber zakorači napred, stiže do kolevke.

Bebino lice bilo je zajapureno i veoma vlažno; njena ružičasta ustašca otvarala su se i zatvarala, otvarala i zatvarala, u očima joj je bila plava vatra. Grčevito je trzala rukama kroz vazduh.

»O«, reče Dejv. »Pa samo je plakao.«

»Je li?« Alisa Lejber dohvati ogradu kolevke da bi se kontrolisala. »Nisam ga čula.«

»Vrata su bila zatvorena.«

»I zato tako teško diše, i crven je u licu?«

»Sigurno. Jadan mališa. Zaplakao se sam u mraku. Noćas će spavati kod nas, u slučaju da opet zaplače.«

»Razmazićeš ga«, reče njegova žena.

Lejber je osećao kako ga njene oči prate dok je gurao kolevku u njihovu spavaću sobu. Svukao se u tišini, seo na ivicu kreveta. Odjednom podiže glavu, tiho opsova, puče prstima. »Dovraga! Zaboravih da ti kažem. Moram da letim u Čikago. U petak.«

»O, Dejvide.« Glas joj je zvučao izgubljeno u sobi.

»Odlagao sam taj put dva meseca, stanje je sada tako kritično da jednostavno *moram* da idem.«

»Bojim se da ostanem sama.«

»Do petka će nam stići nova kuvarica. Biće ovde sve vreme. A ja se vraćam za koji dan.«

»Strah me je. Ne znam čega. Ne bi mi verovao da ti kažem. Mora da ludim.«

Već je bio u krevetu. Ona zamrači sobu; čuo ju je kako obilazi krevet, podiže pokrivač, uvlači se ispod njega. Osećao je njen topli ženski miris kraj sebe. Rekao je; »Ako hoćeš da pričekam koji dan, možda bi mogao.«

»Ne«, reče ona, ne baš uvereno. »Idi ti. Znam da je važno. Jednostavno, nikako da prestanem da mislim o onome što sam ti rekla. Zakon ljubavi i zaštite. Ljubav te čuva od mene. Ali beba — Udahnula je. »Šta te štiti od nje, Dejvide?«

Pre no što je mogao da odgovori, pre no što je mogao da joj kaže kako je smešno govoriti na taj način o deci, ona uključi lampu kraj kreveta, iznenada.

»Vidi«, reče ona, pokazujući prstom.

Beba je ležala potpuno budna u svom krevecu, i gledala pravo u njega, svojim dubokim, prodornim plavim očima.

Svetla ponovo nestade. Drhtala je uz njega.

»Ružno je bojati se nečega što si sama rodila.« Njen šapat se utiša, postade hrapav, žestok, hitar. »Pokušao je da me ubije. Leži tamo, sluša kako govorimo, čeka da odeš da bi mogao ponovo da pokuša. Kunem ti se!« Jecaji probiše iz nje.

»Molim te«, ponavljao je, umirujući je. »Prestani sad, prestani. Molim te.«

Dugo je plakala u tami. U neko doba se smirila, drhteći povremeno kraj njega. Njeno disanje postade blago, toplo, pravilno, telo joj potresoše poslednji refleksi umora i ona zaspa.

Zadremao je.

I pre no što mu se sklopiše otežali kapci, potapajuću ga u sve dublje i dublje struje, on začu čudan mali šum budnosti i svesti o sebi u sobi.

Zvuk sićušnih, vlažnih, ružičasto elastičnih usana.

Beba.

Zatim — dođe san.

Ujutru, sunce je blistalo. Alisa se smešila.

Dejvid Lejber je ljuljao svoj sat iznad kolevke.

»Vidiš, bebo? Nešto sjajno. Nešto lepo. Jeste. Jeste. Nešto sjajno. Nešto lepo.«

Alisa se smešila. Rekla mu je da slobodno ode, da leti u Čikago, ona će biti hrabra, nema razloga za brigu. Brinuće se o bebi. O da, ona će se pobrinuti za bebu, kako da ne.

Avion je leteo na istok. Bilo je mnogo neba, mnogo sunca i oblaka i Čikago je jurio u susret preko horizonta. Dejvid je upao u strku naručivanja, planiranja, banketa, telefoniranja, rasprava po sastancima. Ali je pisao pisma svaki dan i slao telegrame Alisi i bebi.

Uveče, šestog dana van kuće, primio je međugradski telefonski poziv. Iz Los Anđelesa.

»Alisa?«

»Ne, Dejv. Ovde Džefers.«

»Doktore«

»Ne gubi glavu, sine. Alisa je bolesna. Najbolje je da podeš nazad prvim avionom. Zapaljenje pluća. Učiniću sve što je u mojoj moći, momče. Samo da nije bilo tako brzo posle dolaska bebe. Potrebna joj je snaga.«

Lejber je spustio slušalicu. Ustao je, ne osećajući noge, ni ruke ni telo. Hotelska soba se zamaglila i rasplinula.

»Alisa«, rekao je, obnevideo, polazeći prema vratima.

Propeleri su se zavrteli, zabrujali, zatreperili i stali. Vreme i prostor ostali su negde iza. Dejvid oseti kako mu se pod rukom okreće kvaka na vratima; pod nogama mu se materijalizovao pod, oko njega se uzdigoše zidovi spavaće sobe, a u sjaju kasnog poslepodnevnog sunca stajao je dr Džefers, okrećući se od prozora, dok je Alisa čekala u svojoj postelji, kao izvajana od tek palog snega. Zatim je dr Džefers govorio, govorio neprekidno, blago, zvuk se dizao i spuštao kroz svetlost lampe, nežno treperenje, beli šum glasa.

»Tvoja žena je predobra majka, Dejv. Više je brinula o bebi nego o sebi...«

Negde u bledilu Alisinog lica pojavi se iznanadan grč i poravna se pre no što je mogao biti opažen. A onda, polako, sa polusmeskom, ona poče da priča, i pričala je kao što majka treba da priča, o ovome, o onome, i o svemu ostalom, detaljan opis, izveštaj iz-minuta-u-minut i iz-sata-u-sat jedne majke zabrinute za jedan minijaturni svet i minijaturni život u njemu. Ali nikako da se zaustavi; opruga je bila zategnuta dokraja, i njen glas se ubrzao do gneva, straha i jedva primetne doze gađenja, što nije promenilo dr Džefersov izraz lica, ali je nagnalo Dejvidovo srce da prati ritam govora koji je bio sve brži i nije mogao da stane.

»Beba nije htela da zaspi, mislila sam da se razboleo. Samo je ležao u svom krevecu i usred noći bi zaplakao. Plakao je tako glasno, i plakao po celu noć. Nisam mogla da ga smirim niti sam mogla da se odmorim.«

Dr Džefers je klimnuo glavom polako, polako. »Iscrpla se do zapaljenja pluća. Ali sada je puna lekova i na sigurnom.«

Dejvid se osećao bolesnim. »A beba, šta je sa bebom?«

»Zdrav k'o dren, čvrst k'o stena!«

»Hvala, doktore.«

Doktor je pošao iz sobe, sišao niz stepenice, otvorio u daljini ulazna vrata, i nestao.

»Dejvide!«

Okrenuo se njenom prestrašenom šapatu.

»Bila je to opet beba«. »Grčevito mu je obuhvatila glavu. »Pokušavala sam da zavaram sebe, da kažem sebi da sam budala, ali beba je znala da sam izašla slaba iz bolnice, i plakala je po celu noć, a kada nije plakala bila je suviše tiha. Znala sam da bi, da sam upalila svetlost, ona bila budna, gledajući me netremice.«

Dejvid oseti kako mu se telo zatvara kao pesnica. Setio se kako je video bebu, osetio bebu, budnu u tami, budnu kasno u noći kada bi bebe trebalo da spavaju. Budnu, kako leži tamo, tiha kao misao, ne plačući, posmatrajući iz kolevke. Odbacio je tu pomisao. Bila je bezumna.

Alisa je nastavila. »Nameravala sam da ubijem bebu. Jesam, jesam. Kada je prošao dan kako si na putu, otišla sam u dečju sobu i stavila mu ruke oko vrata; i stajala sam tako, dugo, premišljajući se, prestrašena. Onda sam mu povukla pokrivač preko glave i okrenula ga licem nadole i pritisla ga i ostavila ga tako i pobegla iz sobe.

Pokušao je da je prekine.

»Ne, pusti me da dovršim«, rekla je, promuklo, gledajući u zid. »Napustivši sobu pomislih, prosto je. Bebe se često guše. Niko neće nikad saznati. Ali kada sam se vratila da vidim da li je mrtav, Dejvide, bio je živ. Da, živ, ležao je na leđima, živ i smešio se i disao. Posle toga nisam mogla da ga ponovo dodirnem. Ostavila sam ga tamo i nisam se

vraćala, ni da ga nahranim ni da ga obiđem, nikako. Možda je kuvarica brinula o njemu. Ne znam. Znam samo da mi njegov plač nije dao da zaspim, da sam cele noći mislila i hodala po sobama i sada sam bolesna.« Bila je skoro pri kraju. »Beba leži tamo i smišlja načine da me ubije. Jednostavne načine. Zato što zna da je znam mnogo o njemu. U meni nema ljubavi prema njemu, ne postoji uzajamna zaštita između nas, niti će je ikad biti.«

Završila je. Nešto u njoj je popustilo, slomilo se i konačno je zaspala. Dejvid Lejber je dugo stajao nad njom, nemoćan da se pokrene. Krv mu se sledila u telu, i nigde ćelija da zatreperi, baš nigde.

Sledećeg jutra mogao je samo jedno. Učinio je to. Otišao je kod dr Džefersa i sve mu ispričao, i dobio od Džefersa tolerantne odgovore:

»'Ajde da ovo polako razmotrimo, sinko. Sasvim je prirodno da majke mrze svoju decu, ponekad. Postoji naziv za to — ambivalencija. Sposobnost da mrzimo, istovremeno voleći. Zaljubljeni se mrze, vrlo često. Deca se gnušaju svojih majki...«

Lejber ga prekide. »Ja nikad nisam mrzeo moju majku.«

»Ne priznaješ, naravno. Ljudi ne priznaju rado mržnju prema voljenima.«

»I tako Alisa mrzi svoju bebu.«

»Bolje je reći da ima opsesiju. Otišla je korak dalje od proste, uobičajene ambivalencije. Carski rez je doneo bebu na ovaj svet a Alisu gotovo poslao na onaj. Ona sad krivi dete za ugrožen život i za zapaljenje pluća. Ona projektuje svoje probleme, prebacuje krivicu na najpogodniji objekat za to. Svi to radimo. Spotaknemo se o stolicu i grdimo nameštaj, a ne sopstvenu nespretnost. Promašimo na golfu i kunemo busen ili palicu, ili izradu loptice. Ako nam posao propadne, kriv je bog, vreme, sreća. Mogu samo da ponovim ono što sam ti rekao ranije. Voli je. Najbolji lek na svetu. Pronađi male načine da pokažeš svoja osećanja, pruži joj sigurnost. Nađi načina da joj dokažeš koliko je dete dobronamerno i nevino. Učini da oseti da je dete bilo vredno rizika. Posle nekog vremena, smiriće se ona, zaboraviće smrt, i zavoleće dete. Ako do toga ne dođe za otprilike mesec dana, zovi me. Preporučiću vam dobrog psihijatra. Hajde, idi sad, i da ti više ne vidim taj izraz na licu.«

Kada je došlo leto, stvari su izgledale bolje, postalo je lakše. Dejv je radio, okružio se poslovnim pitanjima, ali je nalazio puno vremena za svoju ženu. Ona je, opet, išla u duge šetnje, sticala snagu, igrala poneku partiju badmintona. Retko je imala onakve ispade kao pre. Izgledalo je da se oslobodila strahova.

Izuzev jednom kada se u ponoć iznenada letnji vetar podigao oko kuće, vreo i jak, tresući drveće kao mnoštvo daira. Alisa se probudila, drhteći, i kliznula svom mužu u naručje, i pustila ga da je umiruje. Pitao ju je šta se dogodilo.

Ona reče: »Ima nečeg u sobi, posmatra nas.«

Upalio je svetio. »Opet si sanjala«, rekao je. »Bolje ti je, ipak. Nije te to mučilo već dugo.«

Uzdahnula je kada je ponovo ugasio svetio, i odjednom utonula u san. Držao ju je u naručju nekih pola sata, razmišljajući kako je ona slatko, čudno buće,

Tada ču kako se vrata spavaće sobe otvaraju nekoliko centimetara.

Na vratima nije bilo nikog. Nije trebalo da se otvore. Vetar je bio stao.

Čekao je. Činilo mu se da ceo sat leži tako bez šuma, u tami.

A onda, u daljini, zavijajući kao kad neki mali meteor gasne u mastiljavom ambisu svemira, beba zaplaka u svojoj kolevci.

Bio je to sitan, samotan zvuk u srcu zvezda i mraka i disanja ove žene u njegovim rukama i vetra koji se ponovo javljao u drveću.

Lejber je izbrojao do sto, lagano. Plač se nastavio.

Pažljivo pomerivši Alisinu ruku izvukao se iz postelje, obuo papuče, navukao ogrtač, i tiho napustio sobu.

Sići će, mislio je, ugrejati malo mleka, odneti ga gore i..

Tama se izmače pod njim. Noga mu kliznu i propade. Kliznu niz nešto meko. Propade u prazninu.

On zamaha rukama pred sobom, zgrabi grčevito ogradu stepeništa. Zadrža se. Opsova.

»Nešto meko« o šta se okliznuo zašušta i odlupka nekoliko stepenika naniže. U glavi mu je zvonilo. Srce mu je tuklo u dnu grla, odebljalo i prožeto bolom.

Zašto ljudi tako nepažljivo ostavljaju stvari razbacane po kući? ON pažljivo opipa prstima, tražeći predmet zbog koga zamalo da se strmoglavi niz stepenice.

Ruka mu se skameni, iznenađena. On proguta vazduh. Srce mu preskoči jedan ili dva otkucaja.

Stvar koju je imao u ruci bila je igračka. Velika, nezgrapna, krpena lutka koju je kupio u šali, za...

Za *bebu*.

Alisa ga je vozila na posao sledećeg dana.

Na pola puta je usporila kola, dovezla ih do ivičnjaka i zaustavila. Zatim se okrenula na sedištu i pogledala svog muža.

»Htela bih da otputujem negde na odmor. Ne znam da li i ti možeš sada, dragi, ali ako ne, molim te pusti me da odem sama. Možemo naći nekoga da se brine o bebi, sigurna sam. Znam samo da moram da odem negde. Mislila sam da sam prerasla to — to *osećanje*. Ali nisam. Ne mogu da podnesem da budem u istoj sobi sa njim. Gleda me kao da i on mene mrzi. Ne mogu da odredim šta je to; samo znam da moram da idem odavde pre nego što se nešto dogodi.«

Izašao je iz kola sa svoje strane, obišao ih, pokazao joj da promene mesta, ušao. »Pre svega, otići ćeš do dobrog psihijatra. Pa ako on pomene odmor, u redu, slažem se. Ovako više ne može, stomak mi je u grču sve vreme.« Pokrenuo je motor. »Ostatak puta ja vozim.«

Oborila je glavu; pokušavala je da zadrži suze. Pogledala ga je tek kada su stigli do zgrade gde on radi. »U redu. Zakaži posetu. Razgovaraću s kim god želiš, Dejvide.«

Poljubio ju je. »Takvu vas volim, gospođo. Moći ćeš sama da se odvezeš kući?«

»Naravno, blesavko.«

»Vidimo se na večeri, onda. Pazi kako voziš.«

»Kao i uvek. 'Đenja.«

Stajao je na pločniku, gledajući kako odlazi, kako joj vetar zahvata dugu, tamnu, sjajnu kosu. Minut kasnije, iz ureda, pozvao je Džefersa i ugovorio posetu pouzdanom neuropsihijatru.

Na poslu je proveo nespokojan dan. Stvari su tonule u maglu; a u magli je video Alisu, izgubljenu, kako ga zove. Veliki deo njenog straha je prešao na njega. Skoro da ga je ubedila da je dete neprirodno.

Diktirao je duga, neinspirisana pisma. Proverio je neke pošiljke. Asistente je trebalo ispitati i dati im posla. Na kraju dana bio je iscrpljen, imao je glavobolju, i bilo mu je veoma drago što ide kući.

Dok se lift spuštao, pitao se: šta bi bilo da sam rekao Alisi za igračku — krpenu lutku — na koju sam se okliznuo sinoć? Bože, kako bi je tek to uznemirilo? Ne bogami, to joj neću pričati. Slučajnosti, ipak, ostaju slučajnosti.

Dnevnog svetla je još bilo dok ga je taksi vozio kući. Pred kućom je platio vozaču i polako pošao betonskom stazom, uživajući u svetlosti koja se zadržala na nebu i u drveću. Bela kolonijalna fasada kuće izgledala je neprirodno tiha i pusta, i on se tada

seti, umiren, da je četvrtak, i da je posluga, koju su s vremena na vreme unajmljivali, imala slobodan dan.

Duboko je udahnuo vazduh. Iza kuće je pevala ptica. Saobraćaj se čuo blok kuća dalje. Okrenuo je ključ u vratima. Kvaka se pomerila pod njegovim prstima, podmazana, bešumna.

Vrata se otvoriše. Ušao je, ostavio šešir na stolici zajedno sa tašnom, počeo da se oslobađa kaputa, i tek tada podigao pogled.

Svetlost zalazećeg sunca slivala se niz stepenište sa prozora u samom vrhu predvorja. Sve što bi svetlost dotakla poprimalo je jarke boje krpene lutke odbačene u dnu stepenica.

No on nije mario za igračku.

Mogao je samo da gleda, nepokretan, i opet da gleda u Alisu.

Alisa je ležala u slomljenoj, grotesknoj, bledoj pozi svojih mršavih udova, u dnu stepeništa, nalik na osakaćenu lutku koja ne želi više da se igra, nikad.

Alisa je bila mrtva.

U kući je bilo tiho, čulo se samo njegovo srce.

Ona je bila mrtva.

Stezao je njenu glavu u rukama, milovao joj prste. Grlio je njeno telo. Ali ona nije htela da oživi. Nije htela ni da pokuša da oživi. Zvao ju je, glasno, mnogo puta, i pokušavao, iznova, privijajući je uz sebe, da joj vrati deo topline koju je izgubila, ali nije vredelo.

Ustao je. Mora da je i zvao nekog telefonom. Nije pamtio. Našao se, iznenada, na spratu. Otvorio je vrata dečje sobe, ušao tamo i zagledao se prazno u kolevku. Bilo mu je muka. Nije mogao dobro da vidi.

Bebine oči bile su sklopljene, ali joj je lice bilo crveno, vlažno od znoja, kao da je plakala dugo i teško.

»Mrtva je«, reče Lejber bebi. »Mrtva je.«

A onda stade da se smeje tiho i blago i neprekidno dugo vremena pre nego što je dr Džefers stigao odnekud iz noći i počeo da ga šamara po licu.

»Prekini sa tim! Saberi se«

»Pala je niz stepenice, doktore. Saplela se o krpenu lutku i pala. I ja zamalo da se tako okližnem prethodne noći. I sada...«

Doktor ga protrese.

»Doco, doco, doco, »ponavljao je Dejv rastreseno. »Čudna stvar. Smešna. Ja — konačno sam smislio bebi ime.«

Doktor ne reče ništa.

Lejber zagnjuri glavu u uzdrhtale ruke i reče konačno. »Nameravam da ga krstim iduće nedelje. Znate koje ime nameravam da mu dam? Zvaće se Lucifer.«

* * *

Bilo je jedanaest uveče. Mnogo nepoznatih ljudi je prošlo kroz kuću, odnevši sa sobom njenu suštinsku toplinu — Alisu.

Dejvid Lejber je sedeo prekoputa doktora u biblioteci.

»Alisa nije bila luda« rekao je polako. »Imala je razloga da se plaši bebe.«

Džefers uzdahnu. »Nemoj i ti za njom. Krivila je dete za svoju bolest, sada ga ti optužuješ za njenu smrt. Saplela se o igračku, zapamti to. Dete nije krivo.«

»Mislite Lucifer?«

»Prestani da ga tako zoveš!«

Lejber odmahnu glavom. »Alisa je čula nešto u noći, kretanje po hodnicima. Znate li šta je pravilo te šumove, doktore? Pravila ih je beba. Četiri meseca stara, šunjala se u

tami, slušala šta pričamo. Slušala svaku reč.« Stezao je rukohvate stolice. »Čak i kad bih upalio svetlost, beba je tako mala. Može se sakriti iza nameštaja, iza vrata, uz zid — ispod nivoa pogleda.«

»Hoću da odmah prestaneš sa tim!« reče Džefers.

»Pustite me da kažem šta mislim ili ću poludeti. Kada sam otputovao u Čikago, ko je držao Alisu budnom, zamorivši je do zapaljenja pluća? Beba. A pošto Alisa nije umrla, pokušao je da ubije mene. Bilo je jednostavno: ostaviš igračku na stepenicama, plačeš noću dok tvoj otac ne siđe da ti donese mleka, i spotakne se. Grub trik, ali efikasan. Sa mnom nije uspeo. Ali je uspeo da ubije Alisu.«

Dejvid Lejber zastade, tek toliko da pripali cigaretu.

»Trebalo je da shvatim. Upalio bih svetlost usred noći, više puta, i beba bi ležala tamo, širom otvorenih očiju. Većina beba skoro sve vreme spava. Ova ne. Ostajala je budna, razmišljajući.«

»Bebe ne razmišljaju.«

»On je ostajao budan radeći ono što je mogao svojim mozgom. Šta mi uopšte znamo o bebinom umu? Imao je razloga da mrzi Alisu; sumnjala je u to šta je on zapravo — svakako ne normalno dete. Nešto — drugačije. Šta znate o bebama, doktore? Opšte stvari, da. Znate, sigurno, kako bebe mogu da ubiju svoju majku na porođaju. A zašto? Nije li to ogorčenje što su bačena u jedan vašljiv svet kao što je ovaj?«

Lejber se nagnu prema doktoru, umorno. »Sve se slaže. Recimo da je koja beba među milionima novorođenih sposobna odmah da se kreće, vidi, čuje, misli, kao što mnogu mnoge životinje i insekti. Insekti se rađaju samodovoljni. Za nekoliko nedelja većina sisara i ptica se prilagode. Ali deci su potrebne godine da progovore i nauče da se teturaju na svojim slabim nogama.«

»Ali šta ako je jedno dete u milijardi — neobično? Rođeno savršeno svesno, sposobno da misli, instinktivno. Zar to ne bi bila savršena prevara, savršen paravan za sve što bi beba mogla poželeti da učini? Mogao je tako da se pretvara da je običan, slab, plačljiv, neuk. Uz samo *mali* utrošak energije mogao je da puzi po mračnoj kući, prisluškujući. I kako je lako postaviti prepreke na vrhu stepenica. Kako je lako plakati cele noći i zamarati majku dok ne dobije zapaljenje pluća. Kako je lako, na samom rođenju, biti tako blizu majci da *nekoliko veštih manevara prouzrokuje zapaljenje trbušne maramice!*«

»Tako ti Boga«! Džefers je bio na nogama. »Kakva gnusna pomisao!«

»O gnusnim stvarima i govorimo. Koliko je majki umrlo rađajući decu? Koliko ih je dojilo čudna mala stvorenja koja donose smrt na ovaj ili na onaj način? Čudne, crvene male stvorove čiji mozak radi u krvavoj tami o kojoj ne možemo ni da nagađamo. Elementarni majušni mozgovi, sa još vrućim rasnim sećanjem, mržnjom, i sirovom svirepošću, nijedne misli osim one o samoodržanju. A samoodržanje u ovom slučaju znači eliminaciju majke koja je shvatila kakav užas je rodila. Pitam vas, doktore, ima li na svetu nečeg sebičnijeg od bebe? Nema!«

Džefers se mrštio i odmahivao glavom, bespomoćno.

Lejber baci cigaretu. »Ne pripisujem detetu neku veliku snagu. Samo toliku da malo puzi unaokolo, nekoliko meseci pre vremena. Dovoljnu da sve vreme sluša. Dovoljnu da plače do kasno u noć. To je dosta, više nego dosta.«

Džefers pokuša da se naruga. »Nazovi to ubistvom, onda. Ali ubistvo mora biti motivisano. Kakav motiv je imalo dete?«

Lejber je imao spreman odgovor. »Ima li ičeg tako spokojnog, tako sanjivo zadovoljnog, bezbrižnog, neuznemiravanog, nahranjenog, zaštićenog, kao što je još nerođeno dete? Nema. Ono plovi kroz uspavano, bezvremeno čudo sitosti i tišine. Tada, neprečac, zovu ga da napusti svoje boravište, prisiljeno je da se iseli, izbačeno je

u bučan, ravnodušan, sebičan svet gde je primorano da se stara o sebi, da lovi, da se hrani lovom, da traga za nestalom ljubavlju, koja je bila njegovo neotuđivo pravo, da susreće haos umesto unutrašnje tišine i zaštitničkog sna! I dete je ogorčeno! Ono mrzi hladan vazuh, ogromne prostore, iznenadni rastanak od poznatih stvari. I u sićušnim vijugama mozga jedino što dete zna jesu sebičnost i mržnja jer je čarolija tako grubo prekinuta. Ko je odgovoran za ovo razbijanje čini, ovo grubo razočarenje? Majka. I tako novorođeno, dete ima koga da mrzi celim svojim neracionalnim umom. Majka ga je poslala napolje, odbacila ga. A ni otac nije bolji, ubijmo i njega. I on je odgovoran na svoj način!«

Džefers ga prekide. »Ako je to što govoriš istina, tada bi svaka žena na svetu trebalo da posmatra svoju bebu kao nešto čega se treba groziti, i sumnjati u njega.«

»A zašto ne? Zar dete nema savršen alibi? Hiljadu godina uvreženog medicinskog verovanja njega štiti. Po svim prirodnim merilima, ono je bespomoćno, nedužno. Dete se rađa mrzeći. A stvari zatim stoje sve gore, nikako bolje. U početku, dete dobija određenu pažnju i negu. Ali kako vreme prolazi, sve se menja. Dok je još vrlo malo, dete ima moć da natera roditelje da urade mnoge budalaste stvari kad ono zaplače ili kine, da skoče kad god se javi. Kako godine prolaze, dete oseća da ta moć ubrzano opada, dok jednom ne nestane, i nikad se ne vrati. Zašto onda da ne ugrabi svu moć koju može? Što da ne izbori za sebe mesto dok još ima sve prednosti? Kasnije će biti prekasno da izrazi svoju mržnju. Sada je pravo vreme da udari.«

Lejberov glas bio je vrlo dubok, vrlo blag.

»Moj mali dečko leži tako noćima u kolevci, crvenog i vlažnog lica i bez daha? Od plača? Ne. Od sporog veranja preko ograde kolevke, od bauljanja preko velikih razdaljina kroz zamračene hodnike. Moj mali. Imam želju da ga ubijem.«

Doktor mu pruži čašu vode i nekoliko pilula. »Nećeš ti nikoga da ubiješ. Sad ima da spavaš dvadeset četiri časa. Kad se naspavaš, promenićeš mišljenje. Uzmi ovo.«

Lejber je popio pilule i dopustio da ga odvedu na sprat u spavaću sobu, plačući, i osetio kako ga smeštaju u krevet. Doktor je sačekao dok nije izgledalo da ovaj zapada u dubok san, a zatim izašao iz kuće.

Lejber, sam, tonuo je duboko, duboko.

Tada začu neki šum. »Šta — šta je *to*? upita, slabašno.

Nešto se pokrenu u hodniku.

Dejvid Lejber usnu.

Vrlo rano idućeg, jutra, dr Džefers dovezao se do kuće. Bilo je lepo jutro i on je došao da odveze Lejbera na selo da se odmori. Lejber je trebalo da još uvek spava na spratu. Džefers mu je dao dovoljno sedativa da ga uspava bar petanest sati.

Pozvonio je. Bez odgovora. Posluga verovatno još nije bila ustala. Džefers pokuša da otvori ulazna vrata, vide da su otključana i uđe. Odloži lekarsku torbu na najbližu stolicu.

Nešto belo pobeže od njegovog pogleda na vrhu stepeništa. Samo nagoveštaj pokreta. Džefers skoro da ga i ne primeti.

U kući je mirisalo na gas.

Džefers potrča uz stepenice, upade u Dejvidovu sobu.

Lejber je ležao nepomično u postelji, a soba je bila preplavljena gasom, koji je šištao iz otvorenog ventila na dnu zida kraj vrata. Džefers ga zavrnu, zatim širom otvori sve prozore i požuri nazad ka Lejberovom telu.

Telo je bilo hladno. Bio je mrtav već dobrih nekoliko sati.

Teško kašljući, doktor žurno izađe iz sobe, suznih očiju. Dejvid nije sam otvorio gas. Nije *mogao.* Oni sedativi su ga oborili da se ne probudi sve do podneva. To nije moglo biti samoubistvo. Ili je možda postojala vrlo mala mogućnost?

Džefers je stajao u hodniku nekih pet minuta. Zatim ode do vrata dečje sobe. Bila su zatvorena. Otvorio ih je. Ušao je i prišao kolevci.

Kolevka je bila prazna.

Stajao je pola minuta kraj kolevke povodeći se, zatim reče nešto, upućeno nekom određenom.

»Vrata dečje sobe su se zalupila od promaje. Nisi mogao da se vratiš u kolevku gde bi bio na sigurnom. Nisi planirao da će se vrata zalupiti. Sitnica kao što su zalupljena vrata može da upropastiti i najbolji plan. Naći ću te negde u kući, gde se kriješ, pretvarajući se da si negde gde nisi.« Doktor je izgledao ošamućeno. Stavi ruku na lice i bledo se nasmeši. Sada je govorio kao što su govorili Alisa i Dejvid. »Ali ne smem da razikujem. Nisam ni u šta siguran, ali jednostavno ne smem da rizikujem.«

Otišao je dole, otvorio svoju torbu na stolici, uzeo nešto iz nje i odmerio ga u rukama.

Nešto je zašuštalo niz hodnik. Nešto vrlo malo i vrlo tiho. Džefers se brzo okrenu.

Morao sam da operišem da bih te doneo na svet, pomislio je. Sada, izgleda, treba da operišem da bih te iz njega uklonio...

On učini pet-šest sporih, sigurnih koraka kroz hodnik. Podiže ruku u sunčevu svetlost.

»Vidi, bebo. Nešto sjajno — nešto lepo!«

Skalpel.

Ejndžela Karter

LJUBAVI PURPURNE DAME

S engleskog prevela Nataša Đukić

Unutar ružičasto ofarbane šatre Azijatskog Profesora postojala su sve sama čuda ali nikako dnevno svetlo.

Lutkar kao da je uvek bio okružen tamom. On svojim umećem pokazuje zbunjujuće sposobnost da oživi svoje marionete, čineći nam se tako posebno od boga obdarenim da prstima udahne život u nežive lutke. Lutkar se kreće po ničijoj zemlji između stvarnosti i onog što to nije, ma koliko nam izgledalo da jeste. On je posrednik između nas, živih, u publici, i njih, lutaka, nemrtvih, koje uopšte ne mogu živeti a ipak oponašaju život do najsitnijih detalja, pa iako ne mogu ni da govore ni da plaču, ipak prenose takve znakove koje odmah prepoznajemo kao nama blizak jezik.

Vladar nad marionetama oživljava nepokretne stvari svojom energijom. Ti parčići igraju, vode ljubav, prave se da pričaju, i, na kraju, umiru; a ipak su to mnogobrojni lazari koji će se povratiti iz svojih grobova na vreme za sledeću predstavu bez crva koji bi im gmizali iz noseva i prašine koja se nakupi u očima mrtvih. Ponovo na okupu, oni nam još jednom nude savršenu imitaciju muškaraca i žena sa takvom detaljnošću da nas hvata neverica baš zato što znamo da je sve san; i tako ova umetnost, teološki gledano, može da se posmatra i kao jedva primetno huljenje.

I mada je Azijatski Profesor bio samo putujući zabavljač, vremenom je postao neprevaziđeni virtuoz sa lutkama. Prenosio je svoju šatru na rasklapanje, trupu svoje jedine drame i neveliku imovinu u konjskim kolima i, pošto je odigrao svoju predstavu u mnogim divnim gradovima kojih više nema, kao što su Šangaj, Konstantinopolj ili Sant Petersburg, on i njegova mala družina stigoše najzad u zemlju u srednjoj Evropi u kojoj su se planinski vrhovi uzdizali visoko i oštro poput sečiva, neprirodno kao na dečjim crtežima olovkom, u tamnu, sujevernu Transilvaniju u kojoj su samoubice kitili vencima od belog luka, probijali im srce kolcima i sahranjivali ih na raskršćima dok su vešci izvodili svoje obrede nezapamćenih zverstava po šumama.

Imao je samo dvoje pomoćnika, gluvog dečaka u pubertetu, nećaka, koga je učio svojoj veštini, i mutavu devojčicu — siroče, kojoj nije bilo više od sedam ili osam godina kada su je pokupili na nekom putovanju. Kada je Profesor govorio, niko ga nije razumeo, jer je znao samo svoje urođeno narečje, koje se sastojalo od nerazumljive gomile šištavih stakato c-a i z-a, pa zato, obično nije ništa ni pričao, i sve se savršeno odvijalo u tišini za koju su svi imali svoje razloge. Ali, kada bi ujutro pre predstava Profesor i njegov nećak zaseli na suncu ispred šatre, započeli bi beskonačan dijalog znakovnim jezikom začinjenim mekim, nerazumljivim groktanjem i zvižducima, pa je koreografisana tišina njihovog razgovora podsećala na igru parenja tropskih ptica. I ova komunikacija, unekoliko odvojena od ljudske, čudesno je prijala Profesoru, koji kao da je pripadao nekom drugom svetu gde su sitnice bile važnije od celine. Ovo je, možda, tako izgledalo zbog njegovih odmaklih godina, jer bio je vrlo star, mada je s lakoćom nosio svoje godine, iako se, ovih dana i u ovoj klimi, osećao malo promrzlim pa se umotavao u dronjavu, vunenu deku; ali, još više, to je dolazilo od njegove nevine ravnodušnosti spram svega što je bilo izvan sveta koji je za sebe stvorio.

Osim toga, ma koliko daleko putovali, niko od njegovih pratilaca nije razumevao nimalo ijednog stranog jezika. Svi su oni rođeni kao cirkusanti, a ovi su isti bilo gde da su. Možda je svaki cirkusant tek delić jednog istog, velikog, početnog vašara koji se jednom davno raspao i nastavio da živi u čudima koja znamo. Bilo gde se nalazio, oko vašara postoji ona jedinstvena, samodovoljna atmosfera. Kao izašli iz kutije za šah, išarani konji na vrteškama obrću krugove baš kao što to rade i planete ne obazirući se na jednoličnost sveta čiji stanovnici dolaze ovako da zijaju u neobične, od stvarnosti određene pojave. Bučne torbarske najave su stvorene od jezika iza jezika, ili možda, od nadjezika mrmljanja i lajanja koji leži u osnovi svih drugih. Svuda ćete naći staricu što prodaje lepljive slatkiše, koji kao da su pravljeni da bi se na njih lepile muve, i mada im

se izgled od mesta do mesta razlikuje, ukus je uvek isti. Uobičajena pojava dvoglavih pasa, kepeca, ljudi-krokodila, bradatih žena i divova u koži leoparda otkriva njihovu jednodušnost u svetu zabačenih vašara, i odakle god da dolaze, oni dele tužnu sudbinu rugoba, koja ne poznaje geografske granice. Ovde je groteska propisana kućnim redom.

Azijatski Profesor se hranio sa ove raskošne trpeze mada joj, u stvari, nikada nije pripadao. Tako je to bio jedini dom koji je poznavao, reska buka i drečave boje nisu prianjale uz njegov svet. Imao je retki šarm japanskih cvetova koji cvetaju tek kada se nađu u vodi, pa je i on svoju strast oslobađao samo kroz medijum van svoje ličnosti, a to je bila njegova čuvena zvezda, lutka, Purpurna Dama.

Ona je bila Kraljica Noći. Oči joj behu od staklenih rubina a zadivljujući zubi od bisera su blistali jer je uvek bila nasmejana. Lice joj beše belo poput krede pošto je bilo presvučeno najfinijom belom kožom, koja joj je prekrivala i telo, i udove. Njene prelepe ruke delovale su kao oružje, zbog pet inča dugih emajliranih noktiju, a na glavi joj beše griva crne kose tako zategnute i nameštene da to ne bi podneo nijedan ljudski vrat. Ta fantastična frizura bila je probodena mnogobrojnim brilijantskim iglama i parčićima lomljenog stakla pa je pri svakom pokretu stvarala igru senki i svetla kakvu ne bi smislilo ni samo sunce. Odeća joj beše u dubokim, tamnim tonovima — tamnoružičasta, crvena i treperava purpurna koja je bila njen simbol, purpurna boja krvi samoubica iz ljubavi.

Mora da je bila životno delo odavno umrlog, anonimnog umetnika a ipak nije bila ništa više iznad čudne gomile dok Profesor ne bi dodirnuo njene konce. On bi joj udahnuo nekromantsku živost. On joj je davao raskošnu životnu snagu, iako je izgledalo da je sam jedva ima , pa ona nije izgledala toliko kao vešto ovaploćenje žene koliko kao bezobzirna boginja, istovremeno apsurdna i veličanstvena, koja je prevazilazila činjenicu da zavisi od njegovih prstiju i činila se stvarnom, mada potpuno drugačijom. Njeni pokreti nisu bili imitacija nego odabir i prenaglašenost pokreta prave žene pa je mogla da postane oličenje erotike, jer nema žene koja bi se usudila da bude tako napadno zavodljiva.

Profesor nije dozvoljavao nikome da je dodirne. Sam se brinuo o njenim kostimima i nakitu. Kada bi se predstava završila, smestio bi lutku u specijalno napravljenu kutiju i nosio je sa sobom do prenoćišta, u kom bi on i deca iznajmili sobu. Bila je suviše dragocena da je ostavi u umazanom pozorištu, a i ne bi mogao da zaspi bez nje pokraj sebe.

Siromašna objava na kolima za ovu čuvenu glumicu bila je ZLOGLASNE LJUBAVI PURPURNE DAME, BESPRIZORNE ORIJENTALNE VENERE. Sve u predstavi bilo je egzotično. Uvodni deo komada bi potiskivao racionalnost i nametnuo publici magičnost koju dotad nisu sreli. Serija slika, koje su prikazivale njenu priču, bila je tako puna značenja da, i kada bi Profesor oponašao njen govor na svom nemogućem dijalektu, delovalo je to kao deo začuđujućeg rituala, uvećavajući ga a ne potirući ga. Dok je koračao po sceni upravljajući pokretima svoje heroine, recitovao je glasom koji se stapao, cepao i lebdeo u čudnom duetu sa žicanim instrumentom iz kojeg je nema devojčica izvlačila neopisive zvukove. Ali nije bilo moguće ne razumeti Profesora kada bi promenio ton govoreći umesto Purpurne Dame, visokim, lascivnim mrmljanjem koje je kao krzno obavijalo i slučajno namamljene posetioce da se stresu od uživanja. U svojoj ikonografiji melodrame, Purpurna Dama bila je oličenje strasti i svi njeni pokreti su bili usmereni ka pokazivanju seksualnosti.

Profesoru je uvek uspevalo da ima nekoliko letaka na jeziku zemlje u kojoj su igrali. Leci su uvek imali naziv predstave, a ispod toga ispisano:

DOĐITE I POGLEDAJTE SVE ŠTO JE OSTALO OD PURPURNE DAME, ČU-VENE PROSTITUTKE I ČUDA ISTOKA!

Jedinstvena prilika. Pogledajte kako je nezajažljiva Purpurna Dama na kraju postala tek lutka koja je pred vama, gonjena pohotom. Dođite da vidite lutku koja je sve što

je ostalo od čuvene Orijentalne Venere.

Zbunjujuća zabava je posedovala skoro religioznu snagu, jer pošto u lutkarstvu nema spontanosti, ono se uvek približava ritualu, i, na kraju, dok se publika gurala ka tami izlaza iz šatre, skoro da je u sebi potrla nevericu, napola ubeđena, kako im je rečito predstavio Profesor, da je čudesna figura koja se kretala scenom bila stvarno najpoznatija kurva, koju je ubilo previše života, čiji su poljupci pekli kao otrov a zagrljaji lomili kao oluja. Ali Profesor je sa svojim pomoćnicima odmah pakovao scenografiju i sklanjao lutke, koje su ipak samo obično drvo, i sledećeg dana se odigravala sledeća predstava.

Ovo je priča o Purpurnoj Dami kako su je igrale Profesorove lutke pod deliričnim diktatom muzike neme devojčice uz čujna krckanja glumačkih zglobova.

LJUBAVI PURPURNE DAME
Ozloglašene ljubavi Purpurne Dame
Besramne orijentalne Venere

Kada joj je bilo samo nekoliko dana, majka ju je uvila u odrpano ćebe i ostavila ispred vrata uspešnog trgovca i njegove jalove žene. Ovi ugledni građani postadoše prve sire-nine žrtve. Bdeli su nad njom sa svom pažnjom i novcem koji su posedovali, a ipak su iznedrili cvet koji je, mada mirišljav, bio otrovan. Kada joj bese dvanaest leta, zavela je svog poočima. Potpuno opijen njome, poverio joj je ključ od sefa u kom beše sav njegov novac koji je ona odmah pokrala do poslednje pare.

Spakovala je blago u korpu zajedno sa nakitom i odećom koju joj je ranije darivao, a onda svom prvom ljubavniku i njegovoj ženi, svojoj pomajci, probola stomake nožem za čišćenje ribe. Onda je u kući podmetnula požar da se njen zločin ne bi otkrio. Uništila je svoje detinjstvo požarom u kom je nestao njen dom, a zatim, kao feniks jačajući na pepelu svog zločina, pojavila se ponovo u kvartu zadovoljstva, gde se odmah zaposlila kod madam najpoznatije kuće.

U kvartu zadovoljstva, život se odvijao potpuno obrnuto od svega na šta su obični ljudi navikli: najveće gužve ovde su bile oko ponoći, kada svi van ovog kraja spavaju; ovaj ogavni svet je postojao da bi ugodio kapricima strasti. Bilo koja raskalašna ideja koja bi nekom mogla pasti na pamet, u punoj perverznosti, pronalazila je ovde svoj dom, u sobama punim ogledala, salonima za bičevanje, kabareima sa protivprirodnim bludom, sa muškarcima koji su žene i ženama koji su muškarci. Meso je bilo specijalnost svake kuće, i stizalo je vrelo vrelcato, sa svim zamislivim dodacima. Profesorove lutke su blago i površno izvodile svoje radnje kao da se rugaju toj pijaci mesa.

Duž ulica, žene na prodaju, objekti želja, bile su otkrivene u prostranim kovčezima tako da su mušterije mogle da ih razgledaju šetkajući se. Ove izmorene prostitutke su sedele nepokretno poput idola. Njihova lica behu obojena simboličnim apstrakcijama uživanja a zadivljujući krojevi njihovih haljina su dopuštali da se nazre puno toga ispod njih. Plutane pete na njihovim cipelama behu tako visoke da nisu mogle hodati, samo su se njihale, a pojasevi oko njihovih kukova behu od brokata i tako uski da su pokreti rukama bili skučeni i razbijeni ukazujući na neslobodu koja je delom dolazila i od nevičnosti gluvog pomoćnika, jer njegova veština još nije dostigla ni prosečnu. Zato su kretnje ovih hetera bili stilizovani kao da su na satu. Pa ipak, delimično slučajno, sve je delovalo tako dobro da su sve one predstavljale skoro stilsku figuru, pod plastom svog zanimanja svedene na bezimenu ideju ženskosti koja se, po određenoj ceni, mogla pretvoriti u slatki ili tužni zaborav, zavisno od njihovih sklonosti.

Sposobnosti purpurne Dame behu neobjašnjive. U čizmama, u koži, postala je kraljica poroka pre svoje petnaeste. Postepeno je ovladala svim tajnama mučenja, pažljivo proučivši sve mehaničke naprave u specijalnoj odaji. Upotrebljavala je barokne

rekvizite poput levka, ponižavanja, špriceva, sprava za zavrtanje ruku, fizičko i duhovno mučenje; za njene ljubavnike, ta mučenja behu razlog za život a poljubac njenih usana vredan žrtvovanja života.

Uskoro je postala dovoljno uspešna da sama preuzme posao. Kada je bila na vrhuncu slave, njena najmanja pažnja mogla je mladića koštati očevine, a čim bi izmuzla iz njega blago, nade i snove, nemilosrdna kao i uvek, napuštala ga je, ili je čak umela da ga zaključa u svoj ormar i natera ga da gleda kako u svom neprocenjivo skupom krevetu, besplatno prima prosjaka koji se zatekao na ulici. Beše frigidna i zato je bilo nemoguće da je nadvladaju strasti; nije bila prostitutka već objekat muške prostitucije. Ona, kao izvršitelj želja, širila je oko sebe zle fantazije i upotrebljavala svoje ljubavnike kao platna na kojima je stvarala remek-dela uništenja.

Uskoro, ili da bi ih se oslobodila ili iz čiste zabave, stala je da ubija svoje ljubavnike. Političaru, koga je otrovala, odsekla je butnu kost i odnela je majstoru koji je od nje napravio frulu. Kasnije ljubavnike je terala da za nju sviraju na tom instrumentu, i podatno se uvijajući, igrala uz tu neljudsku muziku. Na tom mestu, nema devojčica bi ostavila svoju samisenu i uzimala bambusovu frulu koja je proizvodila čudne kadence i, mada to nije bio vrhunac predstave, svakako je ovaj ples bio vrhunac Profesorove veštine jer se pretvarao u nezamisliv sled okreta, trzaja i pirueta koji su kao talasi izbijali iz tela Purpurne Dame, stvarajući od nje samu crnu đavolicu kojoj je nemoguće odupreti se.

Muškarce je obarala kao kuga, kao razlog za umiranje ili večni život, potpuno neodoljiva. Svi njeni ljubavnici su završavali odrpane odeće, kao da pokazuju patnju koja ih je snašla, tupih pogleda, kao da im je mozak isisan. Predstavljali su ceo niz odurnih spodoba, koji se kotrljao preko scene, uz sve vrste srednjevekovnih užasa, jer bi se nečija ruka odjednom odvojila i nestala u visini, ili bi nos išao ispred ispijene figure koja se beznoso vukla za njim.

Tako je završila i sama. Purpurna Dama postala je odurnija od onih koje je uništila. Krug se najzad zatvorio nad njom i, spržena do kostiju svojim plamenom, hodala je pločnicima kao sopstvena senka. Bila je uništena. Kamenjem i kletvama su je terali sa pragova oni koji su joj se nekada klanjali, pa je spala na skupljanje otpadaka po morskoj obali, gde je sekla kosu mrtvacima i prodavala je vlasuljarima koji su radili za srećnije i đavolu manje verne prostitutke.

Sada su njena blaga, preostali nakit i neverovatna naprava od crne kose visili u zelenkastoj sobi a ona je nosila grubu žućkastu olinjalu haljinu od konoplje za poslednju scenu svog očajničkog pada u kome je, bivša pomahnitala nimfomanka, obljubljivala nekrofilno nadutih leševa koje kao da je more namerno izbacivalo za njenu neutaživu pohlepu, i potpuno mehanički je još uvek ponavljala stare pokrete i kad je postala nešto sasvim drugo. Više nije imala ničeg ljudskog u sebi. Pretvorila se u samo drvo i dlake. Postala je sopstvena marioneta, sopstveni odraz, mrtvi ali pokretni odsjaj nekad bestidne Orijentalne Venere.

***P**rofesor je najzad počinjao da oseća teret godina i putovanja na plećima. Ponekad se u bučnoj tišini žalio svom nećaku na bolove, probadanja, ukočenost mišića, pritisak u sinusima i zadihanost. Polako je kopnio i prepustio dečaku sav posao oko podizanja i sklapanja šatre. Ali je zato baletska predstava sa Purpurnom Damom postajala svakim danom sve bolja, kao da se sva njegova energija, usmerena godinama na jedan cilj, vremenom oplemenjivala i na kraju pretvorila u jednostavnu, prečišćenu, nagomilanu suštinu koju je prenosio na lutku, što se tiče Profesora, nije bio daleko od samuraja treniranog Ženom, čija je duša u njegovom maču, tako da ni mač ni samuraj ne postoje nezavisno jedan od drugog. Samuraj se, naoružan, kreće ka žrtvi automatski, u stanju savršene prane, ne razlikujući sebe od svog oružja. Majstor i marioneta su dotle stigli.*

Vreme nije moglo oštetiti Purpurnu Damu, jer je oduvek bila besmrtna pa o tome nije trebalo ni misliti, i mada je moglo da se desi da čoveku koji je znao koliko umeća je potrebno da joj se podigne leva ruka, ponekad bude i žao videvši kako ona poriče vreme, Profesoru to nikad nije palo na pamet. Njena zapanjujuća nehumanost je ograđivala njihovo druženje od ikakve ljudskosti, čak i u toj noći Svih Svetih kada su, govorili su stanovnici planina, mrtvi pirovali na grobljima uz muziku đavolove violine.

Bučna gomila je primila svoju lekciju za dve pare i zaposela vašarište koje je urlalo živo poput tigra. Siroče skloni svoju samisenu i počisti šatru dok je nećak čistio scenu za sutrašnju predstavu na matineu. Tada Profesor primeti da se Purpurnoj Dami rasparao šav na dronjku koji je nosila u poslednjoj sceni. Džangrizajući sebi u bradu, skinuo ju je sa konaca na kojima je ionako nepotrebno visila, a zatim seo na drven u hoklicu na sceni i u vukao konac u iglu kao prava švalja. Bilo je gore nego što mu se isprva učinilo jer je i platno bilo poderano. Trebalo je pažljivo ga zakrpiti, pa je rekao svojim pomoćnicima da zajedno odu do prenoćišta i ostave ga nasamo da završi posao.

Mala uljana lampa, što je visila sa eksera na ivici scene, bacala je slabo ali umirujuće svetio. Bela lutka je blistala čudno u sumraku koji se u teatar uvukao kroz pukotine i rupe na ciradi i sada se uvijao oko nje kao da želi da naglasi njenu nezemaljsku zavodljivost. U sumraku je njen nacrtani osmeh delovao blaže, a glava izgledala kao nakrivljena na jednu stranu. U poslednjem činu je nosila široku, veliku periku čije su lokne padale sve do napunjenih mekih slabina, a krajevi su joj se pri retkim pokretima sijali na belini leđa, tako da se činilo kako se vizija pred našim očima pretvara u stvarnost. Kao i obično kada je bio nasamo s njom, Profesor je čavrljao sa njom, pričajući joj o beznačajnim sitnicama, vremenu, svom reumatizmu, neotesanosti lokalnog življa, crnom hlebu, a vetrići su se poigravali s njom kao sa partnerkom u jedva primetnom VALSE TR1STE dok je sumrak postajao sve gušći, čvršći i tamniji.

Starac je završio krpljenje. Ustao je, kosti su mu zaškripale, i otišao da na vešalicu stavi odbačenu haljinu, pored blistave, vinski purpurne odežde sa ružičastim božurima, i jarkim kaišom, u kojoj je igrala svoj zpanjujući užasni ples. I baš kada je hteo da je, golu, položi u četvrtastu kutiju i odnese je u prohladnu sobu, zastao je. Preplavila ga je detinjasta želja da je još jednom te večeri vidi u punom sjaju. Skinuo je njenu haljinu sa police i odneo je do nje, a osim njega tu je bio još samo vetar. Dok ju je oblačio, tepao joj je kao da je mala devojčica jer su je njene ranjive nožice činile bebom od šest stopa.

»Tako, tako, lepotice... ovde ruku, jeste! Opa, luče, polako...«

Onda joj je nežno skinuo pokajničku periku i coknuo jezikom videvši je tako bespomoćno ćelavu. Ruke su mu popuštale ispod preteške punđe pa je morao da se popne na prste da bi je postavio na svoje mesto, jer kao prava dama, bila je viša od njega. Ali time je ritual oblačenja bio završen a ona ponovo kompletna.

Tako obučena i doterana, izgledalo je kao da se suvo drvo od koga je bila napravljena budi i cveta, samo da bi starac u njoj uživao. Mogla je služiti kao primer najlepše žene, slike o ženi koja se može samo zamisliti, jer je svetio lampe skrivalo oholost i svojom slabošću činilo da njeni opasni nokti deluju nevino poput palih latica. Profesor je imao čudnu naviku; uvek je ljubio svoju lutku pred spavanje.

Deca ljube igračku pre nego što zaspe ali znaju da je to samo stvar koja se nikad neće sama probuditi i otvoriti oči. Neko ophrvan teškom samoćom može ljubiti svoj odraz u ogledalu očajnički čeznući za drugim licem. I ovi poljupci su bili slične vrste; dirljivi u svojoj poniznosti i očajanju koje ne traži da se na njih odgovori.

Pa ipak, i pored toga što Profesor to nije očekivao, njegove ispucale usne su se spustile na vrelo, vlažno, drhtavo meso.

Uspravno drvo se budilo. Njeni biserni zubi su se sudarili sa njegovima uz zvuke nalik na čembalo, a njen topao, mirišljav dah se širio oko njega poput morske oluje. Preko njenog, odjednom pokretnog lica, tekao je čitav niz izraza, kao da je za trenutak

prolazila kroz celokupan repertoar ljudskih osećanja, vežbajući, u beskrajnoj sekundi, emocije kao da su muzičke skale. Lomeći veze, njene ruke, savijene oko nežnog Profesorovog tela od kostiju i kože, pritusnule su ga snagom koja je bila mnogo bliža životu od one koju je njegovo iscrpljeno telo još posedovalo. Njen poljubac je dolazio iz sveta u kojem je žudnja oživljena. Kroz neku rupu u metafizici tog sveta dokopala se ovog, i ljubeći ga, udahnula je vazduh iz njegovih pluća koji će njoj povratiti život.

Potpuno sama, otpočela je svoju predstavu koja je, u stvari, bila samo varijacija na zadatu temu. Zarila je zube u njegov vrat i ispila ga. Nije stigao ni glas da pusti. Skliznuo joj je potom iz zagrljaja pred noge sa tupim udarcem, i prućio se po daskama, neupotrebljiv i neprepoznatljiv poput njegovog zgužvanog šala.

Nestrpljivo je trgnula konce koji su je sputavali i u svežnjevima ih izvlačila iz glave, nogu i ruku. Skinula ih je sa svojih prstiju i ispravila duge, bele ruke, uvrćući ih i opuštajući na smenu. Prvi put posle toliko godina, ili možda prvi put uopšte, zatvorila je svoja okrvavljena usta sa olakšanjem jer su je obrazi još boleli od osmeha koji joj je urezao njen stvaralac. Protegnula je svoju elegantnu nožicu da bi njome potekla sveža krv.

Razmrsivši se i ispravivši se, njena kosa je pojurila iz naslaga češljeva, šnala i laka da bi se opet spustila na njenu lobanju kao trava kada bi se sa stoga sena vratila u zemlju. U prvom trenutku se tresla, zadovoljna što je svesna nekog fizičkog doživljaja, onda se ili setila ili je verovala da se setila da i nije baš ugodno osećati hladnoću, pa je klekla i odmotavši starčev šal umotala se pažljivo u njega. Svaki njen pogled bio je instinktivan i zmijolik. Sumrak spolja je kao plima nadirao u šator i u velikim talasima se lomio oko nje pa je izgledala kao barokna bista, jedini preživeli u brodolomu, izbačen na obalu.

Ali, bilo da je ponovno ili prvi put rođena, vraćena u život ili oživljena, probuđena iz sna ili u njega uvučena maštom bezbrojnih ponavljanja istih radnji, u mozgu ispod obnovljene kose se nalazila samo uopštena zamisao o mogućnostima koje pred sobom ima.

Sve što je drvo primilo bilo je znanje da će sada moći da radi ono što sama hoće a ne ono što hoće drugi, a pošto je bila tek marioneta, složeniji principi logičkog ponašanja bili su joj nedostupni. Pa ipak, mada to nije mogla pojmiti, nije mogla da se otrgne tautologičnom paradoksu: da li je marioneta sve vreme izigravala život ili je ona, sada, oživljena igra marionete? Mada je sada bilo očigledno da je žena, i to mlada i neobično lepa, leprozna belina lica je njenoj pojavi davala izgled leša oživljenog đavolovom voljom.

Sigurna u sebe, srušila je lampu sa kuke na zidu. Ulje se za trenutak razlilo po daskama na sceni. Plamičak je preleteo preko goriva i dohvatio ivicu zavese. Sišla je kroz prolaz između klupa do male šatre sa blagajnom. Bina je već nestajala u paklu a sa njom je gorelo Profesorovo telo. Ali, odlazeći u noć, vašarišta, ona se nije okrenula da vidi dok pozorište gori kao papirni fenjer koga je zapalila njegova sveća.

Već je bilo toliko kasno da su vrtuljci, kiosci s kolačima i stare šatre bile mračne i zaključane, i samo je mesec, napola zaklonjen oblakom, bacao oskudno svetio, koje je brljalo i iskrivljavalo oronule išarane fasade, pa je mesto potpuno bez dostojanstva, ogoljeno, izgledalo potpuno napušteno.

Kraj utihnulih vrteški je prolazila brzo, praćena samo obavijajućom tamom, prema gradu, krećući se poput dresiranog goluba, bez potrebe za logikom, ka jedinom bordelu koji se u njemu nalazio.

Ursula Legvin
PRIČA SUPRUGE

Ursula K. Le Guin, THE WIFE'S STORY, 1982

S engleskog prevela Nataša Đukić

Bio je dobar muž, dobar otac. Ne shvatam. Ne verujem. Ne verujem da se to dogodilo. Jeste da sam svojim očima videla, ali jednostavno ne verujem. Nije moguće. Uvek je bio pažljiv. Da ste ga samo videli kako se igra s decom. Svakom ko bi ga video s decom bilo je jasno da u njemu nema ni traga zla, ni najmanjeg. Kada sam ga, prvi put srela, još uvek je živeo sa svojom majkom, tamo preko, kod Pro-

lećnog jezera, i često sam ih viđala zajedno, majku sa sinovima, i mislila sam da je mladić koji je tako pažljiv prema svojoj porodici sigurno vredan truda. A onda sam ga jednom, dok sam šetala šumom, srela samog kad se vraćao iz lova. Nije ništa ulovio, čak ni poljskog miša, ali uopšte nije bio potišten. Šalio se na svoj račun, uživajući u jutarnjem suncu. To je bilo prvo što sam zavolela kod njega. Ništa nije uzimao tragično, nije besneo niti jadikovao kad nešto nije bilo po njegovom. Tog dana smo pričali. Valjda je tada sve i krenulo, jer je ubrzo posle toga on stalno bio u mojoj blizini. Mo-ja sestra je tada rekla — roditelji su nam se, znate, godinu dana ranije odselili na jug ostavivši nam kuću — dakle, moja sestra je rekla, na izgled šaleći se a u stvari ozbiljno: »E, pa, ako će on biti ovde svakog dana i još pola noći, za mene tu više nema mesta!« I odselila se, no ne daleko, odmah tu u komšiluk. Uvek smo bile bliske nas dve. To je nešto što ostaje zauvek. Ne bih ni preživela sve ove strahote da nije bilo moje sestrice.

I tako, on se preselio da živi ovde. Sve što mogu da kažem jeste da je to bila najsrećnija godina u mom životu. Prema meni bio je naprosto divan. Vredan radnik, nikad umoran, tako stasit i zgodan. Svi su mu se, znate, divili, iako je bio tako mlad. Na mesnim poselima sve češće su ga zvali da povede pesmu. Imao je tako prijatan glas, snažno bi zapevao, a ostali bi ga pratili i pridruživali mu se i visokim i dubokim glasovima. I sada zadrhtim kada mislim o tome, kada to čujem, setim se noći u kojima sam ostajala kod kuće jer su deca bila mala — a pesma se probijala kroz noć, letnju noć punog meseca. Nikad više neću čuti nešto tako lepo. Nikad više neću biti srećna.

Mesec je u pitanju, kažu. Mesec je kriv za sve. I krv. To mu je došlo po očevoj liniji. Nisam mu znala oca, i sada se pitam šta li se desilo s njim. Bio je odozgo s Belih Voda, i nije imao rodbine u ovom kraju. Uvek sam mislila da se on tamo i vratio, ali sada više nisam sigurna. Kolale su neke priče o njemu, bajke, koje su izronile pošto se to desilo mom mužu. To je nešto u krvi, priča se, i može da se nikad ne pojavi, ali ako se pojavi, krive su mesečeve mene. Uvek se događa kad nema meseca. Kada svi spavaju u svojim domovima. Nešto se uzburka u krvi onih što nose to prokletstvo, priča se, i oni ustaju jer ne mogu da zaspe, i odlaze ka bleštavom suncu, potpuno sami — tražeći sebi slične.

Može biti, jer je i moj muž sve to hteo. Ja bih se napola pridigla i pitala: »Kuda si pošao?« a on bi odgovorio: »Malo u lov, vratiću se do večeri«, a to nije bilo nalik na njega, čak bi mu i glas bio drugačiji. Ali ja sam bivala pospana, a i nisam želela da budim klince, a on je bio tako dobar i odgovoran, ja po prirodi nisam znatiželjna i tako...

Tako se dogodilo možda tri ili četiri puta. Vratio bi se kasno, izmožden, i vrlo prek za nekog ko je obično tako mio — nije želeo da priča o tome. Smatrala sam da se svakom nekad desi da ima loš dan i da tu zanovetanje ne pomaže. Ali jeste da me je brinulo. Ne to što bi otišao, nego što se vraćao umoran i čudan. Čak je i mirisao drugačije. Od toga mi se dizala kosa na glavi. Nisam mogla da izdržim i upitala sam jednom: »Kakav je to miris? Na šta sve to mirišeš?« Odgovorio je kratko da ne zna, i napravio se da mu se spava. Ali, kada je mislio da ga ne vidim, silazio je dole i prao se i prao. Ali mirisi su ostajali u njegovoj kosi, u našoj postelji, danima.

I onda taj užas. Nije mi lako da pričam o tome. Plače mi se i pri samoj pomisli. Najmlađe dete, moja bebica, malecka, okrenula se od svog oca. Preko noći. Ušao je u sobu, a ona se tako uplašila, ukočila, raširila očice, a onda počela da plače i da se skriva iza mene. Još uvek nije pravilno progovorila ali je stalno ponavljala: »Oteraj ga! Oteraj ga!«

I njegov pogled, samo za tren, kada je to čuo. Toga nikako ne želim da se sećam. A ne mogu da zaboravim. Pogled kojim je gledao sopstveno dete.

Viknuh na dete: »Stidi se, šta ti je«, prekorno, ipak je privijajući uz sebe jer je bila tako preplašena. Tresla se kao prut.

Odvratio je pogled i rekao nešto kao: »Mora da je ružno sanjala«, i prešao preko toga. Ili je bar pokušao. I ja sam. I stvarno sam pobesnela jer se beba i dalje luđački plašila svog tatice. Ali nije ona bila kriva, a ja nisam mogla ništa da promenim.

Nije bio kod kuće celog tog dana. Verovatno jer je znao, pretpostavljam. Upravo je počinjala noć bez meseca.

Unutra je bilo vruće i zagušljivo, i mračno, i svi smo odavno spavali, kada me je nešto probudilo. Njega nije bilo pokraj mene, iz hodnika je dopiralo neko komešanje. Ustala sam, nisam mogla duže da izdržim. Izašla sam u hodnik, bio je osvetljen — jaka svetlost je ulazila kroz vrata. I videla sam ga kako stoji tačno ispred vrata, u visokoj travi kraj ulaza. Spuštene glave. Odjednom je seo, kao da je umoran. Ostala sam unutra, pritajena i posmatrala ga — ne znam zašto.

I videla sam isto što i on. Videla sam promenu. Prvo na stopalima. Produžila su se, svako za sebe, rastežući se, prsti su mu se istegli i noge su mu postale dugačke, mesnate, blede. Bez ijedne dlake.

Dlake su počele da mu nestaju sa svih delova tela. Kao da su se topile na suncu. Pobeleo je ceo, kao crv. I promenio se u licu. Pred mojim očima se menjao. Lice mu je postajalo sve pljosnatije i pljosnatije, usta ravna i široka, zubi tupi i ravni, nos kao mesnata kvrga sa nozdrvama, uši su mu otpale, a oči su mu postale plave — plave, sa belim krugovima okolo — upravljene u mene sa tog ravnog, mekanog, belog lica.

Onda se uspravio na dve noge.

Gledala sam ga, a imala sam šta da vidim, svoju jedinu ljubav pretvorenu u tu grozu.

Nisam mogla ni da se maknem, ali stojeći u hodniku, žmirkajući ka sunčevom svetlu, tresla sam se i drhtala a njegov prvi urlik se pretvorio u otegnuto, luđačko zavijanje. Prvo je bilo žalostivo, onda jezivo i na kraju dozivajuće. I ostali su se, mada usnuli, razbudili i dotrčali.

Zverala je i drhtala, ta stvar koja je nekada bila moj muž, i konačno se okrenula ka ulazu u našu kuću. Još uvek sam bila u samrtnom strahu, a iza mojih leđa deca su se razbudila. I beba je kmečala. U meni je buknuo majčinski bes, pa sam zarežala i nakostrešila se na njega.

Čovek se osvrtao oko sebe. Nije imao oružje, kakvo ljudi obično imaju. Ali svojim dugačkim belim krakom podigao je tešku granu palu s drveta i uperio je krajem prema našoj kući, prema meni. Zgrabila sam njen drugi kraj zubima i pokušala da ga odgurnem što dalje, jer sam osećala da bi on pobio našu decu kad bi mogao. Moja sestra je već pristizala. Videla sam je kako juri ka njemu, povijene glave i raščupane grive a očiju žutih kao zimsko sunce. Čovek se okrenuo ka njoj i zamahnuo granom. Ali ja sam tada izašla iz kuće, gonjena majčinskim besom, a i ostali su pristizali na moj poziv; ceo kraj se skupio na tom bleštavilu i vrućini pod podnevnim suncem.

Čovek je zverao oko sebe, vrišteći i razmahujući granom. Kada se ona slomila, potrčao je, pravo ka poljima i oranicama, dole niz planinu. Trčao je, na dve noge, skačući i spotičući se, a mi smo ga gonili.

Ja sam trčala na kraju, jer je ljubav još uvek sputavala bes i strah u meni. Još sam bila daleko kad su ga oborili. Moja sestra mu je zarila zube u grkljan. Kada sam stigla, već je bio mrtav. Ostali su se povlačili od leša, zbog ukusa, a i mirisa krvi. Mladi su odvraćali poglede i vrištali, a moja sestra je trljala zube o prednje šape ne bi li se oslobodila ukusa. Prišla sam skroz, misleći da, ako je stvar mrtva, prokletstva je nestalo i moj muž se može vratiti — živ, ili makar mrtav, kako bih samo mogla da ga opet vidim, moju ljubav, u normalnom obliku, onako lepog. Ali tamo je ležao, beo i krvav samo mrtav čovek. Povlačili smo se sve dalje i dalje od njega, okrenuli se i pobegli, nazad u brda, u šume senki i blagosloveni mrak.

Vesna Gorše

RAJ NA ZEMLJI

On nije obučen — čuo sam čvrst, razložan, pomalo ljutit majčin glas. — Ne zna ništa.

— Sanja?

— Sanja, svakako. I to prekrasno. Nisu vas bez razloga poslali k nama. Ali još ništa nije radio. Osim...

— Da? — požuri je stranac, pun nade.

— Oh, samo zabavlja svoje sestre — rekla je mama. — I mene, ponekad. Sanjači to rade, znate, između sebe. Ali daleko je to od onog što vama treba.

— Molim vas, pustite da ga probam — cvileo je stranac. — Imam novca. Gledajte. — Nešto je privlačno zašuštalo s one strane vrata.

— Mlad je — rekla je mama manje odlučno.

— Meni ne smeta — gorljivo reče stranac. — A vi znate koliko bi to značilo za vas. I za njega, uostalom.

— Znam — uzdahnula je mama.

— Stranac u Selu! — kričali su soprani malih divljaka s ulice. — Žuti helikar u Mrkvinom dvorištu.

Otvorio sam škure, ušmrknuo prašinu pod sobom; narančasta Mungosova griva protutnja ispod mene, za njim četiri njegove sestrice, odrpanke u ružičastim, plavim i žutim haljinama od papira, lomatajući rukama; napokon, trogodišnji Car, prikrpa iz susjedstva, križanac iz veze između Sanjača i majke Odgonetača, došljakinje iz dalekog gorkog sela, zvrkćući na debelim nespretnim nožicama, ne znajući pravo čemu se treba veseliti ali dobrodušno hihoćući s ostalima, podražavajući kretnje, neizmjerno sretan, zadovoljan neočekivanim dobrim društvom.

Helikar u dvorištu golicao je moju znatiželju, ali glas s one strane vrata tiho reče: — Možda ste u pravu. — Pripadao je mojoj majci, iako je odjednom zvučao nekako sasvim drugačije.

— Ja sam sama, znate. Muž je — rečenica osta dramatično odrezana.

— U gradu? — ponudi stranac.

— Sanjač — uzdahne majka. — A nas je devetoro.

Mogao sam lako zamisliti strančevu bijelu njušku bez pjega, čupave zlatne obrve, visoku napudranu frizuru i pohotne oči, sve zajedno kako gorljivo kima gore dolje nudeći saučešće.

— I to pet djevojčica — rekla je mama glasom od kojeg sam osjetio jezu; poznavao sam taj glas, koristila bi ga kad bi tražila zajam od bjeloglave Mirne, stare zelenašice, ili plaću unaprijed od debelog Petka za kojeg je triput tjedno prodavala školjke.

— Da — prijateljski prihvati stranac.

— Teško je samoj majci — reče mama kazališnim glasom.

Iza vrata je, dakle, sjedila moja sudbina, sva od zlatnih dlačica i mekane kože, dotjerano, nalickano gradsko strašilo — kupač, blizanac očevog otimača.

Tata je rekao pred odlazak: — *Sanjači smo, sine, i to dobri. Moramo to iskoristiti. Možemo birati, više nego itko drugi. Podigao je moje lice mokro od suza: Žuna će slijedeći. Onda ti, za koju godinu, ako si pametan. Poslije tebe Plava Vjeverica.*

Nisam bio sasvim siguran kuda to odlazimo, otac, Žuna, ja, i Plava Vjeverica, i zašto majka i ostale sestre, slabi Sanjači, moraju zauvijek ostati u Selu.

— Mrkva! — vrištali su unisono glasovi s ceste — banda mojih upornih neodraslih progonitelja - tek mutirani tenor Mladog Kovača i kreštavi soprani Mungosa i njegovih sestrica; mali Car frfljao je za njima poput jeke: — Mkva! Mkva!

Otvorio sam prozor; teško, ljeskavo kasno sunce prosulo mi se po kosi, uljasto more iza zavjese od čempresa, zavodljivo, zvalo me da izvadim koju skušu za večeru —

odjednom mi se nikamo nije odlazilo.

— Došli su po tebe? — viknuo je Mladi Kovač odozdo.

— Nemoj ići! — strastveno je šapnula najstarija Mungosova sestra (mali Car ozbiljno je kimao hrabreći je). — Iz grada se nikad ne vraćaju.

— Zato jer su zadovoljni — viknuo sam ljutito i zalupio škure.

***B**it će puno ljubomornih kad budeš odlazio — rekao je otac.*

— Pa lijepo — zadovoljno zaključi stranac. — Ostalo je još da se dogovorimo za cijenu. I da ga probam, jasno.

— Trebat će mu malo prakse — umiljato reče mama — ali bit ćete zadovoljni, sigurno.

Začuh škripu ustajanja, smakoh drvene klompe, hitro, bešumno uštrčah uza stube, gore na trijem, čučnuh iza ograde, polusakriven, čekajući. U okviru vrata pokaza se mama, smiješno ukočena, kamenog lica, pogleda u moje klompe i onda pravo gore: — Mrkva!

— U gradu će, naravno, dobiti pravo ime — obeća stranac.

Napokon sam ga mogao vidjeti; zgrbljen nad majkom, poguren zbog visine i nejakih gradskih kostiju, šarena gizdava gradska krabulja, ali bez pudera i visoke frizure i zlatnih obrva, tjemena posutog tek beživotnim žutim perjem.

— Mrkva! — viknula je mama. — Znam da si gore.

Uspravio sam se iza ograde, pogledao ravno u stranca.

— *Otac je rekao. — Zapamti, oni nas trebaju, a ne mi njih. I nije nikakva sramota biti kupljen. To nije prava prodaja, znaš, kao kad mama prodaje školjke — školjku nitko ne pita želi li biti prodana, a ti možeš odbiti. Izbor je tvoj.*

Pogladio me po spuštenoj glavi, potapšao leđa drhtava od plača. — Oni nemaju izbora, znaš.

Stranac je nervozno kimao, smiješeći se, nespretno me pozdravljajući, pun strepnje i nade i uzbuđenja, baš kao ja.

— Da vas ostavim same? — okrenuo se mami.

Ona je nestrpljivo odmahnula: — Ionako je sve čuo.

— *U gradu nas čekaju čudesa. I sve je besplatno — rekao je Žuna pred odlazak. — Sve što moraš raditi jeste da sanjaš. A to bi ionako radio, zar ne?*

Stranac ispruži ruku, dugačke bijele prste bez bora, čvornatih smeđih žuljeva, i ja nervozno izvadih svoju, tamnu, izbrazdanu — u Selu Sanjača nije bilo puno koristi od sanjanja, sve sam morao raditi, veslati, ribariti, krpati mreže, brati rogače i zalijevati salatu — i sve je ostavilo traga.

— *Učinit ćeš dobro sebi i još veće majci i sestrama — rekao je otac.*

— Gospodin Hamlsh — reče mama. — Moj sin Mrkva.

— Dogovorili ste cijenu? — Tresao sam strančevu ruku, narukvice oko tankih gradskih zglobova muzikalno su zveckale.

— Ne budi neukusan — uzdahnula je mama.

Znao sam koliko može dobiti za mene — otprilike koliko za Žunu prije nekoliko godina (otac, odrastao, iskusan Sanjač, u svoje je vrijeme, naravno, vrijedio mnogo više), znao sam zašto joj novac treba (da otvori radnju nalik Petkovoj, ili da kupi brod koji će iznajmljivati ribarima, ili komadić zemlje, bilo što što će napokon donositi stalan prihod), i tužno naslućivao što će se dalje dogoditi — isto što i s prethodnim malim bogatstvima; istopit će se začas u brzopletom, nesretnom ulaganju i majka će iz sna o blagostanju izroniti još siromašnija, izgubljenija, s novim zajmovima, plačući za mojim jakim rukama, kao što je već dvaput plakala, i morat će uzeti novi dodatni posao i nastaviti crnčiti kao nikad, sve dok Plava Vjeverica ne stasa za prodaju koju prodajom nismo zvali i dok sve ne krene iz početka. Ali nisam to mogao spriječiti, morao sam otići

zato jer se to od mene očekivalo, i zato jer je to svima izgledalo privlačno i strašno isplativo, i napokon, zato jer sam to htio.

— Možemo probati, ako hoćete — rekao sam gradskoj maškari; on se nasmiješi, ukočeno, kao uzbuđen mlad Sanjač bludnici za novac, i poslušno krenu za mnom.

Ništa od toga — rekao sam majci dva sata kasnije.

Sjedela je za kuhinjskim stolom, nalakćena, zabrinuta, gledajući me ozbiljno. — Uvijek si uspijevao.

Slegnuh ramenima. — Prima samo mutne slike, kaže.

— Oh, Bože, da.

— Takva praznina i ništavilo u toj prokletoj gradskoj glavi.

— Da, dušo, takvi su — uzdahnu mama.

— Sjedi kao cjepanica, smješka se slaboumno i čeka da se snovi sami dogode, kao oni gotovi holo-trikovi. Njemu treba projektor, ne Sanjač. — Bio sam zaista ogorčen.

— Moraš ga opustiti — reče mama. — Gledaj.

Primaknu stolac sasvim blizu mojem, položi ruke na moja ramena, zagleda se netremice u moje oči, najnježnijim, najboljim, baršunastim očima — ali bilo je to otprilike sve što je mogla, jalova imitacija uspješnog sanjačkog pogleda. Nekad, govorila je, u doba romantičnog predbračnog grljenja po šumarcima, mahnito je sanjala s ocem i za oca — otkako je ja znam mogla je samo primati, i to jedino od majstora poput mene.

— Daj, mama. — Nestrpljivo sam maknuo njezine ruke. — Sve sam probao.

— Kad bi barem zaspao — reče ona grizući palac.

— Onda se vjerovatno ničeg neće sjećati.

Ona žalosno uzdahne. — Prokleti gizdavci. Blokiraju.

— Blokiraju — složih se s njom.

Sjedeli smo tako neko vrijeme, u tišini, mama, precrtavajući u duhu dućan i brod i svu fino izmaštanu dokolicu u udobnosti i blagostanju, i ja, nesretno uzdišući za uskraćenim gradskim čudesima.

— Idem gore. Još jedanput probati.

Mama naglo ustade oborivši stolac. — Ne moraš zbog mene. Ako misliš da ne možeš — ona uznemireno zatrepta — ili ako ne želiš.

— Hoću, stvarno hoću.

I ljutito uštrcah uza stube, rješen i hrabar, i učinih nemoguće, poslužih se Tehnikom Nježnih Riječi, izvanrednim starim trikom Marte Pričalice, dovedoh Hamisha u blagi hipnotički trans i držeći ga tako, polusvjesnog, odaslah mu jedan od svojih boljih jednostavnih snova, s divnim krajolikom, i s puno vatrene borbe, s ogromnim morskim čudovištima i dražesno preplašenim djevojkama, a njegov lik precrtah oštro i precizno i vješto ga ubacih u scenarij, među plemenite hrabre ratnike bez mana; kad mi se činilo da je uništio dovoljno čudovišta, ostavih ga neko vrijeme na plaži s raskošnom brinetom, a zatim, kad je osmijeh nepravog sanjačkog sladostrasca napokon popucao, odvedoh njegovu draganu niz pijesak a njemu šapnuh: — Sad spavaj. Kad se probudiš, svega ćeš se jasno sjećati.

— **Č**udesno — hvalio me kasnije za ručkom. Nikad prije tako nešto nisam doživio. Ni na javi.

— Ali imali ste problema u početku? — pitala je mama sumnjičavo.

— Ništa — Hamish sretno namoči komad kruha u crveni sos. — Vaš sin je čarobnjak. Sve je začas riješio. Bilo je čudesno.

Mama me odjednom snažno udari klompom u gležanj, pogleda streljajućim pogledom. 'Hipnoza?' — upita bezglasnom mimikom usnica. Slegnuo sam ramenima; ona prevrnu oči k stropu, proguta kletvu.

— Nikad više nemoj to raditi — šapnula je ljutito kad nas je Hamish za trenutak ostavio same. — To rade amateri, šarlatani, oni koji ne mogu drukčije.

— Nisam mogao drukčije — branio sam se. — U životu nisam osjetio takvu barijeru.

— To je opasno — rekla je mama. — Mogao je zaglaviti.

— Ništa mu se nije moglo dogoditi sa mnom

Kasnije, kad su izbrojane novčanice ležale na sigurnom, u knjizi s receptima u srednjoj ladici njezine psihe, nije više bilo stida ni ljutnje — samo radost zbog osigurane budućnosti razvođene s malo krivnje i iskreni bol zbog rastanka sa mnom.

I kasnije, u helikaru, kad sam zaboravio strepnju, i ubod žalosti od pogleda na kuću koju napuštam, i užurbani odlazak bez oproštaja s društvom i sestrama, i hiljadu sitnica koje ostaju za mnom, nedovršene, osuđene na zaborav, neobojanu sandolu nasukanu na pijesak, krletku s parom gladnih papagaja, neodigranu ulogu u Martinoj predstavi za veliku seosku feštu, bilo je samo ushićenje i ogromna radost i velika svijetla budućnost ispred mene; letio sam koliko ni kreštavi galebovi nisu mogli i to bijaše sjajno.

A Hamish je uzdisao, kašljao i gnječio usne u nervoznu crtu — kad bi nam se pogledi sreli odmah bi se i odvojili, toliko su bile treptave, nestalne, zbunjive njegove oči; osjetio sam košmar u njegovoj glavi ali nije mi se dalo o tome brinuti, imao sam svoje nade i bio sam njima posve obuzet.

— Selo Iscjelitelja! — viknuo sam pritišćući prst u pleksiglas pod sobom. — Blizu smo gradu.

— Na pola puta — rezervirano reče Hamisch.

— Često idemo k njima — rekoh uzbuđeno. — Znam, mora biti sasvim blizu gradu. Deset kilometara, ne više.

Čak sam ga u uzbuđenju uhvatio za ruku; on je namršteno otrese.

— Kojem gradu? — upita čudno.

— Gradu — rekoh nestrpljivo.

— Ima jedan na koju milju odavde — reče Hamish zureći u nebo. — Ali to nije onaj u koji mi idemo.

Nisko preletjesmo zaljev pun ptica; Selo Iscjelitelja ostade za nama. — Mi idemo u Srce.

Mora je nestalo, duboko dolje bijaše zeleno i smeđe, njive i šumarci i gole livade i široka siva cesta s mrljama elektrotricikala i brzim strijelama skupih jednosjeda i gljivastim krovovima krčmi i prodavnica suvenira uz rub. Hamish je vrtio glavom. — Mislio si da je samo jedan?

— Ništa nisam mislio.

— Ne znate ništa o nama? Ništa ne učite u školama osim sanjanja i tih stvari?

— Nemamo škola. — Okrenuh se k prozoru; osjećao sam se poput ptice uhvaćene da bi je promatrali. — Znate, učimo od starih zanatlija, pisati i računati nauče nas majke. Drugo nam ne treba.

— Ali ljudi koji vam dolaze, opskrbljivači, liječnici, trgovci, mislio si da su svi iz istog grada?

— Svi izgledaju isto — rekao sam hladno.

Hamish podignu helikar; ispod nas planina, skriveno u hladnoj šumi selo drvosječa. Odgonetača — ali više ni u šta nisam bio siguran.

— Vidio sam knjige u tvojoj sobi.

— Rodoslovlja, kalendari, priručnici. Sve su napisane u Selu. Grad se nigdje ne spominje.

— Gradovi — ispravi me Hamish. — Milioni gradova.

Ispred nas bijaše Srce, džungla gusto zbijenih oblika, kocaka, kugli, stožaca s odrezanim

vrhovima i parkiranim helikarima na travnatim sletištima, nacifranim novo-baroknim palačama u kvartu bogataša i debelim prstenom limenki za sirotinju uokolo, s uzvojitim cestama i milećim potocima strojeva i ljudi, bučna košnica mnogo neprivlačnija nego što sam ja mogao zamisliti, bez visećih vrtova, blještavih svjetlosti, zabavnih parkova i sajmova s besplatnom hranom i pićem i sveprisutne atmosfere bezbrižnosti i blagostanja — ali opojna raskoš, mislio sam dobroćudno, sva gradska čudesa zacijelo su skrivena u utrobama zgrada.

— Sad ćemo pristati — reče Hamish. — Molim te, ponašaj se pristojno, moja žena te očekuje.

Meko dodirnusmo tlo. — I ne nadaj se ničem naročitom. Ja jednostavno — on bijesno gurnu vrata helikara — jednostano nisam bogat.

Vani, mumljava dobrodošlica elisa i užurbanih bučnih glasova, ravno ošišana trava njegovana poput djevojačke kose — skinuo sam klompe i stao je blaženo gaziti pamteći je bosim stopalima.

— Helikar je unajmljen — reče Hamish gurajući me niz travnjak. — Zapravo — on nesretno uzdahne — bila je to glupa i nepromišljena investicija.

Njegova ruka na mom ramenu teška i neugodna, ali nisam imao srca glasno protestirati, samo sam je pogledao gadljivo poput mrtve gliste, a on me nastavi bezočno gurati, sve do zida načičkanog dugim šavovima zatvorenih vrata, slijepim oknima, šutljivim maskama mašina.

— Gledaj — reče. Izvadi kreditnu karticu (u Selu smo imali suze i šarm i pozivanje na slab ulov i nenaklono vrijeme — četvrtasti gradski žeton izgledao mi je veoma jednostavan i isto toliko neuvjerljiv), gurnu je u prorez a onda nabi šake duboko u džepove i čvrsto stisnu usnice, mršteći se, čekajući; nešto se značajno zbivalo. Automat tiho zamumlja. Trenutak potom na ekranu zasvjetli titravi niz brojki. Hamovo lice zgrči se od srdžbe: — Eto — zabubnja po ekranu. — Toliko nepromišljena.

Uzdahnu još jednom i gurnu me kroz prolaz koji se za nas otvorio, i onda kratkim hodnikom koji nas začas izbaci u vrevu, u ulicu s triciklima, pješacima i prekrcanim niskolebdećim vlakom koji je strelovito i meko jurio automatskom putanjom; ničeg nije bilo što bi me moglo očarati — samo vozila i ljudskih lica napretek, sivih i napetih, fantomski sličnih i nemogućih za pamćenje, previše odjednom i previše za moj ukus.

— Nisam to trebao napraviti — kukao je Ham. — Nisam je trebao slušati.

Ruka mu je zaštitnički sjedela na mom ramenu. Krenuli smo, pješice, uz fasade, mutnožute zidove nagrđene grafitima, krupnim, beznačajnim porukama gradskih prznica, uz zgrade monstrume s balkonima ladicama i unutra uredno pospremljenim ljudskim bićima, a Hamish, klimav na umornim dugačkim nogama, neutješno je ponavljao: 'Nisam to trebao napraviti', gurajući me nestrpljivo, dok me iznenada nije zaustavio: — To je ovdje.

Popeli smo se visokim stepeništem (lift je u kvaru otkako su uselili), potom dugo bubnjali u zaključana vrata (zvono je otkazalo prošlog tjedna)

— Hrastovina?

— Ovo je siromašna četvrt — uzdahnuo je Ham. — Obična imitacija.

Kad se napokon otvoriše, u sramežljivoj traci svjetlosti pokaza se pandžasta mala ruka noktiju obojenih tako da liče na krljušt, potom lice pod debelom šminkom, fina glava pod teretom kompliciranih gradskih kovrča, naprašenih puderima, isprskanih perlama, plastičnim pahuljama, češljevima, ukosnicama od lažne bjelo kosti i od staniola. (— Sve su to perike — govorila bi mama kad bi kakva nalickana gradska gospoda svratila u Petkovu radnju po svježe prstace. — Koliko bi vremena trebalo da se napravi takva frizura?)

— Mi smo — objavi Ham; i vrata se napokon otvoriše — mala žena gladala me je neprijateljski. (Frizura mi je izgledala sasvim autentično, pravo remek djelo mašte i

strpljivih ženskih prstiju.)

— Evo ga — umorno reče Ham. — Sanjač za Barbaru.

Mala žena šmrcnu i zatrese glavom, pogleda ga očima zločestim od neodobravanja, pogledom kakvim bi me mama kažnjavala kad bih odvojio nešto od ulova obećanog Petkovom dućanu, ili kad bi otkrila neizvršen zadatak tjedan dana nakon svečanog kimanja — strijelom glumljenog prezira i glumljenog razočaranja (ražalih se nad Hamovom sudbinom), i reče: — Barbara neće biti zadovoljna.

Hamish umorno uzdahnu: — Nije bilo djece. A i da je bilo, djeca ne valjaju.

— Kako to? — Metalnodlakavi implanati podigoše se visoko pod kovrče.

— I sanjanje se mora učiti — reč Hamish.

Odvedoše me u nisko nadsvođenu sobu nalik kupatilu; zidovi i strop obloženi gumenom oplatom, svom razderanom, i opet krpljenom, papirnatim posterima, plakatima, jeftinim ukrasima; na sredini plitak mali zeleni bazen s pjenušavom vodom i stubastim otočićem s kupolom na vrhu; oko bazena četiri klupe za sjedenje.

— Pomoćna kuhinja — reče Hamish. — Velika je zapečaćena. Nešto s instalacijom nije u redu.

Imitirajući ih, smještam se na klupu, noge ronim u ugodnu vruću kupelj.

Žena lako otkide metalni poklopac, utroba otoka otkriva kuhinju u minijaturi; grijač, hladilo, slavine, papirnato sude naslagano u bezdan tuba, staklenki, vrećastih paketića s prascima i pastama, želeima i granulama svih vrsti, i — draguljasta ažurna butelja u kanti s ledom; mala žena dotače je ribljim noktom, gledajući u Hama, cereći se obijesno, ali on ozbiljno odmahnu: — kad dođe Barbara. — I okrenu se k meni: — Barbara je moja žena. Ovo je Hajdi, Barbarina sestra.

Ravnodušno gledam Hajdi kako uzima čašu, iz slavine pušta tanak mlaz nečeg što izgleda kao posve obična voda, potom ubacuje tabletu koja se rastvara uz šumne male eksplozije. — Fino je. Uzmi.

— Lagani narkotik. Osjećat ćeš se bolje — hrabri me Ham.

Energično odmahujem (ne podnosim ni običnu bevandu): — Samo vodu.

Hajdi dodade čašu žednom Hamishu, meni pruži novu s bljutavom mlakom vodom.

Hamish nadušak ispi svoje piće, odmah potom drugo, pa još jedno (Hajdi mu stidljivo sekundira srčući iz prve čaše), i nastavlja se marljivo nalijevati rastvorenim drogama a lice mu se budi, sjaji, oči rastu, noge živo igraju po vodi, postaje opušten, veseo, i počinje brbljati, poput zelenorepog Vudua, brbljavije polovice mog brbljavog para papagaja.

— Sutra — njegov kažiprst bubnjao je u moje grudi. — Sutra ćemo te odvesti u Bilježnicu. — Hajdi je koncentrirano srkutala svoj drugi narkotik i činilo se da nas uopće ne sluša. — Onda ćemo te proknjižiti, dobit ćeš novo ime, broj, zanimanje, mjesto u svijetu. Postat ćeš građanin. — To me nije osobito veselilo. — Naći ćemo lijepo ime za tebe. Artur, ili Sebastijan, ili, još bolje, Natanijel. Što kažeš? — Imena su mi bila strana i uopće mi se nisu dopadala. — Ne, imam nešto bolje — šapnu zaneseno; njegov prst postade nasrtljiv. — Zvat ćemo te Oskar. Hajdi?

— Jako dobro — odsutno pristade Hajdi puštajući mlaz na treću pilulu.

Smućkaše mi večeru, zvali su je juhom od gljiva ali gljivama nije ličila, bijaše to siva i zelena splačina puna pjene i nerastopljenih grudica na dnu i imala je ukus papira. Pojeo sam koliko sam mogao, klateći nogama po bazenu, pristojno čekajući desert.

— Otvori tu bocu — odjednom reče Hamish. – Tko zna kad će doći Barbara.

Hajdi je otvarala bocu kad dno bazena zamuti crna trulež, postojano zapliva prema površini — ažurni valići postadoše gnojnica smrada.

— Drugi put u deset dana — bijesno viknu Hamish. (Hajdi je stajala na rubu bazena, smočene haljine, s bocom u ruci i vadičepom zabodenim u pluto, sasvim izgubljena.)

— Velika kuhinja zapečaćena zbog istog sranja, pola aparata crknuto, žohari po cijelom stanu — ogorčeno je siktao Hamish. — Uzmite tu flašu, idemo u salon.

U salonu, svom od komadića prošlosti, punom uspomena, fotografija, slika i diploma, statua, svitaka i diskova s djedovskim porukama (mislio sam da samo mi imamo tradiciju, mislio sam da se oni množe slučajno, stihijski, bez potrebe za čašću, bez blagoslova obitelji), u memljivoj sobi punoj zastora, naslonjača, jastuka i debelih sagova, s kratkim klavirom, uljima po zidovima, vitrinama i policama napunjenim porculanom, zasvira paučinasta glazba iz skrivenih zvučnika, pojaviše se visoke vinske čaše na pladnju od starog srebra, a Hajdi postade meka i uslužna poput gejše.

— Tata je pio iz ovih čaša — reče nježno. — Molim te.

Sanjač teško odbija žensku ljubaznost; uzeo sam čašu i polako otpio — bilo je iznenađujuće dobro.

— Hajdi i Barbara su iz stare činovničke obitelji — rekao je Hamish. — Njihovi pradjedovi su osnovali Srce

— Da — reče Hajdi. — Dobro da ne mogu vidjeti što je od nas ispalo.

— Sve će biti dobro — umiri je Hamish. — Sad kad imamo Oskara.

Kad smo idućeg jutra napuštali stan, Barbara je spavala. (Tajanstvena supruga dobila je pravu sudbinsku težinu — nepokazana avet, nježni tiranin, zacijelo raskošna Venera, vjerovao sam zbog Hamove očite podložnosti; te prve noći u novoj postelji, u udobnoj novoj sobi s tapiserijama s izvezenim zmajevima i povjetarcem iz pristojnog tihog klima-uređaja, s glazbom za laku noć koja meko iščezava, mjesečastim plavim svjetlom koje lagano trne, sve samim trikovima pokradenim od Sanjača koji poput Nježnih Riječi sklapaju kapke i tijelo čine teškim, nemiran i pripit od šam-panjca, usnuo sam Barbaru — gorostasnu amazonku okovanu starim srebrom, s bocom vina i divovskom perikom od papirnatih čaša, kako jaše živi helikar, tjera ga zmijastim bičem i viče u mene divljim glasom najstarije Mungosove sestre; — Nitko se ne vraća iz grada!)

— Radi u večernjoj smjeni — rekao je Hamish gurajući me niz stepenice. — Zato spava do podneva.

Nas dvojica, neuhodan par, moj vodič, vičan brzim ritmovima Srca, i ja, trapavi ribar u seljačkim cokulama, gurali smo jedan drugog pločnicima, pokretnim trakama, preskakali stepenice eskalatora i napokon došepali iz kvarta siromaha u centralnu četvrt Srca zvanu Srce.

— Nije slučajno — rekao je Hamish. — Ovo je srce Srca i srce Oblasti.

— Oblast: dvadeset gradova — objasnio je. — Dvadeset oblasti — država. Dvadeset država — savez. Odavde se kontrolira Dobra Hrana, Škola, Robograd, Med, i sve ostalo.

Pogledao me mutnim jutarnjim očima. — Ali ti si gladan. Dođi, popit ćemo doručak u »Ringu«.

I svijet, koji je dotad postojao izvan mene, nedohvatan i nevidljiv, gilde Radnika, Graditelja, Inžinjera, Učitelja, Činovnika, Liječnika i zabavljača, saće komuna koje vrijedno rade jedna za drugu, gradovi za proizvodnju, gradovi za odmor, gradovi za odgoj mladih, otvarao se, bistreći, zanimljiv poput koraljnog dna kroz Šparogine skupe morske očale za koje smo se borili bijednim uličkim uslugama (kako je to vrijeme već bilo daleko).

— Došao sam iz Škole pun entuzijazma — rekao je Hamish sjedajući na barski stolac. — Koliko ga činovnik može imati; jer, u ovom se poslu teško napreduje. Ipak, bio sam pun očekivanja. — On podignu ruku dozivajući barmena. — Važan, izabran, napokon u prijestolnici, s odgovornim poslom, sudjelovat ću u kontroli i tako dalje, uobičajena žutokljunačka kenjaža. — On napokon ulovi barmenov pogled: — Dva crvena doručka i čokoladni kolač za momka. — I opet se okrenu k meni: — Radio sam

dvanaest godina. — Izvadi svoju karticu, položi je na šank, zagleda se u nju očima što ne vide. — A onda kiks, mala greška. Kriva naredba i postrojenje u Robogradu dvadeset minuta je izvodilo ludorije. Znaš što znači pomaknuta rupica na platinskom releju? A znaš koliko ih se proizvede za dvadeset minuta? — Pitanja su bila retorička i ja sam nastavio gledati barmena koji je iz hladnjaka vadio zanimljiv komad nečeg što je nalikovalo pravom čokoladnom kolaču.

— Gubici su bili ogromni — reče Hamish bubnjajući po kartici. — A oni nema-ju milosti što se tiče tih stvari. I tako, dobio sam godinu dana kaznenog dopusta.

Kolač bijaše prva čvrsta hrana otkako sam napustio majčinu kuhinju, škrobne mrvice i pjenasta krema, usta puna slasti.

— Nakon dva mjeseca, preselili smo u jeftinu četvrt, u sadašnji stan. Još dva mjeseca i Barbara i Hajdi počele su opasno zanovijetati. Još dva i svi bismo poludjeli. — On otpije malo crvenog doručka i napravi grimasu. — Pij. Nije baš ukusno ali držat će te dobrih šest sati. Dakle, otišao sam u Med. Muž moje sestrične ima tamo mali klub. Gadna četvrt, mjesto puno gamadi, s bijednim programom i još bijednijom publikom. Bio sam izbacivač.

— Zar to ne rade mašine? — pitao sam punih usta.

Hamish odmahne glavom. — Robot nije osjetljiv na gestu, na boju kravate, na zadah, na takve stvari. Njemu su pijanci isti. Na prvi pogled znao sam razlučiti budu od mašinca, činovnika od terenskog radnika na bonus vikendu.

Barmen vrati Hamovu karticu i pokupi sude.

— Izdržao sam mjesec dana — reče Hamish. — Kad sam se vratio, stan je bio u kaosu, kuhinja zapečaćena, dvije slike iz salona prodate ispod cijene.

— I onda?

— Barbara je napokon ipak dobila posao. Hajdi ga nema ni danas.

— I onda?

— I onda smo odlučili nabaviti tebe.

Bilježnica, glatka, tiha grobnica aseptičnog mirisa, s pultovima i ekranima i kinetičkim skulpturama sasvim nalik Ništalovim visećim sablastima od bambusa i žice; Hajdine kopije, šarene maske pod tornjevima gustih kovrči, smiješeći se, tražile su kartice i snimke glasova i mrežnica i potpise za potvrde, gurale nas hodnicima, do velike okrugle dvorane pune neonom uspavanih letargičnih čekača. Spustih se u fotelju, meko gnijezdo, i postadoh lijen i ravnodušan prema svemu.

— Vraćam se za minutu — reče Ham i nestane u dnu dvorane.

Stotinjak strpljivih molitelja čekalo je objavu svog imena; neki su ravnodušno gledali ekrane s plesačima u gornjoj i neprekidnim klizećim titlom s vijestima u donjoj polovici, neki mrzovoljno ljuljali viseće sablasti, neki rastezali lica mršteći se u ručna ogledala, a neki su promatrali druge, kradomičnom malograđanskom znatiželjom, ili otvoreno, zureći — tako je mene promatrala punašna matrona s naslikanim poljupcem posred lica, prije nego je ustala, naslanjajući se na štap drhtavo prošla put između naših fotelja, i napokon stenjući sjela kraj mene.

— Ti si pokretač — rekla je bez uvoda.

— Sanjač — ispravih je meškoljeći se nestrpljivo, tragajući za Hamom.

— Tako. — Šutjela je neko vrijeme igrajući se štapom; ebanovina, majstorski rezbarena drška, kobrina glava i rubinske oči na vrhu. — Slušaj dobro — rekla je ubjedljivim šapatom. — Vrati se u svoje selo dok možeš. Oni će te pokrasti, zarađivat će na tebi i svima će biti dobro, a ti ćeš na kraju izgubiti sve. I dar.

Pogledao sam je stisnutog lica i neupitano pitanje zatalasa između nas.

— Ja sam drugo — rekla je gledajući u stranu; napućila naslikano srce i sad sam video prepudrane rubove i bore ispod pudera i oštre tragove kistova i krejona.

— Snašla sam se na njihov način. Posao s djevojkama.

— Razumijem.

Daleko u dnu dvorane, Hamish je izronio s velikim osmijehom odlučno grabeći prema meni.

Stara svodilja brzo je odšepala na prijašnje mjesto.

— Dođi — rekao je Hamish čupajući me iz udobnog gnijezda. — Sve sam uredio. Izmjerit će te i postaviti koje pitanje. Budi spontan. — Njegova ruka grubo me gurala. — Jedino zapamti, nemoj reći da ćeš sanjati za nas. Došao si u grad da zaradiš novac i to je sve, dobro? — Njegovi prsti odjednom poput ropske ogrlice oko mog vrata. — Prijavio sam te kao kućnog pomoćnika. Zapamti, nisi više Sanjač.

— **D**ođi da te s nekim upoznam — rekla je Barbara vireći iza vrata. Protegnuh se u vazdušastoj postelji previše lijen da pokrivam nagost. — Hajde, požuri — ne strpljivo reče Barbara. — Ovo je važno.

Postali smo prijatelji u posljednjih nekoliko dana; mazila me, kuhala pravu hranu za mene, kupovala mi knjige i odjeću i skupe poklone iz Blještavila (još jedno ulje iz salona ostavilo je svijetli trag za sobom), vodila me na najbolja mjesta u gradu, pričala mi duge priče kad god bi imala vremena, i za sve je tražila samo malo snova — a s njom je to zaista išlo lako.

S Hamom nisam mogao uspostaviti puni kontakt bez hipnoze, s Hajdi sam uspijevao i bez Nježnih Riječi, ali ona bi najčešće zaspala i moje fine projekcije pretvorile bi se u kaos nevažnih slika kojih bi se poslije sjećala kroz maglu. Ali Barbara bijaše pravi prirodni talent, prijemčiva, rođeni primač. Najviše je voljela moje suptilne prirodnjačke ode s grimiznim zalascima, srebrnim noćima i mutnim arktičkim podnevima na koje sam bio naročito ponosan, i naravno, zabavni Mandrakov otok koji su sve žene podjednako voljele (mama je ponekad gunđala, ali uvijek bi me iznova, crveneći i mucajući navodila da joj puštam one ismiješne, proste Mandrakove igre); jednom sam, pokusa radi, rastopio tamnog mišićavog Mandraka i na njegovo mjesto postavio sebe. 'Bilo je fino' — rekla je poslije Barbara, 'ali to su samo snovi, znaš.' Snovi ili ne, od tad je Oskar zajedno s Mandrakom kraljevao otokom.

Zaboravio sam prijetnju vještice iz foajea i stao zaista uživati život.

— Hoćeš li? — rekla je Barbara nestrpljivo.

— Idem — zakopao sam lice natrag u jastuk.

Ona uključi alarm za spavalice; krevet stade podrhtavati, sobu napuni blještava svjetlost, bučna koračnica, oštar aerosol mirisa od kojih stadoh kašljati. Barbara nemilosrdno povuče plahtu s mojih koljena.

— On je dobavljač za Slatki Dom.

— Pet minuta.

— Bogat kao Krez.

Navukao sam jutarnju haljinu.

— Sanjat ćeš mu — naredi Barbara.

— U ovo doba?

— I pazi da mu sanjaš dobro. Da nam opet dođe.

— Oh, Bože.

Patrik je opet dolazio, uredne stožaste figure zamotane u brokat, s ogromnom perikom i brkovima koji su na svakoj seansi izgledali drukčije. Dolazili su i drugi, bliznakinje iz Veza, Rosana iz Kiberštaba i mladi Adrijan iz Ureda za cijene, i svi su se iznova vraćali, donoseći skupe poklone i nevidljiv novac, puni dobrih sjećanja, čekajući nova čuda.

Barbara je blistala (— On je zaista dobra investicija), otkupljivala natrag založene slike. Hamish, besposlen, povlačio se okolo u papučama i kućnoj haljini, zabrinuto mrmljajući: — Neće se to dobro završiti.

Dolazili su i gosti, mladi tvorničar iz Hrane, modistica iz Blještavila, bogata bivša striptizeta iz Meda i stari profesorski par iz Škole — imao sam tri senase dnevno, ostatak vremena sanjao sam Barbari, Hamu i Hajdi, i susjedima, rođacima, posjetiteljima sa svih strana koji su uporno molili samo kratki treptaj magije Sanjača. Bijah iscrpljen, pun slika i ponekad sam teško brljao — poslao bih Patrika na Mandrakov otok, Rosanu među zvjezdane djevojke, modisticu u ratnički pohod — moje vlastite priče kuhale su se skupa u užasnoj kaši upropaštenih scenarija, imao sam osjećaj da ću svakog časa pregorjeti poput dotrajale sijalice.

— Opustite se — rekoh nježno. Bliznakinje poslušno zatvoriše oči. Sjedio sam u fotelji nasuprot njih, vrućeg lica u lepljivim rukama, glave gluhe i slijepe i bolesne od košmara; moji snovi žalosno su jecali.

Jedno oko iznenada se otvori.

— Opustite se! — dreknuh bijesno; četiri oka gledala su me kroz trepavice.

— Idemo iz početka. — Ustao sam, ruke su mi zaplesale hokus-pokus (Nježne Riječi nisu više dostajale, svi moji primači trebali su duboki trans). — Spavajte.

I bliznakinje zaspaše. Jedna od njih raširi noge, raskravljena Gioconda nakaznog osmijeha, drugoj je glava hrkala na ramenu, tanak pramen sline cijedio se u otvoren dekolte.

Mislio sam na crnog Mandraka i Srconošu otkupljivača žena, grčeći se, na oazi i otoke s blagom, na zlatnu šumu, na vilenjake i zavodnike i kraljevske balove i uzbudljive regate, ali ništa se nije dogodilo — moje bliznakinje blaženo su hrkale okrepljujućim snom bez snova.

Otac je rekao pred odlazak: — Znaš, kad smo napustili grad, kad smo odlučili da ostavimo sve i počnemo iz početka, da pokušamo živjeti u skladu s prirodom i stvarno učinimo nešto za sebe... — Zašto? — pitao sam tada, prije deset godina, zbunjen iznenadnim ozbiljnim razgovorom i strancem u kuhinji koji je neprekidno spominjao naše snove i čudovišnom pticom u dvorištu po kojoj su se svi penjali. — Što nije valjalo u gradu ?

— Oh, pa sve je bilo dobro — rekao je otac, malo zbunjen. — Samo, sve nam se činilo nekako pogrešnim, znaš. Mašine su sve radile, bili smo bespomoćni i ovisni, one su čistile gradile, liječile nas, zabavljale i učile, sve su radile, za nas i umjesto nas.

Podigao sam svoju malu ruku punu žuljeva, nezaraslih rana od užadi i mreža i metli kojima sam zarađivao džeparac: — Šta je loše u tome?

— Da — rekao je otac. — Ali nismo imali ni trenutka za sebe, nikad nismo bili slobodni od mašina. One su i sanjale za nas.

— To nisu mogle.

— Nisu to bili pravi snovi. — Stisnuo je moje rame. — Vidiš, morali smo toliko učiti da nismo sve stizali po danu, učili smo i noću, u snu, opet pomoću mašina. A ujutro bi nas probudila mašina, nahranila mašina, mašina bi nas odvela do druge mašine s kojom bismo proveli cijeli dan, sve do noći kad bi nas mašina uspavala. I zato smo odlučili da pokušamo živjeti sasvim bez njih i razvijemo svoje prave sposobnosti. Neki od nas postali su Sanjači, neki Krotitelji, neki Odgonetači, Žongleri, Pokretači, Putnici. A neki nikad nisu razvili dar i ostali su obični poput građana i bave se samo običnim poslovima ali to i nije važno. Mnogo toga ne ovisi o nama. (samo tri dobra Sanjača u obitelji od desetoro — stari bolni kompleks).

— I ti se vraćaš u grad mašina?

— Nosit će me na rukama — rekao je ozbiljno. — Kad se rijetka ptica pojavi u gaju, njoj najviše pažnje poklanjate, zar ne? A mama je dobila dovoljno da kupi brod. Živjet ćete udobno. Svima će nam biti dobro.

A ja sam tužno vrtio glavom, mrzeći udobnost i mrzeći rijetke ptice koje ostavljaju svoju djecu i odlaze da sanjaju u grad mašina.

— **Š**to se događa? — viknula je Barbara u nedjelju, devetog dana mog boravka u Srcu. — Patrik je zvao da otkaže. Rosa je zvala prije deset minuta, pogodi zašto. Valentin iz Biroa ostavio je poruku da odlazi iz grada.

Ljutita neman raskuštrana od sna, golog lica rumenog od bijesa. — Da čekam nove pozive?

— Ne znam.

— Što radiš tim ljudima? Tjeraš ih?

— Ne sanjam više dobro. Ne ide.

Barbara bijesno udari taster za buđenje, moj krevet zastenje, snažno zavibrira.

— U selu je bilo lako, sanjali smo kad smo htjeli i koliko smo htjeli. Ne mogu sanjati na silu.

— Sanjaj kako znaš — reče Barbara. — Četiri slike iz salona otišle su zbog tebe. — Ona kleknu pred jogunastu postelju, pogleda me odozdo. — Moje bunde i haljine. Odradit ćeš to stostruko.

U naredna tri dana i drugi su otkazali. Barbara je bjesnila, Hajdi skrivila zlurade osmijehe, Hamish nesretno uzdisao; zidovi u salonu ponovo će biti prazni.

Ležao sam, ništavan, među tapiserijama, šaka jada, misleći na oca i Žunu, na sve određene Sanjače, Odgonetače i Zabavljače, osakaćene, pogubljene po ulicama Slatkog Doma, Hrane, Medika i Meda, na prosjake i čistače cipela, na propale pajace bez snage i novca za povratak kojeg odgađaju sve dok napokon posve ne odustanu, mislio sam o svom budućem sužanjstvu i bijedi sve dok mi srce nije poludjelo u grudima i lice stalo gorjeti u panici i tad sam poletio hodnikom, vičući, i napokon pronašao Hama dokonog u kadi punoj pjene, s kozmetičkom maskom na licu, razigranim pipcima masera po jalovom tjemenu, šakama obloženim hranjivim željeom.

— Odvest ćeš me kući — naredio sam s vrata.

— Zašto bih to učinio? — Hamova maska popucala je na obrazima.

— Zato jer vam više nisam koristan. — Nisam imao nikakvih izgleda (u duhu sam već planirano nešto drugo — kradom se ukrcati na kamion za Blještavilo koji se dvaput mjesečno prazan vraća na sjever, a zatim, auto-stopom, pješice, bilo kako, kući); ali ipak sam rekao: — Zato jer znaš da to moraš napraviti.

— I da hoću, nemam ni pare — uzdahnuo je Ham. Gledao me je iz zastrašujuće maske; slutnja kolebanja — prepoznavanje i prasak nade u mom duhu očajnički gladnom doma. Kleknuh uz rub kade, zasvrdlah njegove zjenice, iz mene je govorila Marta, Ubjedljivim Glasom: — Mogao bi sa mnom. Ostaviti dugove i Barbaru i sav ovaj smrad. — Ham mahnito otkide pogled, otkloni ruku masera, potonu. Trenutak potom izroni s rastopljenom maskom i njegov pogled opet poslušno skrenu k mojem.

— Sunce, ribolov, besplatni snovi — nabrajao sam monotono. — Mir, bezakonje, vječni odmor. — Hamish se sasvim lagano smiješio. — Biljarnica i domaće vino, krotke žene.

On strastveno zatrese glavom, bučno izroni i proteže se pod neonom, napola uspavan, napola trijezan, lukavo prevaren od prevarenog Sanjača.

U helikaru, njegovo lice blistalo je kao od droga prije večere. — Ostavit ću helikar na cesti da ga pokupe, nama ne treba.

— Ne.

— I neće me ganjati zbog računa — govorio je sam sebi.

— Mi smo bespravni i slobodni, nitko nam ništa ne može.

— A ako ne budem mogao sanjati, lovit ću skuše. Plesti košare.

— Ne boj se, nitko u Selu ne gladuje.

Došepali smo, umorni, lica zapaljenih podnevnim suncem, s plastičnim smotuljcima punim gradskih darova povješanim po nama. Poneki ribar klimnuo bi

preko ramena, djeca su skakala oko nas krileći rukama, vičući: — Mrkva! Vratio s Mrkva!

Hamisch je stao da sabere dojmove, gledao okolo, kamene kuće uz prašnjavu cestu, kioske od bambusa s povrćem i ribom, i s druge strane, zavjesu od čempresi dugu plažu, mol s natiskanim ribarskim barkama, marljive krpače mreže.

— Da — rekao je duboko dišući. — Punim plućima, A sad mi pokaži, sve redom.

Odavno sam skinuo čini s njega, ali on to nije osjetio.

MONOLIT 5

MONOLIT 5

PORUČITE POUZEĆEM NAJNOVIJI BROJ SF ALMANAHA MONOLIT

480000 dinara

N A R U D Ž B E N I C A

Ovim naručujem _________ primerka SF almanaha MONOLIT 5 po ceni od 480000 dinara, koje ću platiti poštaru prilikom prijema knjige.

....

(IME I PREZIME)

....

(POŠTANSKI BROJ I MESTO)

....

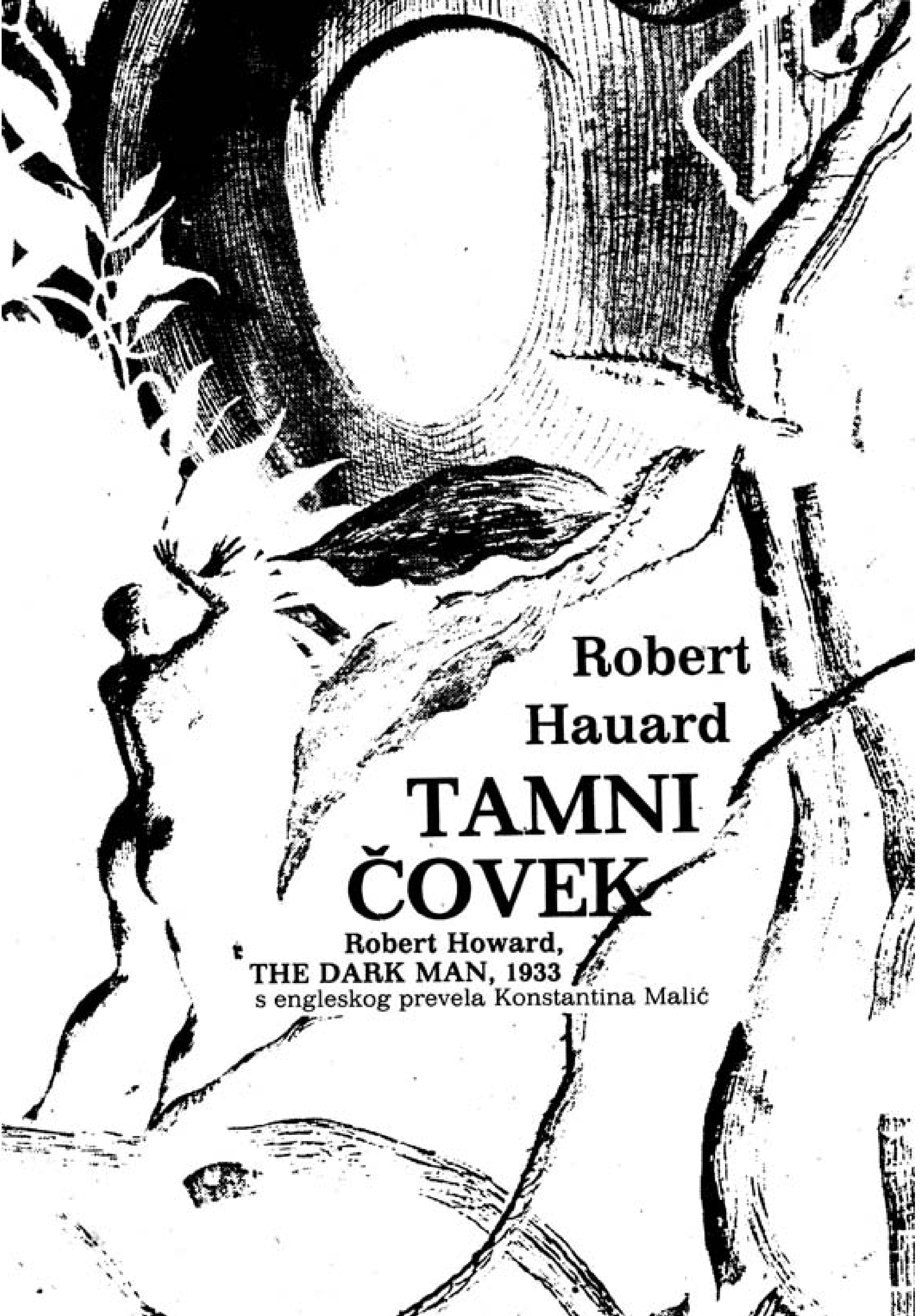
(ULICA I BROJ)

Narudžbenicu popuniti čitko štampanim slovima i poslati na adresu:

ZNAK SAGITE

11070 NOVI BEOGRAD

Poštanski fah 19

Robert Hauard

TAMNI ČOVEK

Robert Howard, THE DARK MAN, 1933

s engleskog prevela Konstantina Malić

Jer ova noć je stvorena za potezanje mačeva,
kada će kula divljih hordi
Podleći našim udarcima, vatri i stegama,
Podleći i propasti.

ČESTERTON

Oštar vetar kovitlao je sneg koji je uporno padao. Talasi su zapljuskivali pustu obalu nad kojom su se nadvile strme, crne stene. Kroz sivu zoru, koja je stidljivo svitala nad obalom Konakta, probijao se ribar, surov kao i ta zemlja u kojoj se rodio. Stopala su mu bila umotana u grubu kožu, a telo oskudno pokriveno životinjskim krznom. Dok je išao odlučno obalom, poput zveri, ne obazirući se na ljutu hladnoću, zastao je iznenada. Još jedan čovek se pojavi niotkud... iz magličastog vela belih pahuljica. Pred njim je stajao Tarloh Dab.

Ovaj je bio za glavu viši od žilavog ribara i imao je držanje ratnika. Bio je krupan, ali građen savršeno: širokih ramena i snažnih, mišićavih grudi. Imao je snagu bika i hitrost pantera. I najmanji pokret koji bi učinio svedočio je o čeličnoj skladnosti super ratnika. Tarloh Dab... Crni Tarloh, nekadašnji pripadnik klana O'Brajen. Taj epitet dobio je s pravom... i kosa mu je bila crna kao noć, a ten taman. Ispod gustih, crnih obrva sijale su se oči vulkanskoplave boje. Na njegovom izbrijanom licu stajala je sumornost mračnih planina i ponoćnog mora. I on je kao i ribar, bio deo ove surove zemlje.

Na glavi je imao jednostavan šlem bez kreste ili amblema. Crna pancir košulja dosezala mu je do iznad kolena. Kilt koji je nosio ispod pancira bio je od običnog sukna. Listovi su mu bili umotani u tvrdu kožu, a na nogama je imao cipele, iznošene od mnogo hodanja.

Njegov vitak pas ukrašavao je širok kaiš o kome je visio dugačak bodež u kožnoj futroli. U levoj ruci je držao mali, okrugli štit od tvrdog drveta, ukrašen i optočen čelikom i sa oštrim šiljkom u sredini. Na zglobu desne ruke bila mu je okačena sekira koja je posebno privukla ribarevu pažnju. Jednostavno, nije mogao oči da odvoji od nje. Sečivo je bilo tanko i delovalo lagano, razmišljao je ribar, u poređenju sa velikim sekirama koje su nosili Norsmeni. Jedva da je prošlo tri godine, prisećao se ribar, otkako su te lake sekire krvavo potukle neprijatelje sa severa i zauvek slomile tu pagansku moć.

Nečeg osobenog bilo je u toj sekiri, kao i u njenom vlasniku. Takvu sekiru ribar nije video. Imala je samo jednu oštricu i bila trouglastog oblika. Bila je nalik na vlastodršca... snažnija nego što je izgledala. Sa tom svojom tankom oštricom podsećala je na kobru koja u jednom skoku donosi sigurnu smrt. Drška, napravljena od stogodišnje hrastovine i optočena čelikom, delovala je nesalomivo kao gvozdena šipka.

— Ko si ti? — upitao je ribar bez okolišanja.

— A ko si ti da me pitaš? — odgovorio je onaj drugi.

Ribarov pogled se zadržao na jednom ukrasu koji je ratnik nosio... na debeloj, zlatnoj narukvici na njegovoj levoj mišici.

— Obrijan i kratko podšišan po normanskom običaju — promrmljao je. — I crn... biće da si ti Crni Tarloh, izgnanik klana O'Brajen. Lutaš okolo. Poslednji put sam čuo da tumaraš po Viklovskim brdima i goniš kako O'Relijeve, tako i Ostmene.

— Bio izgnanik ili ne, čovek mora od nečeg da živi — odgovorio je muklo.

Ribar je slegnuo ramenima. Čovek bez svog gospodara... izabrao težak put. U tim danima klanova, biti izgnan iz svog klana značilo je postati osvetnik. Svi su bili protiv njega. Ribar je čuo za Tarloha Daba... neobičnog, ogorčenog čoveka, moćnog ratnika i veštog stratega, ali čoveka koga je snažni izliv ludila zauvek žigosao, čak i u toj zemlji

ludaka.

— Hladan dan — primetio je ribar nevezano.

Tarloh je zurio ozbiljno u njegovu zamršenu bradu i čupavu kosu.

— Imaš li čamac?

Ribar je glavom pokazao na malu uvalu u kojoj se ljuljao mali ribarski čamac.

— Izgleda jadno — promrmljao je Tarloh.

— Jadno? U njemu sam sam plovio do zaliva Dramklif i nazad... izdržao je i vetar i talase.

— Ne možeš da loviš ribu po ovako uzburkanom moru.

— Zar misliš da si ti jedini koji se usuđuje da stavlja svoj život na kocku? Bogovi su mi svedoci da sam po strašnoj oluji plovio do Balinskeligsa... i natrag... iz čistog zadovoljstva.

— Nije loše — rekao je Tarloh. — Uzeću tvoj čamac.

— Vraga ćeš ga uzeti! O čemu to govoriš? Ako hoćeš da odeš iz Erina idi u Dablin i ukrcaj se na brod tvojih prijatelja, Danaca.

Izraz pretnje pojavi se na Tarlohovom grubom licu.

— Ljudi su ginuli i zbog manjih stvari.

— Zar ne šuruješ više sa Dancima? Nije li te tvoj klan zbog toga prognao?

— Prognan sam zbog ljubomore jednog rođaka i prkosa jedne žene —zagrmeo je Tarloh. — Laži... sve same laži. Ali dosta o tome. Da li je neka dugačka galija plovila prema jugu u poslednjih nekoliko dana?

— Da... pre tri dana videli smo galiju sa aždajskom glavom. Nije prilazila obali... ti pirati kao da se boje nas ribara.

— To je bio Plavi Torfel — promrmljao je Tarloh, njišući svoju sekiru. — Znam da je to bio on.

— I otplovili su, kažeš, prema jugu?

— Grupa pljačkaša napala je noću zamak na Kilbahi. Došlo je do krvoprolića... i pirati su oteli Mojru, kćerku Murtage, starešine Dalkasijana.

— Čuo sam za nju — promrmljao je ribar. — Znači, sprema se i krvav obračun na jugu? Krv će se razliti morem, a?

— Njen brat Dermond je teško ranjen i leži bespomoćno. Sa istoka preti opasnost od Makmarijevih, a sa severa od O'Konerovih. Ratnici moraju da brane svoj klan, prema tome, ne verujem da će moći da krenu u poteru za Mojrom. Ceo Erin se ruši pod dalkasijanskom vlašću od kako je veliki Brajan pao. Ipak, Kormak O'Brajen je krenuo brodom u poteru za njenim otmičarima... ali on sledi trag divlje guske jer se misli da su otmiči Danci iz Koninbega. Mi izgnanici imamo svoje mišljenje... Plavi Tor drži ostrvo Slajn, koje Norsmeni zovu Helni, na Hebridima. Tamo je odveo Mojru... tamo ću ga i tražiti. Posudi mi svoj čamac.

— Ti si lud! — uzviknuo je ribar oštro. — Šta to pričaš? Od Konahta do Hebrida u otvorenom čamcu? Po ovakvom vremenu? Ti si poludeo.

— Uspeću — odgovorio je Tarloh zamišljeno. — Hoćeš li mi dati svoj čamac?

— Neću.

— Mogu te ubiti i uzeti ga— namrštio se Tarloh.

— Možeš — odvratio je ribar tvrdoglavo.

— Svinjo smrdljiva — zagrmeo je izgnanik u naletu gneva. — Erinska princeza je u šakama riđobradih pljačkaša sa severa, a ti se tu cenkaš kao neki Saksonac.

— Čoveče, moram živeti! — uzviknuo je ribar izbezumljeno. — Ako mi uzmeš čamac, umreću od gladi. Kada ću moći da nabavim drugi?

Tarloh posegnu za narukvicom koja mu je stajala na levoj ruci.

— Platiću ti. Ovo mi je poklonio Brajan Boru. Uzmi je; njome ćeš moći da kupiš stotinu takvih čamaca. Gladovao sam, ali nju nisam skidao sa ruke.

Ribar zavrte glavom.

— Neću da je uzmem! Neću da uzimam to što ti je poklonio kralj Brajan. Zadrži je... i uzmi čamac ako ti je toliko stalo do njega.

— Dobićeš ga nazad kad se vratim — obećao je Tarloh. — Dobićeš možda i zlatan lanac koji visi sada o vratu nekog pljačkaša sa severa.

Dan je bio tužan i sumoran. Vetar je zavijao, a monotonija mora kao da se slagala sa tugom u Tarlohovom srcu. Ribar je stajao na grebenu i posmatrao čamac kako plovi i krivuda kao zmija između oštrih stena sve dok ga otvoreno more nije ponelo i vinulo poput pera. Snažan vetar je napeo jedro i čamac se propinjao i zaranjao da bi se potom izgubio iza guste snežne zavese.

Tarloh je bio svestan da ima nečeg suludog u tom njegovom opasnom poduhvatu. Ali on je navikao na teškoće i opasnosti. Zima i led, od kojih bi svaki slabiji čovek sigurno umro, kod njega su samo pobuđivale još veću snagu i izdržljivost. Bio je izdržljiv i uporan kao vuk. Čim se rodio, bacili su ga u sneg da provere njegovu izdržljivost. Detinjstvo je proveo u planinama, na obalama i u močvarama na zapadu. Sve dok nije postao odrastao muškarac, nije nosio tkanu odeću. Vučija koža bila je jedina odeća ovog sina dalkasijanskog starešine. Pre nego što je bio prognan, mogao je da se nadmeće sa konjem trčeći ceo dan pored njega. I kada je zbog laži ljubomornih ljudi proteran u pustoš i počeo da živi kao vuk, njegova izdržljivost postala je nadčovečanska.

Sneg je prestao da pada, vreme se razvedrilo i vetar se utišao. Tarloh se držao obale, izbegavajući opasne grebene. Veslao je neumorno. Malo je pomoraca koji bi mogli da učine to što je Tarloh činio. Nije mu trebalo sna; dok je upravljao krmom, jeo je ono što je dobio od ribara, a to je bilo prilično oskudno. U vreme kad je ugledao Malin Hed, vreme se prolepšalo. More je bilo još uvek uzburkano, ali snažan vetar prešao je u oštar povetarac koji je uporno gurao mali čamac napred. Dani i noći su se stapali jedni u druge. Tarloh je plovio prema istoku. Jednom je pristao uz obalu da uzme sveže vode i odspava nekoliko sati.

Dok je plovio, setio se ribarevih poslednjih reči:

»Zašto bi rizikovao svoj život zbog klana koji je ucenio tvoju glavu?«

Tarloh je slegnuo širokim ramenima. Krv nije voda. Činjenica da ga je njegov narod proterao i ostavio da umre kao gonjen vuk u močvari, nije uticala na činjenicu da su oni njegov narod. Mala Mojra nije imala s tim nikakve veze. Sećao je se... igrao se sa njom kad je bio dečak, a ona sasvim mala devojčica. Sećao se njenih tamnosivih očiju, crne, sjajne kose i bele puti. Još kao dete bila je izuzetno lepa... zašto razmišlja o njoj? Za njega je ona i sada bila dete. Tarloh je bio mnogo stariji od nje. I sada je plovila prema severu da protiv svoje volje postane nevesta norsmenskog osvajača, Plavog Torfela... Lepog Torfela. Tarloh se kleo u bogove koji nisu znali za krst. Crvena magla zaseni mu oči i more oko njega postade grimizne boje. Zar Irkinja da bude robinja jednom piratu? Tarloh zavesla sa nadljudskom snagom i usmeri čamac ka otvorenom moru.

Njegov cilj bio je malo ostrvo između Mala i Hebrida. Čak i iskusan pomorac sa kartama i kompasom teško bi ga pronašao, a Tarloh nije imao ni jedno ni drugo. Plovio je rukovodeći se instinktom i znanjem. Poznavao je ova mora kao svoj džep. Plovio je tim morima kao osvajač i kao osvetnik i jednom kao zarobljenik okovan na danskoj galiji. I sledio je crven trag. Dim koji je dolazio sa kopna svedočio je da je Torfel pljačkao

i palio usputna naselja.

Još uvek je bio daleko od Helnija kad je spazio malo ostrvo, nekoliko milja dalje od kursa kojeg se on držao. Znao je odranije da je nenaseljeno, ali tamo bi mogao da uzme sveže vode. I tako je zaplovio prema njemu. Ostrvo se zvalo Ostrvo mačeva i niko nije znao po čemu je dobilo ime. I kad se približio obali, ugledao je stravičan prizor.

Dva čamca su bila izvučena na obalu. Jedan je bio sličan njegovom, a drugi znatno veći. Tarloh je osluškivao ne bi li čuo zveket oružja, ali vladala je potuna tišina. Ribari, pomislio je, sa škotskih ostrva. Verovatno su ih spazili neki pljačkaši sa broda i oni su se dali u besomučni beg.

Tarloh je prišao obali, usidrio čamac i iskočio napolje sa spremnom sekirom. Malo dalje na obali ugledao je neobičnu, crvenu hrpu. Nekoliko brzin koraka i našao se licem u lice sa tom misterijom. Petnaest riđobradih Danaca ležalo je u sopstvenoj krvi. Nijedan nije disao. Među iskasapljenim telima nalazila su se i tela nekih drugih ljudi, ljudi kakve Tarloh nije nikada video. Bili su niskog rasta i veoma crni... njihove ukočene oči bile su nešto najcrnje što je do tada video. Bili su oskudno naoružani i u ukrućenim rukama još uvek su držali slomljene mačeve i bodeže.

— Ovo je bila borba na život i smrt — promrmljao je Tarloh. — Ko su ovi ljudi? Ne sećam se da sam ih ikad video. Sedam... jesu li to svi? Gde su im drugovi koji su im pomogli da poubijaju ove Dance?

Od ovog krvavog mesta nije vodio nikakav trag. Tarloh nabra svoje guste obrve.

— Sedmorica protiv petnaestorice... ali i ubice su otišle u smrt zajedno sa svojim žrtvama. Kakvi su to ljudi koji su poklali dvostruko brojnije Vikinge? Mali su, oružje im je slabo, a ipak...

Jedna druga misao pade mu na pamet. Zašto se ti stranci nisu razbežali i posakrivali u šumi? Verovao je da zna odgovor na to pitanje. Tu, u samoj sredini ovog nemog kruga, ležala je čudna stvar. Bila je to statua od neke tamne mase u obliku čoveka, dugačka oko pet stopa. Toliko je delovala živo da se Tarloh trgao. Preko statue ležalo je mrtvo telo nekog drevnog čoveka koji gotovo ni po čemu nije podsećao na ljudsko biće. Svojom mršavom rukom stezao je statuu, a drugu je ispružio kao da je hteo da dohvati bodež zariven u grudima jednog Danca. Tarloh je posmatrao stravične rane kojima su bili unakaženi svi ti tamni ljudi. Nije ih bilo lako ubiti... borili su se do poslednje kapi krvi i umrli svesni da su poubijali svoje krvnike. Užasan očaj video se na mrtvim licima stranaca. Svojim ukočenim rukama još uvek su držali brade svojih neprijatelja.

Tarloh se sagnuo i izvukao statuu ispod mrtvih tela. Gledao je u statuu i shvatio da su zbog nje izgubili živote ti mali, tamni ratnici. Mogli su da pobegnu i zavaraju neprijatelja, ali to bi značilo da su im ostavili svoje božanstvo. Izabrali su da umru pored njega. Tarloh je zavrteo glavom; njegova mržnja prema Dancima rasplamsavala se u njemu, postajala gotovo opsesija i dovodila ga povremeno do ludila. U njegovom okrutnom srcu nije bilo mesta za milost; prizor izmasakriranih Danaca ispuni ga divljim zadovoljstvom. Ali u ovim mrtvim ljudima osetio je strast koja je bila jača od njegove. Osećao je poriv koji je bio dublji od njegove mržnje. Da... i stariji. Ti mali ljudi izgledali su mu veoma stari, ne stari po godinama, već stari koliko je i ljudska rasa stara. Čak i njihova mrtva tela imala su obeležje nečeg iskonskog. A statua...

Tarloh se sagnuo, uzeo ju je i podigao. Očekivao je da je teška i zapanjio se. Bila je laka kao da je napravljena od najlakšeg drveta. Kucnuo je i zvuk je bio čvrst. Prvo je pomislio da je od gvozđa, a onda zaključio da je od kamena, ali od takvog kamena koji on još nije video. Znao je da takvog kamena nema na britanskim ostrvima, niti igde na svetu koji je on poznavao. Statua je predstavljala figuru čoveka koji je neobično

podsećao na male, tamne ljude na krvavoj gomili. Ali razlike su bile suptilne. Podsećala je na čoveka koji je živeo nekada davno i nepoznati skulptor imao je svakako živi model. Uspeo je da unese život u svoje delo. Čvrsta vilica, pravilan nos, visoko čelo... sve to je ukazivalo na snažan intelekt, neporecivu hrabrost i nesalomivu volju. Taj čovek je sigurno bio kralj... ili bog, pomislio je Tarloh. No, ipak nije imao krunu; imao je samo neku vrstu kratke suknjice, isklesane tako vesto da se video svaki njen nabor. Statua je tako glatka i sjajna kao da je juče vajana.

— To je bio njihov bog — razmišljao je glasno Tarloh, gledajući oko sebe. — Umakli su Dancima i na kraju umrli spašavajući svog boga. Ko su ti ljudi? Odakle su došli?

Stajao je oslonjen na svoju sekiru kad se čudan talas podiže iz njegove duše. Vizija moćnog ambisa prostora i vremena otvori se pred njim. Vizija čudne, beskonačne plime čovečanstva koja postoji zauvek. Tarloh uzdahnu duboko. U dubini njegove duše zadrhta mistična tuga Gela.

— Ti si jednom bio kralj, Tamni Čoveće — obratio se nemoj statui. — Možda si bio čak i bog i vladao celim svetom. Tvoj narod je izumro kao što će i moj. Sigurno si bio kralj Flinta, naroda koji su moji keltski praoci uništili. I mi smo imali svoj dan i sada počinjemo polako da nestajemo. Ovi Danci, koji leže pod tvojim nogama... oni sada osvajaju. I oni moraju da imaju svoj dan... ali i oni će iščeznuti. Ali ti ćeš poći sa mnom, Tamni Čoveče, kralju, bože, đavole ili šta već jesi. Verujem da ćeš mi doneti sreću, a to je ono što će mi biti potrebno kad ugledam Helni, Tamni Čoveče.

Pažljivo je spustio statuu na dno svog čamca. Ponovo se otisnuo ka sivoj pučini. Nebo je postalo tmurno i sneg je padao sve jače. Talasi su bivali sve veći, ali Tarloh se nije plašio. A čamac je jezdio kao nikada ranije. Vetar je zaurlavao, more besnelo, ali Tarloh nije gubio snagu. Činilo mu se kao da je tu nadljudsku snagu crpao iz statue na dnu čamca. Bez te natprirodne pomoći izgubio bi se već stotinu puta.

I kad se ceo svet kovitlao u tom belom velu, Tarlohu se činilo da čuje prigušen glas koji mu govori kuda da plovi. Nije se iznenadio kad je konačno, nakon što je sneg prestao da pada i oblaci se razišli, ostavljajući za sobom srebrnu mesečinu, ugledao kopno i prepoznao ostrvo Helni. Štaviše, znao je da se iza rta nalazi zaliv gde je bila ukotvljena Torfelova galija. A stotinjak jardi dalje nalazilo se Torfelovo prebivalište. Osmehnuo se surovo. Sva veština sveta ne bi bila u stanju da ga dovede do ovog mesta... bila je to puka sreća... ne, bilo je to više od puke sreće. Ovo je bilo najbolje moguće mesto da se neprimećeno približi obali. Pogledao je načas u Tamnog Čoveka koji je ležao na dnu čamca. Tarloha obuze čudan osećaj... da je sve ovo bilo njegovo delo i da je on, Tarloh, bio samo učesnik u celoj toj igri. Šta je bio, u stvari, ovaj fetiš? Kakva se tajna krila u uklesanim očima? Zašto su se oni tamni, mali ljudi tako očajnički borili za njega?

Tarloh je doveslao do obale i usidrio čamac u maloj uvali. Potom je iskočio na obalu i pohitao uz padinu, pazeći dobro da ga ko ne primeti. Kad je stigao do vrha, pogledao je niz drugu stranu padine. Usidrena Torfelova galija nalazila se na pola milje odatle. Tu su se nalazili i Torfelovi skaliji, dugačak niz brvnara u kojima je gorela vatra. Hladnu tišinu su remetili veseli uzvici i galama. Tarloh steže zube. Slavili su pustoš i masakr koji su ostavili za sobom... spaljene domove... zaklane ljude i silovane devojke. Ti Vikinzi su bili gospodari ovog sveta... ceo južni deo zemlje bio je pod vlašću njihovih mačeva. Tarloh je zadrhtao i naježio se kao da mu je bilo zima. Došao je ovamo ne da se bori, već da otme devojku koji su oni ukrali.

Pažljivo je osmotrio okolinu, kao vojskovođa plan svoje strategije. Zapazio je gde je šuma najgušća, da su manje kuće, skladišta i kolibe za poslugu između glavne kuće i

zaliva. Ogromna vatra je gorela dole na obali i oko nje je sedelo nekoliko ljudi koji su urlali i pili, ali zbog jake hladnoće većina njih je pila u glavnoj kući.

Puzeći, spustio se niz šumovitu padinu i ušao u šumu koja se prostirala celom dužinom zaliva. Držao se njene ivice, približavajući se iz potpuno suprotnog pravca da ga ne bi primetili stražari koje je Torfel verovatno postavio napolju. Kad bi samo imao pored sebe ratnike Klera kao što ih je nekada imao. Tada se ne bi kao vuk prikradao između drveća. Stegao je sekiru i uzdahnuo. Bio je usamljeni izgnanik i više nikada neće voditi u bitku ratnike svog klana.

Bacio se naglo u sneg iza jednog niskog grma i ostao tamo mirno da leži. Približavali su se ljudi iz pravca u kojem je on išao... ljudi koji su glasno pričali i teško hodali. Uskoro je mogao jasno da ih vidi... bila su dvojica, golemi norsmenski ratnici čiji su se srebrni panciri presijavali na mesečini. Nosili su nešto između sebe s naporom i Tarloh se zaprepastio kad je video da je to Tamni Čovek. Njegovu zabrinutost da su pronašli njegov čamac potisnulo je veće zaprepašćenje. Ti ljudi su bili džinovi, ruku od gvozdenih mišića. A ipak su se mučili noseći statuu neznatne težine. U njihovim rukama izgledalo je kao da Tamni Čovek teži nekoliko stotina kilograma, a Tarloh ga je podigao lako kao pero. Skoro je opsovao od zaprepašćenja. Mora da su dobro pijani. Jedan od njih je progovorio i Tarlohu se podigla kosa na glavi.

— Spusti je dole. Mora da je tonu teška. Odmorimo se malo.

Onaj drugi je nešto promrmljao i počeli su da spuštaju statuu na zemlju. Onda je jedan od njih dvojice ispustio statuu i Tamni Čovek je tresnuo teško u sneg. Onaj prvi je zaječao i opsovao gadno.

— Budalo nespretna, ispustio si je na moju nogu! Vrag da te nosi, slomio si mi članak.

— Iskliznula mi je iz ruke — uzviknuo je drugi. — Kažem ti, ta statua je živa.

— Onda ću je zaklati — zagrmeo je povređeni Viking, izvlačeći mač i zamahujući njime. Vatra je blesnula kad se sečivo razletelo u stotinu komadića i onaj drugi Viking zaurla kad mu se komad tog čelika zario u lice.

— To je sotona — uzviknuo je drugi bacajući balčak. — Nisam je čak ni dotakao. Hajde, podignimo je... odnesimo je u dvoranu za pijančenje i neka Torfel odluči šta će sa njom.

— Ostavimo je ovde — promuklo će drugi, brišući krv sa svog lica. — Krvarim kao zaklana ovca. Vratimo se i recimo Torfelu da se nikakav brod ne prikrada ostrvu. Zato nas je poslao... da to proverimo.

— A onaj čamac u kojem smo našli ovo? — obrecnuo se drugi. — Mora da je neki škotski ribar zalutao u oluji i sada se kao pacov krije negde u šumi. Hajde, podignimo je; bilo da je božanstvo ili sotona, odnećemo je Torfelu.

Stenjući od napora, podigli su statuu i nosili je polako, dahćući i psujući glasno.

Tarloh se podigao oprezno i gledao za njima. Jeza mu je prožimala telo. Obojica su bila snažna koliko i on, a ipak su je jedva nosili dok ju je on nosio lako. Odmahnuo je glavom i nastavio svojim putem.

Konačno je stigao do mesta koje je bilo najbliže naselju. Sada je bio pred sudbonosnim ispitom. Mora nekako doći do kuće i sakriti se neopaženo. Oblaci su se skupljali. Sačekao je da jedan oblak zakrili mesec i onda potrčao brzo kroz dubok sneg. Ličio je na senku nastalu iz senke. Žagor i pesma iz one dugačke kuće bili su zaglušujući. Sada je bio sasvim blizu.

Poput senke, Tarloh se prikradao oko kuće. Primetio je sporedan ulaz i oprezno krenuo prema njemu. A onda se brzo povukao i priljubio uza zid. Neko je iznutra

povlačio rezu. Vrata su se širom otvorila i napolje je izašao golemi ratnik. I ugledao je Tarloha. Razvukao je svoje bradom obrasle usne, ali Tarloh ga ščepa u istom momentu za vrat i poče da steže neumoljivo. Viking je klonuo, vrat mu je bukvalno pukao pod gvozdenim stiskom. Tarloh ga je bacio u sneg i pljunuo na njegovo mrtvo lice pre nego što se ponovo uputio prema vratima.

Ramenom je gurnuo vrata i ona se polako otvoriše. Zavirio je unutra i ugledao praznu prostoriju punu buradi sa pivom. Ušao je unutra bešumno, zatvarajući vrata. Razmišljao je da sakrije telo svoje žrtve, ali nije znao kako to da učini. Mora se uzdati u sreću da ga niko neće videti u dubokom snegu gde je ležao. Prošao je kroz prostoriju i video da ona vodi u drugu, paralelnu sa spoljnim zidom. I to je bilo skladište, ali potpuno prazno. Na kraju te prostorije nalazio se prolaz zakriljen zavesom odakle se ulazilo u glavnu salu, kako je Tarloh mogao da zaključi po galami koja je dopirala odatle. Provirio je oprezno.

Posmatrao je salu za pijančenje... veliku salu koja je služila za gozbe, za većanje saveta i kao dnevni boravak gospodara. Večeras je u sali bilo izuzetno veselo. Golemi borci riđih brada, divljih očiju sedeli su ili bili zavaljeni na grubim klupama, šetali po sali i ležali na podu. Pili su iz rogova ili kožnih mešina i gušili se velikim komadima raznog hleba i pečenog mesa. Bio je to prizor neobičnog nesklada, jer u kontrastu sa ovim varvarima i njihovim grubim pesmama i povicima, zidovi su bili ukrašeni predmetima opljačkanim od civilizovanih naroda. Lepe tapiserije koje su normanske žene izradile, bogato ukrašeno oružje francuskih i španskih prinčeva, ukrasi od svile iz Vizantije i sa Orijenta... jer te galije sa aždajskom glavom daleko su plovile. Tarlohova osećanja prema ovim varvarima teško da bi se mogla opisati. Za njega oni su bili đavoli... sotone sa severa koje su ne-milosrdno ugnjetavale miroljubiv narod juga. Mozak mu je pulsirao i plamteo dok ih je posmatrao. Mrzeo ih je kako samo jedan Gel može mrzeti... prezirao je njihovu nadmenost, ponos i moć, njihovu mržnju prema svim drugim narodima i gnušao se njihovih očiju koje su s prezirom i pretnjom gledale na ceo svet. Geli su bili okrutni, ali znali su i za trenutke osećajnosti i nežnosti. Norsmeni nisu bili sentimentalni.

Ovaj razvratni prizor delovao je kao šamar za Tarloha i trebalo je vrlo malo da potpuno pobesni. I do toga je i došlo. U pročelju je sedeo Lepi Torfel, mlad, zgodan, nadmen I rumen od vina I ponosa. Građom je mnogo podsećao na samog Tarloha, osim što je bio krupniji u svakom pogledu. Kao što je Tarloh bio izuzetak kao crn medu svojim narodom, tako je Torfel bio izuzetak kao plav među svojima. Pored njega... Tarloh zari nokte u svoje dlanove... sedela je Mojra O'Brajen, odudarajući strašno od svih tih golemih, plavih ljudi i žena sa dugačkim žutim kosama. Bila je mala, gotovo krhka, i imala kosu crnu kao ugalj. Ali koža joj je bila svetla kao i njihova, mada se njihove žene nisu mogle pohvaliti ružičastim tenom koji je ona imala. Njene pune usne bile su blede od straha i drhtala je od vike i urlanja. Tarloh je video kako se ukočila od straha kad ju je Torfel grubo zagrlio. Sala je treperila pred Tarlohovim očima i borio se očajnički da sačuva kontrolu nad sobom.

— Onaj desno je Torfelov brat, Osrik — promrmljao je Tarloh sam sebi. — A onaj levo od Torfela je Tostig, Danac, za koga kažu da mačem prepolovi vola. A ono je Halfgar, zatim Svejn, pa Osvik i Atelstejn, Saksonac... jedan od slavnih morskih vukova. Do vraga... a ko je ono... sveštenik?

Bio je to zaista sveštenik. Sedeo je bled i ukočen i nemo prebrajao svoje brojanice. Njegove tužne oči bile su prikovane za nežnu Irkinju u pročelju. A onda je Tarloh video nešto drugo. Na jednom manjem stolu postrani, stolu od mahagonija, stajao je Tamni

Čovek. Ona dva Norsmena ipak su ga donela u salu. Ovaj prizor šokirao je Tarloha i smanjio vatru koja mu je plamtela u mozgu. Samo pet stopa visoka, statua je izgledala mnogo veća. Kao i uvek, kad god bi pogledao u Tamnog Čoveka, Tarloh je imao osećaj da su se odjednom otvorila vrata u neko veliko prostranstvo i vetar zaduvao između zvezda. I čekanje... čekanje na koga? Možda je Tamni Čovek gledao kroz zidove skalija, preko snežne pustoši i preko predgorja. Možda su te slepe oči videle onih pet brodova čija su vesla čak i sada bešumno veslala kroz mirne, tamne vode. Ali o tome Tarloh nije ništa znao... ni o brodovima, ni o nemim veslačima, malim, tamnim ljudima sa podozrivim očima.

Torfelov glas razleže se salom:

— Hej, prijatelji! — Svi su ućutali i okrenuli se kad se mladi kralj mora podigao na noge. — Večeras — zagrmeo je — ja se ženim!

Buran aplauz prolomi se dvoranom.

Torfel grubo podiže devojku i postavi je na sto.

— Nije li ovo prava nevesta za jednog Vikinga? — uzviknu je. — Malo se stidi, ali to je sasvim prirodno.

— Svi Irci su kukavice — zaurlao je Osvik.

— To dokazuje ožiljak na tvom licu — podsmehnu se Atelstejn što izazva buru smeha.

— Čuvaj je se, Torfele — doviknu mladi Juno koji je sedeo me]u ratnicima. — Irkinje imaju kandže kao mačke.

Torfel se nasmeja samouvereno.

— Nekoliko udaraca bičem naučiće je pameti. Dosta sada. Kasno je. Svešteniče, venčaj nas.

— Kćeri — počeo je sveštenik nesigurno — ovaj paganin me je na silu doveo ovamo da obavim hrišćenski ritual u jednoj bezbožničkoj kući. Hoćeš li svojom voljom da se udaš za ovog čoveka?

— Neću! Neću! Nikada! — kriknula je Mojra očajnički i Tarlohovo čelo se oznojilo u momentu. — Svevišnji, spasi me ove opake sudbine. Oteli su me iz mog doma... ranili mog brata koji bi me spasao.

— Tišina! — zagrmeo je Torfel, lupivši je preko usana iz kojih poteče tanak mlaz krvi. — Tako mi Tora, naučiću te pameti. Odlučio sam da se oženim tobom i biće tako. Nemoj da se predomislim i postaneš robinja umesto moja žena.

— Kćeri — zadrhta sveštenik, plašeći se ne za sebe, već za nju — razmisli! Ovaj čovek ti nudi više nego što ti ijedan čovek može ponuditi. Barem je toliko pošten da ti ponudi brak.

— Tako je — zaurla Atelstejn — udaj se za njega i iskoristi ga. Na jugu ima puno devojaka koje bi se rado menjale sa tobom.

Šta da uradim? Ovo pitanje je pritiskalo Tarlohov mozak. Mogao je samo jedno... da sačeka da se završi ova ceremonija i da se Torfel povuče sa svojom nevestom. A onda da je ukrade na najbolji moguć način. Posle toga... nije se usuđivao da misli unapred. Davao je i daće sve od sebe. Nije bilo načina da dođe do Mojre i da joj kaže da je tu. Ona mora da izdrži ovu ceremoniju venčanja bez trunke nade da bi neko mogao da je spase. Pogled mu je skrenuo instinktivno na Tamnog Čoveka koji je stajao dostojanstveno i ozbiljno. Kraj njegovih nogu staro se prepiralo sa novim... pagan sa hrišćaninom i Tarloh je čak i u tom momentu osećao da Tamni Čovek ne vidi nikakvu razliku između starog i novog.

Da li su te izvajane uši čule tihe zaveslaje na obali, zveckanje noževa i krkljanje

prerezanih vratova? Ti u dvorani čuli su samo svoje bučne glasove, a oni kraj vatre na obali pevali su ne sluteći da im se smrt približava.

— Dosta! — uzviknuo je Torfel. — Uzmi svoje brojanice i počni svešteniče. Dođi ovamo, divljakušo.

Svukao ju je sa stola i grubo spustio pored sebe. Ona ga odgurnu, očiju sjajnih od gneva. Vrela, gelska krv jurnula je njenim žilama.

— Ti žutokosa svinjo! — kriknula je. — Zar misliš da bi se jedna princeza od Klera, čijim žilama teče krv Brajana Borua, udala za varvarina kao što si ti? Ne... nikad se neću udati za tebe.

— Onda ćeš mi biti robinja — zaurlao je, hvatajući je za ruku.

— Ni to ti neću biti, svinjo — uzviknula je, zaboravljajući na strah. Brzinom munje izvukla mu je bodež iz pojasa i pre nego što je on mogao da je uhvati, zarila ga sebi u grudi. Sveštenik je kriknuo kao da je on zadobio smrtonosan ubod i poletevši napred, uhvatio je u naručje dok je padala.

— Neka te Svevišnji kazni za ovo, Torfele — uzviknuo je bolno dok je nosio Mojru do obližnjeg ležaja.

Torfel je stajao kao skamenjen. Zavladala je načas napeta tišina i Tarloh O'Brajen je poludeo.

— Lem Ladir Abu! — ratni poklič klana O 'Brajen zaori se salom kao krik ranjenog pantera i dok su se ljudi okretali prema kriku, pomahnitali Gel je poput udara vetra ujurio u salu. Njime je ovladao crni bes pred kojim bi zadrhtao i vikinški gnev. Sevajući očima i stežući zube, uleteo je među ratnike koji su se tako zatečeni potpuno zbunili. One užasne oči bile su prikovane za Torfela na drugom kraju dvorane, ali dok je Tarloh jurio prema njemu, on je zamahivao mačem desno i levo.

Klupe su tresnule na pod, ljudi su vikali i pivo se prosipalo na sve strane. Dva ratnika sa isukanim mačevima preprečiše mu put pre nego što je uspeo da stigne do Torfela, Halfgara i Osvika. Prestravljeni Viking pade raspolućene glave pre nego što je i stigao da podigne mač, a Tarloh, odbranivši se štitom od Halfgarovog udarca, nasrnu ponovo, sejući smrt svojom sjajnom sekirom.

Dvorana je odzvanjala od udaraca i urlanja. Ljudi su se hvatali za oružje i nadirali sa svih strana prema sredini gde je stajao usamljeni Gel i iskaljivao svoj užasni bes. Samo što je Halfgar pao, Gel se, poput pantera, baci na Torfela koji je isukao mač i stajao zbunjeno. Oružje se dizalo i spuštalo i Tarlohova sekira je bljeskala kao letnja munja. Dva ratnika nasrnuše na njega, jedan spreda, drugi otpozadi. S jedne strane navali Osrik, zamahujući mačem, a sa druge jedan ratnik sa uperenim kopljem. Tarloh se brzo saže i dva puta zamahnu sekirom, napred i nazad. Torfelov brat pade pokošen i ratnik preko njega. Tarloh se uspravi, braneći se štitom od ratnika koji spreda navali na njega. Šiljak njegovog štita se zabode u lice tog ratnika koji pade urlajući.

Krajičkom oka Tarloh je spazio Danca Tostiga kako, stojeći na stolu, mlatara ubitačno svojim opasnim mačem. A onda je mačem udario Tamnog Čoveka i mač mu zadrhta i puče u stotine parčića. Zureći zaprepašćeno u dršku koju je još uvek imao u ruci, Tostig se zatetura i Tarloh mu sekirom raspoluti glavu.

Čak i u tom trenutku, vazduhom je lebdela neka čudna pesma i ljudi su urlali. Jedan golemi ratnik nasrnu nespretno na Gela koji mu prereza grkljan pre nego što je ovaj i stigao da ga probode svojim kopljem. Cela dvorana je bleštala svetlošću koja je donosila brzu smrt. Tarloh je rizikovao život da bi brzo pogledao na glavni ulaz na drugom kraju dvorane. Kroz njega je nadirala neka čudna horda. Bili su to mali, tamni ljudi, crnih očiju i ukočenih lica. Nisu imali pancire... imali su samo mačeve, koplja i lukove. Odapinjali su dugačke, crne strele i varvari su padali kao pokošeni.

U skali dvorani nastade krvava bitka. Stolovi su se tresli klupe pucale, a podom tekla reka krvi. Crnih strelaca bilo je manje od Vikinga, ali prvi napad strela prepolovio je broj pagana i sada su nepoznati borci bili u prednosti. Omamljeni popijenim pivom i iznenađeni neočekivanim napadom, Vikinzi su se borili jadnom snagom koja im je još ostala. Ali primitivan gnev napadača bio je mnogo jači od njihove hrabrosti i oni su padali na sve strane. Njihova smelost bledela je u poređenju sa divljim gnevom Tarloha koji je, stojeći u sredini dvorane, neumorno zamahivao ubitačnom sekirom.

A nad svim ovim nadvio se Tamni Čovek. Tarlohu se činilo da je statua narasla... da je postala veća i da se nadvila nad celom dvoranom poput oblaka smrti. Imao je osećaj da ga nasilje i gnev ushićuju. Kao da mu je godio miris sveže prolivene krvi i kao da je u tim izmrcvarenim telima video prinošenje žrtvi.

Dvorana je podrhtavala od snažne i surove borbe. Ličila je na klanicu u kojoj su ljudi padali i umirali iskasapljeni. Glave su letele sa ramena. Oštra koplja su probadala srca koja su još uvek kucala u hrabrim grudima. Pobesnele sekire prolivale su mozgove. Oštri bodeži parali su utrobe i prosipali ih po podu. Zveket čelika postao je zaglušujući. Nijedan deo velike dvorane nije bio pošteđen ovog masakra.

Jedan od tamnih boraca zgrabio je dete koje je plačući utrčalo u dvoranu i rasuo mu mozak po zidu. Drugi je ščepao jednu ženu za zlatnu kosu i prerezao joj grkljan dok mu je ona pljuvala u lice. Niko nije bio pošteđen... ni muškarci, ni žene, ni deca.

Najkrvavije se tuklo oko stola... tamo gde je stajao Tamni Čovek. Vikinzi i nepoznati borci padali su jednako pod njegovim nogama.

Svejn i Torfel su se borili rame uz rame. Saksonac Atelstejn stajao je naslonjen leđima na zid i po jedan čovek bi pao sa svakim zamahom njegove sekire sa dvostrukim sečivom. I sada je nasrnuo Tarloh, izbegavši vešto prvi zamah njegove sekire. I pokazao je brzo prednost irske lake sekire, jer pre nego što je Saksonac mogao da zamahne ponovo svojom sekirom, Gelova sekira je poletela kao kobra i zarila se duboko u Atelstejnova rebra. Usledio je još jedan udarac i on je pokleknuo dok mu je krv liptala iz čela.

Više niko nije štitio Torfela osim Svejna, ali kad je Gel skočio kao panter, neko se isprečio pred njim. Vođa tamnih ljudi nasrnuo je na Svejna i probo ga kratkim bodežom. Torfel se našao sam licem u lice sa Tarlohom. Torfel nije bio kukavica; čak se nasmejao kad je zamahnuo mačem, ali na gnevnom Tarlohovom licu nije bilo nimalo milosti.

Sa prvim udarcem, Torfelov mač puče. Mladi morski vuk skoči kao tigar na svog neprijatelja i zamahnu onim što je ostalo od njegovog slomljenog mača. Tarloh se nasmeja divlje kad mu krv poteče iz obraza i u istom trenutku odseče Torfelu levo stopalo. Viking pade, zatim se podiže na kolena i izvuče bodež. Oči su mu bile zamagljene.

— Dokosuri me, proklet da si — zastenjao je izbezumljeno.

Tarloh se nasmeja strašno.

— Gde su ti sada snaga i moć? — podrugnuo se. — Ti koji si hteo na silu da se oženiš jednom irskom princezom... ti...

Odjednom ga je obuzela silna mržnja i sa urlikom pobesnelog pantera zamahnuo je sekirom i odrubio mu glavu. Držeći u ruci taj strašan trofej, uputio se prema odru Mojre O'Brajan. Sveštenik joj je podigao glavu i prineo pehar vina njenim bledim usnama. Njene zamagljene sive oči izgleda da su načas prepoznale Tarloha i pokušala je da mu se osmehne.

— Mojra, krvi moga srca — rekao je izgnanik teško — umireš u tuđoj zemlji. Ali ptice u našim šumama plakaće za tobom i trava će uzalud uzdisati za tvojim malim nogama. Ali nećeš biti zaboravljena... sekire će ubijati za tebe i gradovi će plamteti. I

dok se tvoj duh ne smiri, primi ovaj dokaz moje osvete!

I pružio joj je Torfelovu glavu iz koje je još uvek tekla krv.

— Tako ti boga, sine moj — rekao je sveštenik glasom promuklim od užasa — dosta je bilo... dosta je bilo. Imaj milosti prema... oh, bože, umrla je. Neka se bog smiluje njenoj duši, jer mada je sama sebi oduzela život, umrla je onako kako je i živela... čista i neokaljana.

Tarloh je kleknuo na pod i sagnuo glavu. Sva vatra njegovog ludila iščeznula je u njemu i ostala je samo crna tuga i duboko osećanje uzaludnosti. U dvorani je vladao apsolutan mir. Nije se čulo stenjanje ranjenih jer su noževi malih, tamnih ljudi obavili svoj posao, tako da više nije bilo ranjenih. Tarloh je osetio da su se pobednici okupili oko stola na kojem je bila statua i posmatrali su je zadivljenim očima. Sveštenik je izmrmljao svoju molitvu nad telom mrtve devojke. Vatra je plamtela u jednom kraju dvorane i niko je nije gasio. A onda se jedno golemo telo poče dizati nesigurno iz hrpe ubijenih boraca. Atelstejn, Saksonac, koga ubice nisu dokosurile, naslonio se uza zid i zurio omamljeno. Krv je liptala iz rane na njegovim grudima i iz čela gde ga je pogodila Tarlohova sekira.

I Gel mu priđe.

— Ne mrzim te, Saksonče — rekao je teško — ali krv traži krv i moraš umreti.

Atelstejn ga je samo gledao i ćutao. Njegove krupne sive oči bile su ozbiljne, ali u njima nije bilo straha. I on je bio varvarin, bio je više pagan nego hrišćanin. Hrabro je gledao smrti u oči, ali kad je Tarloh zamahnuo sekirom, sveštenik je skočio između njih i izbezumljeno raširio ruke.

— Dosta je bilo. Naređujem ti u ime boga! Svevišnji, zar nije dovoljno krvi proliveno u ovoj užasnoj noći? Tako ti boga, poštedi barem ovog čoveka.

Tarloh spusti sekiru.

— Tvoj je... ne poklanjam mu život zbog tvojih kletvi i preklinjanja, već zato što si čovek i što si bio dobar prema Mojri.

Tarloh se okrenu naglo jer oseti da ga je neko dodirnuo po ruci. Vođa nepoznatih boraca ga je gledao prodornim, crnim očima.

— Ko si ti? — upita ga Gel.

— Ja sam Bogar, voda Pikta, prijatelju Tamnog Čoveka.

— Zašto mi se obraćaš tako? — upita ga Tarloh.

— Tamni Čovek se vozio u tvom čamcu i doveo te je do Helnija... po vetru i po mećavi. Spasao ti je život kad je slomio mač onom golemom Dancu.

Tarloh pogleda u statuu Tamnog Čoveka. Neka nadljudska inteligencija krila se iza beživotnih očiju.

— Šta predstavlja ta statua? — upita ga Gel.

— To je jedini bog koji nam je još ostao — odgovorio je tamni voda svečanim glasom. — On predstavlja našeg najvećeg kralja, Brana Mak Morna, onog koji je okupio razbijena plemena Pikta i stvorio moćnu naciju, onog koji se borio protiv Norsmena i Britona i razbio rimske legije pre mnogo vekova. Ovu statuu je napravio jedan čarobnjak još dok je veliki Morn bio živ i kad je poginuo u poslednjoj velikoj bici, duh mu se preselio u nju. To je sada naše božanstvo.

— Vladali smo svetom pre mnogo, mnogo vekova. Pre Danaca, pre Gela, pre Britona i pre Rimljana mi smo vladali zapadnim ostrvima. Naša utvrđenja su dopirala do sunca. Brusili smo kamen i štavili kožu i bili smo srećni. Onda su došli Kelti i oterali nas u divljinu i pustoš. Zauzeli su jug zemlje. Ali mi smo bili jaki i održali se gore na severu. Rimljani su potukli Britonce i krenuli na nas. Ali naišli su na tvrd orah, na Brana Mak

Morna koji je razbio njihove čelične redove i saterao rimske legije sasvim na jug.

— Bran Mak Morna je pao u toj velikoj bici i mi smo bili potučeni. Mi Pikti živimo sada kao vukovi raštrkani po ostrvima. Izumiremo polako. Ali Tamni Čovek će ostati... naš veliki kralj, Bran Mak Morn će uvek živeti u ovoj statui.

Kao u snu, Tarloh je video kako jedan drevni Pikt svojim tankim rukama podiže statuu sa stola. Koža na njegovim tankim rukama bila je sparušena kao u mumije, ali on je sa lakoćom podigao statuu koju su ona dva Vikinga jedva nosila.

Kao da mu je pročitao misli, Bogar reče tiho.

— Samo prijatelj može i sme da dotakne Tamnog Čoveka. Znali smo da si ti prijatelj jer si ga vozio u svom čamcu i nije ti ništa učinio.

— Otkuda to znaš?

— Onaj starac — pokazao je rukom na starca sa belom bradom — Gonar, naš vrhovni sveštenik, sanjao je jedan san i u snu mu se prikazao Bran. Rekao mu je da su Grok i njegovi ljudi ukrali statuu i otplovili sa njom u velikom čamcu. I u snu, Gonar je krenuo za njima. Video je da ih Danci gone i da je došlo do krvavog obračuna na Ostrvu mačeva. Video je i tebe kad si došao i uzeo statuu Tamnog Čoveka. Video je i to da je duh velikog kralja bio zadovoljan tobom. Smrt neprijateljima velikog Mak Morna. Sreća neka prati sve njegove prijatelje.

Tarloh se osvestio kao da je bio u dubokom transu. Dvorana je plametela i svojim plamenovima osvetljavala izrezbareno lice Tamnog Čoveka dok su ga njegovi poklonici iznosili napolje. Da li je moguće da je duh davno umrlog kralja živeo još uvek u tom hladnom kamenu? Bran Mak Morn je voleo svoj narod divljom ljubavlju; užasnom mržnjom je prezirao njihove neprijatelje. Da li je moguće udahnuti u kamen ljubav i mržnju koje će trajati vekovima?

Tarloh je podigao telo mrtve devojke i izneo ga iz plamteće dvorane. Pet dugačkih čamaca bilo je usidreno u zalivu, nedaleko od vatre pored koje su ležala tela ubijenih čuvara.

— Kako vas ovi nisu videli kad ste pristali čamcima? — upitao je Tarloh. — I kako ste se usudili da krenete u ovakvim otvorenim čamcima?

— Bili su pijani — odgovorio je Pikt. — Sledili smo trag Tamnog Čoveka i ti si nas doveo ovamo.

Tarloh se divio hrabrosti ljudi koji su se usudili da se otisnu morem u takvim čamcima. Tada se setio i svog čamca i zamolio Bogara da pošalje nekoliko svojih ljudi po njega. Pikt je tako i učinio. Dok je čekao da mu donesu čamac, koji se nalazio iza rta, posmatrao je sveštenika kako previja rane preživelim ratnicima. Ratnici su ležali bespomoćno... niti su mu se žalili, niti zahvaljivali.

Ribarov čamac se pojavio iza rta sa prvim zracima sunca. More je bilo crveno pri svetlosti zore. Pikti su ulazili u svoje čamce i unosili svoje mrtve i ranjene. Tarloh je ušao u čamac i spustio pažljivo svoj tužni teret.

— Počivaće u svojoj zemlji — promrmljao je, zaklinjući se. — Neće počivati na ovom hladnom, tuđem ostrvu. Bogare, kamo vi idete?

— Vraćamo Tamnog natrag na njegovo ostrvo i njegov oltar — odvratio je Pikt. — On ti zahvaljuje kroz usta svog naroda. Prolivena krv nas sada vezuje, Gele, i možda ćemo se ponovo videti ako ti bude bila potrebna naša pomoć.

— A ti, dobri Džerome? — Hoćeš li poći sa mnom?

Sveštenik je zavrteo glavom i pokazao na Atelstejna. Ranjeni Saksonac je ležao opružen na životinjskim kožama.

— Ostajem ovde da pomognem ovom čoveku. Teško je ranjen.

Tarloh prelete pogledom okolinu. Kuće su gorele i crni dim se dizao visoko u nebo. Bogarovi ljudi su zapalili skladišta i veliku galiju.

— Smrznućeš se ili umreti od gladi. Pođi sa mnom.

— Izdržaćemo obojica. Ne nagovaraj me, sinko.

— Ali on je pagan i pljačkaš!

— Nije važno. On je čovek... ljudsko biće. Neću ga ostaviti da umre.

— Neka ti bude. Onda ostani.

Tarloh je bio spreman da se otisne. Čamci Pikta već su zaobilazili rt. Čuo je jasno skladno udaranje vesala po površini vode. Nisu se osvrtali... samo su veslali napred.

— Pogledaj! — uzviknuo je odjednom, pokazujući rukom prema pučini. — More je krvavo. O, moj narode, moj narode, krv koju si prolio u gnevu obojila je čak i more.

— Došao sam po mećavi i oluji — nastavio je Tarloh, ne shvatajući odmah sveštenikove reci. — Kako sam došao, tako ću i otići.

Sveštenik je zavrteo glavom.

— To je više od običnog mora. Tvoje ruke su umrljane krvlju i sledićeš crvenu, morsku stazu, sve dok ti Bog ne oprosti tvoj užasan greh. Svemogući Bože, kada će prestati da pada ta krvava kiša?

Tarloh je odmahnuo glavom.

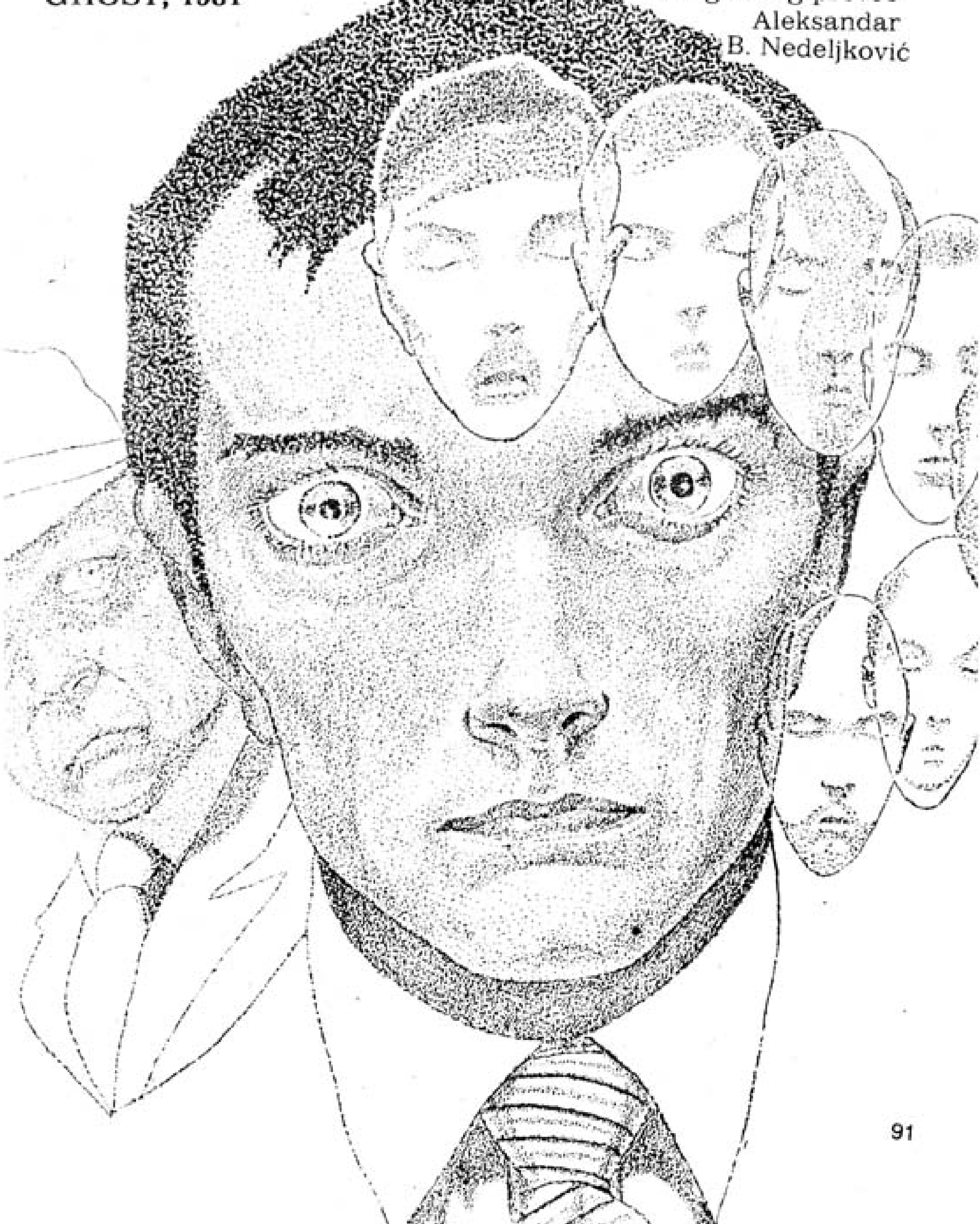
— Neće prestati sve dok postoji ljudska rasa — i snažan vetar naduva mu jedro i ponese čamac prema tamnocrvenoj pučini.

Bil Proncini i Bari Malcberg

KUDA ODLAZI DUŠA

Bill Pronzini & Barry N. Malzberg, WHITHER THOU, GHOST, 1981

S engleskog preveo Aleksandar B. Nedeljković

Radio sam na stolu za preglede broj tri kada su došli arheiportiks u žalosti, njegov sveštenik, i, u kutiji, duh njegovog oca.

Mi kroz lunarnu kontrolu ulaska puštamo u pravcu Zemlje — a ponekad i ne puštamo — pripadnike svih rasa Federacije; silna mnogobrojnost i silna *raznovrsnost* inteligentnih i ponekad opakih stanovnika ovog univerzuma nikad nisu prestali da me zapanjuju. Ali čak i po tim standardima, zbog kojih carinik na ulaznim stanicama postaje star i ciničan pre nego što stigne do tridesete godine života, arheiportiksi su neobični.

U toj rasi, pojedinac živi stotinama zemaljskih vekova, ali tu dugovečnost oni postižu pomoću transformacije. Zreli arheiportiks ima približno antropoidne razmere, ali sa četiri, a ne dva, rukolika izdužetka; pokriveni su privlačnim mrljama blago ljubičaste, zelene, ili žute boje, što zavisi od toga kojem od njihova tri pola pripadaju. Međutim, približno posle pedeset godina arheiportiks oboli, izmršavi i konačno prestane da egzistira u svojoj dotadašnjoj formi; njegovo telo postaje ektoplazmično, a zatim gasovito. Očuvanje tog isparenja, to jest duha, bitno je za njihovu relativnu besmrtnost. Ako se duh na pravi način izdvoji i tretira, zgusnuće se posle intervala od nekoliko nedelja, i pretvoriće se u bebu arheiportiksa koja ulazi u svet kmečeći, lišena memorije, i koju treba iznova obrazovati.

Pošto gubitak isparenja može značiti gubitak života, arheiportiksi su razvili (što nije ni čudo) standardnu bronzanu kutiju za čuvanje svojih duhova, a takođe i niz strogih rituala kojima predsedava porodični sveštenik; smatra se da duh mora, dok je u svom veoma ranjivom metamorfičnom stanju, biti u neprekidnom i kruto zaštićenom blagoslovenom stanju, da ga ne bi oštetili zli uticaji. Takođe se preporučuje da rođaci tokom ovog perioda transformacije povedu voljenog duha na dugo putovanje — jer drevna predanja kažu da će širi vidici dati uvećanu i proširenu reinkarnaciju.

Znam da sve to zvuči komplikovano — ali to je samo suština onog što nam o arheiportiksima savetuje *Leksikon* bića, autoritativni priručnik carinika na stanici »Luna — imigracija«. Postoje i drugi aspekti za koje niko od nas na kontrolnom punktu, ni do danas, nije siguran da ih razume.

Tog jutra redovi su se sporo pomicali u glavnoj baraci carinarnice, a taj arheiportiks u žalosti imao je na svom zeleno istačkanom licu izraz dosade i pospanosti kad je na njega došao red. Kroz prvu rupu u svojoj vilici bio je provukao blistavo crveni fragment neirkona, premalen da bi se opteretio uvoznom carinom za dragulje; kroz drugu rupu bio je provukao eliptični privesak koji ga je označavao kao žalioca. Sveštenik je bio u boji lavande, obučen u dugu, opuštenu odeždu. Svoju glavu, pokrivenu kapuljačom, sagnuo je, i u pozi velikog uvažavanja ritmično je napevao nad bronzanom kutijom koju je držao svojim dugim i trećim izdužetkom.

Izgledali su ispravno i njihovi papiri su bili u redu, moj prvi impuls bio je da ih propustim bez preostalih formalnosti. Ali zadržao me je neki dublji instinkt. Sprečavati nepoželjne da stignu na Zemlju — to je značajan posao; da nema ovakvih carinskih inspektora kao što sam ja, prolazio bi svakojaki šljam — trgovci drogom, prenosioci epidemija, prevaranti, šverceri, ubice, trgovci robljem, pornografi. Zato razvijamo instinkte i učimo se da im verujemo.

Klimunuo sam glavom prema prihvatnoj kutiji koju je sveštenik nosio, i rekao žaliocu, na federacijskom engleskom:

»Unutra imate duh rođaka?«

»Da«, reče on, »duh moga oca. Otišao je iz života pre četiri dana, i sad je u začaranom stanju«.

»Duboko začaranom«, popravio ga je sveštenik. Pri tome je utešitelj, koga je sveštenik držao u svom četvrtom izdužetku, otvorio jedno krznom okruženo oko i žmirnuo ka meni.

Ti utešitelji arheiportiksovskih sveštenika su mala podrasa, zelenog krzna; oni svojim zapanjujućim talentom za pamćenje i recitovanje — dešavalo se da danima bez prestanka citiraju svete knjige arheiportiksa — prikrivaju činjenicu da raspolažu vrlo

malom inteligencijom i da ne razumeju smisao onoga što recituju. Pogledah tog utešitelja i učtivo klimnuh glavom; on načini jedan krkljavi zvuk i uzvrati mi daljim treptanjem. Preneo sam pogled na sveštenikovo lice, ali taj je opet počei da pevucka nad kutijom, svojim jezikom.

»U koje mesto na Zemlji ste krenuli?« pitao sam žalioca.

»Imamo obilje odredišta«, reče on.

»Koje je prvo?«

»Egipat i vaše veličanstvene piramide. Vodimo mog oca da doživi sva čuda vašeg sveta; a onda, kroz četiri nedelje, natrag na Arheiportiks da tamo čekamo njegovu reinkarnaciju«.

»A, tako. Pa, bojim se da morate otvoriti kutiju«.

Sveštenik prestade da pevuši. »Ali to se ne može učiniti«, reče on. »Ta duša je i stanju duboke začaranosti, u jedinstvu sa savršenstvom unutrašnjeg sveta. Ako se kutija otvori, on će se probuditi i možda pokušati da pobegne — «.

»Onda samo da odškrinemo«, rekoh ja. »Propisi zahtevaju da proverim.«

»To je svetogrđe«, reče sveštenik i nastavi sa svojim inkantacijama na arheportiksanskom jeziku. Utešitelj je nastavio da krklja i žmirka kao i pre.

»Moraćete da otvorite kutiju«, rekoh žaliocu. »Inače neću moći da vas pustim da prođete«.

»Pa, onda, dobro«, reče žalilac. Uze kutiju iz sveštenikovih ruku i položi je na sto pred mene. Onda otkači zatvarač na prednjoj strani kutije i okrete je tako da je prednja strana bila ka meni.

Naginjući se sasvim blizu, podigao sam poklopac blago, vrhom kažiprsta, spremio se da usmerim zrak svetlosti tamo. Sveštenik me je, glave napola sagnute posmatrao intenzivnim, oštrim pogledom. Na žaliočevom zeleno istačkanom licu nije bilo nikakvog izraza.

U unutrašnjosti kutije nešto kao da je zasvetlucalo; refleksno sam trgnuo unazad i šaku i glavu. Trenutak pre nego što se poklopac, padajući, zatvorio, mlaz žutkastih isparenja je izleteo i šiknuo pored mog uva, nagore.

»Pobegao je!« povika sveštenik. »Pustili ste duha da pobegne!«

»Oče!« — lelekao je žalilac. »Vrati se, oče!«

Ali duh nije imao nameru da se vrati; kao što u Leksikonu bića lepo piše, jednom oslobođeni duh arheiportiksa uvek stremi ka dnevnoj svetlosti i otvorenim prostorima. Nekoliko sekundi je lebdeo nedaleko od mene, kao da se orijentiše; onda kad sam posegnuo za njim, otplovio je u daljinu, preko zone za rad carinika, prem hangarima za zemaljske putničke šatlove.

»Udaljava se, biće izgubljen!« povikao je sveštenik. Podigao je suknje svoj odežde jednim izdužetkom, i pojurio sprintom kroz kontrolni punkt, goneći duha. Žalilac je ostao gde je bio, kutija je ostala na stolu. »Zaustavite ga! Zaustavite duha!«

Tad je nastala znatna konfuzija. Putnici koji su bili već propušteni kroz carinu, i koji su čekali sledeći šatl, pojurili su da vide šta se dešava — i ljudi i vanzemaljci podjednako. Dvoje-troje vrisnuše, a jedan arkturijanski sauropod je pao u nesvest kad je duh proplovio pokraj njega vukući za sobom žute pramenove kao kometa rep. Stražari, koji su čekali u pripravnosti još od kad sam ja pritisnuo ono ispupčenje is pod stola, takođe su krenuli ka ovoj oblasti.

I ljudi i druga bića vrzmali su se unaokolo, pokazivali prstima i drugim izdužecima, stvarali galamu, sudarali se. Duh je među njima lepršao i vijorio se kao dečj papirni zmaj i uputio se ka izlazu iz hangara. Zahvaćeni, valjda, »duhom trenutka (da se tako izrazim), bar polovina prisutnih pojuriše za njim.

Ali nije pojurio arheiportiksovski sveštenik. A nisam ni ja.

U toj gužvi, kliznuo je prema sad napuštenoj sobi s prtljagom,i uvukao se u nju.Isto sam učinio i ja, nekoliko sekundi kasnije.I uhvatio ga kako se naginje nad jednim od komada prtljaga, pružajući utešitelja u svom četvrtom izdužetku.

»Ni makac, ti«, rekoh.

Okrenuo se trzajem i pogledao me ispod svoje kapuljače. »Duh...« reče. »Učinilo mi se da je ovamo ušao...«

»Ma kako da ne.«

Potegao sam svoj pištolj — ošamućivač i njime mahnuo, pokazujući mu da odstupi i pomakne se u stranu. Onda sam mu prišao i slobodnom rukom oprezno uzeo utešitelja. Ovaj je, zureći svojim uplašenim očicama u mene, opet zakrkljao. Zato sam ga okrenuo naglavačke i protresao pet-šest puta, jako. Uspelo je.

Utešitelj je zinuo, a iz njegovih usta je poispadalo tačno ono što sam očekivao: više od dvadeset retkih i dragocenih neirkonskih dragulja, koji su bili dotad skriveni unutra.

Da vidimo da li sam ovo dobro shvatio, rekao je nadzornik kasnije u svojoj kancelariji. Oni su *želeli* da vi otvorite kutiju i oslobodite duha, tačno?«

»Tačno«, rekao sam. »Računali su na to. Da nisam ja to učinio, pretpostavljam da bi jedan od njih našao načina da to uradi. Znali su da će oslobođeni duh krenuti prema najbližem dnevnom svetlu i otvorenom prostoru — a to je značilo da će morati da preleti zonu za rad carinika i da krene pored odeljenja za prtljag, prema putničkim hangarima. Plan im je bio da stvore konfuziju i da je iskoriste da se sveštenik uvuče u prtljažno odeljenje, te da prebaci dragulje iz utešiteljevih usta u nečiju već pregledanu torbu; pa, kad red bude ponovo uspostavljen, da se on, žalilac, i utešitelj podvrgnu kompletnom pretresu, da budu pušteni, odu sledećim šatlom do Zemlje, i tamo da uzmu dragulje.«

»Lukav plan«, reče nadzornik. »Kako ste pogodili da to nisu pravi žalilac niti pravi sveštenik?«

Ono što supervizor najviše voli kod inspektora jeste skromnost. Rekao sam skromnim tonom: »Kao prvo, žalilac se nije mnogo bunio kad sam insistirao da se kutija otvori, a sveštenik se bunio bezvoljno. A po pretpostavci, arheiportiksi mnogo štite svoje duhove i silno se trude da ih održavaju u neprekidno blagoslovenom stanju. Zatim, žalilac se nije potrudio da pođe u poteru: samo sveštenik je to učinio. Najzad, sveštenik nije poneo kutiju sa sobom, verovatno zato što nije želeo da ja pomislim da u njoj ipak ima nečeg skrivenog pa da pojurim za njim. Ali u šta bi on to stavio duha kad i ako bi ga uhvatio? Zato je bilo jasno da taj duh ne može biti žaliocev otac — duha su verovatno ukrali na Arheiportiksu, kao i dragulje — i da taj sveštenik ne može biti sveštenik«.

»Ali kako ste znali da su šverceri?«

»Po utešitelju«, rekoh. »Leksikon nam kaže da ta bića vole da recituju: dešavalo se da danima bez prestanka citiraju svete knjige arheiportiksa. Međutim ovaj utešitelj nije progovarao ni reč, samo je krkljao«.

»Krkljao?« reče supervizor. »A, razumem. Nije mogao da recituje, mogao je samo da krklja, zato što su mu usta bila puna dragulja.«

Skromno sam klimnuo glavom.

»Još nešto, pre nego što se vratite na posao«, reče on.

»Šta se dogodilo sa duhom? Da li ga je iko, hm, uhapsio?«

»Nije. Smatramo da je napustio kupolu kroz neki od izlaza za šatlove. Ne verujem da ćemo ga ikad naći.«

Nadzornik se iscerio i pogledao ka plafonu. »Kuda, kuda, dušo, kuda?« reče

Ali pokazalo se da nisam bio u pravu: duh ipak nije bio napustio kupolu; štaviše, našli smo ga — šest nedelja kasnije, blizu malo korišćenog magacina broj četiri. Reinkarnirao se u kmečeću, blistavo žutu arheiportiksansku bebu trećeg pola.

Lično sam odneo bebu u nadzornikovu kancelariju i stavio je na njegov radni sto.

»Evo, evo duše, evo«, rekao sam.

Slobodan Ivkov

ONI SU TU, SIGURNO

(ali nije još sve izgubljeno)

7. 2. 2084.

Poštovani druže uredniče »Alefa«,

Prvi put sam nedavno podigao platu. Uznemirila me je činjenica da ona ne može zadovoljiti osnovne ljudske potrebe i da je, izvesno, namenjena i prilagođena drugačijoj formi života. Zatim sam, sve češće uzalud odlazeći u prodavnicu, zapazio kako nestaju neki osnovni artikli neophodni za preživljavanje. Istina, posumnjao sam ja i ranije, no sve ovo me je potpuno i definitivno otreznilo.

Tražeći uzrok i razlog neke pojave, lutaćete i Vi popriličnо i možda ćete ostati kratkih rukava ako dobro ne obratite pažnju na posledicu. Ja sam, odmah da raščistimo, popriličnо nekonvencionalan tip i nisam podlegao iskušenju da se koristim klasičnim i već istrošenim naučnim metodama i modelima. Naprotiv. Izmišljao sam nove.

Mogao sam godinama prolaziti kraj ljudi i na njihovim licima ne zapažati ništa posebno, ali kada sam počeo da razmišljam o nekoj neljudskoj formi života koja ugrožava naš opstanak, stvari su se ukazale u pravoj svetlosti. Nije trebalo mnogo vremena, pa da ugledam prve Neljude.

Još uvek mi je čudno kako su se to oni godinama drsko kretali među nama, a da ih nisam do sada primećivao. Olakšavajuća okolnost je, tešim se, što se ove kreature na prvi pogled zaista uopšte ne razlikuju od normalne čeljadi.

Kao svaki dobar građanin, čim sam primetio da su se uvukli u naše redove, počeo sam da ih uklanjam. Lako je bilo uzeti sebi tu slobodu pošto je, isto tako, lako shvatiti da me niko bez očitih dokaza ne bi shvatao ozbiljno.

Ubijam ih, koliko god je to moguće, polako i oprezno. Trudim se, ako mi to vreme dozvoli, da im prvo razbijem glavu i ogolim mozak, Sačuvaj bože da je to posledica mog sadizma, potisnute agresije ili paranoidne šizofrenije. Ne. Uostalom, videćete kasnije iz pisma zašto te činim.

Kod jednog od njih sam našao nekakav džepni prijemnik neverovatne snage. Kada sam nakon više pokušaja uspeo da ga uključim, iz njega se, posle zvuka »piru-li-piruli-piruli« i poziva »Soko zove Moravu« i »Lijo, javi se!«, te sličnih besmislica koje im služe za kamuflažu, čuo neki meni nepoznat ili bar nerazumljiv jezik. Istina, ja nijedan zemaljski pored svog ne poznajem, ali ovaj je zvučao tako neljudski da sam, uplašen, ispustio aparat i do danas ga više nisam pokušavao aktivirati. Ne znam, možda je i oštećen. Artefakt (jer prijemnik je baš to, složićete se) čuvam i rado ću Vam ga staviti na uvid ukoliko sumnjate u moju ispovest.

Neke od Posmatrača sam otvorio i, začudo, anatomija im je zaprepašćujuće slična našoj. Ono što ih razlikuje od normalnih ljudi jeste mozak bez vijuga. Naravno da sam se odmah zapitao koliko im to smeta da razmišljaju razložno, i mogu li uopšte to da čine. Da li, ako su eventualno u mogućnosti da se koriste mozgom, to čine samostalno ili su dirigovani iz neke centrale (ne nužno električne)? Do dana današnjeg nema zadovoljavajućeg odgovora.

Ostale razlike nisam primetio, premda smatram da ih ima.

Samo, pojavljuje se jedan problem: šta da radim sa pedesetak leševa njihovih agenata? U podrumu mi samo zauzimaju mesto, a i počeli su da zaudaraju.

Ko bi rekao, smrde kao i obični ljudi?!

Kakve su im namere? Ni ja to pouzdano ne znam, druže uredniče. Nagađam da im je glavno da se uvuku u naše redove i ometaju normalan tok života dugoročno nas trujući opasnim materijama ili izgladnjujući nas dok polako ne izumremo i ne ustupimo im mesto. Zaista ne znam.

Viđam ih često kako prate druge ljude. Odmah ih prepoznajem, sledim (po mogućstvu automobilom, zbog lakšeg transporta do kuće) i, ako se ukaže prilika, likvidiram. Uklanjam ih da ne gubim posle vreme u objašnjavanju sudiji, ako me neko uhvati, o čemu se radi. Pomalo se plašim da moje akcije neće odmah naići na puno razumevanje i podršku. Žurno ih povlačim iz opticaja i da mi Posmatrači ne uđu u trag.

Da li sam nekada pogrešio, pa običnog čoveka, ispravnog građanina, kao što smo

Vi i ja...?

Ne verujem, ali je i to moguće. Ljudi smo, grešimo. Moram verovati da ipak nisam tako daleko otišao, no Vi sigurno uviđate kako je i to mala cena u odnosu na ukupan pozitivan efekat. Priznaćete, u brzini su moguće pogreške, a ja nisam uvek najraspoloženiji za »otvaranje«. Iskreno rečeno, ne verujem ni da bih tako lako od svakog ispitanika dobio dozvolu za otvaranje lobanje i pregled mozga.

Još jedno zanimljivo zapažanje, tek toliko da vidite koliko su nam slični. Zamislite, i oni hoće da žive. Priznajem, pružaju priličan otpor mojim uspešnim akcijama, ali dičim se time što sam do sada bio nezaustavljiv na svom putu ka istini.

Dok ovo pišem, čini mi se kako ipak nazirem postepeno njihov podmukli zadatak. Ovi Neljudi nas slede, proučavaju ljudsku kulturu i beleže naše ponašanje pokušavajući da nas oponašaju. Možda negde imaju i otvorene dosjee sa podacima o najinteresantnijim osobama. Ipak sam izvalio glupost. Pošto im je tehnika sigurno razvijenija od naše, verovatno imaju trake na kojima je zabeležen svaki karakterističan pokret.

Možda su i oni nekada bili ljudi. Možda je specifična forma njihove organizacije, uzrokovana funkcijom koju su imali u društvu, uslovila evoluciju, sve promene u mozgu koje sam Vam opisao i njihovo definitivno otuđenje.

Primećujem da ih je sve više. Da li će pokušati da nas zamene dvojnicima? Odjedanput ili postepeno? Uskoro ili u daljoj budućnosti? Hoće li zameniti sve ljude ili samo one važnije i uticajnije? Prisluškuju li nam telefone? Ravnaju li nam postepeno mozgove nepoznatim metodima i pritiscima? Sve su to pitanja na koja, moram priznati, još uvek nemam odgovore.

Iznenada mi je pala na pamet čudna, ali i sasvim verovatna teorija. Možda nas špijuniraju samo zato što im je to posao, a posmatraju jer nešto moraju da rade. Molim Vas, zbog čega i kod njih ne bi moglo doći do masovne nezaposlenosti?

Dozvoljavam, može se postaviti i drugačije pitanje: da smo mi na njihovom mestu (zanemarljivo je da li su sa druge planete ili iz neke paralelne dimenzije) da li bismo i mi ovako vodili politiku pune zaposlenosti? Možda možemo nešto i da naučimo od njih, ako već i sami nismo došli do sličnih rešenja?

U poslednje vreme mi se čini da sam otkriven. Primetio sam nekoliko puta kako me prate osobe, na izgled ljudskog lika, samo suviše praznog pogleda koji neprestano vrluda unaokolo i prikuplja podatke. Njihove oči su karakteristično sitne, kao svinjske, a ispod pazuha obično nose novine koje refleksno šire kada se praćeni naglo okrenu. U takvim situacijama najčešće »čitaju« novine, a samo ponekad šniraju cipele. Oblače ili kišne mantile ili dugačke kožne jakne. Šešir nije obavezan, ali je poželjan.

Možda nisam prvi koji Vam javlja o ovoj pojavi. Toliko su se namnožili da je ove individue, kako mi se sada čini, teško ne primetiti. Računam da ćete Vi, kao urednik naučno-fantastičnog časopisa znati o čemu je ovde reč i preduzeti potrebne mere, a zadržati diskreciju. Ako treba, okupićemo tajno sve zdravomisleće i organizovati hajku na Ravnomozgaše ili Bezvijugaše kako sam nazvao ovu tajanstvenu vrstu. Ja sam spreman na najveće žrtve. Sve artefakte koje posedujem, a odnose se na posete neljudskih bića Zemlji, stavljam slobodno na raspolaganje zainteresovanima.

Molim Vas da moju adresu zadržite za sebe, zbog konspiracije.

Drugarski pozdrav!

Vaš odani i pouzdani
Vinko Abrichter
(adresa poznata redakciji)

P.S. Evidentnoj konfuznosti moga pisma (dostavke, izveštaja, kako hoćete) doprinelo je uzbuđenje što me obuzima kada promišljam o događajima koje sam opisao.

Jan Votson

KNJIGA REKE III deo

Jan Watson THE BOOK OF THE RIVER 1983.

Prevod: Petar Davidović

PEŠKE DO STANIŠTA I DALJE

Nemam pojma koliko sam dugo putovala. Koliko dana? Sedamdeset? Stotinu? Izgubila sam računicu. Nije bilo načina da brojim milje. Pri tako paklenom hodanju, milja se činila nemoguće ambicioznom brojčanom jedinicom. Mogla sam da izbrojim šest stotina ili samo jednu stotinu. Bila sam gladna, prljava i već prilično izludela.

Moj inventar za pakleno hodanje: Izdržljive mornarske čizme (dobre za duža putovanja), pantalone i bluza, sada u dronjcima. Pored toga: džepni nož, češalj i komad konopca. Plus, naravno, moja inteligencija.

Nisam se hranila dobro, ali sam jela dovoljno da mogu da hodam i probijam se napred. Jela sam kopnene krabe, zmije i insekte — sve presno. Jela sam gomolje, gljive i voće. Jednom sam dobila grčeve u stomaku i ceo dan provela sklupčana osećajući se bedno. Međutim, setila sam se Laline pouke o džungli. Ova džungla nije bila ista kao ona u Džangaliju — bar ne u početku. Ipak sam uspela da izbegnem smrtonosno trovanje. Podsetila sam se kako druga stvorenja srećno napreduju hraneći se insektima, bubama i živim žabama — biloški, i ja sam bila životinja.

Najgori je bio prvi prolaz kroz pire od spanaća, ali tada sam imala još telesnih rezervi.

Pomenula sam svoju inteligenciju kao preimućstvo.

U izvesnom smislu, razum mi je bio potpuno poremećen. Jer, razum znači znanje, a šta sam ja znala? Znala sam istočnu obalu od Tambimatua do Umdale. Na zapadnoj obali — ništa.

Međutim, reč »ništa« je teško mogla da opiše kvalitet mog neznanja. Ja, zapravo, nisam poznavala Džangali ni Port Barbru pre nego što sam otplovila do njih. A ipak sam znala gde se nalaze. Znam šta je KNJIGA REKE govorila o njima.

Ovde, na zapadnoj obali, KNJIGA REKE nije značila ništa. Izgledalo je da se svet prometnuo u neki sasvim drugi. A njegova mapa za mene bila je potpuno prazna.

Ta potpuna praznina bila je prvi šok s kojim je trebalo da se ponesem. Prvi put u mom životu nisu postojala obaveštenja. Jedina orijentacija koju sam imala bila je reka, kada sam mogla da je vidim, što nije bilo tako često — samo jednom ili dva puta, kada sam bila u mogućnosti da »kampujem« pored vode. Primetila sam slabu svetlost lampe sa jarbola — to je bilo sve što sam uspela da ugledam od udaljenih noćnih svetala. Moj jedini pravi trag u lutanju dolazio je od promene sastava džungle: smanjenje pirea, povećanje broja rubinskih mramoraka i gildola i, najzad, dvorane pancirnog drveća i mahagonija.

Uprkos tome, džungla je izgledala beskrajna i haotična. Kada bih pomislila da sam prošla jedan tip rastinja ono bi se pojavljivalo ponovo. Tada sam bivala primorana da tražim reku da bih bila sigurna da nisam krenula natrag, pravcem iz koga sam došla.

Takođe, i u drugom smislu: nisam imala LJUDSKIH orijentira. Osećala sam se strahovito usamljenom: više nego neki zatvorenik zaključan u prostoriji bez prozora, jer to, konačno, pretpostavlja postojanje ljudi napolju. Ja sam, nasuprot tome, mogla da idem kuda sam želela, a izgledalo je da nikada više neće biti nikoga kome mogu da se obratim niti ikoga ko bi mogao da čuje moj glas.

Kada se ceo bogovetni dan probijate kroz džunglu, nemate vremena za meditaciju i istraživanje duše na neki naročito lucidan i logičan način. Međutim, moj mozak je, ipak, satima, uporno nešto mućkao. A ono o čemu sam razmišljala (ako se tako može nazvati proces u kome se mleko bućkanjem pretvara u tvrdi, lepljivi maslac što vam ispunjava lobanju) bila je činjenica da od trenutka kada sam se ukrcala na HITRU GUSKU u Pekavaru, ja, u stvari, nisam komunicirala s ljudima.

Oh, razgovarala sam: sa Džambi, Kler, Lalo — bilo s kim. Međutim, nisam

uspostavljala odnos. Bila sam se odvojila. Posmatrala sam sebe kao nekog na slici.

Evo je Jalin u Spenglastrimu, uživa u fosforescentnoj vodi. Evo je u Krekčevom Rukavcu: posmatra močvare i štakasto drveće. A evo je kako se sjajno penje na drvo u Džangaliju...

Čak i onda kada sam spasla Marsijalu sa trapeza, bila sam nešto poput glumca, simbol neke osobe, kao slika na karti za vračanje.

Tako je to izgledalo mom mozgu koji je bućkao.

Pokušala sam sebi da nabrojim sve one razgovore prethodnih nekoliko meseci čijih sam se, bilo kakvih, detalja mogla da se setim i uporedim ih sa brbljivim danima starih vremena. To bi moglo da bude korisnije od pokušaja da se broje milje.

A nije ih bilo. Razgovora nije bilo toliko.

Da se izrazim na ovaj način, pozajmljujući ga od književnih kritičara u novinama Adželoba: sve to vreme sam živela narativno umesto da vodim dijaloge. Pretvorila sam se u nekog trećeg i ono što se događalo NJEMU nije se, u potpunosti, ticalo MENE. Ja to nisam shvatala, kao što nisam, do Adželoba, primetila da mesecima živim bez seksa.

Ljudi! Kako sam žudela za njima, sada kada nije bilo nikog.

»Oh, Haso, gde si? Ti, koji si bio tako nežan i duhovit!« vikala sam stišavajući idiotske zvuke džungle. Zatim sam ugušila svoj glas u panici da bi mogao da me čuje neki divlji Adamov Sin.

Mnogo puta sam buncala i trabunjala samoj sebi. Počinjala sam imaginarne nezrele dijaloge — što su retko išli dalje od početka, dok sam presecala pire i džunglu koja se sa njim smenjivala. Preživeti. Preživeti.

Mislim da u takvim situacijama čovek ili poludi ili odraste. Konačno postane svoj, onaj pravi. Jer, ne može se računati ni na koga — i stoga to »svoj« treba da bude dovoljno veliko da ga izvuče iz nevolje.

Odrastala sam — mislim. A ponekad u to nisam bila sigurna, i, posmatrajući ceo ovaj period, zaista ne bih mogla da jemčim za valjanost svojih osećanja ili svojih otkrića o sebi.

Ponekad, kada bih se zaustavljala da prenoćim — u nekoj račvi drveta ili žbunu — i kada bih imala dovoljno sreće da napunim stomak krabama, mesom crva i gomoljima, otkopčavala sam kaiš na pantalonama. Masturbirala sam. I grozničavo mislila: ne na bezbrižnog Hasu, niti na srećno milovanje sa slatkim Tomom u Aladiliji, u danima koji su, izgleda, bili moja mladost. Ne, nego na crne haljine. Na život poniženih žena. Na velikog, svirepog Adamovog Sina koji me je posedovao i koji bio divan ali brutalan. Bile su to crne, jezive fantazije.

Da li se tako ponaša odrasla osoba? Možda je to, nekako perverzno, ojačavalo moj duh. Svojim nemirnim i veštim prstima dohvatila sam mrsku budućnost. Slažem se: možete to i tako zvati. Mislim da sam se bila razbolela od usamljenosti, to je bio jedini način da ispraznim nagomilani otrov. Da bi se savladalo jedno takvo iskušenje — koje nemilosrdno ide sve dalje i dalje — mislim da treba da posedujete nešto što će vas izoštriti, prekaliti, što će vas pretvoriti u oružje, ludaka. Ne mogu se svetiti drveću. Ne mogu sebi obećati ni da ću se osvetiti bilo kojoj poznatoj osobi. Zbog toga sam zamišljala one koji ponižavaju i porobljavaju i iz dana u dan sam napredovala njima u susret. Uhvatila sam se ukoštac sa onim čega sam se najviše plašila, da izgubim hrabrost da nastavim.

Sada sam već ponešto napustila sjajnu ideju da stanem prekoputa Šiljka kod Verina i mašem svojom iscepanom bluzom dok neka čudesna spasilačka ekipa ne doplovi do mene...

Sa svojom prvom menstruacijom na putu izišla sam nakraj koristeći se smotuljcima mahovine. Druga je bila mnogo manja jer su me glad i iscrpljenost oslabile.

Herojsko napredovanje kroz divlju džunglu, nedeljama... Očekujete li borbe s reptilima

kristalnih očiju (ja naoružana džepnim nožem) — umesto priče šta sam uradila sa pantalonama?

Pa, BILO je incidenata. Ne mnogo, ali ih je bilo.

Jednog sam dana stala na nešto što je izgledalo kao postelja od mahovine. Ispostavilo se, umesto toga, da je to bila debela zelena pena. Propala sam u rupu punu vode. Levu ruku mi je ščepalo nešto što je imalo zube kao igle. Nikada nisam videla to što je pokušalo da me pojede. Užasnuta, daveći se u zapenjenoj vodi, udarila sam slobodnom pesnicom po bolnom mestu. Pustilo me je. Koprcala sam se i udarala sve dok nisam izišla na suvo.

Iz rana zapaljenih od uboda liptala je krv. Međutim, primetila sam komad one mokre mahovine za koju je Lalo tvrdila da zaustavlja krvarenje i dezinfikuje. Skočivši istrgnula sam je punu šaku i vezala oko rane parčetom kanapa koje sam imala.

Lek mora da je delovao. Ruka me je bolela, ali se nije nadula, pomodrela niti mi je u njoj pulsirao gnoj i otrov.

Zatim sam jednog dana srela neko čudovište. To mora da je bila čukun-baba svih kreketuša. Čučala je nasred puta kao neki okrugli kožni kamen. Dosezala mi je, otprilike, do grudi. Buljila je ne trepćući pravo u mene. Vratna membrana joj je pulsirala.

»Arrk! Arrk!« začula sam tačno iza sebe. Prirodno, okrenula sam se da pogledam. U poslednjem trenutku sam se setila da žabe izvode trbuhozboračke trikove i brzo izmenila okret u skok u stranu, a zatim kotrljanje i beg kroz žbunje.

Bum! Tamo gde sam se pre nekoliko sekundi nalazila, sedela je, skljokana, čukun-baba kreketuša i podrhtavala. Kolutala je očima. Zatim se odgegala.

»Arrk! Arrk« Opet s leđa. Uspravila sam se i pobegla.

Ne smem da zaboravim ni pirana-miševe.

Iznenada je džunglom zavladala mrtva tišina smenivši uobičajene, umereno anarhične, zvuke. Trenutak kasnije, umesto njih, čula sam neko šuštanje slično onome kada, s jeseni vetar pokreće lišće, dole, severno u Alidaliji ili Svetlištu. Kao pred oluju.

Ispred mene, šikara je počela da se njiše. Smenjujući zelenilo, približavala se velikom brzinom neka živa, siva masa. Milioni sitnih stvorenja proždirali su sve na putu. Ova masa je skakala, jurila, penjala se, padala :— i žvakala, neprestano žvakala. Lišće, cveće i mahovina su za tren oka bivali iscepani i nestajali. Zvuci borbe i cviljenje označavali su da su pokretni delovi jelovnika sebe izuzeli od toga da budu pojedeni. Nešto, veličine mačke, zagrebalo je uz drvo. Nisam mogla da odredim šta je to jer je na sebi nosilo još jedno sivo krzno koje se uvijalo. Nesrećna žrtva se kandžama zakačila za koru drveta, a zatim pala dole u gomilu. Izgledalo je da se u sekundi izduvala, kao da je bila ispunjena vazduhom.

To se događalo vrlo brzo. Za nekoliko sekundi i ja ću postati nesrećni plen. Udarni talas gladi bio mi je došao skoro do stopala. I sama sam skočila na drvo, a nekoliko sivih prethodnika mi je već visilo na čizmama. Zgnječila sam o stablo ta proždrljiva mala tela. Uhvatila sam se za deblo i popela više. Očigledno da bi ove stvarčice jele bilo šta. Čak i ovako poluizgladnela bila sam sjajna gomila mesa i utrobe.

Bila sam užasnuta. Koliko će se visoko popeti? Siva masa se skupljala u podnožju drveta na kome sam bila. Jedan njen deo je već pokušao da skoči i napadne me. Sićušni zubi su počeli da kidišu. Nezgodno sam visila, ali sam drobila i udarala najbolje što sam umela, ozledivši jednu, a zatim i drugu pesnicu. Odozdo se, odjednom, začu oštar i piskav zvižduk.

U tom trenutku, kao da su oblaci zaklonili neko unutrašnje sunce koje je obasjavalo njihove opake male živote — prethodnica prestade da se penje. Masa je splasnula. Čitav taj sivi tepih je prestao da se uvija i grči. Smirio se. Ležao je bez pokreta.

Kao da su se odjednom svi razboleli od spavaće bolesti. Svi su usnuli.

Trka za hranom bila je završena. Nisam ih više zanimala. Ni ja, niti išta drugo sem

dremljivog varenja.

Ako sada siđem sa drveta, gazeći preko malih tela, bežeći od opkoljavanja, neće li se ponovo probuditi, kao jedno biće?

A ako čekam... Mala tela, veliki apetiti. Neće li se za sat—dva probuditi gladni kao ranije?

Još malo sam razmišljala, a zatim se popela još više, sve do mesta gde se susedno drvo isprepletalo sa mojim utočištem. Prešla sam na njega. Odatle sam se, s mukom, prebacila na treće. Posle pola sata mučnog manevrisanja, sišla sam daleko od uspavane gomile.

Sledeću milju čekao me je ugodan put kroz džunglu koju su one zverčice potpuno ogolele. Nekoliko poslednjih naleta i perioda sna bili su jasno označeni. Verovatno je san, koji je savladavao miševe, navodio druga stvorenja da zaborave na opasnost. Ovaj improvizovani put je skretao čas levo, čas desno, a vegetacija sa strane je već počinjala da se obnavlja. Kada je, u jednom trenutku, skrenuo sasvim desno, morala sam da napustim tunel.

Lalo mi nije ništa pričala o ovim gladnim hordama. Možda su živele samo o zapadnim džunglama? U tom slučaju, šta li me još vreba ovde? I pošto sam napustila koridor, još izvesno vreme sam bila nervozna i oprezna, ali mi se put više nije ukrstio ni sa kakvom životinjskom nakazom. A nisam videla ni vlasnike onih glasova, nisu me pratili.

Posle ko zna koliko dana konačno sam stigla na neku stazu koju nisu napravili pirana—miševi. Ova je bila mnogo uža i prokopana, a ne izgrižena. Sem toga, nije išla ni približno tako pravo kao u grču probijeni jednostavni glodarski tunel. Ona je vodila onuda gde je rastojanje između stabala i čestara bilo najmanje. Opšti smer joj je bio od istoka prema zapadu. Pošla sam njome u unutrašnjost, nadajući se da će se spojiti s nekim putem sever—jug.

Nisam mogla da osmatram daleko ispred sebe jer sam se stalno osvrtala i okretala. Idući tako oko jednu milju, iznenada sam začula glasove koji su dolazili iza prve ili druge krivine ispred mene.

Istog trenutka sam skočila u stranu i sakrila se iza masivnih, kao tanjir velikih listova punih rupa kroz koje je moglo da se viri.

Trenutak kasnije, na stazu su izbila tri muškarca. Na leđima su nosili neke velike kutije. Svi su imali neuredne brade. Bili su odeveni u široke lanene pantalone uvučene u čizme i košulje od grubog platna. Dvojica su imali šešire, a treći maramu sa belim tačkicama. Svi su bili naoružani noževima i prljavim mačetama. Nimalo mi se nije dopadao njihov izgled. Bili su to divljaci.

Mogao mi se i dalje ne dopadati njihov izgled — ali ne ovde gde sam odlučila da se sakrijem.

U šaku koju sam držala na zemlji odjednom se zabola neka usijana igla, a zatim i druga. Nisam vrisnula. Samo sam nehotično uzdahnula i trgla ruku — a ispod nje su poletela dva crvena insekta veličine nokta. To je, međutim, bilo dovoljno: uzdah — i šuštanje lišća.

Skinuli su kutije. Noževi su sevnuli. Mačete su se podigle. Čizme zaškripaše po stazi i oni me izvukoše napolje, na put.

»Šta je ovo?« reče onaj bez šešira čudeći se. »Devojka?« Kosa mu je bila pravi žbun jarkocrvene boje, kao i brada. Izgovorio je: »D'evoojka.«

»Očigledno!« Drugi muškarac s crnom bradom, gužvajući dronjke moje bluze. »U muškoj odeći. Najvećim delom.«

»Stani«, ciknula sam.

»Begunica?« upitao je treći čovek, krupna, plava osoba. »Veštica?« Izgovorio je: »b'gun'ca« i »v'št'ca.«

Pustili su me, a Crveni Žbun je vratio nož za pojas: »Jesi li ti veštica?«

»Ne, ne.« Ali, naravno, u njihovim očima sam verovatno bila. Bila sam žena reke.

»Misliš da bi rekla?« obrecnu se krupni Plavi. »Šta si ti?« vikao je na mene

»Ako misliš da neću reći, zašto pitaš?«

»A, duhovita!« Od Crvenog Žbuna.

»Čudan izgovor«, primetila je Crna Brada. »Odmah se čuje.«

Krupni Plavi me zgrabi za ramena i već pomislih da će iscepati ostatke moji bluze. Možda se ispunjavaju moje mračne fantazije proteklih nedelja. Umesto toga on me protrese: »ŠTA—SI—TI?«

Gledajući pravo u oči ovom divljem muškarcu, odjednom mi sinu ideja. »Vi ste UZNEMIRENI. Uplašeni. Ja ne bi trebalo da budem ovde. Ali ni vi!«

»Zapaža«, reče Crna Brada.

Izgleda da se Krupni Plavi razbesneo. »Ne bi trebalo da budemo ovde? Zašto da ne? Ko kaže? Mi tragamo za mineralima. Po mogućstvu, dragim kamenjem.«

»Zašto ona ne bi trebalo da bude ovde?« mozgala je Crna Brada. »Čak i gluvać bi mogao da kaže da ona nije jedna od nas. Odakle je onda? To je jasno. Ona je od preko reke. Zar ne?« Nasmešio se — mada mu je osmeh bio surov. »Brodolomnica a? Vi koristite čunove.«

»Brodove«, ispravih ga mahinalno. A on se trijumfalno nasmeja. Posle toliko nedelja izolovanosti ovo je, ipak, bila suviše brza igra za mene. Crna Brada je, možda, izgledao pomalo razbojnički, ali bio je pronicljiv.

Okrenuo se svojim drugovima: »Braćo, pronašli smo blago.«

»U redu«, priznala sam »Ja sam s druge obale. Ja sam žena reke. Želite li sve da saznate o tome?«

Crna Brada se gromoglasno nasmeja: »Želimo li, braćo? Stvarno?« Uozbiljio se. »Došla je, dakle, preko Sataninog kanala... Što, ipak, ne znači da je doživela brodolom...« Iznenada me je uhvatio za ruku i okrenuo je. »Ujedi žara, a? Treba ti melem.« Pustio me, otkopčao svoju kutiju i počeo da traži nešto po njoj. Izvadio je zemljani ćupčić i namazao me nečim što je smrdelo. »Gadne živuljke, te žare. Dakle, šta je? Brodolom? Ili žrtvovanje? Bacili te preko ograde u crne Satanine usne? Ili ŠPIJUN? Našla način da pređeš i postaviš logor dole na jugu?«

Zašto su oni išli ovom stazom prema reci? Samo da traže dragulje? Ne... to im je samo izgovor pred drugim ljudima da prikriju svoje prave namere. U to sam bila sigurna.

Posle relativno montonih poslednjih nedelja, za kratko vreme dogodile su se mnoge stvari.

Tri muškarca su uzeli prtljag i odveli me, milju zapadno, u svoj logor, koji si čuvali još dvojica muškaraca. Umesto bluze dali su mi čistu košulju od grubog platna i nahranili me nekim mesnim gulašem sa dodatkom tapioke. Zatim su me ispitivali.

Logor se sastojao od grube drvene kolibe i nekoliko šatora, a nalazio se na čistini blizu nekog potoka. Prema severozapadu vodila je još jedna uzana staza.

»Braća« se baš nisu predstavila, ali je uskoro postalo jasno da se Crna Bradi zove Andri, Krupni Plavi bio je Harld, a Crveni Žbun — Džotan. Oni nisu bili stvarni braća, izuzev, možda, u lupeštvu. Ona dvojica muškaraca koji su čuvali logor bili si manje izraziti primerci: jedan je bio bez zuba, a drugi je nosio ružan ožiljak na levom obrazu. Njih dvojica su me gledali ali su se držali na rastojanju i nisu se uključivali u naše razgovore.

Andri je pomno pazio na ono što sam govorila, pitao me ono što nije razumevao i tražio da mu kažem šta znače reči koje nije poznavao. Mora da su me ispitivali bar dva sata. Rekla sam čak i za Kapsija i Verino. Andri, međutim, nikada nije išao u nepotrebne detalje, želeo je da dobije opštu sliku.

»Dobro«, rekao je na kraju. »Jalin od Reke, verujem ti. Uglavnom zato što niko ne bi mogao da bude tako savršen lažov, izuzev, možda, ovog ovde Džotana. Srećna si što si naletela na ovakve kao što srni mi. Bez sumnje si sebi spasla život. A sigurno si izbegla i mnoge patnje. Možda su te ti tvoji Gledači nešto naučili o nama Ali ne dovoljno. Nikada dovoljno.«

»Da li je to bila samo sreća?« upitala sam. »Što sam naletela na VAS?«

Pokazao je prstom. »Priča za priču — to nećeš dobiti. Ne očekuj to.«

»Zato što si ti OPASNOST«, reče Harld.

»Potencijalna«, složio se Andri. »Zamis'i da padne u pogrešne ruke. Zamis'i da počne da peva kad te ruke počnu da uvrću njene.«

»Ali ja sam za vas pravo bogatstvo, zar ne? Vrednija od minerala.« Odlučila sam da prestanem da budem samo nađena stvar i da povećam svoju aktivu.

»Nekome minerali, nekome balega pogodna samo za ogrev. Pošto te zatvore u podrume. Zamis'i da kao zatvorenica pružiš otpor. Bratstvo će da smatra da ćeš onda uvek da ga pružaš.«

»Ne moraš da pokušavaš da me uplašiš.«

»Oštre reći, devojko. Ali glupe. Ja samo gazim po pravoj zemlji.«

»Zar? A koji bi to muškarac takođe bio dragocen? Čovek za koga radiš?«

Andri se iskezi: »Prava zemlja bi« reče, »Nećeš čuti nikakva imena dok ne sretneš njihove vlasnike. Ono što ne znaš, ne možeš da izbrbljaš.«

»Kakva ti je to prava zemlja?«

»A, ne znaš šta to znači? Tako sam i mislio. Prava zemlja je skroz čvrsta kao kremen kamen. To je dozvoljeno tlo. Pored reke je lažna zemlja. Izgleda da ću mnoge stvari morati da ti objasnim. Očigledno.«

Spuštao se sumrak, a on je nastavio da objašnjava, sve dok se nisam našla u njegovom naručju kad me je poneo u jedan od šatora u kome je Džotan bio upalio lampu. Bila sam pala u san.

Andri me ugura u raskoš vreće za spavanje. Te sam noći sanjala da sam u pravom ležaju na nekom prijateljskom brodu.

Moje školovanje nastavljeno je sledećeg jutra, posle obilnog doručka koji sam smazala. Harld je bio nervozan i nemiran, ali je Andri insistirao na tome da me dobro obuči o životu na zapadu pre no što odluči da nastavimo put (do još neotkrivenog odredišta).

»Mora da zna šta da ne kaže«, navaljivao je Harld. »Šta da ne čini. Čim budemo mogli, daćemo joj neku haljinu. Sada moramo da obučimo i njenu SVEST.«

A da sam naučila — jesam: deset hiljada puta više nego što bi iko na istoku o zapadnom svetu mogao i da pomisli...

Ljudi su na ovaj svet došli, pričao je Andri, s jednog drugog sveta koji se zove Raaj — naziv koji je meni bio potpuno nepoznat. A kada ljudi umru ovde, njihove se duše vraćaju natrag u Raaj. Zapadnjaci su bili uvereni da su njihova fizička tela bila samo lutke ili marionete i da ih neko pokreće iz daljine. Ova ideja je izgledala potpuno sumanuta, ali, kako je Andri više objašnjavao, tako je ona postajala prividno prihvatljivija — ili bar doslednija.

Prema njihovim »Teoteoretičarima« stvarni ljudi ne mogu živeti ni na jednom drugom svetu sem u Raaju, i to iz stotinak razloga u vezi sa razlikama u vazduhu, vodi, hrani, bolestima i svemu ostalom. Stoga je »Razum-Bog« poslao na stotinak svetova veštačka tela sposobna za oplođavanje i razmnožavanje. Između našeg sopstvenog sveta i Raaja postojala je »psi-veza« i to na takav način, da su bebe koje su se rađale tamo, u Raaju, proživljavale svoje živote — svoje duhovne živote — u telima marioneta ovde. U međuvremenu su njihova originalna tela ležala u transu, u hladnim pećinama

ispod Raaja. Njihov razvoj je bio zaustavljen u dečjem uzrastu, i svak od njih će biti »oživljen« kada umre odgovarajuće telo lutke — i to u obliku sasvim iskusnih »heruvima« čiji će »drugi život« slavno, složeno i suptilno obogatiti tapiseriji tog sveta. Ti će heruvimi kući, u Raaj, donositi na stotine različitih istorija, stotine čudnih i različitih načina života, iz celog svemira.

A ovde na našam, konkretnom svetu, Čovek je susreo Zmiju Reke, biće koji donosi zlo i čija je namera da uništi »psi-koloniste« i zauzme Raaj, jedini Dom Čovečanstva. Svoje zle namere Zmija sprovodi naročito kroz žene, zbog tananih razlika i žlezdama, krvi i mozgu — usled čega su sve žene potencijalni agenti Zmije, Satane. Kada se zaraze, ljudi mogu da se očiste jedino bolom i vatrom, što, naravno, dovod do njihove smrti.

Ja sam, sasvim prirodno, bila zbunjena osobinama tog Razum-Boga, koji je ovde stvorio ljudski život i čija je svemoguća volja mogla da pređe ceo svemir, sam da bi se nečemu suprotstavila.

Izgledalo je da »Bog« poseduje visoku inteligenciju »neke neiskazive prirode«. Budući da je neiskaziva, bila je izvan poimanja običnih smrtnika. Jednoga dana on će zavladati celim svemirom i stvaraće ga. (Što je značilo i da je već vladao i da nije — »teoteoretičarske« ideje o vremenu su zaista bile čudne.) Dolazak ljudi-lutaka posede Zmije probudilo je u toj drugoj božanskoj (ili đavolskoj) snazi slične ambicije. I tako se pojavio i drugi borac za zapovedništvo broda zvezda.

Štaviše, vrhovni Razum-Bog, Gospodar Stvaranja, je i sam, na neki način stvoren iz uma Čoveka: proizveden, rođen.

Baš tako.

To je bilo istovremeno i sumanutije i racionalnije nego što sam očekivala. Nisu Adamovi Sinovi, samo tako, gospodarili ženama. Jesu — potpuno. Ali su, u stvai imali razlog. Istina, koliko sam mogla da shvatim, normalna svrha zapadnjačkog života bila je surovost, praznoverje i, čisto i jednostavno, ugnjetavanje. Sebični interes i grozne predrasude — spojeni sa sasvim jasnom zaostalošću. Primetila sam kako si Džotan i Harld pohlepno piljili kada sam pričala o nekim stvarima vezanim za život na istoku, o običnim stvarima za koje smo smatrali da su nam date same po sebi. A ipak, bilo je nečega racionalnog iza toga njihovog užasnog sistema. Razum—Bog protiv Zle Zmije.

Uplašila sam se da bi me prihvatanje tako neprijateljskog koncepta crne struje moglo naterati na povraćanje; mene koja sam je pila. Ali, na moje iznenađenje, nije. Bila sam daleko od nekog istočnog grada ili broda, daleko od reke, daleko od društva žena. Osećala sam se kao da je iz mene iščilela moć ubeđivanja, ili se, možda, samo pritajila, na straži.

To popodne smo Andri, Džotan i ja krenuli stazom prema severozapadu. Ostavili smo Harlda i onu drugu dvojicu da nastave ono u čemu ih je moj dolazak prekinuo — neki posao koji je morao biti čvrsto povezan sa zabranjenom rekom čija im je kćerka pala u šake kao zrela kruška.

Zrela? Pa, možda je »zrela« bilo malo preterano! Posle toliko nedelja provedenih u usamljenosti, zbog retkih obroka više sam ličila na smežuranu grančicu. Uprkos tome, dobila sam da nosim svoj deo prtljaga (tek sam kasnije shvatila da su me malo opteretili u poređenju sa onim kako bi neka obična žena na zapadu bila natovarena). Andri i Džotan su nosili teške ruksake.

Ipak, koračala sam relativno lako. Sada kada je postojala određena staza, putovanje u pratnji dva vodiča nije bilo tako loše. Te večeri digli smo pravi logor usred džungle koja mi se sada činila mnogo manje divlja i haotična.

Hodanje u koloni nije pružalo mnogo mogućnosti za razgovor. Kada smo te večeri seli oko vatre, Andri i ja smo ponovo razgovarali, dok je Džotan bio zauzet kuvanjem supe.

»Da li ti stvarno misliš da si lutka?« navaljivala sam na Andrija. »Marioneta, ili nešto slično?«

Počešao se po bradi. »Gledaj: naši preci nisu bili rođeni ovde, to je činjenica. Ako uroniš u vodu, da li ćeš postati riba? Isto tako, ako uroniš u strani svet, zašto bi, odjednom, bio kod kuće?«

»Mi ovde ŽIVIMO. Tu smo kod kuće.«

Pokazao je glavom na kazan. »Zašto smo u stanju da jedemo to što je unutra i od toga živimo?«

»Eto, mi to radimo.«

»To nije odgovor.«

»Morali smo da donesemo sa sobom stvari za jelo. Kokoške, na primer. Neki drevni napisi pominju kokoške.«

»Zar? Kako znaš da je baš ista vrsta kokošaka, a? I zašto bi kokoške bile u stanju da kljucaju okolo i žive ovde? Ukoliko, devojko, ukoliko svi mi — kokoške i ljudi — nismo stvoreni u telima koja mogu živeti ovde. Teoteoretičari kažu da, ako ostaviš čoveka iz Raaja na nekom stranom svetu, onakvom kakav je, on će za nekoliko dana umreti od gladi. On ne može da svari lokalnu hranu. Ili će ga ona otrovati. Isto se odnosi i na vazduh i na vodu.«

»Ovde nije moglo biti SUVIŠE različito.«

»Slučajno nije. Inače bi nam, možda bila potrebna krljušt ili kućice na leđima.«

»To je glupo.«

»Ne, nije. Mi smo stvoreni drukčiji. Kao što bi bile i kokoške, krastavci ili šta drugo što dolazi iz Raaja. Teoteoretičari kažu da sve vrste života koji postoji tumače različite reči. One nisu slične našim rečima kojima govorimo. To su vrlo dugačke, čarobne reći — toliko dugačke da bi trebalo deset hiljada stranica da napišeš samo jednu od njih. Te reči su ispisane u našem mesu. Ako izmeniš način pisanja, menjaš i životni oblik.«

»Kada smo stigli ovde, bez obzira šta nas je donelo, ono je iščitalo sve reči OVOG sveta, natrag, Razum—Bogu. On je o njima razmišljao, naučio ovdašnji jezik života, a zatim promenio način pisanja naših sopstvenih reči kako bismo mogli da se prilagodimo ovoj sredini.«

»A na stotinak drugih svetova, na drugim mestima, bile su čitane druge reči. I rođeni su drugi oblici.«

»Samo Razum—Bog može da shvati ove reči i promeni naš izgovor. Za to su mu potrebni minuti. Najviše, sati. A nama bi bile potrebne stotine godina. Siguran sam da je On prilično izmenio naše stomake i krv. Ali ne baš i spoljni izgled. Mi izgledamo isto onako kako ćemo izgledati u Raaju.«

Ako Razum—Bog nije izmenio naš izgled, čemu pretpostavka da nas je promenio na tajni, skriveni način? Činilo mi se da je to potpuno suvišna teorija kojoj je veoma potrebna »oštrica logike« da neke stvari izbaci iz nje. To sam i rekla.

»Ako je nepotrebna, zašto se toliko proširila?« upitao je Andri.

»Zato što daje Bratstvu izgovor da vlada ovim kokošarnikom.«

Široko se nasmejao: »A, ti si u trenu sve rešila. Sušta jednostavnost!« Nagnuo se bliže. »Isto onako jednostavno kao kad neki momak ostavi svoje seme u ženi i napravljeno dete ispada napolje devet meseci kasnije. Da li bi htela da objasniš kako je to dete stvoreno, a? Ili kako iz semena nastaje biljka? Hajde, kaži mi taj recept.«

»Biljka se stvara iz zemlje i vode. Dete se stvara od svoje majke i hrane koju ona jede.«

»Kako? Kako se stvara?«

Ja sam znala kako da SPREČIM nastanak bebe gutljajem »sigurnice«. U stvari, spetljala sam se. Palo mi je na um da su možda Andrijeve »dugačke reči« u stvari »geni«, ali su i sami »geni« bili samo reč, bez velikog značenja. »Počinje kao sićušno, a zatim raste«, rekoh.

»Znači, onaj momak uštrcava sićušne bebe u ženu, zar ne? Suviše sitne da bi se

videle golim okom? Pre svega, kako ih ON pravi?«

»Ne, žena u sebi ima malo jaje...«

»Kako jaje postaje čovek? Šta to govoriš?« Andri se zacenio od smeha. »Gledaj devojko: REČI — vrlo dugačke reći, napisane veoma sitno, a svaka reč od milion slova — to stvara decu. Božja reč. Stvara telo. »Netremice me je posmatrsto.« O tome nisi imala ni pojma, zar ne? Nisi čak ni pomislila. Jednostavno, živiš finim životom,..«

»Hej, to već vređa. Rad na brodu nije baš odmor.«

»Kao životinja koja ne postavlja pitanja«.

»Mi smo životinje, zar ne? Dolazimo, dakle, na suštinu. Koliku li mržnju vi mora da osećate prema ženama. Koliko breme straha. Da, rekoh STRAHA. Da ja tebi kažem nešto, gospodine: nisi ti ništa bolji od ostalih Sinova. Verovatno si i gori. Bez obzira šta si TI smerao, dvostruko ćeš se prevariti«.

»Možda je u prirodi muškarca da se muči zbog istine. Da joj teži«.

Frknula sam: »A ne i u prirodi žene, pretpostavljam«.

»Ti se izuzimaš. Prirodno«.

Ova razmena mišljenja počela je da uzima prilično loš obrt. Priznajem da sam i ja pomalo bila kriva za to.

U tom trenutku se umešao Džotan: »Propala bi, devojko. Ne bi se održala ni deset minuta. Završila bi u stolici za mučenje. Rospija. Opajdara. Jezičara. Jeretik. Neposlušna«. Mirno je promešao supu. »Pa ti čak ni ne kuvaš«.

Andri mi namignu. »Istina — to što kaže. Moraćeš da pripaziš na svoj jezik. Ili ćeš i sama završiti ukiseljena ili skuvana. Bratstvo ne podnosi ženske osobe koje imaju mišljenje o nečemu. Mi, naravno, mi smo širokog srca. A još smo duboko u ničijoj zemlji.

»Moraćeš da budeš mirnija«, reče Džotan. »Tako mi prave zemlje, najbolje bi bilo da uopšte ne govoriš«.

»U redu, shvatila sam«, rekoh. »Međutim, ovde nas niko ne prisluškuje. Dakle, Andri, veruješ li ti ili ne veruješ da si veštačka osoba, lutka? Reci mi; gorim od nestrpljenja«.

»Bilo u šta da počneš da veruješ, Jalin, verovaćeš do svog poslednjeg dana — čak ako i ubediš sebe da si deset puta promenila mišljenje i sve svoje misli potpuno izmenila. Istina. Ne možeš isprati boju u koju si prvi put bila umočena. Najbolje što može da se dogodi je da budeš svesna toga. Tada ćeš, bar, znati koje si zauvek boje — čak i onda kada ideš uz dlaku«.

»Umočena u boju, je 1'? A ja sam bila uronjena u crnu struju...«

Koliko sam samo bila zadovoljna što sam rođena na istoku, gde su ljudi mogli da budu srećni. Na ovoj drugoj obali niko srećan ne može biti. Mora da su ludi kada se predaju takvoj bedi, iako bi mogli da koriste reku kao najbolji put ka blagostanju, različitosti, civilizovanom životu. U trenutku kada sam na to pomislila, nešto se u meni, duboko ispod površine, slomilo i preplavilo me nekom izopačenom euforijom.

»Supa je gotova«, objavio je Džotan.

Hodali smo skoro čitav sledeći dan sve dok nismo stigli do nekog lošeg druma koji se pružao pravcem sever-jug. Staza kojom smo došli prestajala je pre njega, a žbunje ju je sakrivalo tako da se sa druma nije mogla videti. Mora da smo skrenuli prilično duboko u unutrašnjost, daleko od reke.

Andri je palcem pokazao na jug. »Kraj Sveta je na tu stranu. Mi idemo na sever. Za nekoliko sati stići ćemo u Molbog. Ti ćeš sa Džotanom da se skloniš dok ti ne nađem pristojnu odeću. Ako pre toga sretnemo nekog... «

»Znam. Uskačem u najbliže žbunje«.

»To bi moglo da izgleda sumnjivo. Samo drži jezik za zubima. Gledaj smerno u zemlju«.

I zaista, uskoro smo naišli na neobičan prizor: kola natovarena nekim paketima vukla su dva velika, rundava psa. Slične nikada ranije nisam videla. Iza njih je kaskao mršavko obučen u gunj i pantalone, s nakrivljenim šeširom i drvenim klompama, puckajući bičem kroz vazduh. Jedva da je obratio, pažnju na nas, izuzev što je klimnuo glavom i brzo, me ispitivački, pogledao. Odvraćajući pogled od mačeta mojih saputnika, nastavio je putem šibajući pse.

»Nije izgledao suviše radoznao«, rekoh kada je već prošao.

Džotan je progundao: »Nije valjda tolika budala da pomisli da ćemo ga opljačkati na glavnom drumu. Ne želim da mi istegnu vrat«.

»Šta je to?«

»Vešala, devojko, vešala. Visiš gore dok ne istruneš. Božji Mirotvorci nadziru glavni drum. A ako pobegneš, uloviće te Adamovi Sinovi«.

»Isto kao što love veštice? Koliko je STVARNO neposlušnih žena?«

»Ne mnogo. Nekoliko. Njih reka zavodi, kao da im peva pesmu. U većini mesta, dovoljno za zabavu jednom ili dva puta godišnje«.

»Spaljivanje žena zoveš zabavom?«

»Mene to ne zabavlja. Ali gomilu da. Mi smo svi prokleti primitivni divljaci u poredenju s tobom, pametnom, superiornom, uobraženom Jalin. Izuzev kod izvesnih stvari koje je pomenuo Andri. Kao što su: zašto smo i uopšte ovde — i kako«.

Sat kasnije približili smo se natovarenim kolicima koja je gurala neka snažna žena u crnom ogrtaču. Muškarac je koračao pored nje s jednim jedinim paketom koji je nosio ispod ruke. Verovatno je pao s kolica i nije mogao da se vrati natrag. Žena me je pakosno pogledala, bez sumnje zbog moje muške odeće.

»Ooo«, reče čovek zaustavljajući se. Oko vrata je nosio neku bronzanu medalju sa urezanim krugom i strelom. Za pojasom mu je bila zadenuta nekakva šuplja metalna cev sa drškom — pretpostavljam neka vrsta batine. »Mir bogu, neka vas spase od Satane!«

»Budi spašen«, odgovorio je Andri sa osmehom.

»Ko vam je ta? Neki posao Bratstva?«

»Ne, ne. Nema problema, Brate«. Andri htede da nastavi put.

»Čekaj malo. Pitao sam ko je ona«.

»O, mi smo tragači za rudama, Brate. Poveli smo je da nam kuva, nosi i za zabavu. Odeću su joj pojeli pirana-miševi. Morali smo nešto da joj damo da obuče«. Andri mi je već bio rekao da se tako zovu ona proždrljiva mala stvorenja.

»Pirana miševi? Blizu?« Upita čovek sumnjičavo.

»Prilično blizu. Bolje ti je da požuriš. Ubrzo će da padne mrak, zar ne?«

»Dovoljno sam se osigurao«.

»Ne i od miševa«.

Čovek me je ispitivački posmatrao. Setivši se saveta koji sam dobila, brzo sam oborila pogled«. Kakva vam je to kuvarica — ova mršava nesrećnica bez grama sala? Kakvu ona zabavu može da pruži?«

Andri se zlobno nasmejao. »Lopovska kuvarica. Morao sam da joj dam lekciju«.

»Kuvarica krade, kad joj niš'ne rade«.

»Dok je ne uhvate«.

»Nema veze. Vi kuvate sami a nju držite pritegnutu?

»O, ovaj je rođeni šaljivdžija«. Džotan je laktom gurnuo Andrija. Iznenada se uozbiljio i načuljio jedno uvo. »Slušaj... kao da sam čuo neko šuškanje«.

»Miševi, tako duboko na severu?«

»Sve ima svoj početak, Brate!« Džotan me gurnu. »Kreći nevaljalice, dok još ima mesa na tim kostima. Bog te požurio, nazvao je preko ramena. I tako smo nastavili, mada je onaj čovek stajao i gledao za nama sve dok nismo zamakli za prvu krivinu.

»Njuškalo«, promrmlja Andri kada nas onaj više nije mogao videti, »Ovde bar nema ničeg sličnog onom tvom ogledalu i signalnim lampama. Međutim, ono što Sinovi stvarno imaju to su pištolji«.

Ponovila sam: »Pištolji?«

Zavukao je prst za pojas gde je onaj čovek držao svoju cev, izvukao ga i rekao: »Bum! Ubiće te na sto koraka. Nadajmo se. Košta prilično jer su potrebne nedelje da se napravi«.

»Oh«.

»Verujem da bih pre bacio nož. Razmetljive stvari, ti pištolji. Ili ti raznese šaku ili ubije neprijatelja. Bar tako ja mislim«. Namrštio se. »Ne znaš šta je pištolj, hmm? Nisi nijedan pomenula u tvojim pričama o istoku«.

»Nisi nikada ni pitao«, rekoh brzo. »Ne mogu baš sve da pomenem«.

Dohvatio me je i prodrmao. »Nemoj da lažeš, Jalin. Ne umeš to!«

Uskoro, s prvim mrakom, stigli smo u predgrađe Molboga. Ostala sam skrivena sa Džotanom, Andri se spustio u grad i vratio posle pola sata s jednim zavežljajem za mene: nekom jezivom haljinom do članaka, koja je imala kapuljaču, sve to uvijeno oko para sandala od kanapa. Već se bilo prilično smračilo, ali ne toliko da ne bih mogla da vidim kako je užasna ta odeća bila. Predajući, iza nekog žbuna, moje sjajne, izdržljive čizme i pantalone, gledala sam kako nestaju u Andrijevom ruksaku. Nikada ih više nisam videla.

Pošto sam sada bila prerušena u pokajnicu, žensko roblje, nisam privlačila ničiju pažnju u Molbogu gde smo proveli tu noć — u Gledfer krčmi. U početku me je zbunila njena veličina, a zatim sam shvatila da ovde muškarci moraju stalno da su u središtu gužve. Naše istočne kafane su jednostavno mesto gde se ide da se nešto popije. Mnoge od putnica na istoku su imale sopstvene ploveće kuće. One žene i devojke koje ih nisu imale našle bi privatne sobe birajući iz gradskog registra.

Krčma Gledfer bila je puna buke i galame zbog pijanaca skupljenih u njenoj velikoj sali i napolju, u dvorištu, pod kolonadom. Iznad sale dizala su se dva sprata otrcanih soba za spavanje opremljenih slamaricama, krčazima za vodu i nekim sapunima koji su više ličili na komade žutog kamena. Te sam večeri ostala u sobi, zabravivši vrata rezom i povremeno virila dole u dvorište osvetljeno lampama, gde su se Andri i Džotan pripremali da se zabavljaju. Dole se nalazilo veselo društvo u koje nisam mogla da odem. Očigledno su po krčmama pile i »izvesne« žene. Sledeće što sam čula bilo je posrtanje i padanje po stepenicama i hodnicima, vriska i kikotanje.

Ujutru je Džotan priznao da postoji i jedna zdravija krčma smeštena u blizini Donžona u kojoj odsedaju ugledni ljudi sa svojim uglednim ženama. Mi, međutim, nismo tražili društvo stubova zajednice, zar ne?

Ispostavilo se ujutru da je Molbog bilo jedno izduženo, vlažno, smrdljivo mesto s ulicama punim smeća, koje je zabrinjavalo jedino mene. Ipak, od ranog jutra tu je vladala užurbanost koju su stvarala ručna kolica, nosači, kola, torbari — još veća, mislim, zbog niskog nivoa tehničkih pomagala. Pod drugim okolnostima, ja bih ogromnu pijacu mogla opisati kao živopisnu, ali se za mene ona našla u senci dvaju građevina koje su se nalazile s njene obe strane: velike dvorane od cigala, za moltive i, da, ljutog kamena Donžon Bratstva, ispred koga se nalazila gomila pepela po kome niko nije gazio.

Srce mi je skoro stalo. Meni, koja sam htela da vidim ceo svet. Nikada ne bih poželela da Molbog dodam listi gradova koje sam posetila — neka su blažena imena kao Aladalija i Adželobo. Čak su prljavi Gvineamoj i zapuštena Port Barbra izgledali kao raj u poređenju sa ovim.

Isto sam osećala i prema drugim gradovima koji su se nalazili duž našeg puta: Domini i Adamopolis, između kojih se nalazilo pola tuceta naselja udžerica. I tamo se,

istina, živelo, ali to za moje pojmove nije bio život.

Severno od Molboga naišli smo na pojačan saobraćaj na glavnom drumu, a putnici su, izgleda, voleli da se sakupljaju u grupe od šestoro ili desetoro ne bi li lakše podneli teško pešačenje uz pesmu i priču. No, društvo je bilo poslednja stvar koju smo želeli. Otresli smo se poziva da se pridružimo zabavama i pokušaja da nam se prišljamče.

Čitavu večnost, čak ni iz daljine, nisam videla reku. Od kada smo, međutim, napustili Adamopolis, put se penjao kroz brda koja su se nalazila na prilazu planini. Džungla je iščezavala i mislila sam da znam gde se nalazimo jer, kada smo plovili severno od Spenglstrima viđala sam udaljene vrhove na zapadu.

Najviša tačka našeg uspona omogućavala je slobodan pogled na istok preko milja i milja kopna.

Kako bi iko mogao da uživa u tom pogledu? Mesto je bilo označeno jednim jezivim spomenikom. Tu se nalazila gomila krupnog šljunka. Iz njene sredine uzdizala se greda na čijem je vrhu bio zarđali kavez u obliku ljudskog tela, gvozdeno odelo s katancem koji ga je zaključavao. Unutra se nalazio kostur. Kavez smrti je strugao i škripao na vetru. A da li je osuđenik bio mrtav pre nego što je njegovo telo bilo zaključano unutra — ili nije? Nisam pitala. Neka grupa putnika se tu zaustavila mrmljajući i praveći znake rukom, krišom pogledajući u daljinu...

Tamo daleko, sunce je svetlucalo po dugačkoj traci vode, tankoj i beznačajnoj sa ove udaljenosti. Još dalje, prema severoistoku primetila sam nejasan sivi pramen, kao zamućenost u oku. Da li bi to mogao biti dim Gvineamoja?

»Eto, to je Osmatračnica Stratište«, promrmljao je Andri kiselo. »Ne zuri u reku, Jalin.«

Požurili smo dalje.

Uskoro smo se spuštali, nekako u pravcu reke, u predeo obrastao šumom odakle sam moga da vidim naše odredište smešteno u podnožju brda.

Stanište Južno bio je prilično veliki grad koji je ležao u sredini doline pored jezera u obliku mesečevog srpa. Odozgo, izgledao je skoro civilizovano. Široke ulice sa dvospratnim i trospratnim kućama, sekle su se pod pravim uglom — ličile su na rešetku. Ove rezidencije su se gubile u masi skromnijih kuća sagrađenih od blata i pokrivenih trskom — mada su sve bile uredno složene u sistem ulica-rešetki. Pored jezera dizalo se nekoliko velikih zgrada od kamena i prave cigle.

Džotan pokaza. »Ono je Državna blagajna za sakupljanje desetka... Tamo je Bratstvo Donžon i uz nju Teodrala.

»Teodrala?«

»Glavni štab Teoteoretičara. A ono tamo je Tehnička Akademija.«

Pravi centar uprave i obrazovanja. O tome kako se pravi kavez smrti ili nose metalne cevi koje mogu da ubiju na daljinu...

Kada smo stigli dole, u predgrađe Staništa Južnog, vreme do mraka smo proveli u nekom škrofuloznom javnom parku. Zatim smo nastavili kroz zamračene ulice — osvetljene samo onim svetlom koje je dolazilo iz kuća i svetlošću zvezda — dok nismo stigli do trospratne zgrade okružene grmljem i ogradom.

Džotan i ja smo ostali napolju dok se Andri ušunjao unutra kroz kapiju. Odmah ga je pozdravilo divlje lajanje nekog psa — koji ga je morao poznavati, jer je ubrzo prestalo. Uskoro se ponovo pojavio da bi nas poveo po mraku okolo do zadnje terase gde su se nalazila otvorena vrata iz čijeg se otvora širilo prljavo, žućkasto svetio. Ušli smo u neku kuhinju. Tamo nas je čekao visok čovek pegavog lica, odeven u široku, sivu lanenu mantiju. Pramenje crvene kose, kao zarđala žica, štrčalo mu je sa strane i iza ćelave lobanje. Na gornjoj usni imao je odudarajuće uredan crveni grm brkova. Stojeći tu, nemarno spletenih dlakavih zglavaka na prstima, on je izgledao sirov kao daska. Međutim, nosio je naočari, staklene prozore, iza kojih su njegove vodnjikave oči gledale

zamišljeno.

»Gore«, naredio je. »Zabravi vrata rezom, Andri«. Uzevši uljnu lampu pošao je ispred nas.

I tako sam se upoznala sa Doktorom Edrikom.

Provela sam tri nedelje u njegovoj kući i bivala ispitivana svako popodne i veče dok je Doktor Edrik sve beležio svojim paučinastim rukopisom u jednu crnu knjigu U početku je Andri pomagao u ispitivanju i tamo gde bi on postavio opšti okvir, sada je Edrik upisivao i najmanje detalje.

Mora da sam ispljunula ceo svoj život kao i sve naše živote na istoku. A zašto da ne? Zašto da ne kažem? Da li sam izdavala naš način života, naš rečni način? Sumnjam! Osećala sam se više kao ambasador razuma, pokazujući ovim zapadnjacima kako život može da se vodi zadovoljnije nego što ga, očigledno, oni vode. Da li sam ja, u bilo kom pogledu, njihov neprijatelj? Kako bih mogla da budem, kada su mi ova dvojica pomogla i zaštitila me? Da nije bilo Andrija i Edrika, bez sumnje bih ispljunula iste detalje pod mnogo gorim okolnostima, s tim što bi ono što ostane od mene završilo na lomači.

A sem toga, Edrik je naročito imao nos za svako vređanje s moje strane.

I tako sam pričala i pričala. Pokušavajući da potisnem iz svesti činjenicu da dajem svoje bogatstvo informacija u zamenu za neku nadu i neku pesmu.

Ispostavilo se da je Edrik bio Doktor Teoteorije, uticajna ličnost. Mislim da je morao voditi dvostruki život, ako se upropašćavao rekom i bio spreman da me zašti ti. Svakog Prvog Dana od kada sam stigla, on bi oblačio belu mantiju i propovedao u Kući Molitve pored Teodrale. Mada me je glatko odbio kada sam ga zamolila da odem tamo (pošto me je zanimala); nisam znala nijedan odgovor. Svakog Sedmog dana ujutru, obukavši neformalniju verziju iste mantije, on je sam odlazio u Teodralu. Dok je bio van kuće, ja sam, bez ikakvog plana, iščitavala brojne spise iz njegovi male biblioteke. To se dešavalo kada bih očistila kuću, oprala veš, oribala činije skuvala obed i nahranila psa...

Jer, to su bile moje dužnosti. Doktor Edrik je, očigledno, imao »domaćicu« koji mu je bila privržena i do krajnosti verna. Međutim, već narednog jutra po mom dolasku on ju je poslao u posetu njenoj porodici u Adamopolisu, posetu koju je ona nagoveštavala već nedeljama. Trebalo je da ja budem njena privremena zamena. Na taj se način moglo objasniti moje prisustvo.

Sve u svemu, ovo je prilično izgledalo kao da sam ponovo na HITROJ GUSKI — kao neki osiromašeni putnik koji je poslat da stalno čisti prljavštinu sa dna broda

Edrikova biblioteka: bila je mala, najviše zato što je papir bio redak — činjenica koju sam primetila još ranije u onoj prljavoj kolibi gde je zavežljaj krpa bio zakačen za ekser. I ono knjiga što je bilo, štampano je grubo, u malom broju — svaka sa utisnutom dozvolom prečasnog Bratstva. Možda je i zato papir bio redak. Cenzori si ograničavali snabdevanje.

Nisam iz Edrikovih knjiga naučila ništa više od onoga što mi je Andri već bio rekao tokom putovanja. Ili bolje, naučila sam VIŠE, ali mi sve te kauzalističke hipoteze i dogme nisu razjasnile motive Razum-Boga, ili prirodu Zmije, tema za koji smatram da sam ih bolje upoznala od svakog zapadnjaka. Niti sam uspela da naslutim kakav je bio privatni projekt Doktora Edrika u vezi sa rekom.

Vrativši se jednog dana, našao me je kako — prekinuvši neko čišćenje — pažljivo čitam požuteli stari traktat pod nazivom PRAVA ZEMLJA MUŽANSTVA. Oduzevši mi ga, nemarno ga je spustio na sto.

»Istrošićeš oči, devojko.«

Htela sam da napomenem da bi i njegovim očima koristilo da zameni grube naočari nekim pristojnijim sočivima brušenim u Verinu. On se, međutim, namrštio kao da je očekivao takvu drskost. A, u stvari, drugo mu je bilo na umu.

»Stvari se zakuvavaju«, reče. »Malo njih to zna, ali je tako. Taj tvoj fini brat pustio

je pre godinu dana mačku među piliće.«

»Je li? Pre će biti da je on bio pile među mačkama.«

»Znam, i žao mi je. To su odlučili tamošnji sinovi u Majnstedu. Razumljivo.«

»Zar ti...«

»Draga moja devojko, ti ljudi moraju da žive blizu reke zbog rudnih nalazišta. Stoga su posebno osetljivi na vradžbine koje se tiču reke. Kada su u Teodrali Staništa Severnog čuli za taj incident, požalili su što nisu razgovarali sa gospodinom Kapsijem lično o brojnim detaljima.«

»Možda je Kapsi imao sreće što nisu imali prilike.«

»Na Akademiji imaju, bar, njegovu opremu, da bi je proučili. Podvodno odelo nije uništeno. Naravno, još uvek postoji problem što muškarci mogu samo jednom da koriste reku...«

»Znači, tamo je završilo Kapsijevo gnjuračko odelo. Stanište Severno: gde je to?«

Izgleda da ga je sve to zabavljalo. »Putovanje od četiri i više nedelja. To je drugi veliki centar. U svakom slučaju, od događaja sa Kapsijem stvorile su se dve škole mišljenja... Ili bolje reći: izvesno vreme su postojale dve škole. Događaji su sada doveli do intelektualnog konflikta između Konzervara i Krstaša. Ovi drugi su, za sada, u manjini.«

»Ti Konzerveri žele da održe stvari onakvim kakvim su sada?«

»Oni nameravaju da održe našu Zemlju Jedine Istine sigurnom i čistom.«

»Dok Krstaši žele kontakt sa istokom?«

»Kontakt?« Sumorno se nasmejao. »Moglo bi se tako reći.«

»A kome TI pripadaš, Doktore?«

»Veliko si ti njuškalo, devojko. A izgleda da je tvojoj porodici svojstveno da zabadate nos tamo gde mu nije mesto.« Oklevao je. »Ja smatram sebe nekom vrstom posrednika između te dve škole. Krstaši će, ako oni prevagnu, morati da preuzmu obavezu da nam obezbede mnogo više tačnih saznanja o našem neprijatelju, Satana — struji, i njenim ropskim podanicima. Tako ćemo povećati sigurnost našeg humanog načina života — ne sirovom vatrom i mučenjem već prefinjenim veštinama i tehnikama.«

»Da li je tvoj tajni projekat o reci otišao na jug?«

»MOJ projekat? Nije tako. To je projekat u ime Krstaša. Nadam se da će iz tog projekta biti iscеđeno bogato saznanje...«

»Da bi ga dao i Konzervarima« nagađala sam, ali se to činilo verovatnim.

»Ti pričaš tako da moj govor zvuči... cinično. Ja bih sebe radije opisao kao nekog pragmatičnog idealistu.« Diskutovao je sam sa sobom. »Taj je projekat tek u svojoj početnoj fazi. Možda je već mrtvorođenče.«

»Zato što sam se ja pojavila?«

»A možda je potrebno samo da se malo promeni njegov prvobitni cilj. Od svega što si ispričala, Jalin, postoji nešto što je od ogromnog interesa.« Doktor Edrik namesti svoje naočari.« Postali smo svesni postojanja izvesne droge od gljiva u južnim džunglama.«

»Oh, ne«, rekoh ja. .

»Ah, da«, reče on. »Kakva šteta što nisi nikada videla i samu biljku!«

»Možda ne raste s ove strane reke?«

»Već si mi rekla da si preživela kroz naše južne džungle zahvaljujući svom poznavanju sličnih džungli sa druge obale. Zbog toga je, u najvećem broju slučajeva, vegetacija ista. Najverovatnije, ta gljiva raste i u našim džunglama — južnije od tačke do koje su do sada istraživači smeli da idu. A ti si tamo već bila.«

»Ja se tamo ne vraćam!«

»Može se dogoditi da odeš u Majnsted? Prekoputa Verina?« Edrik se zakikotao.

»Da tamo staneš na obalu i mašeš maramicom? U Majnstedu, gde tako impulsivno bacaju ljude na lomaču.«

»Mogao bi godinama da lutaš po onim džunglama i da skupiš gomile raznih gljiva, a da nijedna ne bude ona prava!«

»To, Jalin, zavisi od napora da se organizuje jedna ekspedicija. Investicije, broj ljudi. Biće nam potrebni i zečevi da bi ispitali koje su otrovne, a i ljudski dobrovoljci da probaju one koje nisu.«

»Ja dobrovoljac nisam.«

»To se podrazumeva. Suviše si značajna kao izvor raznih informacija. O, biće nam potrebno mnogo drugih žena da se brinu o ishrani tih ljudi, a i da budu dobrovoljci.«

»I tako, ti vidiš žene kao neki napredniji oblik zečeva?«

Mudro je digao prst, »Tačka jedan: ti si rekla da se ta droga koristi u erotskim orgijama. U kojima, najverovatnije, učestvuju i muškarci i žene, mada to nije provereno. Mogu da zamislim mnoga izopačenja prirodnog ponašanja na tvojoj istočnoj obali.

Tačka dva: oni koji organizuju te razvratne obrede su upravo ŽENE iz tvoje Port Barbre, a i dejstvo droge si videla jedino na ženi, tvojoj zapovednici broda.

Tačka tri: ženski mozak mora imati u sebi različite produkte žlezda od muškog. Odatle potiče ženina ranjivost na Zmiju. Učinak droge na žene može biti značajniji nego na muškarce. A učinak na Zmiju...« Činilo se da je zadovoljan svojim lucidnim shvatanjem situacije.

Osetila sam neki ponižavajući užas. Mislila sam da sam ovde našla neku vrstu utočišta. Zamišljala sam da me to nekako može vratiti u zavičaj. Verovala sam da sam razumela Doktora Edrika — posrednika koji je stajao između mene i surovog Bratstva.

Nisam bila ništa shvatila. Umesto toga, jednostavno sam postala izdajnik.

»Crna strujo«, šaputala sam u sebi, »POMOZI MI. Pomozi nam svima.« Molila sam se u molitvenoj dvorani sopstvene lobanje, kao što se veštice možda mole Satana-reci.

Nije bilo odgovora. Avaj!

Doktor Edrik se sitničavo poigravao svojim naočarima. »Prilagođavamo se novim okolnostima, Jalin. Da, prilagođavamo. Nisam li se ja prilagodio tvom dolasku ovde, iz Satanine zemlje? Verujem da sam ti izložio SVOJ položaj dovoljno jasno da bih ti pomogao da se sama prilagodiš — onome što mora da bude.«

Jedna stvar je bila očigledna. Moram da pobegnem iz Edrikove kuće. Moraću da odem iz Staništa Južnog. Da bežim, sama, na neko drugo mesto. A Sinovi i Krstaši će me verovatno progoniti.

KUDA MOGU DA ODEM?

Te noći sam usnula jedan san. Sanjala sam da sam u Spenglstrimu sa Džambi. Stajale smo zajedno na šetalištu. U pozadini je tumarao njen muž. Vodom su plovili ribarski brodići čije su iscrtane oči bile osvetljene odbleskom fosforescencije. Svetlaci su vijugali rekom kao spore munje — srebrne strele kojesu pokazivale pravac od zapada ka istoku. Pokazujući prema Spenglstrimu.

Džambi mi je nehajno kazala: »Bez obzira šta su ove male lepotice, izgleda da rasteruju žare.«

Trgla sam se i probudila. Njene reci su odzvanjale u meni. Počela sam da ih ponavljam, opet i opet.

Da li je ona to stvarno rekla kada smo zajedno bile na obali? Da li sam bila zaboravila, ili tada nisam obratila pažnju, jer sam malo bila pod gasom? Možda moja svest to nije čula — a ipak neki njen deo je čuo i zabeležio ono što je izgovorila?

Ustala sam i počela da šetam po sobi duboko se zamislivši.

Da li su to bile samo puste želje? Fantazija sna? Ili je to bio neki znak? Odgovor crne struje? KOJI? Zašto KNjIGA REKE nije pominjala da su vode Spenglstrima bez žara?

Ako je to, uopšte, tako?

Možda su ribarke iz Spenglstrima — Džambine stare školske drugarice — to znale, ali nisu tome pridavale neku posebnu važnost sem što su mogle da sređuju svoje mreže bez zaštitnih rukavica...

Možda vode SAME po sebi nisu bile očišćene od žara? Možda su ih svetlaci činili bezbednim? Ti svetlaci su se pojavljivali i gubili tako da je voda ponekad zaista mogla da bude opasna. Ali ne i onda kada je svetlost bila najsjajnija. Ako bi se svetlaci rasprostrli po celoj površini reke u ogromnim rojevima, pregrađeni samo središnjom strujom, da li bi to omogućilo bezbedan put za prelaz preko?

Ako bi uronila u taj srebrni roj na OVOJ obali i plivala u njemu dok ne stignem do struje...

Ah, ta struja. To je problem.

Jednom me je pustila da prođem. Zašto ne dva puta?

Od nje, pravo na istočnu obalu. Bezbedna u sledećem svetlećem roju...

Čak i tako, bilo bi to dugo plivanje.

Kada ne bi postojala opasnost da budem nasmrt izbodena, mogla bih da plivam natenane. Menjam stil. Čak i da neko vreme plutam da bih povratila snagu.

Pokušala sam ponovo da uživam u svom snu. Bio je tako živ i jasan. Ali da li je bio ISTINIT?

Možda tu rečenicu nije izgovorila baš Džambi? Možda sam je čula od neke od njenih prijateljica ribarki na onoj zabavi. A možda mi je i sama struja govorila kroz Džambina usta u snu.

Možda. Možda. Mogla sam doveka ovako da se vrtim u krug. Odlučila sam da prihvatim san kao istinit.

Razmišljala sam. Gvineamoj mora ležati otprilike severoistično od Staništa Južnog, ukoliko je onaj majušni pramen dima i zagađenog vazduha koji sam videla sa Osmatračnice Stratišta, zaista bio naš čađavi fabrički grad. Stoga Spenglstrim leži na jugoistoku.

Koliko je on bio daleko od Staništa Južnog? Deset milja? Dvanaest? Možda ne dalje. Mogu, s izvesnom sigurnošću, da pretpostavim da Sinovi izbegavaju TAJ deo obale još više: tamo su postojale te svetleće emanacije. Zmije koje jure da bi dodirnute ovu istu obalu. Ceo taj kraj prekoputa Spenglstrima treba da je pust duboko u kopno. Još jednom mi je moj san ukazao na pravi smer.

Zabeležila sam u glavi da ne zatražim Edrikovo mišljenje o svetlacima, niti da pokažem neko naročito interesovanje, u slučaju da on potegne to pitanje. Zatim sam se vratila u postelju.

Sledećeg jutra sam počela da kradem hranu i sakrivam je u svojoj sobi. Diskretno ali vredno.

Pokazalo se da sam imala sreće što sam morala da hranim Edrikovog psa. Životinja me je sada već smatrala prijateljem. Ili, u svakom slučaju, poznavala me je.

Inače bi, kada sam posle nekoliko dana, u ponoć, skliznula napolje, prokleto živinče svojim lajanjem sve živo probudilo. I to u predahu pošto me iskida na rezance...

U međuvremenu Doktor Edrik mi nije saopštio ništa više o svom novom, velikom projektu. Ali je svakim danom odsustvovao sve duže. Po povratku se dva puta zatvarao u svoj studio i beskonačno konferisao sa Andrljem i Džotanom. Posle drugog sastanka, Džotan je u roku od nekoliko časova napustio kuću, opremljen za dugačak put. Nisam imala pojma namerava li nazad na jug— ili severno kao kurir, za Ka—Teodral u Staništu Severnom. (Ka—Teodral je bilo zvanično ime za takvu zgradu, s tim što je KA bila neka stara reč za bit neke osobe što se psi — vezom vraća u Raaj kad umre.) Bez obzira kojim je pravcem Crveni Žbun otišao, on je već bio prešao dobar komad. Te iste noći odšunjala sam se dole i otkačila rezu sa kuhinjskih vrata.

Bacila sam meso psu koji se, kao čarolijom, odmah tu stvorio. Pre nego što sam prešla desetak koraka, prožderao je celu sirovu komadinu i jurnuo za mnom. Sve do kapije sam morala da ga smirujem i tapšem na način koji psi smatraju prijateljskim. Kada samo pred njim zatvorila kapiju, gurnuvši ga natrag, pas je počeo glasno da cvili. Odlomila sam grančicu s nekog žbuna i bacila je daleko u mračnu baštu. Zatim sam na prstima otrčala, nadajući se da će ga, kada se vrati, balaveći to parče drveta i vrteći repom, zahvatiti amnezija.

Mora da je zaboravio. Nikakav lavež nije remetio noć.

Kliznula sam pravo kroz Stanište Južno. Pretpostavila sam da sama žena noću može biti samo »kurva« ili veštica. No, bila sam prigodno odevena u boju mraka, a javnog osvetljenja nigde nije bilo.

Tri sata kasnije, kada je grad već dobro ostao iza mene, pela sam se šumskim puteljkom koji je vodio iz doline.

Prolaz kroz grad i pored udžerica u predgrađu nije bio suviše težak. Geometrijski položaj ulica se pokazao neprocenjivim. Čak su se i prljavije i opasnije zone protezale od severa ka jugu i istoka ka zapadu.

Morala sam samo jednom da se sakrijem i potrčim kada sam izazvala nekog psa da zalaje — ali mora da je bio na lancu. Nadam se da se ugušio. Dva puta sam se spotakla i zaprljala se u poljima sa povrćem iza udžerica.

Na drugoj strani polja raslo je bujno i gusto žbunje. Trebalo mi je dosta vremena dok nisam pronašla stazu kroz sav taj gustiš i drveće. Morala sam i da se vraćam i da kružim prema severu. Konačno sam pronašla put s tragovima točkova, koji je vodio u dobrom pravcu — a to je značilo u pravcu istoka, u pravcu reke.

Upravo kada je nebo počelo da sivi od unutrašnjeg svetla, staza je stigla do svog cilja: logora drvoseča. Ispred mene su se nalazile dugačke kolibe, oborena stabla, kolica — s jarmovima i vrlo dugačkim amovima pripremljenim za vuču od strane grupe muškaraca. (Ili grupe velikih pasa. Ili žena.)

Razmatrala sam mogućnost da protrčim kroz logor, ali je zora bile suviše blizu da bih se izložila riziku da me primeti neki ranoranilac. A možda je bilo i pasa. Umesto toga, zaobišla sam kosinu koja je bila proredena sečom. Kada je sunce izašlo, bila sam s one strane.

A iz logora je zazvonilo za uzbunu Za trenutak mi je srce stalo — dok nisam shvatila da je to bio signal za ustajanje; i dirinčenje.

Putovala sam još jedno pola milje dok, konačno, iscrpljena, nisam morala da stanem. Žbunje je bilo gusto ali ne neprohodno. Nije bilo traga nikakvim stazama, izuzev kratkih puteljaka koje su napravile neke male, nepoznate životnje. Uvukla sam se u gustu paprat, povaljala se po njoj nekoliko puta, kao pas, da naprvim ležaj, i zaspala.

Kada sam se po podne probudila, oko mene su zujali insekti slećući na moje ogrebotine i znoj da se nahrane. Ta me je njihova pažnja veoma svrbela ali ih nisam odmah oterala. Sasvim sam se pritajila i osluškivala neću li čuti neke udaljene uzvike, lavež pasa, bilo šta. Ništa. Čula sam samo glasove šume: žubor i zujanje, povremeno gakanje. Stoga sam nešto prezalogajila, ispraznila creva i kamenom sakrila dokazni materijal. Nastavila sam napred. Sada nizbrdo. Dalje od visova koji su ležali u unutrašnjosti. Položaj sam određivala po jačini sunca.

Trebalo mi je osam dana da stignem do voda Spenglstrima. Nisam nepotrebno žurila — često nisam ni MOGLA. Izbegavala sam lake, izložene puteve, mada posle uspešnog prvog dana nisam očekivala da će me uhvatiti Sinovi koji me progone. Doktor Edrik je sigurno pretpostavljao da sam otišla na sever u pravcu Verina. Ili možda, mada manje verovatno, da sam pobegla na istok, pravo prema začaranoj reci da u njoj operem svoje veštičje udove što je moguće pre.

Umesto toga, ja sam se probijala jugoistočno, dijagonalno, kopnom.

Putovanje nije bilo opasno. S dovoljno zaliha hrane, u poređenju sa nedeljama putovanja gore, daleko na jugu, ovo je ličilo na šetnju.

Konačno sam se jedne večeri, kada je tama padala na svet, poslednji put provukla kroz grmlje i puzavice i ponovo stala na obalu reke. Posmatrala sam srebrne svetlace kako, kao zmije, vijugaju po vodi i srce mi se ispunilo radošću. Kako je noć padala, fosforescencija je bivala sve jača.

Izgledalo je kao da su se san i stvarnost spojili. Ponovo je bezbroj sitnih bića davalo predstavu za mene, i to predstavu koja je više bila vezana za moj san nego za moje sećanje. Dokle god sam mogla da doprem pogledom, u oba pravca, plovilo je tečno srebro, jedva razbijeno prevlakom crne vode. Čak ako otplivam nizvodno biću na sigurnom.

Jedan jezičak bele vatre ležao je sasvim blizu obale. Bio je širok baš kao što i treba: tri stotine pedalja ili, možda, četiri. Savijao je odozdo, od jugoistoka. Slabi treptaji svetla, koji su se mogli videti daleko na severoistoku, možda su bila lučka svetla samog Spenglstrima.

Svukla sam svoju crnu haljinu — to je bilo nešto najgore što sam ikada nosila. Skinula sam i gaćice. Odbacila sam izlizane sandale od kanapa. Očistila sam se od zapada. Bila sam rešena da uronim u rečni tok potpuno gola. Da me je posmatrao neki Adamov Sin, znao bi da veštica ide kući i pokrio bi oči. Ili bi zurio i žudeo za lomačom.

Odgacala sam do mesta gde blato naglo prestaje i bacila se u svetlosnu putanju.

Na ovako širokoj reci, kada i najmanji vetrić nabire talase, posle izvesnog vremena potpuno gubite obalu iz vida. Iznad mene su se nalazile zvezde prosute u drugu reku — stvorenu uglavnom od srebra, po čijoj je površini bilo razbacano nekoliko safira i rubina. Za orijentaciju sam uzela sazvežđe Sekire, ne zaboravljajući da će se ono okrenuti oko Pola kako vreme bude prolazilo.

Nijedna žara nije napala. Ako su se velika jata glavatica, biserka i banjoa i napasala svetlacima, ja nisam osetila da me je ikakva riblja glava udarila, niti da me išta grickalo. Oko mojih ruku stvarao se oreol od bele, tople vatre. Pretpostavljam, i oko glave — mada nikada ne gnjuram kada plivam.

Ne znam koliko sam puta promenila stil — prsno, leptir, slobodno — niti da li je prošao sat ili više, kada se odjednom ispred mene pojavila tama. Pljuskavo srebro je počelo da mi zasenjuje zvezde Sekire, a ta tama mi ih je ponovo vratila.

Nisam prestajala da sečem vodu niti sam oklevala.

Ali sam pomamno u glavi mislila: CRVE SVETA, TO SAM JA. JALIN! PUSTI ME DA PROĐEM.

Ako sam očekivala da će me povući u dubinu, a zatim ponovo izbaciti na nekoj džinovskoj ribi, koja će me, onesvešćenu, odneti na istočnu obalu — prevarila sam se.

Polako sam plivala kroz struju probijajući se grudima kroz nešto što je ličilo na mekan maslac ili mast koja se zgrušava. I dok sam plivala, ona me je ispitivala. U glavi mi je kovitlala snove ponovo istražujući njihov sadržaj, razlažući svest. Nisam upala u dubine, ni struje, ni nesvesti. Usred svojih »halucinacija« bila sam svesna gde se nalazim. I tako sam kratko vreme plivala kroz južne džungle — zatim duž druma u društvu sa Andrijem i Džotanom. Zatim sam plutala u kući Doktora Edrika. U tom trenutku mi se učinilo da struja počinje da se stresa i njiše...

Kao i ranije — ispila me. Međutim, nije mi ništa govorila. Možda je bila suviše zauzeta onim što je iz mene učila o zapadnoj zemlji i nije imala vremena za moje trenutne probleme. Za mene, ovako malu, izgubljenu usred reke. Možda je već dovoljno komunicirala šaljući mi onaj san. A možda bi trebalo da budem potpuno bez svesti da bi mogla da me uključi na sopstveni nivo.

I da li sam uopšte komunicirala? Ne rečima.

Nekako sam osetila da je zadovoljna mnome. Nekako sam očekivala da ću ubuduće moći da prođem kroz nju kada god budem želela ili kada mi bude bilo potrebno. Ništa mi izričito nije bilo garantovano, bila je to samo intuicija.

Naravno, drugi prolaz je bio mnogo blaži nego ono prvo ispiranje mozga I davljenje.

Zatim sam prošla.

I ponovo sam plivala po običnoj, rečnoj vodi. Ponovo me je zaslepila fosforescencija. Nevidljiva obala ležala je još tri četvrtine milje daleko. Još sam bila jako daleko od kopna. I prilično iscrpljena.

Osećala sam se strašno: apsurdno napuštena i ostavljena. Odjednom se moje olakšanje što sam prošla zamenilo besom. Kada sad razmišljam o tome, mislim da je taj bes bio neophodan — kao i moje zbrkane emocije pre toliko nedelja na putu kroz džunglu — jer mi je davao snagu da nastavim.

»Pomozi mi, prokleta da si!« viknula sam. Struja nije obraćala pažnju na moju molbu. Nisam je više zanimala.

»Ti, gomilo govana!« zaurlala sam.

Zatim sam se sabrala i nastavila da udaram po hitrom, srebrnom drumu, koji za mene nije bio tako brz.

I konačno sam — posle stotog ili hiljaditog istezanja vrata — jasno ugledala lampe, male barice svetlosti i nepravilne, tamne hrpe zgrada oivičene svetlošću zvezda.

Iznenada: jarboli upereni ka zvezdama, ribarski brodić sa moje leve strane, ljuljuškao se, vezan za plutaču; drugi s desne.

Sasvim neočekivano, bila sam tamo.

Plivala sam duž tog poslednjeg svetlog jezička koji je pljuskao. Osnovi keja prišla sam sa strane. Dodirnula sam kameni stepenik. Izvukla sam se napolje.

Cedeći srebro bolno sam puzala uz stepenice. Bila sam teška čitavu tonu. Sva-ki stepenik bio je neverovatno čvrst i nepokretan.

Na vrhu sam kliznula napred i prostrla se kao želatin bez kostiju. No, pre nego što sam se onesvestila, zaključila sam da sam možda pogrešila u pogledu neoset-ljivosti kamena. Iznenada je kej u Spenglstrimu postao mnogo utešniji, nežnije ušaš-kan nego ijedno mesto gde sam, već dugo, polagala glavu da se odmorim.

Onoga što se posle toga dogodilo sećam se kao kroz maglu — ubrzo su me pronašli kako ležim tamo — i ta se noć završila tako što sam, uvijena u ćebe, odneta na slobodan ležaj na brodu ROG IZOBILJA.

Sledeći dan je bio dan ispovedanja.

Pošto su mi pozajmili odeću i pošto sam halapljivo pojela prepun tanjir dobre, pržene rečne ribe, ispovedila sam se zapovednici ROGA IZOBILJA. To popodne sam ponovila svoju priču na hitno zakazanom mini — sastanku rečne gilde kome su prisustvovale: upravnica pristaništa Halasa i dve zapovednice gilde što su se zatekle u luci. Jedna od njih bila je prisutna na tajnom veću održanom na SANTAMARIJI u Tambimatuu, uoči mog odlaska na novogodišnje veče. Ona je bila u mogućnosti da posvedoči da sam ona osoba za koju se predstavljam.

Ovim trima ženama ispričala sam celu svoju priču, uključujući i Verino. I kako sam obavestila Doktora Edrika o drogi od gljiva. I kako muškarci sa zapada veruju da smo mi svi na ovome svetu napravljeni od veštačkog mesa i, kada ljudi umru, njihove se duše vraćaju u Raaj — sedište Razum — Boga koji nas je, u stvari, poslao da nastanimo strane planete i da se razmnožavamo. Sve o tome — baš sve.

Možete biti sigurni da je nekoliko sledećih dana mnogo šifrovanih, hitnih poruka poslato uzvodno i nizvodno.

A ja?

Dok se ne organizuje kompletan sastanak gilde, stanovala sam u kući upravnice pristaništa, u gradu. Halasa se dvoumila da li da me smatra čudom ili jeretikom. Ili, možda, nekim ko je, zaražen smrtonosnom bolešću, neočekivano preživeo i ko još uvek, u venama nosi njeno seme. Ja sam bila čudo — a pomalo i parija. Heroina i otpadnica.

Mini-skup me je zakleo da ćutim o najvećem delu moje priče. (Druga stvar bila je koliko su stvarno vredele moje zakletve kada me je i sama crna struja dva puta pustila da prođem...)

O najvećem delu, ali ne o svemu. To je bilo nemoguće. Vest se proširila oko ROGA IZOBILJA, procurila na obalu i na druge brodove. A ni Halasa nije pokušavala da me drži zatvorenu u svojoj kući. Da je i pokušala, ne bi uspela. Halasin dom nije bio — nije MOGAO biti — drugi Edrikov. Posle toliko meseci izgnanstva, morala sam ponovo da se očešem o stvarni život, ulice, taverne, kafei, obala. Bila sam na lancu, ali ne baš na kratkom.

Muvajući se okolo skretala sam određenu pažnju. Za one koji su znali, bila sam nekakvo čudo na koje su pokazivali prstom. Gledaj: eno prve žene reke koja je ikada prešla struju — i to je prešla dva puta. Ona je prva od nas saznala sve o zapadu. Da nije dobila rogove ili joj je jezik pocrneo i bljuje vatru ili ima neki drugi znak tuđinstva? Možda može da pročita dušu struje i proriče budućnost? Takve i slične stvari. Neke žene su pokušavale da iz mene izvuku informacije, bilo da su me tapšale po leđima, bilo na pritvoran način.

Izvesno vreme sam u tome uživala, a onda je počelo da me guši. Ubrzo, ali ne prerano, život se vratio u normalne okvire. Ljudi su prestali da bulje i postavljaju glupa pitanja — ili, ne tako glupa pitanja, na koje nisam smela da odgovaram. Šest nedelja pošto sam isplivala na obalu, održan je sastanak u punom sastavu, kome je prisustvovalo svih osam zapovednica gilde. Sastanak je održan na škuni izvan Kapije Juga, i ja sam se ponovo potpuno ispovedila.

Taj skup je trajao puna četiri dana. Zapovednice gilde se nisu toliko sastale da bi sudile, koliko kao neka vrsta istražnog suda: da se upoznaju sa svim raspoloživim činjenicama o drugoj polovini našeg sveta, činjenicama koje mogu baciti novo svetlo na ono što smo smatrale sigurnim faktima našeg postojanja.

One su svoja razmišljanja uvek iznosile u mom prisustvu i dato mi je pravo da u njima učestvujem. Sve do samog kraja nisu me slale napolje iz elegantne kabine sa srebrnim zidnim svećnjacima, nameštajem od gildole i tapiserijom Obeliska iz Postojbinske Luke. Ipak, osetila sam da ceo postupak ima izvestan prizvuk suđenja.

Poslednjeg dana, najmlađa zapovednica — lepa plavuša iz Sardžoja, po imenu Tamat — pokrenula je pitanje Obeliska.

Taj se spomenik dizao sa kamenitog brega koji je nadkriljavao grad. Bilo je to popularno izletište jer se odatle pružao lep pogled, dole, na livade Postojbinske Luke i reku. Ko god da je istakao tapiseriju, on je u nju uneo nekoliko prodičnih scena. Na njoj su se nalazili prostrti skerletni i narandžaeti tepisi kao kontrast naboranoj pozadini trave koja se dizala (bar na tapiseriji) u susret sivim, kupastim krovovima Sardžoja i plavetnila reke i neba — dok je na nebesima, opet kao kontrast, visilo nekoliko paperjastih oblaka. U prvom planu su skakutala neka gola deca, neki se par ljubio, a jedan starac čudno poskakivao od radosti mašući bocom vina. Sedeće figure majki i otaca su bile, uglavnom, u nekim šćućurenim položajima kao da se predivo od koga su istkani ulegio ili tkač nije umeo da izatka figure koje se odmaraju. Iz jedne otvorene korpe na tepih se prosulo voće, riba i nizovi kobasica. Izgledalo je kao da je stari patrijarh prevrnuo korpu, naljućen zbog toga što su zaboravili kako se kuva većina namirnica.

Obelisk lađa bio je bazaltni stub visok sto pedalja. Imao je oblik neke glatke ribe koja stoji na zadnjim perajima. Trebalo je da bude mnogo više od izletnika nego što je

prikazano. Napravljen je i jedan bezuspešan pokušaj perspektive. Stub je bio iskošen i spremao se da padne i smrvi ljude ispod sebe.

Mislim da je tapiserija bila očaravajuća.

Sasvim malim slovima je, na crnoj osnovi peraja, bila ispisana jednostavna legenda:

OVDE SU LJUDI PRVI PUT DOŠLI NA OVAJ SVET

I došli su na ovaj svet s tepisima i korpom, dupetima kao burićima, bez odeće na deci i s pijanim dedom... Setila sam se sopstvene posete Obelisku i znam da je upravo taj natpis bio urezan u Obelisk slovima oštećenim zubom vremena. Od reči do reči.

Tamat je ustala, prišla tapiseriji i dodirnula natpis.

»Nije li ovo čudan način izražavanja?« upitala je. »Ne 'sleteli' ili 'stigli' — već 'došli na'. Skoro kao da su ljudi prvi put uopšte POSTALI na ovom mestu...«

Pogledala je u Neliam, višu zapovednicu gilde iz Gandžija, jednu stariju, naboranu ženu s licem poput suve šljive. Pogledala je u nju s nadom. »Zar se naša gilda s tim ne slaže?«

»Jezik vremenom menja«, tvrdila je Neliam, »smisao reči.«

Tamat je navaljivala: »Kako mi stvarno mislimo da smo došli ovamo? Da li su hiljade ljudi sabijene u svemirski brod? Šta su oni jeli? Uzmite u obzir i probleme sa teretom. Takođe, uzmite u obzir ono što je rekla Jalin: strani svet ne mora odmah da bude gostoljubiv.«

Pažljivo sam posmatrala Tamat pazeći da se ne nasmešim iz zahvalnosti ili glupog ponosa što ona ceni moj izveštaj.

»Sigurno je da na njemu već mora postojati vazduh, voda i život, inače se uopšte ne bi mogao koristiti. Ali zašto bi taj život bio baš onaj gde ljudi mogu da žive? Zašto bi taj vazduh bio baš onaj koji oni mogu da dišu?»Zašto bi biljke i ribe uopšte bile jestive?«

Međutim, što sam više posmatrala, sve više sam sumnjala da Tamat... pa eto, govori iz straha. Kao što ljudi brbljaju bez veze kada ne znaju neki odgovor, a ipak moraju da govore, same priče radi, ne bi li opravdali svoje prisustvo. Iz te vrste straha.

Ona je pokrenula to pitanje jer je morala nešto energično da kaže. Tapiserija se zgodno našla pri ruci radi demonstracije onoga što je želela da kaže, a i da joj bude izgovor za elegantno paradiranje kroz kabinu.

Samo je ponovila ono što sam ja rekla. Nastavila je ubedljivo da ponovlja kao da je to bila njena sopstvena ideja.

Neliam je slegla ramenima: »Život je život. Vazduh je vazduh.«

»Da li? Možda smo morali da budemo 'napravljeni' — ili 'ponovo napravljeni' — za ovaj naš svet?« I sada je Tamat morala nešto da izvuče iz toga. Skoro sam mogla da vidim kako se opušta i zateže. »Ako je to tako, onda je jedino mesto gde smo mogli biti stvoreni UPRAVO OVDE.«

U redu, pretpostavljam da neki ljudi moraju dobro da se napregnu da bi se istakli.

Ali tada je uzela reč viša zapovednica, Šarla. Ona je bila u kasnijem srednjem dobu i, ako je gilda bila u posedu nekih konačnih tajni, onda ih je morala znati. Ali očigledno, nije ih bilo...

»Znate«, otezala je, »taj me je obelisk oduvek zbunjivao zbog nečeg drugog. To je simbol svemirskog broda, zar ne? A gde je taj brod sad? Nešto tako jako da može da putuje između zvezda treba da traje generacijama posle spuštanja — uprkos kiši i rđi. A ipak ničeg nema.«

Tamat se vratila i zauzela svoje mesto. Tokom sledećih nekoliko minuta, dok je Šarla izlagala, Tamat je mudro klimala glavom u želji da sve (izuzev, možda Neliam) ubedi da je značajno doprinela rađanju jedne potpuno originalne ideje...

»Pitam se od kog je materijala bio sagrađen taj brod«, razmišljala je Šarla. »Mora da je bio od metala ili nečeg sličnog? Zamislite, za terenutak, da možemo da

upregnemo neku divovsku ribu. Pretpostavite da joj na leđima sagradimo kabine, postavimo jarbole i izbušimo rupe na njenom telu. Zamislite da su brodovi bili slični tome — ne od drveta, već od metala.«

»Da li su ti svemirski brodovi mogli nekako biti sagrađeni od žive materije? Da li su mogli da naprave naša tela od sebe samih, i tako se utroše?«

»Imaš suviše bujnu maštu«, primetila je Neliam.

»Eto, crna struja je ogromno živo biće — čiju prirodu ne razumemo. Suptilno i neizmerno. Zašto ne i Brod? Zamislite da je brod živo biće, koje nije nosilo ni posadu ni putnike — zato što je SAMO bilo sopstvena posada i putnici. Nešto božansko, izvan naše moći poimanja.« Šarla se sada već razmahala sopstvenim oduševljenjem. Glas joj je bio pun strahopoštovanja, odzvanjajući iskrenošću.

»Ipak su ga ljudi napravili«?

»Možda su ljudi napravili nešto veće od njih samih — što je onda proizvodilo nešto još veće: nešto živo, veličanstveno mudro i ono je napravilo brod. Ili ga, čak, rodilo. Ljudi koji su započeli taj proces ne bi bili isti u krajnjem ishodu.«

»Kako to može biti Šarla?«

»Beba izrasta u devojku — koja izraste u ženu. U odnosu na bebu, žena je potpuno izmenjena.«

Neliam je šmrknula. »A zatim žena rađa drugu bebu. I opet smo na početku.«

»To je samo upoređenje.«

»Možda ima pravo«, reče Tamat. »Ili možda, kao crv lista koji se pretvara u leptiron?«

»JA glasam za to da se usredsredimo na ono što je sigurno«, reče Neliam. »Kao što su, na primer, oni mangupi od Osmatrača, kada Jalin bude odlučila da im ukaže čast izveštajem o svojim nedavnim putovanjima.«

»Neću!« protestovala sam. »Zaista. Zašto bih? Moj brat više nije tamo.«

»Nije, ali tvoj ljubavnik jeste. A i drugi poznanici.« Nastavila je Neliam nestrpljivo. »To nije važno. Mislim da bi trebalo da razmotrimo mogućnosti da zvanično podržimo te Osmatraće. Ako su oni sa zapada toliko sigurni da smo mi Đavolove kćerke, možda će hteti da naprave veće pištolje i pucaju pravo preko reke. Ili će, možda, pokušati da prođu kroz vazduh. Predlažem diskretan kontakt sa Osmatračima tako da mogu da nam jave ako se išta neuobičajeno događa preko vode. Ići ću još dalje. I same treba da podignemo osmatračke kule. Da izmenimo namenu sadašnjih signalnih stanica. Da ih napravimo da budu još više. To će pomoći u komuniciranju. Mogu da navedem nekoliko slepih mesta gde se poruke mogu zadržavati satima ukoliko brod nije u pravom položaju za emitovanje. Pre godinu dana bih rekla da nema tako hitne poruke...« razmišljala je.

»Da, ali šta sa ŽENAMA na zapadu?« želela sam da znam. »Užasan život koji vode. Spaljivanja.«

»Ništa ne možemo da učinimo, Jalin, a da ne uništimo svoj sopstveni svet.«

»Ali...«

»Šta predlažeš...«

»Mi bismo mogle preći vazdušnim putem!«

»To ne želimo. Iz razloga za koje sam sigurna da ih čak i ti prihvataš«.

»Sem toga«, otezala je Šarla, sada na strani »konzervera«, »ako pretpostavimo da možemo da pređemo reku na vetru, kako ćemo biti sigurne da se možemo vratiti? A kad pređemo reku, šta onda? Spustimo se i počnemo da držimo govore o slobodi i sreći? Dok nas ne popnu na lomaču...« Shvatila sam da je Šarla jedna od onih koji bi zagovarali obe strane nekog problema sa dovoljno umešnosti da vas ubedi da je tako duboko zainteresovana... da se ništa ne odluči.

Neliam je lagano kuckala prstima po stolu. »Ja vidim značajniji razlog protiv

intervencije. Uprkos njenom iskustvu tamo, izgleda da Jalin, ipak, nešto nije shvatila. Životnu razliku između nas i njih. Onu koju će Sinovi sigurno otkriti, s obzirom šta im je Jalin sve rekla — ukoliko nisu sasvim glupi«.Pogledala je prisutne. »Pa?«

»Oblici društvene organizacije?« odgovorila je Marti, iskusna, tamnoputa upravnica pristaništa u Gvineamoju. Sudeći po tonu i dignutim obrvama ona nam je saopštavala, a ne pitala. Znači, Neliamin saveznik.

»Tačno«, reče Neliam.

»Kako to misliš?« upitala sam. »Šta sam to propustila?«

Odgovorila mi je Marti, žustro: »Ovako, Jalin. Tehnički, ti Sinovi su zaostaliji od nas. Ali oni poseduju centralizovanu vlast: onu 'svetovnu ruku' Bratstvo. To uopšte ne liči na naš sistem gildi. Njihova dva Staništa, Severno i Južno, su očigledno, dvostruki glavni gradovi, VLADAJUĆI gradovi. Ovde nijedan grad ne vlada drugim. Tamo preko, oni imaju nešto što bi se moglo nazvati 'vladom'«.

»Dve, sigurno? Ako ima dva... glavna grada«.

»Njima su neophodna dva glavna grada zbog sporijih komunikacija. To ne znači da su u pitanju dve različite zemlje. Sudeći po imenima, naprotiv«.

»Oh«.

»Naš način vladanja društvom je nevidljiv i nenametljiv. Njihov je vidljiv i brutalan. Surove okolnosti dovode i do surovih rešenja. Okolnosti pod kojima žive ti Sinovi su teške zato što su se odrekli reke...«

»Koja i sama nevidljivo i nenametljivo vlada stvarima?« okušala sam sreću.

»TI o tome znaš više od nas, devojko!«

Neliam je podigla ruku, mada prilično mlitavo. »Bez obzira kakvih sve sujevernih gluposti ima u Knjizi Statuta, naša gilda nije zasnovana na mističnim mudrostima. To bratstvo je, međutim, dogmatsko. Ono JESTE ukorenjeno u sujevernim glupostima — čija praktična strana svira samo drugu violinu«.

»Knjiga Gildinih Statuta sujeverna glupost?« ponovila sam u neverici. Dve ili tri od ostalih žena, a naročito Tamat, bile su, izgleda, potpuno šokirane.

»Naravno, ja preterujem. Činim to da bih bolje objasnila. Mi se molimo onome što je u Knjizi Statuta, jer ona DELUJE. Ako morate da plovite rekom da biste živele, reka vas mora prihvatiti. Mi pijemo malo od struje. Poštujemo izvesne znake. A zatim, uopšteno govoreći, sve zaboravljamo. Mi se ne vučemo svako jutro na kolenima po palubi, niti se molimo rečnom duhu. Ne smatramo da je crna struja nešto naročito — i to bez ikakve grize savesti. A oni preko upravo to rade. Oni su prosto obuzeti — njenim odbacivanjem. Struja je naša sredina u kojoj živimo i ona tu i pripada. Kod njih, ona je u prvom planu čak i ako to prikrivaju«.

Za trenutak je u kabini zavladala tišina. Da je Tamat izgovorila takve stvari, možda bi se digla galama. Ali nije.

»Vraćajući se praktičnoj strani stvari«, rekoh, »šta sa Edrikovim planom da otruje struju?«

»Dabogda propao«, reče Neliam strogo. »Dabogda lunjao okolo deset godina i nikada ne pronašao ono što traži. Dabogda pao između one dve stolice Konzervera i Krstaša i dabogda ga one samlele. Zaista, ne možemo ništa u vezi s tim da učinimo«.

»Mogle bismo objaviti svima, od Umdale do Tambimatua. Da ljudi budu na oprezu. Da im kažemo o zapadu«.

»Zašto? Da bi svi živeli u stanju stalnog straha? Da bi svaki nezadovoljnik imao oružje protiv nas?« Neliam se nagla prema meni. »Da se tvoja slava raširi nadugačko i naširoko?« Njen ton je, međutim, više bio ćudljiv nego zlonameran.

Ubrzo posle toga, sastanak je počeo da se privodi kraju. Imala sam čudan osećaj da sam u visokom veću zemlje — a to je veće bilo bez nekog naročitog uticaja. Gilda je mogla da nam malo podesi jedra, ali da li je, stvarno, ikada mogla da nan promeni kurs?

Na jednoj dugačkoj, i prilično pravoj reci, koja je oduvek vodila od A prema B postoji li, uopšte, mogućnost menjanja kursa? I potrebe za tim?

Pošto su me otpustile, zapovednice su, zaista, morale doneti neke praktične zaključke u poslednjem minutu: o podizanju boljih signalnih stanica koje mogu da služe i kao osmatračke kule (ako budu opremljene teleskopima kao što su u Verinu.) Mora da je bila postignuta neka vrsta konsenzusa jer nisam suviše dugo čekala na rezultate. A u biti sam se, međutim, osećala potpuno napuštenom. Ponovo. Prvo od strane struje, a sada i od moje gilde...

Kada sam o tome razmislila malo sabranije, upitala sam se i sama, šta bi, za ista, moglo da se uradi? U onoj meri koja odgovara veličini problema? Ako bi se prerano reagovalo, moglo bi to pogoršati situaciju. Kada otkrijete da je nešto problem ono iznenada dobija tendenciju pogoršanja.

Jedna od poslednjih stvari rešenih pre nego što sam izišla, došla je od Tamal.

»Sujeverne gluposti ili ne«, i tu je iskosa pogledala Neliam, »neka nam crna struja ukaže na pravi put«. Izgledala je puna poštovanja — ali je u njenom glasu bilo nečeg, da kažem, ambicioznog. Kao što rekoh, ona je bila zgodna i privlačna žena. Mora da je teško radila i ljudi su njome bili zadovoljni. A kada bi se ukazala potreba da govori, izloži svoje mišljenje i donese odluke, sve je vreme bila, možda, malo uplašena da ne pogreši. Na osnovu toga će je ceniti, a sama se nikada nije usuđivala da u to veruje.

»Neka bude tako«, odobrila je Neliam«. Oprostite za moje bogohuljenje. Pripišite to bubicama jedne stare žene. Želela sam samo da objasnim svoj stav«.

»Neka nam struja pokaže naš put...« Tamat nije imala pojma koliko će brzo i kako drastično struja nešto da nam pokaže.

Oh, da. Takođe su donele odluku kojom mi se dodljuje ležaj i dužnosti na brodu pod Tamatinom ličnom komandom, SETNA GITARA, što je trebalo da otplovi za južne vode.

I tako sam nastavila život kao žena reke. Kao što smo svi nastavili naše življenje.

Tako sam i živela. I svi mi — sledećih pola godine, dok ponovo nije došlo Novogodišnje veče, godinu dana od kako sam se, iscrpljena, probudila na tuđoj obali.

Ova specijalna Nova godina me, međutim, nije zatekla na tuđoj obali. SETNA GITARA bila je na vezu u kamenom pristaništu Džangalija...

Na Novogodišnje veče prošla sam kroz stari grad da bih posetila Lalo i Kis koje godinu dana nisam videla. Mladi par trebalo bi da je već otišao iz roditeljske kuće u sopstvenu, ali sam odlučila da prvo vidim onu kuću na drvetu.

Ispostavilo se da je Lalina mama bila jedna gojazna žena ugasito mrkog tena čija je kosa bila samo gomila oštre, crne vune, češljeva i nizova perli od agata. Dala mi je upute, naglašavajući reći na onaj karakterističan Džangali način, zatim dodala: »Ćek' malo, odvešću te ja. Čuvam dete«.

»Dete?« Mislim da sam zinula od čuda. »Ali kako...?«

»Pa, na uobičajen način, draga!« Prolomi se njen smeh. »Kako drukčije?«

»Čini se da je prošlo dosta vremena od kada sam ih poslednji put videla »Uvek sam tvrdila da je bolje da svoj porod izvedeš što pre. Lakše podnosiš celu tu gnjavažu dok si mlađi. Oni će, mislim, imati troje dece. Prvi je jedan slatki, mali dečko i zato bi po pravilu, sledeće trebalo da bude jedna kršna devojčica«.

Pitala sam se da li je Kis uspeo da nauči da viče toliko kao ona...

»Da li je skoro u poseti bila jedna žena koja se zove Džambi?« Nešto me je podstaklo da pitam.

»Ko?«

Onda sam opisala Džambi, podsetivši Mamu da je ona prijateljica Kišove porodice i da smo nas dve bile na brodu kojim su Kiš i Lalo došli kući.

»O, sećam se. Jednom je bila. Beznačajna danguba. Ne mogu reći da mi se mnogo dopala. Takve stvari ne odobravam. To je suviše nerazumno u vreme kada jedan mladi čovek pokušava da se privikne na novi način života«.

Jadni Kiš...

»Verujem da ste u pravu« rekoh.

»Naravno da sam u pravu. Ako bi samo malo sačekala. Toliko je lep pogled sa tog balkona«.

»Zaista nije važno. Ionako sam samo navratila«. Teatralno sam se lupila po čelu. »Oh, bože, sada sam se setila da imam još neka posla!«

Mama me ispitivački pogleda: »Zaista imaš? Koje, onda, ime da kažem mojoj Lalo?«

»Nijedno. Nemojte se truditi«. Povlačila sam se. »Očigledno imaju posla. A i sama sam jedna obična beznačajna danguba«.

»Kako čudno i mušičavo ponašanje! E pa, DO VIĐENJA«, reče Mama i zatvori vrata.

Otišla sam.

Vraćajući se ka reci razmišljala sam o svojoj sopstvenoj majci i ocu. Još uvek ih nisam videla. No, to nije bila moja krivica. Od kada sam se vratila, Tamatin brod me je zadržavao u južnim vodama — daleko od Verina, kako ne bih mogla suviše da uzbudim Osmatrače, pretpostavljam. Bilo je predviđeno da »jednom« otplovimo nizvodno, ali sam bila sasvim sigurna da mi neće biti dozvoljeno da zamenim ovaj brod za neku od starih plovilica koje sam volela, kako bih ranije otputovala na sever. Tamat je pazila na mene.

Nekoliko puta sam pisala roditeljima — prvi put iz Spenglstrima — i dobila dva odgovora. Poslednji me je čekao kao POSTE RESTANTE kod upravnice pristaništa kada smo pristali u Džangali.

Majčino prvo pismo imalo je izvestan prizvuk prekora što tako dugo nisam napisala nijedan redak. (Naravno, nisam joj rekla da sam izvesno vreme provela lutajući bezbrižno i besciljno po zapadnom svetu!)

Otkrila sam, takode, izvestan stupanj zebnje za Kapsija. (To je, ipak, zahtevalo lično objašnjenje — licem u lice. Međutim, svako podesno objašnjenje bilo je toliko intimno povezano sa ostalim događajima (kojima nije trebalo stvar proširivati) da mi je problem bio još teži.)

Sve u svemu, oba pisma iz Pekavara bila su puna samozadovoljstva. Dete se, naravno, rodilo. Devojčica. Ime joj je bilo Narja. Sada je već imala godinu i četvrt. Kod kuće je sve bilo u redu. Narja je bila prava radost. Prva reč joj je bila »kifa«. Padala je kiša u prašnjavom Pekavaru što je na nju ostavilo utisak.

Možda su roditelji krišom plakali, mada sumnjam. Osnovni ton bio je samozadovoljstvo.

I Lalina majka bila je militantno zadovoljna.

I zapovednice gilde su, takode, bile prilično samozadovoljne. Jer, u svojim srcima nisu mogle ni da zamisle da je išta ikada bilo potpuno drukčije. Za njih je taj stepen neobičnosti bio daleko, otprilike, kao Umdala.

Odmah da kažem da NE SMATRAM da je to neka naročita sposobnost — upoznati se sa nečim zaista stranim, sa zapadom. Ipak, zapad je postojao. Pulsirao je ljudima čije su duše bile bolesne; od kojih su neki, konačno, kovali planove koji su imali veze sa nama.

Takve su mi misli padale na um dok sam se vraćala na SETNU GITARU. Zatim sam ih se otresla.

Te noći je naša družina planirala da upadne u »Ding-Dong« i napravi dobru, staru terevenku za doček Nove godine.

A za to vreme će u Tambimatuu jedan brod bez imena polako isploviti do središnje

struje. Hvala bogu, bez ikakve Jalin na njemu...

A noć je zaista bila vesela. Muzika, priča i pevanje — kao i uvek, zaglušujući. Puno zadlrkivanja, nešto poljubaca (i korišćenje izvesnih soba na spratu, za mešanje nogu), čak malo i svađe, mada ne jako ozbiljne. Ovoga puta, po prostorijama se nisu šunjale žene iz Port Barbre. Zaradila sam mamurluk koji sam skoro celo jutro lečila u svom ležaju, kao i mnoge druge.

Na kraju sam ipak morala da odem da ispraznim creva. Posle sam se odvukla gore. Izvršila sam prepad na kuhinju, osvojila komad pite od jegulja a zatim otpuzala da se naslonim na ogradu i povratim snagu.

Zaključila sam da se i ja osećam samozadovoljno.

To je delom bio rezultat mamurluka: nisam imala želju ni za kakvim naporima. Uglavnom stoga što sam se ponovo nalazila na palubi u pristaništu Džangalija, baš kao i jednom ranije. Izgledalo je da se, posle svega, ništa bitno nije promenilo.

I tako sam lenstvovala. Ručala sam zajedno sa ostalim pokretnim bolesnicima. Odigrala nekoliko partija karata. Dobila nekoliko peraja, a zatim ih ponovo izgubila. Nevezano smo razgovarale da za to veče sastavimo još jednu ekspediciju, ali nijedna nije bila preterano oduševljena. Vazduh je bio kao vrelo, sparno ćebe. Sunce je palilo niz reku.

Negde oko dva sata, nova visoka signalna kula severno od Džangalija počela je da bleska. (A, da, ipak je BILO malih promena.)

Lenjo sam čitala poruku koja nije bila šifrovana.

Trenutak kasnije, čitanje više nije bilo talo lenjo.

»Tamat!« povikala sam. »Zapovednice. Recite joj da dođe!«

Kako su i druge primetile bleskanje i obratile pažnju na njega, i na ostalim brodovima je nastalo komešanje.

Tamat se u rekordnom vremenu našla pored mene, dotrčavši iz svoje kabine. I ona je nepomično posmatrala. Propustila je početak poruke, ali to nije bilo važno. Uskoro je poruka ponovljena. Tamat se, za kratko, dvoumila da li da odjuri do osmatračnice, gde je mlada Melezina — izgleda jedina osoba koja je stvarno bila na dužnosti — beležila poruku. Kada se poruka završila, ona je ostala uz mene...

Sadržaj?

HITNO. PRIPRAVNOST. IZ UMDALE. PRENESI DALJE. CRNA STRUJA SE POVLAČI IZ MORA. GLAVA STRUJE PROŠLA UMDALU U PODNE. BRZINA 17 MĆ. VODENI TRAG OPASAN ZA MALE PLOVILICE. GLAVA STRUJE VELIČINE MANJEG BREGA. LIČI NA DŽINOVSKU ŽABU. REKA ČISTA GDE JE GLAVA PROŠLA. NEMA OSTATAKA STRUJE. UMDALA ZAVRŠAVA.

Dva sata kako je signal poslat! Crna struja se povlačila uzvodno brzinom sedamnaest milja na čas. Uskoro će »glava« da prođe Svetlište. A za malo više od sata, Melonbi.

Možda ju je iz okeana uzvodno oteralo nešto divlje i užasno... Sumnjala sam u to. Struja se namotava unatrag prema Udaljenim Liticama kao neki ogroman konopac vitla. A na kraju tog konopca nalazila se živa glava koju niko nikada nije video, čak ni zamišljao, u čitavoj našoj istoriji. Glava veličine brega.

Tamat je pozvala svoju vođu palube Hali (nema veze sa Hali sa POTAMNELOG SREBRA) da pošalje nekog na viši deo broda sa durbinom i da osmatra središnju struju. Hali se sama popela uz konopce.

»Sigurno se ništa nije moglo dogoditi u Tambimatuu«, promrmljala mi je Tamat. Prošle noći, mislim. Da bi izazvalo ovo. Do sada bismo sigurno čule. Izgleda da je tvoj ljubljeni Doktor Edrik ipak, na kraju, »izdoktorisao« struju?«

»Otkud znam? Kako struja može da plovi UZVODNO, Tamat?«

»Ah, ona je napravljena od čudne supstance.« Citirala je Knjigu Gildinih Statuta, ne

rekavši ništa novo. Glas joj je bio kao da peva. Oči su joj, od šoka, bile staklaste. »Čini se tečnom. Ipak, plovi u sebe i predstavlja Jedinku. Kao neka uljana žila, kao pantljičara.«

»Crv s glavom, kako izgleda!«

»Ne teče kao voda. Jednostavno je talasi prolaze. Ona stoji«.

»Do sada jeste!«

»Očaranost nam nikako ne može pomoći, Zapovednice!« Rekla sam oštro kao šamar.

Ona je ustuknula, a zatim se povratila. »Ne, naravno da neće... Imaš pravo«.

»Ima li, dakle, mozga u njenoj glavi? I očiju koje vide? I usta kojima se hrani? I govori. Možda govori!«

»Govori«, ponovila je tupo. »Šta može da kaže? Sada, kada svako može da pređe reku? Sada, kada svako može da plovi? Svet se okreće na glavu...«

»Rekla mi je da će se onog dana kada se pokrene, svet okrenuti na šarkama. Sada se to dešava. Danas. Možda ovo nije prouzrokovao Edrik. Možda je to struja sama još davno odlučila.«

»Šta će se DESITI?«

S vrha broda Hali je doviknula: »Mogu da vidim talasanje duž središne struje. Da, kreće se!« Hali je naredila Zerniji da se popne gore i preuzme osmatranje a sama počela da silazi.

»Ono što će se dogoditi, Tamat, jeste da će ona proći pored nas, ovde, u Džangaliju. Ukoliko ne odluči da stane na pola puta.«

»Ako glava baca dovoljno vode da to predstavlja opasnost za male plovilice... najbolje da olabavimo našu užad... Ili, čak, da ih pružimo oko sto pedalja. Hali!« Viknula je vođi palube koja je silazila.

»Čekajte« prekinula sam ih. »Povlačeći se sedamnaest milja na sat, ako nastavi da dolazi, neće proći ovuda pre....« Računala sam. »Hm, sutra oko ponoći. Možda rano ujutru, prekosutra«.

»O, da, naravno... Sasvim tačno.«

»I, želim da je vidim kad bude prolazila«, dodala sam. »Izbliza«.

Hali nam se već bila pridružila. »Samo to?« Ton joj je bio sarkastičan. »Slušamo i pokoravamo se. Zar ne, Zapovednice, hajde da prionemo i isplovimo sa SETNOM GITAROM odmah, tako da Jalin može dobro da vidi!«

Tamat je stisnula usne. »Jalin ima... poseban... razlog što želi da budu blizu. Moglo bi, vrlo lako, da se dogodi da će ona videti šta se događa... Hmm, da, verovatno ćemo isploviti.«

Hali je buljila u nas, ne verujući. Ona nije znala ništa o mojoj prošlosti. Kada je SETNA GITARA prispela u Spenglstrim na sastanak, već je bilo prošlo šest nedelja otkako sam isplivala na obalu. Talasi glasina su se pretvorili u lako mreškanje.

»Posada neće smeti TOME ni blizu da priđe!« protestovala je Hali.

»Razgovaraću s njima. Sutra. Ili noćas. Ukratko: ova ovde Jalin je već dva puta prešla struju. Ona je poznaje. Provela je mnoge nedelje na zapadnoj obali. I vratila se.«

»Oh«, reče Hali. Izgledala je uvređeno. Zato što joj se Tamat nije ranije poverila. »Oh«. Da sam bila na Halinom mestu to je, otprilike, sve što bi i meni palo na pamet.

Hali je bila veoma uvređena i mogla sam da vidim da je zbog svega strašno ljuta na mene.

Tamat se okrenula ka meni. »Nije li struja u prelazu godine u svom najnižem stadijumu? Drogirana, ona mora da je postala još sporija, a ne brža?«

»Da, droga će je u početku usporiti. Onda će je ubrzati«. Kao što je i Marsijala ubrzala, frenetično jureći po svojoj kabini...»Postaće neobuzdana«.

Isključena iz ovog razgovora svojim neznanjem, Hali je izgledala još ozlojeđenija.

Kako je popodne prolazilo, stizale su nove poruke:

IZ SVETLIŠTA. GLAVA PROLAZI. REKA ČISTA NIZVODNO...

IZ MELONBIJA...

Ostale smo, možda, do ponoći sačekujući poruke — kasnije su bleskale lampe — koje su govorile o uzvodnom povlačenju glave. Ipak, Tamat je prilično rano naredila da odemo pod palubu. Naredna noć biće dugačka i rizična. Objasnila je zašto i time ošamutila ćelu posadu.

*

* *

Sledeće noći smo od deset sati pripremale SETNU GITARU za plovidbu, radeći pri svetlosti naših lampi i onih sa keja.

Izbila je prepirka (ali ne sa Hali) oko toga da li treba da izlažemo riziku ovako lepu škunu. Neka manja barka predstavljala bi i manji gubitak, ako ga uopšte bude bilo. S druge strane, barka se može lakše potopiti kada to živo brdo bude prolazilo.

Dva članice posade su dezertirale, mada je Tamat bila jedino spremna da ih smatra privremeno izgubljenim na kopnu.

A ja sam se našla u posebnom, dvostrukom položaju, izgubivši odjednom svu popularnost pošto sam bila razlog ovog noćnog izleta u opasnost — a istovremeno sam bila i neka vrsta čuda. Sudeći po načinu na koji su neke od mojih sestara sa broda razgovarale, pomislili biste da sam lično odgovorna za ovako loše ponašanje struje.

Isplovile smo. Plovile smo polako, s malo jedara da bismo mogli da zauzmemo bolji položaj.

Odmakle smo skoro polovinu puta kada je iz tame na severnoj strani počela da bleska snažna signalna lampa. Ja sam bila oslobođena svojih redovnih dužnosti; ko je mogao da zna kakve će mi biti one vanredne?

HITNO. UZBUNA. IZ VERINO ŠILJKA, pročitah.

Tada sam prvi put videla taj pozivni znak. Izgleda da je bio postignut neki sporazum između rečne gilde i Osmatrača. Ukoliko ovo nije bila neka spontana poruka koja se ubacila u svetlosni lanac.

... PRENESI DALJE. EKSPLOZIJA U GRADU. VATRA. JAUCI. POMETNJA. IZGLEDA DA JE PRISTANIŠTE NAPADNUTO. VELIKI SPLAVOVI PRISTIŽU SA REKE. SA ZAPADA. PRIPREMITE SVE GRADOVE: NAORUŽATI SE BILO KAKVIM ORUŽJEM DA SE ODBRANI OBALA...

Tamat mi je divljački stegla ruku tako da me je zabolelo. Izgledalo je da misli da vrhovi njenih prstiju utiskuju reći u mene.

»To su Sinovi«, rekoh, trgnuvši se. »Osvajaju Verino...«

S bolom u srcu zamislila sam Adamove Sinove kako besne kroz taj lepi grad u kome je, u njihovim očima, svaka žena bila veštica. »Naoružati se bilo kakvim oružjem«, zaista! Noževima i iglama? Roguljama i pijucima?

Tamat je konačno povratila moć govora. »Glava je mogla proći Verino tek pre petnaest časova! Kako su zapadnjaci mogli imati pripremljene splavove? I ljude, i oružje? Sem, ukoliko Edrikov plan nije uspeo? Sem, ukoliko on nije, zaista, otrovao struju. Prokleta da si, Jalin, za ovo što si uradila. PROKLETA DA SI. Ti si im rekla kako. I uništila si naše živote!«

U Verinu su bili usidreni pravi brodovi koji su plovili rekom — da ih Sinovi osvoje i koriste...

Odjednom, naš je svet bio prepolovljen.

Sve je to izgledalo užasno nepošteno. Samo malo ranije cela reka i moj život bili su rasprostrti preda mnom, puni mučno dalekih gradova, vidikovaca, sjajnih doživljaja, prijatelja, ljubavnika, brodova, snova. Sve što je bilo dobro, utkano u nepromenljivo bogatu tkaninu.

Sada je s tim, zauvek, svršeno — pre no što je zaista i počelo. Osećala sam se kao da je neka džinovska ruka iznenada ugasila sunce i zvezde i isušila reku.

Zato što sam se osećala tako isušenom, počela sam da plačem.

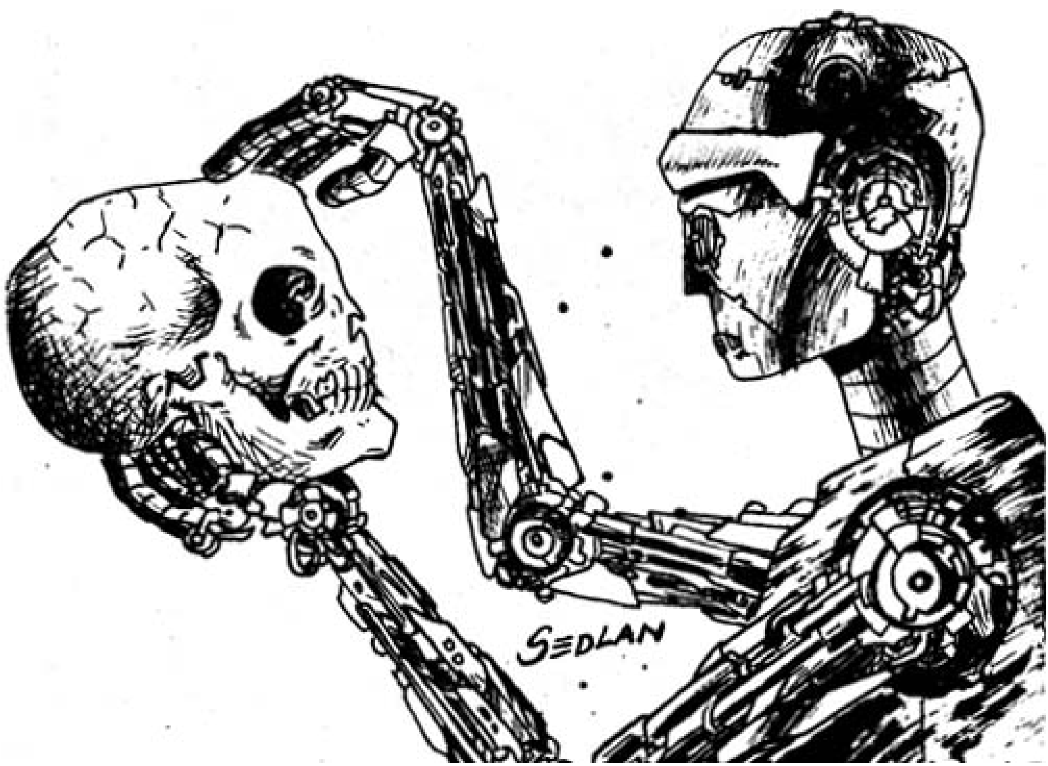
»Ne budi takvo dete!« rugala se Tamat. »Zar se tako pozdravlja jedina prijateljica koja žuri da te poseti? Dobro treba da gledaš da bi mogla da potapšeš Crva po glavi«.

»Prokletstvo«, jecala sam. »Ovo je BOL! Zar ne razumeš? Koliko nas je ikada ranije osetilo takav bol?«

»Čestitam, Jalin. Ti donosiš taj bol«. Kako su Tamatine reči gorko zvučale.

I tako je SETNA GITARA nastavila napred prema ugovorenom mestu koji sam imala sa glavom Crva, dok je tri stotine milja odatle počeo rat.

Kraj u sledećem broju

ALEF - SCIENCE FICTION MAGAZIN • Izdavač: NIŠRO »Dnevnik«, OOUR Izdavačka delatnost, 21000 Novi Sad, Bulevar 23. oktobra 31 • Direktor NIŠRO »Dnevnik«: JOVAN SMEDEREVAC • Rukovodilac OOUR Izdavačka delatnost: ILIJA VOJNOVIĆ • Glavni i odgovorni urednik OOUR Izdavačka delatnost: TODOR ĐURIĆ • Sekretar Redakcije: ZDENKA KARABASIL • Lektor: JOVANKA STOJIĆEVIĆ • Korektori: ANĐELKA SILAK i VIOLETA FRENC • Štampa: NIŠRO »Dnevnik«, OOUR Štamparija

GOVORNIK ZA MRTVE

Orson Skot Kard

YU ISSN 0353-1465

9 770353 146069